

Indholdsfortegnelse

I. Indledning	8
1. Børnelovsudvalgets nedsættelse og sammensætning.....	8
2. Underudvalgets arbejde.....	10
3. Det videre arbejde	11
II. Udvalgets hovedsynspunkter og forslag	12
1. Oversigt over udvalgets forslag.....	12
1.1. Baggrund	12
1.2. Bærende hensyn og dilemmaer.....	14
1.2.1. Hensyn til barnet.....	14
1.2.2. Hensyn til forældrene/familien.....	14
1.2.3. Hensyn til samfundet.....	15
1.2.4. Gennemskuelighed og forudsigelighed	15
1.3. Udvalgets forslag.....	16
2. Børns forsørgelse	20
2.1. Forpligtelse for forældrene - retligt faderskab og moderskab	20
2.1.1. Gældende ret.....	20
2.1.2. Fremmed ret	20
2.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag	21
2.2. Barnets rettigheder.....	21
2.2.1. Gældende ret.....	21
2.2.2. Fremmed ret	22
2.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag	22
3. Børnebidrag - hvem kan kræve det fastsat og udbetalt?	23
3.1. Forsørgelse, bopæl og forældremyndighed	23
3.1.1. Gældende ret og praksis	23
3.1.2. Fremmed ret	24
3.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag	24
3.2. Børn, der forsørges af det offentlige mv.....	26
3.2.1. Gældende ret.....	26
3.2.2. Fremmed ret	27
3.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag	27
3.3. Betaling af børnebidrag	28
3.3.1. Gældende ret.....	28

3.3.2. Fremmed ret	28
3.3.3. Udvalgets overvejelser og forslag	28
4. Udmålingsprincip for børnebidrag	29
4.1. Grundprincipper - hovedmodel	29
4.1.1. Gældende ret - den danske normalbidragsmodel	29
4.1.2. Fremmed ret - andre modeller	29
4.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag	30
4.2. Bidragspligtiges særlige forhold.....	33
4.2.1. Gældende ret.....	33
4.2.2. Fremmed ret	33
4.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag	33
4.3. Bidragsmodtagers særlige forhold.....	36
4.3.1. Gældende ret.....	36
4.3.2. Fremmed ret	36
4.3.3. Udvalgets overvejelser og forslag	36
4.4. Barnets særlige forhold, uddannelsesbidrag, særlige bidrag mv.	38
4.4.1. Gældende ret.....	38
4.4.2. Fremmed ret	38
4.4.3. Udvalgets overvejelser og forslag	39
4.5. Betydningen af samvær	40
4.5.1. Gældende ret.....	40
4.5.2. Fremmed ret	41
4.5.3. Udvalgets overvejelser og forslag	41
4.6. Oplysningspligt.....	45
4.6.1. Gældende ret.....	45
4.6.2. Udvalgets overvejelser og forslag	45
5. Børnebidragets størrelse. Aftaler og ændring.....	45
5.1. Normalbidraget.....	45
5.1.1. Udviklingen og gældende ret.....	45
5.1.2. Fremmed ret	46
5.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag	46
5.2. Aftaler og ændring.....	48
5.2.1. Gældende ret.....	48
5.2.2. Fremmed ret	48
5.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag	49
6. Forskudsvis udbetaling, inddrivelse og eftergivelse	51
6.1. Forskudsvis udbetaling af børnebidrag	51
6.1.1. Gældende ret.....	51

6.1.2. Fremmed ret	51
6.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag	52
6.2. Inddrivelse og eftergivelse.....	53
6.2.1. Gældende ret.....	53
6.2.2. Udvalgets overvejelser og forslag	53
7. Øvrige spørgsmål	54
7.1. Reguleringsform	54
7.2. Kompetence, sagsbehandling og konfliktløsning.....	54
7.2.1. Gældende ret.....	54
7.2.2. Fremmed ret	55
7.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag	55
7.3. Økonomiske og administrative konsekvenser	56
7.4. Overgangsproblemer	58
III. Hovedpunkter i den historiske udvikling	59
1. Den privatretlige forsørgelsespligt	59
1.1. Indledning.....	59
1.2. Tiden indtil Danske Lov	59
1.2.1. Ægtebørn	59
1.2.2. Slegfredbørn og horebørn.....	59
1.3. Danske Lov.....	60
1.4. Naturret. Tiden efter Danske Lov.....	60
1.4.1. Børn født uden for ægteskab	60
1.4.2. Børn født i ægteskab.....	62
1.5. 1908-lovene	62
1.5.1. Børn født uden for ægteskab	62
1.5.2. Børn født i ægteskab.....	63
1.6. 1937-lovene	64
1.6.1. Børn født uden for ægteskab	64
1.6.2. Børn født i ægteskab.....	65
1.7. Børneloven af 18. maj 1960	65
2. Den offentligretlige forsørgelsespligt.....	65
2.1. Indledning.....	65
2.2. Slutningen af 1800-tallet. Gryende offentligretlig forsørgelse.....	66
2.2.1. 1888-loven om underholdsbidrag til uægte børn. Forskudsvis udbetaling af børnebidrag	66
2.2.2. Fattigloven 1891	67
2.3. Forsørgsloven 1933	67

2.4. Den offentligretlige forsørgelsespligt siden 1960	69
2.4.1. Forsørgsloven 1961	69
2.4.2. Lov om børnetilskud og andre familieydelse 1967	69
2.4.3. Bistandsloven 1976	70
3. Normalbidragets udvikling sammenlignet med udviklingen i den gennemsnitlige årsindtægt for en arbejder.....	70

IV. Gældende dansk ret

72

1. Den privatretlige forsørgelsespligt.....	72
1.1. Forsørgelsespligtens grundlag	72
1.2. Børnebidrag - betingelser og udbetaling	72
1.2.1. Fælles forældremyndighed	73
1.2.2. Eneforældremyndighed	74
1.2.3. Retten til at kræve bidrag	75
1.2.4. Afgrænsning i tid.....	78
1.3. Bidragets størrelse	83
1.3.1. Normalbidrag.....	83
1.3.2. Højere bidrag end normalbidrag.....	83
1.3.3. Lavere bidrag end normalbidrag.....	85
1.3.4. Indkomstopgørelsen	86
1.3.5. Barnets egenindtægt	88
1.4. Uddannelsesbidrag	89
1.5. Særlige bidrag.....	91
1.5.1. Dåbsbidrag.....	91
1.5.2. Konfirmations- og beklædningsbidrag.....	92
1.5.3. Andre særlige bidrag	93
1.6. Bidrag til fødslen og til moderens underhold	93
1.7. Aftalte bidrag samt ændring heraf.....	94
1.7.1. Børnelovens § 17.....	94
1.7.2. "Indtil videre"-aftaler	95
1.7.3. Pakkeaftaler	96
1.8. Forskudsvis udbetaling af børnebidrag	97
1.9. Inddrivelse og eftergivelse.....	98
1.10. Beskatning og fradrag.....	100
1.10.1. Beskatning	100
1.10.2. Fradrag.....	100
2. Den offentligretlige forsørgelsespligt.....	102
2.1. Forsørgelsespligtens grundlag	102

2.2. Sociale ydelser mv. til børn og børnefamilier	103
2.2.1. Børnefamilieydelsen	103
2.2.2. Børnetilskud	105
2.2.3. Dagpenge ved orlov i forbindelse med barsel og børnepasning mv.....	109
2.2.4. Hjælp til forsørgelse (kontanthjælp til underhold mv.).....	111
2.2.5. Dagtilbud til børn mv.	112
2.2.6. Børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktions- evne mv.	113
2.2.7. Udgifter i forbindelse med samvær/kontakt med eget barn	114
2.2.8. Boligstøtte	115
2.2.9. Statens Uddannelsesstøtte (stipendium).....	115
2.2.10. Øvrige ydelser	116
2.3. Det offentliges indtrædelsesret.....	117
2.3.1. Lov om aktiv socialpolitik § 97.....	117
2.3.2. Særligt om børn anbragt uden for hjemmet.....	118
V. Børnebidrag i andre lande	120
1. Norge.....	120
1.1. Reglerne om børns forsørgelse	120
1.2. Børnebidrag	121
1.2.1. Bidragets fastsættelse	121
1.2.2. Barnets ret.....	122
1.2.3. Bidragets udmåling.....	122
1.2.4. Bidragets størrelse	124
1.2.5. Eksempler	125
1.2.6. Aftaler og ændring.....	126
1.3. Bidragsforskud og offentlige ydelser til børn.....	126
1.4. Reformovervejelser	127
1.5. Sammenfatning.....	128
2. Sverige.....	128
2.1. Reglerne om børns forsørgelse.....	128
2.2. Børnebidrag - betingelser og udmåling	129
2.2.1. Bidragets fastsættelse	129
2.2.2. Barnets ret.....	129
2.2.3. Bidragets udmåling.....	130
2.2.4. Bidragets størrelse	131
2.2.5. Eksempler	131
2.2.6. Aftaler og ændring.....	132

2.3. Bidragsforskud og offentlige ydelser til børn.....	132
2.4. Reformovervejelser og sammenfatning.....	133
3. Finland	134
3.1. Reglerne om børns forsørgelse.....	134
3.2. Børnebidrag	134
3.2.1. Bidragets fastsættelse og udmåling	134
3.2.2. Eksempel	135
3.2.3. Aftaler og ændringer.....	135
3.3. Sammenfatning.....	136
4. Island	136
4.1. Reglerne om børns forsørgelse.....	136
4.2. Børnebidrag	136
4.2.1. Bidragets størrelse og udmåling	137
4.2.2. Eksempel	137
4.2.3. Aftaler og ændring.....	138
4.3. Offentlige ydelser til børn.....	138
4.4. Sammenfatning.....	139
5. England	139
5.1. Reglerne om børns forsørgelse.....	139
5.2. Børnebidrag	139
5.2.1. Eksempel	140
5.2.2. Aftaler.....	142
5.2.3. Fremtidig lovændring	142
5.3. Sammenfatning.....	142
6. Australien	142
7. Canada.....	144
VI. Hvad koster børn?	147
1. Generelt om børn.....	148
1.1. Børn og deres familier	148
1.1.1. Valg af samlivsform	148
1.1.2. Antallet af børn.....	149
1.2. Uddannelse	150
1.3. Børns arbejdsindkomst.....	151
1.4. Normalbidraget.....	152
2. Udgifter	153
2.1. Forbrugerstyrelsens standardbudget	153
2.2. Udgift til institutionsplads	156

2.3. Boligudgifter.....	156
3. Indkomst.....	157
4. Offentlige tilskud	159
4.1. Børnefamilieydelsen.....	159
4.2. Børnetilskud	159
4.3. Forskudsvis udbetalte normalbidrag og inddrivelse heraf.....	160
4.4. Udgifter til uddannelse, herunder Statens Uddannelsesstøtte	161
4.4.1. Offentlige udgifter til ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser.....	161
4.4.2. Nærmere om Statens Uddannelsesstøtte	161
4.5. Andre offentlige udgifter	162
5. Sammenfatning	162
VII. Udvalgets lovudkast	164
VIII. Bemærkninger til udvalgets lovudkast	168
1. Bemærkninger til udkast til lov om børns forsørgelse	168
1.1. Gældende ret.....	168
1.2. Lovudkastets baggrund - bagvedliggende hensyn	170
1.3. Oversigt over lovudkastet.....	171
IX. Bilag	189
1. Antal børnebidragsafgørelser for 6 udvalgte statsamter i perioden 1.1. - 31.12.1999.....	190
2. Socialministeriets notat om familietypeeksempler til belysning af effekten af at hæve normalbidraget	191
3. Socialministeriets notat om økonomiske konsekvenser af forhøjelse af normal- bidrag.....	231
4. Uddrag af Lov om børns retsstilling	234
5. Uddrag af Lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.....	238
6. Uddrag af Lov om en børnefamilieydelse	246
7. Uddrag af Lov om inddrivelse af underholdsbidrag	248
8. Uddrag af Lov om social service.....	252
9. Uddrag af Lov om aktiv socialpolitik	257
10. Uddrag af Lov om statens uddannelsesstøtte	260
11. Uddrag af Lov om Det Centrale Personregister	263
12. Uddrag af Lov om påligningen af indkomstskat til staten	265

I. Indledning

1. Børnelovsudvalgets nedsættelse og sammensætning

Denne betænkning er en delbetænkning om børns forsørgelse afgivet af Børnelovsudvalget.

Børnelovsudvalget blev nedsat af Justitsministeriet i november 1992 med den opgave blandt andet at fremkomme med forslag til en revision af lov om børns retsstilling fra 1960.

Udvalget afgav i december 1997 delbetænkning nr. 1350 om børns retsstilling. Betænkningen er en delbetænkning om de almindelige regler om faderskab, om faderskab og moderskab ved kunstig befrugtning og om fælles forældremyndighed for ugifte forældre.

Uddrag af kommissoriet for Børnelovsudvalget:

”...4...Siden vedtagelsen af børneloven er der på en række områder indført regler om ydelse af tilskud til unge. Bl.a. set i lyset heraf kan der være grund til at overveje, om børnelovens regler om forsørgelse er tidssvarende. Særligt efter SU-reformen i 1988 bør det vurderes på ny, om – og i givet fald i hvilket omfang – der fortsat skal være mulighed for at pålægge en far eller mor uddannelsesbidrag til en 18 – 23 årig.

På tilsvarende måde bør børnelovens regler om forsørgelse undergives nærmere undersøgelse på baggrund af de betydelige ændringer i den sociale lovgivning, der er gennemført siden børnelovens vedtagelse, herunder ved bistandsloven, med henblik på at vurdere, om der er et fornuftigt og overskueligt samspil mellem de forskellige regelsæt. Børnelovens regler om bidrag ud over løbende underhold, f.eks. dåbs- eller konfirmationsbidrag, der er genstand for mange sager i praksis, giver således anledning til at overveje, om reglerne om disse sager og deres behandling vil kunne forenkles.

5. Justitsministeriet har på den baggrund besluttet at nedsætte et udvalg med den opgave at fremkomme med forslag til en revision af børneloven...

...Udvalget får samtidig til opgave at overveje om børnelovens regler om forsørgelse er rimelige og tidssvarende...

...I det omfang udvalget finder, at der er behov for en ændring af retstilstanden, bedes udvalget udarbejde forslag til ændrede lovregler. Udvalget kan i den forbindelse foreslå ændringer ikke alene i børneloven, men også i dertil knyttet lovgivning som f.eks. ...inddrivelsesloven, bistandsloven og andre sociale love med regler om børns forsørgelse.”

Børnelovsudvalget har ved afgivelsen af denne betænkning haft følgende sammensætning:

Professor, dr. jur. Linda Nielsen (udpeget som formand af Justitsministeriet).

Kontorchef Anders Bille, Vejle Statsamt (udpeget efter indstilling fra Foreningen af Statsamtsjurister).

Fuldmægtig Anne Louise Bormann, Justitsministeriet (udpeget af Justitsministeriet).

Dommer Hanne Ekstrand, Retten i Lyngby (udpeget efter indstilling fra Den Danske Dommerforening).

Advokat Birgitte Thorning Hansen (udpeget efter indstilling fra Advokatrådet).

Stiftamtmand Lauritz Hvidt, Storstrøms Statsamt (udpeget efter indstilling fra Foreningen af Statsamtmand).

Afdelingsleder, dr. med. Niels Morling, Københavns Universitet, Retsgenetisk afdeling (udpeget af Justitsministeriet).

Direktør Dorrit Sylvest Nielsen, Civilretsdirektoratet (udpeget efter indstilling fra Civilretsdirektoratet).

Fuldmægtig Elisabeth Pilegaard, Socialministeriet (udpeget efter indstilling fra Socialministeriet).

Fuldmægtig Iben Rostock-Jensen, Sundhedsministeriet (udpeget efter indstilling fra Sundhedsministeriet).

Udvalgets formand siden udvalgets nedsættelse, professor, dr. jur. Finn Taksøe-Jensen, Københavns Universitet, blev efter eget ønske fritaget for formandshvervet i februar 1999. Som ny formand for udvalget blev den hidtidige næstformand professor, dr. jur. Linda Nielsen, Københavns Universitet herefter udpeget.

Justitsministeriet var i perioden fra december 1997 til juli 1998 repræsenteret af kontorchef Henrik Estrup Nielsen. I perioden fra juli 1998 til maj 2000 var Justitsministeriet repræsenteret af kontorchef Jørgen Steen Sørensen. Som nyt medlem for Justitsministeriet indtrådte derefter fuldmægtig Anne Louise Bormann.

Civilretsdirektoratet var i perioden fra december 1997 til februar 1999 repræsenteret ved kontorchef Jonna Waage. Som nyt medlem for Civilretsdirektoratet indtrådte derefter direktør Dorrit Sylvest Nielsen.

Kontorchef Jonna Waage, Københavns Overpræsidium har siden februar 1999 bistået udvalget som særlig sagkyndig.

Fuldmægtig Ole Hvilsom Larsen, Justitsministeriet, har siden juni 1995 fungeret som sekretær for udvalget. Fuldmægtig Kim K. Gabriel, Civilretsdirektoratet, blev i april 1999 afløst af fuldmægtig Merethe Johansen, Civilretsdirektoratet.

Til brug for udvalgets overvejelser nedsatte Børnelovsudvalgets daværende formand, professor, dr. jur. Finn Taksøe-Jensen, den 6. juni 1997 et underudvalg om børns forsørgelse. Underudvalgets opgave var at fremkomme med forslag til tidssvarende regler om børns forsørgelse således, at udkastet kunne indgå i Børnelovsudvalgets afsluttende overvejelser herom.

Underudvalget havde ved afgivelsen af denne betænkning følgende sammensætning:

Professor, dr. jur. Linda Nielsen (formand).

Kontorchef Anders Bille, Vejle Statsamt.

Advokat Birgitte Thorning Hansen.

Fuldmægtig Elisabeth Pilegaard, Socialministeriet.

Direktør Dorrit Sylvest Nielsen, Civilretsdirektoratet

Civilretsdirektoratet var i perioden fra underudvalgets nedsættelse til februar 1999 repræsenteret af kontorchef Jonna Waage. Som nyt medlem for Civilretsdirektoratet indtrådte derefter direktør Dorrit Sylvest Nielsen. Kontorchef Jonna Waage har herefter deltaget i underudvalgets møder som særlig sagkyndig.

Fuldmægtig Kim K. Gabriel fungerede som sekretær for underudvalget indtil april 1999. Derefter fungerede fuldmægtig Merethe Johansen som sekretær for underudvalget.

2. Underudvalgets arbejde

Underudvalget har afholdt i alt 16 møder, mens hovedudvalget har afholdt 4 møder.

Til brug for underudvalgets overvejelser har Socialministeriet bistået med at foretage indgående beregninger af, hvilke konsekvenser en eventuel forhøjelse af normalbidraget vil have på henholdsvis bidragsmodtagers og den bidragspligtiges økonomi. Der er desuden foretaget beregninger af konsekvenserne for den offentlige økonomi af en eventuel forhøjelse. Resultatet af disse beregninger fremgår af bilag 2 og 3.

I forbindelse med vedtagelse af finansloven for 2000 den 14. december 1999 skete en mindre ændring i balancen mellem offentlig og privat forsørgelse, idet den private forsørgelse gennem normalbidraget blev øget samtidig med, at der skete en reduktion af det særlige børnetilskud.

Denne ændring har bevirket, at de foretagne konsekvensberegninger vedrørende bidragspligtiges og bidragsmodtagers rådighedsbeløb ikke længere er helt præcise. Udvalget mener imidlertid, at tallene fortsat er retningsgivende.

Underudvalget har indhentet oplysninger om fremmed ret på området - særligt med henblik på udvalgets overvejelser om dels at ændre den danske børnebidragsmodel, dels at indføre en samværsfradragregel.

Dansk Kvindesamfund, Foreningen Far til Støtte for Børn og Forældre og Børnerådet har i februar 2000 haft foretræde for underudvalget.

Underudvalget har i juni 2000 holdt møde med Foreningen af Pantefogeder og modtaget en udtalelse fra Foreningen af Socialchefer.

Endelig har underudvalget i marts 2000 modtaget en udtalelse fra Socialministeriet.

3. Det videre arbejde

Børnelovsudvalgets kommissorium omfatter som anført også de internationale privatretlige spørgsmål i tilknytning til de almindelige regler om faderskab m.v. samt reglerne om børns forsørgelse.

Børnelovsudvalget fortsætter således sit arbejde vedrørende de internationale privatretlige regler og vil senere afgive delbetænkning herom.

København, den 31. oktober 2000

Linda Nielsen
(formand)

Anders Bille

Elisabeth Pilegaard

Dorrit Sylvest Nielsen

Anne Louise Bormann

Birgitte Thorning Hansen

Jonna Waage

Hanne Ekstrand

Niels Morling

Lauritz Hvidt

Iben Rostock-Jensen

Merethe Johansen
(sekretær)

Ole Hvilsum Larsen
(sekretær)

II. Udvalgets hovedsynspunkter og forslag

1. Oversigt over udvalgets forslag

1.1. Baggrund

Reglerne om børns forsørgelse og børnebidrag har betydning for et meget stort antal børn og deres forældre. Af de godt 70.000 børn, der hvert år fødes i Danmark, bor ca. 5% af de nyfødtes mødre ikke sammen med barnets far. Antallet af ægtefæller og samlevende, der ophæver samlivet, er markant. Af statistikkerne fremgår det således, at omkring 1/4 af de ca. 1,1 million danske børn i alderen til og med 17 år kommer ud for, at én af forældrene flytter fra hjemmet, før de selv gør det. Et skøn tyder således på, at spørgsmålet om børnebidrag bliver aktuelt for ca. 270.000 børn, pr. år¹. Det fremgår af de statistiske oplysninger, at kommunerne samlet udbetaler bidrag til knap 153.000 børn om året (1999). Ifølge statsamternes statistik behandles der årligt ca. 32.000 sager i statsamterne om børnebidrag.

Disse tal afspejler antallet af brudte familier, som har været i stærk stigning igennem de senere årtier. I 1930'erne lå det årlige antal skilsmisser således på ca. 3.000, mens det i 1940'erne, 1950'erne og 1960'erne lå på ca. 6. - 8.000. Siden 1970'erne har tallet været ca. 13. - 15.000 skilsmisser årligt, svarende til ca. 10-13 pr. 1.000 bestående ægteskaber. Hertil kommer separation, der ikke fører til en senere skilsmisse og samlivsbrud mellem ægtefæller og ugifte samlevende, der ikke findes statistikker for.

Ændringerne i familiemønstrene og i antallet af separationer og skilsmisser bevirker, at "bidragsbørn" i høj grad er børn af forældre, som flytter fra hinanden efter en kortere eller længere periode som en familie. Den gennemsnitlige bidragspligtige er ikke bare en person, som betaler, men en far eller mor som skal fortsætte med at være forælder for barnet med alt, hvad dette indebærer - under nye og ofte vanskeligere omstændigheder. Også i tilfælde, hvor forældrene aldrig har boet sammen, lægges der i dag en stadig stigende vægt på betydningen af forældreskabet, i første række med henvisning til barnets bedste. Den stærke betoning af barnets ret til to forældre er bl.a. markeret i FN's Børnekonvention, hvor princippet om at forældre har fælles ansvar for barnets opdragelse og udvikling er fremhævet. I dette lys må reglerne om børns forsørgelse og børnebidrag vurderes som en del af et sammenhængende regelsystem, der samlet skal bidrage til de bedst mulige løsninger for barnet og forældre, der ikke indgår i samme husholdning. Det fælles ansvar for børnene ønskes fastholdt, selvom

¹ Danmarks Statistik, Befolkningen i kommunerne, 1. januar 2000, og Danmarks Statistik, Befolkning og valg, 2000:6, hvoraf det fremgår, at ca. 270.000 børn mellem 0 og 17 år ikke bor sammen med begge forældre.

forældrene ikke længere bor sammen. Samtidig må det overvejes, hvilken betydning moderens eller faderens nye familie skal have.

Et andet væsentligt forhold er, at det tidligere mønster med faderen som forsørger og moderen som omsorgsperson på fuld tid er ændret. I den typiske børnefamilie i dag bidrager begge forældre til familiens forsørgelse gennem erhvervsarbejde, og de forventes også begge at tage del i omsorgen og ansvaret for barnet. Velfærdssamfundet forsøger i stigende grad at indrette sig på dette bl.a. gennem daginstitutionsordninger og forældrerettigheder i arbejdslivet. Ganske vist er bidragsmodtager stadig oftest moderen og den bidragspligtige stadig oftest faderen. Men moderen har generelt set - også som eneforsørger - bedre muligheder for at bidrage økonomisk til barnets forsørgelse end tidligere, ligesom faderen ofte har deltaget i barnets opvækst i en mere direkte og sammensat rolle, end det tidligere har været almindeligt.

De ændrede kønsrollemønstre har afspejlet sig i reglerne om forældremyndighed og samvær, som er undergået markante ændringer siden den gældende børnelovs vedtagelse i 1960. Fædrenes retsstilling er styrket betydeligt gennem de senere årtier. Der er indført regler om fælles forældremyndighed ved aftale, og der aftales nu i meget vid udstrækning fælles forældremyndighed - i omkring 90% af de ugifte samlivsforhold. I lovforslag nr. L 2 og L 3 af 4. oktober 2000 (forslag til ny børnelov og forslag til forskellige ændringer som følge heraf) – som bygger på Børnelovsudvalgets betænkning nr. 1350/1997 - foreslås det som konsekvens af denne samfundsudvikling, at ugifte forældre automatisk får fælles forældremyndighed over deres børn, når de erklærer, at de sammen vil varetage omsorgen og ansvaret for barnet. Hertil kommer, at reglerne om samvær er undergået ændringer med en tendens til at udvide retten til samvær for den af forældrene, der ikke har barnet boende. Samværspraksis tenderer mod en udvidelse af den tid, barnet har ret til at tilbringe sammen med samværsforælderen. Herved opstår spørgsmål om, hvilken indflydelse de forskellige former for forældremyndighed, de udvidede samværsordninger og helt eller delvist fællesskab om forsørgelsen af børnene skal have på reglerne om børns forsørgelse og børnebidrag.

I FN's Børnekonvention lægges betydelig vægt på, at et barn, der er i stand til at formulere sine egne synspunkter, skal sikres retten til at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet, ligesom barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Det må overvejes, i hvilken udstrækning disse principper om selvbestemmelse og medbestemmelse for barnet kan inddrages konstruktivt ved en modernisering af børnelovens regler om børns forsørgelse.

1.2. Bærende hensyn og dilemmaer

En lovgivning om børns forsørgelse må fastlægge, på hvilken måde forældrene skal dele ansvaret for barnets forsørgelse, og hvorledes niveauet for børnebidrag fra den af forældrene, barnet ikke bor sammen med, skal fastlægges. De bærende hensyn gælder barnet, forældrene/familien, samfundet samt ønsket om gennemskuelighed og forudsigelighed.

1.2.1. Hensyn til barnet

Reglerne om børns forsørgelse må tage udgangspunkt i hensynet til barnet, som bør sikres en rimelig forsørgelse ud fra egne og forældrenes forhold. Når forældrene ikke lever sammen, må barnet sikres forsørgelse også fra den af forældrene, det ikke bor sammen med. Er der tale om samlivsophør, separation eller skilsmisse mellem forældrene, må det være en ambition, at barnet påvirkes mindst muligt i økonomisk henseende af samlivsbruddet. Det er samtidig væsentligt, at reglerne om forsørgelse og bidrag i videst muligt omfang opmuntrer begge forældre til fortsat omsorg.

Endvidere opstår spørgsmål om barnets *partsstatus* og betydningen af barnets status som interesse- og rettighedssubjekt.

I lyset af de nye familiemønstre med "sammenbragte børn" må det afgøres hvilke børn, den retlige forsørgelsespligt skal omfatte, hvilken vægt der skal lægges på det forhold, at der er flere børn, samt hvorledes retsstillingen skal være i relation til stedbørn, plejebørn og børn anbragt udenfor hjemmet af offentlige myndigheder. Endvidere opstår der spørgsmål om, hvorvidt børnebidrag skal afpasses efter barnets alder og tilvæning til bestemte økonomiske vilkår, om der skal kunne pålægges bidrag under den unges uddannelse efter det fyldte 18. år, og om hvilken betydning barnets egne forhold, herunder indtægt, formue og eventuelle særlige behov, skal have.

1.2.2. Hensyn til forældrene/familien

Når forældre ikke bor sammen, bliver barnet fortrinsvist omfattet af de økonomiske forhold hos den af forældrene, barnet bor hos. Herved opstår der spørgsmål om, i hvilket omfang den anden af forældrene skal bidrage til barnets forsørgelse. Afvejningen mellem forældrenes økonomiske bidrag bliver herved central. Det vanskelige spørgsmål er, på hvilket niveau børnebidraget for den af forældrene, barnet ikke bor hos, skal fastlægges. Af væsentlig betydning er, i hvilket omfang der skal lægges vægt på barnets behov, og i hvilket omfang forældrenes forsørgelses- og bidragsevne bør spille ind.

Hertil kommer en afvejning mellem forsørgelsespligten og -forventningen, når det gælder henholdsvis den "gamle" familie i opbrud og den "nye" familie under etablering. Det må overvejes, om der skal tages hensyn til bidragspligtiges øvrige forsørgerpligter ved nyt ægteskab/samliv samt nye børn og stedbørn. Tilsvarende må det overvejes, om bidragsmodtagers nye ægteskab eller samlivsforhold skal have indflydelse på den anden af forældrenes bidragspligt. Hertil kommer behovet for ændring, hvis bidragspligtiges eller bidragsmodtagers forhold ændrer sig markant.

Bidragsniveauet må afvejes dels i forhold til gennemsnitsindkomster, dels i forhold til særlig høje eller særlig lave indkomster. Endelig må det overvejes, hvorledes forskellige former for forældremyndighed, dele-ordninger eller omfanget af samvær, herunder varigheden og udgiftsfordelingen i forbindelse hermed, skal bedømmes i relation til børnebidrag.

Ved *bidragspligtige* forstås i det følgende den af forældrene, som pålægges eller påtager sig at betale børnebidrag i stedet for at yde "naturalforsørgelse" ved at have barnet boende og betale udgifterne til dets forsørgelse direkte. *Bidragsmodtager* benyttes i stedet for det tidligere brugte ord bidragsberettiget, fordi bidraget modtages på barnets vegne. Herved betones, at bidraget tilkommer barnet, som er interesse- og rettighedssubjekt.

1.2.3. Hensyn til samfundet

Samfundet kan siges at have en selvstændig interesse i, at der fødes børn til at sikre samfundets fremtid. Desuden er det et samfundshensyn, at børn i Danmark forsørges på et rimeligt niveau, og at denne forsørgelse varetages af forældrene, således at den økonomiske byrde ikke kommer til at hvile på det offentlige. Hertil kommer samfundets interesse i, at de privatretlige børnebidrag kan betales med så få inddrivelsesproblemer som muligt.

1.2.4. Gennemskuelse og forudsigelighed

Det er væsentligt for en ordening, som berører så mange mennesker, at reglerne er gennemskelige og forudsigelige. Reglerne om udmåling af børnebidrag bør derfor udformes på en måde, som gør det muligt for forældrene selv at beregne, hvad statsamtet kan forventes at nå frem til. Herved øges forældrenes mulighed for selv at indgå aftaler om børnebidragets størrelse, hvorved der kan opnås en relativt høj grad af konflikthindring og konfliktløsning, uden at det offentlige behøver at blive inddraget. Private aftaler, som forældrene er kommet frem til i samarbejde, må antages i længden lettere at blive accepteret og efterlevet end en bidragsresolution, udfærdiget af statsamtet.

1.3. Udvalgets forslag

Udvalget har fundet det væsentligt i loven udtrykkeligt at markere, at *barnet* skal forsørges ud fra dets interesse og behov. Herved præciseres formålet med forsørgelsen og det forhold, at der skal tages hensyn til det enkelte barns forhold. Herudover tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold og forsørgerevne. *Forsørgelsespligten* over for børn skal ifølge udvalgets opfattelse fortsat påhvile de retlige forældre og ikke udvides til at gælde stedforældre, plejeforældre mv. Fastholdelsen af det retlige forældreskab som afgørende ligger i forlængelse af den vægt, der lægges på barnets ret til to forældre og deraf følgende rettigheder og ansvar for de retlige forældre i relation til forældremyndighed, samvær mv. Se i det hele pkt. 2. nedenfor og lovudkastet § 1.

Ved samlivsbrud skal forsørgelsen “in natura” oftest for den ene af forældrene omformes til en bidragspligt i penge - *børnebidrag*. Barnets rettigheder og spørgsmålet om, hvilken indflydelse barnets bopæl, fælles forældremyndighed og forskellige former for samvær samt udgifterne i forbindelse hermed skal have på reglerne om børnebidrag, er drøftet indgående af udvalget.

Barnet er interesse- og rettighedssubjekt i forhold til forsørgelse og børnebidrag. Det er derfor præciseret udtrykkeligt i lovudkastet, at barnets interesser og behov er afgørende, og at børnebidraget tilkommer barnet. Det er udvalgets grundlæggende opfattelse, at hensynet til at give barnet selvbestemmelse og medbestemmelse må veje tungt, men at der også må lægges afgørende vægt på, at barnet ikke placeres som midtpunkt i en økonomisk interessekonflikt mellem forældrene. Denne konflikt vil være af en anden karakter og betydning end de konflikter, der følger af spørgsmål om forældremyndighed og samvær, og det er udvalgets opfattelse, at barnet ikke bør placeres i en sådan økonomisk konflikt om dets egen forsørgelse. Hvis et større barn på eget initiativ henvender sig til statsamtet, kan barnets oplysninger indgå i sagens behandling, ligesom et større barn kan få aktindsigt i overensstemmelse med reglerne i forvaltningsloven, se nærmere pkt. 2.2. nedenfor.

Det afgørende kriterium for, om børnebidrag kan pålægges, foreslås som noget nyt knyttet til det forhold, at forældrene ikke begge bor sammen med barnet. Når dette er tilfældet, kan der pålægges børnebidrag, medmindre forældrene fortsat er fælles om forsørgelsen. Børnebidraget kan kræves fastsat af og udbetalt til den af forældrene, som har barnet boende eller på anden måde forsørger det. Herved ændres det forældede begreb “forsømmelig forsørger”, og hovedreglen knyttes til barnets bopæl, hvilket udgør et klarere begreb. Det er ikke afgørende, hvem

af forældrene, der har forældremyndigheden, eller om der er fælles forældremyndighed. Dette svarer til retstilstanden i bl.a. Norge og Sverige se det hele pkt. 3 nedenfor og lovudkastet § 2.

I relation til reglerne om *udmåling af børnebidrag* har udvalget indgående drøftet en række nyere regelsæt, der er indført i andre lande, herunder Sverige, England, Canada og Australien, hvortil kommer reformovervejelser i Norge. Enkelte af disse regelsæt er baseret på børnebidrag som en procentdel af bidragspligtiges indkomst - "procentmodeller" - mens flere lande har indført udmålingsregler, der sammenligner bidragspligtiges og bidragsmodtagerens økonomiske forhold, hvorefter udgifterne til barnet fordeles under hensyntagen hertil - hvad man kunne kalde "fordelingsmodeller". Selv om disse beregningsmetoder ud fra en umiddelbar betragtning kan forekomme hensigtsmæssige, er det udvalgets opfattelse, at modellerne komplicerer udmålingsprincipperne i en sådan grad, at det er vanskeligt for den enkelte familie at udregne børnebidragets størrelse. Samtaler med en række personer i lande, der administrerer mere komplekse børnebidragsmodeller og en gennemgang af litteraturen herom tyder på, at sådanne modeller ikke nødvendigvis føles retfærdige for de involverede. Der opnås ikke "milimeterretfærdighed". Når både bidragspligtige og bidragsmodtager har mellemindtægter, vil der i almindelighed heller ikke være den store forskel på, om man arbejder med en normalbidragsmodel eller en fordelingsmodel. Det forekommer derfor mest hensigtsmæssigt at fastholde en enkel model for personer med mellemindtægter. Et relativt enkelt udmålingsprincip for normalsituationer med udvidet mulighed for skøn i atypiske situationer er således fundet bedst egnet til at tilgodese ønsket om rimelighed, gennemskuelighed og forudsigelighed.

På denne baggrund har udvalget foreslået, at "*normalbidragsmodellen*" fra den gældende praksis fastholdes, når det gælder mellemindtægter, dvs. i indtægtsintervallet 150.000 - 300.000 kr. årligt (2000-niveau). Ved normalbidragsmodellen fastsættes børnebidraget til et nærmere bestemt standardbeløb, så længe både bidragspligtige og bidragsmodtager har mellemindtægter. Dette kan fremme indgåelsen af aftaler på området og herved medvirke til, at konflikter eventuelt dæmpes eller undgås. Se nærmere nedenfor pkt. 4.1. samt lovudkastet § 3.

Udvalget foreslår, at *normalbidraget* fastsættes på baggrund af overvejelser om, hvad det koster at have børn. Da disse udgifter er anslået til at ligge i størrelsesordenen 3.000-5.000 kr. månedligt, jf. VI, har udvalget fået foretaget beregninger af virkningerne for bidragspligtige og bidragsmodtager af at sætte børnebidraget op til enten 1.200 kr. eller 1.700 kr. månedligt. Der er ved beregningen taget højde for reglerne om ydelser til børn og børnefamilier. Der er taget udgangspunkt i de bidragssatser, der var gældende i foråret 1999, se nærmere punkt 4 nedenfor samt bilag 2.

Herudover har udvalget foretaget brede undersøgelser af *bidragsniveauet* i andre lande. Disse har vist, at det danske børnebidrag, ikke mindst normalbidraget, er meget lavt sammenlignet med en lang række andre lande, herunder også de andre nordiske. Udvalget foreslår på baggrund af udgifterne til forsørgelse af børn samt de foretagne beregninger og undersøgelser af bidragsniveauet i andre lande, at der sker en væsentlig forøgelse af normalbidraget, men overlader det i øvrigt til det politiske forum at tage stilling til, hvilket niveau normalbidraget skal lægges på, se nærmere pkt. 5.1. nedenfor samt V og VI. Den politiske stillingtagen skal også ses i sammenhæng med, at en væsentlig forhøjelse af bidragsniveauet vil medføre offentlige udgifter, særligt i form af en formindskelse af skatteprovenuet, jf. nedenfor afsnit 7.3 sammenholdt med bilag 3.

Det er samtidig udvalgets opfattelse, at de enkle regler for mellemindkomster og normal-situationer bør suppleres af mere *fleksible regler* i de situationer, der ligger udenfor disse områder. Der er således behov for mere skønsprægede regler i de tilfælde, hvor bidragspligtiges indtægter er særligt høje, hvor samværet er særligt omfattende samt i de tilfælde, hvor helt ekstraordinære omstændigheder gør sig gældende i samspillet mellem bidragspligtige, bidragsmodtager og barnet. Det foreslås således, at hjemlen til at fastsætte bidraget højere og lavere end normalbidraget tydeliggøres.

Højere bidrag kan efter lovudkastet fastsættes, når den bidragspligtiges økonomiske forhold taler for det. Vejledende satser, der tager hensyn til bidragspligtiges indtægt og antallet af børn, foreslås videreført med en vis modernisering og forenkling. Desuden kan særlige forhold hos barnet tale for, at der fastsættes et bidrag, der er højere end udgangspunktet, fx ved medicinudgifter, allergikost samt i særlige tilfælde privatskole eller lignende, der er etableret af forældrene i enighed. Se i det hele pkt. 4.2 og 4.4 samt lovudkastet § 4.

Lavere bidrag kan efter lovudkastet fastsættes i tilfælde af særligt omfattende samvær, i tilfælde, hvor bidragspligtige uden for enhver tvivl varigt er uden bidragsevne, samt i tilfælde, hvor helt særlige forhold gør sig gældende i samspillet mellem bidragspligtige, bidragsmodtager eller barnet. Endvidere foreslås reglerne om *eftergivelse* af bidragsgæld til det offentlige moderniseret og udvidet, se nærmere pkt. 4.2.-4.4. nedenfor samt lovudkastet § 6.

Hvis *bidragspligtige* uden for enhver tvivl er varigt uden bidragsevne, fx fordi den pågældende er bosat i et land med en lav levestandard, foreslår udvalget, at der helt undtagelsesvist skal kunne fastsættes et lavere bidrag end normalbidraget eller eventuelt slet intet bidrag. Dette skal ikke påvirke bidragsmodtagers ret til at få et beløb svarende til normalbidraget udbetalt af det offentlige som supplement til et nedsat bidrag eller som erstatning for et bidrag sat til 0 kr. I andre tilfælde er det udvalgets opfattelse, at den principielle pligt til at forsørge barnet ved

naturalforsørgelse eller børnebidrag skal fastholdes - selvom betalingsevnen er beskedent - men det foreslås, at reglerne om *eftergivelse* af skyldige bidrag til det offentlige ændres, således at kommunernes adgang til at eftergive bidragsgæld under hensyn til bidragspligtiges økonomiske situation udvides væsentligt. Det foreslås således, at der som noget nyt skal kunne ske eftergivelse af bidragsgæld ud fra en økonomisk vurdering af bidragspligtiges betalingsevne hvert 3. år, og ikke som i dag hvor der først kan ske eftergivelse, når bidraget til det yngste barn ikke har været forskudsvist udlagt i 1 år. Samtidig foreslås indført en adgang for at lade bidragsgæld være omfattet af frivillig akkord, ligesom det foreslås, at reglerne om afsoning af og sikkerhedsstillelse for bidragsgæld afskaffes.

Særlige forhold hos *bidragsmodtager* vil kunne spille ind i helt særlige tilfælde, fx hvor den pågældende har en ekstraordinær høj indkomst, mens bidragspligtige har en ekstraordinær lav indkomst.

Udvalget foreslår i øvrigt, at de særlige bidrag, fx konfirmationsbidrag samt bidrag ved barsel, dåb mv. afskaffes. Også uddannelsesbidragene foreslås afskaffet under hensyn til de nugældende regler om uddannelsesstøtte til personer over 18 år. Se nærmere om begrundelserne for forslaget nedenfor i pkt. 4.4.

Fra retsstillingen i andre lande kendes regler, hvorefter der ved bidragsudmålingen kan tages hensyn til *samvær* over et vist antal dage e.l., såkaldt samværsfradrag. Udvalget har nøje overvejet fordele og ulemper ved en sådan ordning. Fordelene er især, at barnets ret til to forældre understøttes, at det fælles ansvar for såvel barnets omsorg som forsørgelse understreges, og at et særligt omfattende samvær hermed ikke bliver en ekstra økonomisk belastning af samværsforælderen. Ulemperne er navnlig risikoen for, at samværsfradrag i børnebidraget forstærker samværskonflikten og kan udgøre et økonomisk problem for bidragsmodtageren, der afholder de faste udgifter til barnet. Udvalget har fundet afvejningen vanskelig, men foreslår, at der indføres en ny regel om samværsfradrag, som giver en begrænset adgang til at tage hensyn til et særligt omfattende samvær ved udmålingen af børnebidrag, se nærmere pkt. 4.5. nedenfor og lovudkastet § 5.

Når barnet forsørges af *det offentlige* og ikke bor hos nogen af forældrene, fx ved frivillig anbringelse eller tvangsanbringelse udenfor hjemmet, foreslår udvalget, at spørgsmålet om betaling afgøres efter regler, der fastsættes af socialministeren, og ikke efter børnelovens almindelige regler. Herefter vil den hidtidige forskel på, hvilke regelsæt, forældrenes betaling skal afgøres efter, blive afløst af en ensartet bedømmelse af hver af forældrenes forhold efter samme regelsæt, se nærmere pkt. 3.2. nedenfor samt lovudkastet § 2 stk. 5.

Det er fortsat ønskeligt, at der indgås *aftaler om børnebidrag*. Det foreslås i denne forbindelse, at en aftale skal kunne ændres, hvis hensynet til barnet taler for en ændring, i tilfælde af væsentligt forandrede forhold og i tilfælde, hvor aftalen er urimelig. Udvalget foreslår som noget nyt, at muligheden for at ændre afgørelser og aftaler om bidrag gøres ensartet, idet udvalget finder den nuværende forskel i muligheden for at ændre et aftalt og et fastsat bidrag uhensigtsmæssig. Se herom nærmere pkt. 5.2. og lovudkastet § 7.

Udvalget foreslår endelig, at *kompetencen til at fastsætte børnebidrag* som hidtil skal ligge hos statsamtet, som i dag har både uddannet personale og ekspertise på området. Som noget nyt foreslås desuden, at der skal ske månedsvist betaling af børnebidraget. Herudover foreslås, at nærmere regler om bidragets størrelse, når bidragspligtiges indtægter afviger fra normalområdet, eller når der i øvrigt bliver tale om udøvelse af skøn som følge af særlige forhold hos bidragspligtige, bidragsmodtager eller barnet, fastsættes i administrative forskrifter. Se hertil pkt. 7 og lovudkastet §§ 2, 7 og 8.

2. Børns forsørgelse

2.1. Forpligtelse for forældrene - retligt faderskab og moderskab

2.1.1. *Gældende ret*

Forsørgelsespligt over for børn påhviler efter de nugældende regler de retlige forældre. Det er en forudsætning, at moderskabet er en realitet, og at det retlige faderskab er fastslået. Herudover påhviler forsørgelsespligten adoptivforældre ud fra det almindelige princip om fuldt familieskifte. Derimod er der ingen retlig forsørgelsespligt for stedforældre og plejeforældre.

2.1.2. *Fremmed ret*

I fremmed ret ses enkelte steder regler om subsidiær forsørgelsespligt, men ikke bidragspligt, over for stedbørn, jf. kapitel V om bl.a. Sverige og Island. I England og Norge har der tidligere været bidragspligt også for stedforældre i visse tilfælde, men tendensen er nu at begrænse bidragspligten til de genetiske forældre. I norsk ret gælder reglerne om "fostringspligt" for forældre tilsvarende for andre, som har fået forældremyndigheden tillagt, efter at begge forældre er døde.

2.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag

Det er udvalgets opfattelse, at de gældende principper på dette område skal fastholdes, således at kun det retlige faderskab og moderskab medfører en forsørgelsespligt, der eventuelt kan omformes til en bidragspligt. Forsørgelsespligt og bidragspligt bør efter udvalgets opfattelse ikke udvides til at gælde stedforældre, plejeforældre eller en forældremyndighedsindehaver, som ikke er retlig far eller mor til barnet.

I relation til stedforældre er det udvalgets opfattelse, at flere hensyn taler for at afvise forsørgelses- og bidragspligt over for stedbørn, uanset om der er tale om stedbørn i et nyt ægteskab eller et nyt samlivsforhold. For det første kan det forekomme urimeligt at pålægge stedforældre forpligtelser af økonomisk art, når de ikke har rettigheder i forhold til barnet med hensyn til forældremyndighed, samvær og lignende. Det retspolitiske spørgsmål, om det er tidsvarende og rimeligt, at stedforældre ikke har ret til samvær, ligger uden for Børnelovsudvalgets kommissorium. For det andet vil en retlig forsørgelsespligt over for stedbørn rejse en række vanskelige afgrænsningsspørgsmål med hensyn til, om en sådan forsørgelsespligt skal gælde både stedbørn i ægteskab og samlivsforhold. For det tredje vil bidragspligt for en stedfar eller stedmor kunne gøre det vanskeligt for den af forældrene, der har barnet boende, at etablere sig i et nyt parforhold, hvis der hermed pålægges den nye ægtefælle eller partner forsørgelsespligter over for stedbarnet.

Hvis forældremyndigheden overføres til en person, der ikke er retlig far eller mor til barnet, er det udvalgets opfattelse, at forsørgelsespligten ikke skal overtages af sådanne personer, bl.a. fordi økonomiske grunde ikke skal kunne vanskeliggøre en overførelse, der må skønnes at være til gavn for barnet.

2.2. Barnets rettigheder

2.2.1. Gældende ret

Barnet er interessesubjekt, når det gælder forsørgelse og børnebidrag, og børnebidraget tilkommer barnet, hvilket også afspejler sig i reglerne om beskatning af børnebidraget. Selvom barnet er den berettigede, og selvom børnebidraget skal komme barnet til gode, har det ikke ret til at anmode om børnebidrag, at få bidraget udbetalt til sig, eller at få det anvendt på en bestemt måde. Heller ikke unge over 18 år har ret til selv at kræve uddannelsesbidrag fastsat og udbetalt.

2.2.2. Fremmed ret

Også i de øvrige nordiske lande anses barnet for materielt berettiget til forsørgelsen og børnebidraget. Hvis den unge er fyldt 18 år, har den pågældende i Norge, Sverige, Finland og Island en selvstændig ret til at kræve uddannelsesbidrag fastsat efter reglerne herom. I Finland findes desuden en særlig bestemmelse om, at bidraget kan udbetales til barnet, hvis forældrene ikke på anden måde sørger for barnets underhold, eller barnet ikke bor sammen med forældrene.

2.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag

Udvalget finder det væsentligt i loven udtrykkeligt at markere, at barnet skal forsørges ud fra dets interesse og behov. Herved præciseres formålet med forsørgelsen, ligesom det markeres, at der må tages hensyn til det enkelte barns forhold. Samtidig må forsørgelsen afpasses efter forældrenes økonomiske forhold og forsørgerevne.

Barnet er interessesubjekt og rettighedssubjekt i forhold til forsørgelse og børnebidrag. Det er derfor præciseret udtrykkeligt i lovudkastet, at børnebidraget tilkommer barnet. Udvalget har drøftet, om barnet skal tillægges partsbeføjelser i form af ret til at søge om børnebidrag, ret til at blive hørt mv. Det er udvalgets grundlæggende opfattelse, at hensynet til at give barnet selvbestemmelse og medbestemmelse er vægtigt, men at der også må lægges afgørende vægt på, at barnet ikke placeres som midtpunkt i en økonomisk interessekonflikt mellem forældrene. Denne konflikt vil være af en anden karakter og betydning end de konflikter, der følger af spørgsmål om forældremyndighed og samvær, og det er udvalgets opfattelse, at barnet ikke bør placeres i en sådan konfliktsituation vedrørende dets eget underhold. Barnet bør heller ikke kunne kræve bidraget udbetalt helt eller delvist til sig selv, da det dækker et bredere forsørgelsesformål, og barnet er umyndigt. Hvis barnet på eget initiativ henvender sig til statsamtet, kan dets oplysninger indgå i sagens behandling, ligesom et større barn kan få aktindsigt i overensstemmelse med reglerne i forvaltningsloven.

Hvis det vælges at bibeholde eller på et senere tidspunkt genindføre uddannelsesbidrag, bør den unge efter udvalgets opfattelse tillægges en selvstændig beføjelse til at kræve sådanne bidrag fastsat og udbetalt. Dette er begrundet i disse bidrags særlige karakter og tidspunktet for deres fastsættelse.

Det foreslås, at forsørgelsespligten som hidtil bortfalder, hvis den unge indgår ægteskab, fordi der herved er en ny retlig forsørger. Derimod bortfalder forsørgelsespligten ikke umiddelbart, hvis den unge etablerer et samlivsforhold, men et sådant samlivsforhold kan dog efter omstændighederne medføre, at der ikke fastsættes børnebidrag. Dette er i overensstemmelse med

den i dag gældende praksis herom. Bidraget bortfalder ved barnets død eller bortadoption, ligesom det bortfalder ved bidragspligtiges død. Forsørgelsespligten bortfalder ikke, hvis barnet selv får et barn, da hensynet bag de privatretlige regler om forsørgelsespligt fortsat gælder i denne situation.

3. Børnebidrag - hvem kan kræve det fastsat og udbetalt?

3.1. Forsørgelse, bopæl og forældremyndighed

3.1.1. Gældende ret og praksis

Ifølge gældende ret kan statsamtet efter ansøgning fastsætte børnebidrag, når én af forældrene ikke opfylder forsørgelsespligten over for barnet, også kaldet forsømmelig forsørger, jf. børnelovens § 13, stk. 2. Det er efter § 18, stk. 2, 1. pkt., en betingelse for at kræve bidrag, at den bidragsberettigede afholder udgifter til barnets forsørgelse. Det er endelig en betingelse for at kræve bidrag, at den pågældende har forældremyndigheden over barnet, ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller har barnet i lovlig pleje.

Forældremyndigheden spiller en vis rolle for spørgsmålet om forsørgelse, idet den, der har eneforældremyndigheden over barnet, som udgangspunkt kan træffe bestemmelse om, hvordan barnet skal forsørges, mens denne ret til at bestemme forsørgelsen ved fælles forældremyndighed tilkommer begge forældre.

Ved eneforældremyndighed har den pågældende omsorgspligten og bestemmelsesretten over barnet. Som konsekvens heraf tillægges udgifter, som den anden af forældrene afholder i forbindelse med samvær, ingen betydning i praksis. Der kan tages hensyn til, at barnet bor omtrent lige meget hos begge forældre ved fastsættelse af bidragets størrelse, men bidraget fastsættes i praksis ikke lavere end normalbidraget.

Ved fælles forældremyndighed har begge forældre samme pligter og rettigheder i forhold til barnet. Som konsekvens heraf kan udgifter, som den ene af forældrene afholder til forsørgelse, i princippet tillægges betydning, uanset den andens protest. Opholder barnet sig omtrent lige meget hos begge forældre, fastsættes der normalt ikke bidrag. Er den ene af forældrene hovedforsørger, udfærdiges der dog bidragsresolution i forhold til den anden af forældrene.

3.1.2. Fremmed ret

I både Norge og Sverige er barnets bopæl - og ikke forældremyndighed - det afgørende kriterium for børnebidrag. Ifølge den norske barnelov skal der fastsættes børnebidrag, når den ene eller begge forældre ikke bor sammen med barnet. Hvis forældrene har delt omsorg, hvorved forstås, at den af forældrene, der har barnet mindst, har det mere end 5 måneder om året, skal børnebidragets størrelse fastsættes efter et skøn og ikke efter de faste %-regler. Ifølge den svenske lovgivning kan børnebidrag pålægges, når den ene af forældrene ikke har forældremyndigheden over barnet og heller ikke bor "varaktigt" sammen med barnet, eller når parterne har fælles forældremyndighed, men barnet bor sammen med den anden af forældrene.

3.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag

Det afgørende kriterium for, om der kan fastsættes børnebidrag, foreslås på samme måde som i Norge og Sverige knyttet til det forhold, at forældrene ikke begge bor sammen med barnet. Herved opnås større klarhed i retstilstanden, idet barnets bopæl kan dokumenteres og typisk vil falde sammen med forsørgelsen. Samtidig finder udvalget det dog af betydning, om forældrene fortsat må anses for at være fælles om forsørgelsen, idet forsørgelsen også bør være afgørende for, om betingelserne for at pålægge børnebidrag er opfyldt.

Dette forslag er baseret på en række overvejelser om, hvilken rolle henholdsvis forsørgelse, forældremyndighed og barnets bopæl skal tillægges.

a. *Forsørgelse* er det centrale begreb i relation til børnebidrag, da det skal erstatte (med)forsørgelsen in natura. Såfremt man anvender forsørgelse som det afgørende kriterium, vil der opstå spørgsmål om, hvorledes det skal dokumenteres, at den ene af forældrene ikke opfylder forsørgelsespligten, hvilken betydning eventuel medforsørgelse skal tillægges, og hvorledes denne skal dokumenteres. Forsørgelse udgør et faktisk - ikke retligt - forhold og må i givet fald dokumenteres ved aftaler, bilag i form af kvitteringer, regninger osv.

Forsørgelse er derfor et kriterium af stor principiel betydning, men vanskeligt at arbejde med i praksis. Begrebet kan dog føre til, at barnets bopæl som det afgørende kriterium fraviges, når fællesskab om forsørgelsen af barnet kan dokumenteres.

b. *Forældremyndighed* har hidtil været tillagt betydelig vægt som følge af den retlige bestemmelsesret, denne er udtryk for. Der kan dog rejses spørgsmål om, hvilken betydning forældremyndigheden skal tillægges i fremtiden.

Det er udvalgets opfattelse, at forældremyndighed ikke bør være afgørende for, hvornår der kan pålægges børnebidrag, idet det afgørende ikke bør være den retlige bestemmelsesret, men den faktiske forsørgelse, der normalt følger med barnets bopæl. Herved undgås også, at spørgsmålet om børnebidrag får en uheldig indflydelse på eventuelle aftaler om forældremyndighed. Der er dog den sammenhæng, at forældremyndighed giver ret til at bestemme barnets bopæl, forsørgelse m.v., således at denne ret ved eneforældremyndighed tilkommer forældremyndighedsindehaveren og ved fælles forældremyndighed begge forældremyndighedsindehaverne.

c. *Barnets bopæl* er et begreb, som er nemt at fastlægge og dokumentere. Det centrale spørgsmål er, hvilken betydning, det skal have, hvor barnet bor, hvor meget det opholder sig hos hver af forældrene, og hvor det har folkeregisteradresse. Også spørgsmålet om bopæl udgør som udgangspunkt et faktisk - ikke retligt - forhold.

Barnets bopæl er et begreb, som har betydning i relation til udbetaling af børnefamilieydelse, børnetilskud, boligsikring osv. Der lægges i denne forbindelse vægt på forhold som, hvem barnet "bor hos" og hvem der "har barnet hos sig". Når barnet opholder sig lige meget hos begge forældre, tillægges det betydning, hvor "barnet er tilmeldt folkeregisteret".

Ifølge den nye lov om Det Centrale Personregister skal kommunen folkeregistertilmelde et barn, hvis forældre ikke har samme bopæl, hos den af forældrene som barnet bor mest hos, uanset hvem af forældrene, der har forældremyndigheden. Opholder barnet sig lige længe ad gangen hos hver af forældrene, skal barnet registreres hos den af forældrene, der har eneforældremyndigheden, medmindre forældrene er enige om registrering hos den anden. Har de fælles forældremyndighed, skal barnet registreres hos den af forældrene, som de er enige om. Er forældrene uenige, må barnet forblive registreret på den hidtidige adresse, forudsat at en af forældrene stadig bor der. Inden folkeregisterflytning af et barn kan registreres, skal den anden af forældrene have mulighed for at udtale sig, når barnet flyttes fra den pågældendes adresse.

Bopælskriteriet udgør således et velkendt og dokumenterbart kriterium. Barnets bopæl hos den ene af forældrene kan endvidere siges at skabe en formodning for, at denne forælder opfylder sin forsørgelsespligt ved forsørgelse in natura. Tilsvarende kan erkendelse af eller bevis for, at barnet bor lige meget, eller næsten lige meget hos hver af forældrene, normalt skabe en formodning for, at begge forældre forsørger barnet in natura.

På denne baggrund er det fundet rimeligt og hensigtsmæssigt at anvende barnets bopæl som udgangspunkt for den retlige bedømmelse af, hvem der må antages at forsørge barnet. Ved afgørelsen af barnets bopæl tages udgangspunkt i tilmeldingen til folkeregistret. Bevisbyrden

for, at denne ikke afspejler de faktiske forhold, eller at den anden af forældrene deltager på lige fod i forsørgelsen, må påhvile den af forældrene, hos hvem barnet ikke er tilmeldt.

d. Retten til at ansøge om og få udbetalt bidrag bør efter udvalgets opfattelse være afhængig af, at den pågældende er berettiget til at have barnet boende hos sig og dermed forsørge det. Begrebet "lovlig pleje" er næppe velegnet, men udbetaling af børnebidrag bør ikke kunne ske til en person, hos hvem barnet *uberettiget opholder sig*. Dette vil i hvert fald være tilfældet, hvor der er tale om et strafbart forhold, jf. straffelovens § 215, herunder børnebortførelse. Der vil også være andre tilfælde, hvor barnet må siges at have uberettiget ophold hos den pågældende. Hvis en far eller mor, fx i forbindelse med samvær, uberettiget beholder barnet, bør den pågældende ikke kunne få børnebidrag, selvom der sker faktisk forsørgelse. Man kan spørge, om den pågældende - fortsat - skal betale børnebidrag til den af forældrene, som ikke længere har barnet boende. I disse tilfælde må der foretages en konkret vurdering af forholdene, herunder om der fortsat afholdes faste udgifter til barnet, og det er ikke udelukket fortsat at pålægge den af forældrene, der uberettiget har barnet boende, at betale børnebidrag. Forsørgelsesudgifterne kan dog bortfalde, hvis barnet har været bortført eller haft uberettiget ophold hos samværsforælderen i længere tid. Der vil dog næppe være tale om uberettiget ophold, hvis barnet selv vælger at flytte over til den anden af forældrene, og fogedretten nægter at gennemtvinge, at barnet bliver flyttet tilbage, eller hvis der sker stiltiende accept af barnets flytning.

e. Anden form for forsørgelse end direkte "naturalforsørgelse" ved at have barnet boende kan fx forekomme, hvor en af forældrene betaler barnets ophold et andet sted end i hjemmet, fx i forbindelse med kostskoleophold, udvekslingsophold i udlandet eller ophold hos tredjemand, i en privat plejefamilie eller lignende. Også i tilfælde af, at en forælder fx er på hospitalet, i udlandet i arbejdsammenhæng, i fængsel eller lignende kan denne siges at have barnet boende og at forsørge det.

3.2. Børn, der forsørges af det offentlige mv

3.2.1. Gældende ret

Forsørgelsespligten består, også selvom barnet er anbragt udenfor hjemmet. Hvor børn forsørges af det offentlige, indtræder det offentlige i retten til at kræve bidrag fastsat og til at indkræve bidraget. Når barnet er anbragt, opstår i praksis en række situationer, hvor den ene af forældrene skal betale børnebidrag efter reglerne herom, mens den anden skal betale i henhold til den sociale lovgivning, herunder især betalingsbekendtgørelsen.

Overfor børn, der er flyttet for sig selv, har forældrene ingen bidragspligt, så længe de er indstillet på at forsørge barnet i hjemmet.

3.2.2. Fremmed ret

I Sverige er begge forældre pligtige til i rimelig udstrækning at deltage i kommunens udgifter til barnet efter særlige regler herom, når barnet ikke bor sammen med nogen af forældrene. De sociale myndigheder kan herefter oppebære underholdsbidrag for den mindreårige.

3.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag

Udvalget finder, at begge forældre bør kunne sættes i betaling efter samme regelsæt, når barnet ikke bor hos nogen af dem, men forsørges af det offentlige.

Det har været drøftet, om børneloven eller den sociale servicelov bør være det retlige grundlag i denne situation.

I erkendelse af, at der er tale om et socialt anliggende, er det udvalgets opfattelse, at begge forældre bør betale for den offentlige forsørgelse efter regler, der fastsættes af socialministeren. Der henvises til det grundlæggende synspunkt, som er udtrykt i servicelovens § 118, hvorefter den, der modtager hjælp til sig selv, sin ægtefælle eller sine børn, skal betale for den hjælp, der modtages. Hermed opnås det, at børneloven alene kommer til at regulere forældrenes indbyrdes forsørgelsespligt overfor barnet.

Udvalget finder, at det offentlige gennem sin praksis med at fritage forældre for betaling i henhold til betalingsbekendtgørelsen bør kunne tage hensyn til begge forældre. Dette skal også ses i lyset af, at forældre har fælles omsorg og ansvar for barnet.

Offentlig forsørgelse foreligger, når barnet er anbragt uden for hjemmet på en døgninstitution, i en plejefamilie eller på et godkendt opholdssted ved kommunens foranstaltning i henhold til servicelovens § 40. Det offentlige antages ikke at have overtaget forsørgelsen i situationer, hvor barnet er på hospitalet eller i fængsel, ligesom reglen ikke skal gælde, hvor der af kommunen ydes tilskud til et ophold på en kostskole eller efterskole.

3.3. Betaling af børnebidrag

3.3.1. Gældende ret

I praksis fastsættes børnebidrag med virkning fra den begivenhed, der betinger bidragsfastsættelsen, fx barnets fødsel, separationen, skilsmissen eller samlivsophævelsen.

Der skal dog søges om bidrag i rimelig nær kontinuitet af en sådan begivenhed. Bidrag kan kun, når særlige grunde taler derfor, pålægges med tilbagevirkende kraft for en tid, der ligger mere end 1 år forud for ansøgningen. Bidraget betales halvårsvis forud, medmindre andet bestemmes. I praksis vælger ganske mange dog månedsvis betaling. Retten til forskudsvis udbetaling af børnebidrag bortfalder på et årsdagen for bidragets forfaldsdag. Det offentlige ret til inddrivelse af forskudsvist udlagte bidrag er undergivet 20 års forældelsesfrist.

3.3.2. Fremmed ret

I Sverige betales underholdsbidrag som hovedregel 1 måned forud. En aftale om en anden betalingsordning må være skriftlig og bevidnet af 2 personer. Hvis barnet er under 18 år, skal de sociale myndigheder godkende aftalen. I Norge er udgangspunktet, at det er op til parterne at blive enige om, hvordan bidraget skal betales. Retten til underholdsbidrag fortabes i Sverige og Norge tre år efter den oprindelige forfaldsdag.

3.3.3. Udvalgets overvejelser og forslag

Udvalget foreslår, at bidrag i almindelighed skal betales månedsvis forud. Dette anses for mest praktisk – set i lyset af den foreslåede forhøjelse af børnebidraget og de praktiske spørgsmål i relation til ændringer af bidraget. Forslaget vil indebære en vis forøgelse af administrationen i kommunerne, der således oftere skal udbetale forskudsvis bidrag, men udvalget har uanset dette fundet det hensigtsmæssigt med en månedsvis betaling.

Bidrag skal kun, når særlige grunde taler derfor, kunne pålægges for en tid, der ligger mere end 6 måneder forud for ansøgningen. Herved er ønsket om ikke at kræve ansøgning i umiddelbar forlængelse af samlivsophøret afvejet mod ønsket om ikke at pålægge bidragspligt for langt tilbage i tiden. Særlige grunde kan fx foreligge, hvis en faderskabssag trækker ud, idet bidrag først kan fastsættes, når det retlige faderskab er fastslået.

Udvalget foreslår ingen ændringer for så vidt angår forældelse af børnebidrag.

4. Udmålingsprincip for børnebidrag

4.1. Grundprincipper - hovedmodel

4.1.1. *Gældende ret - den danske normalbidragsmodel*

“Normalbidragsmodellen”. Efter børnelovens § 14 skal børnebidragets størrelse fastsættes under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske kår, herunder deres erhvervsevne. Er begge forældre ubemidlede, fastsættes bidraget til det såkaldte normalbidrag for børn boende i Danmark. Beløbet er for år 2000 785 kr. månedligt - med tillæg efter ikrafttræden af lov nr. 966 af 20. december 1999 i alt 887 kr. månedligt, hvoraf de 102 kr. ikke er fradragsberettigede på selvangivelsen. Tillægget på 102 kr. modsvares af en tilsvarende nedsættelse af det ordinære børnetilskud for enlige forsørgere. Normalbidragets grundbeløb er i 2001 fastsat til 810 kr. med tillæg af 105 kr. Børnebidraget fastsættes i medfør af børnetilskudsloven og reguleres årligt efter satsreguleringsprocenten. Til reglerne er knyttet en årlig vejledning fra Civilretsdirektoratet om forhøjede børnebidrag.

4.1.2. *Fremmed ret - andre modeller*

“Procentmodel”. I Norge fastsættes børnebidraget som en procentdel af bidragspligtiges indkomst. Procentdelen er i Norge 11% - 28 % afhængig af antallet af børn. Efter de norske regler skal der ved fastsættelsen af procentsatsen regnes med alle børn, som den bidragspligtige har, herunder også børn i et eventuelt nyt ægteskab eller samlivsforhold. Har bidragspligtige ét barn, er procentsatsen 11% i alt af indtægten, er der to børn, 18% i alt, er der tre børn, 24% i alt, og er der fire børn 28% i alt. Der tages udgangspunkt i den pågældendes lønindkomst. Bidraget til hvert barn kan ikke overstige 5 gange det beløb, der betales i bidragsforskud. Dette maximumsbeløb vil være i størrelsesordenen 5-6.000 kr. månedligt (år 2000). I Australien findes en tilsvarende procentmodel, hvor procentdelen dog er mellem 18% og 36% afhængig af antallet af børn.

“Fordelingsmodel”. I Sverige foretages en fordeling af udgifterne til barnet efter forældrenes respektive indtægter. Børnebidragets størrelse sættes således i relation til, hvad der er rimeligt under hensyn til barnets behov og forældrenes samlede økonomiske formåen. Ved den svenske “kvotdeling” beregnes først barnets behov for underhold. Herefter beregnes, hvad hver af forældrene kan bidrage med - det såkaldte “overskud” - efter egen forsørgelse mv. Til sidst fordeles barnets forsørgelsesbehov mellem forældrene i forhold til deres forsørgelsesevne. En lignende ordning er foreslået indført i Norge i Barne- og familiedepartementets høringsnotat fra 1999.

I England findes et system, der i sine grundtræk svarer hertil, men man har dog netop vedtaget en ændring af det engelske bidragssystem fra 2002 med henblik på indførelse af en ”procentmodel”.

I Canada er det relativt nye børnebidragssystem baseret på beregning af gennemsnitsudgifter til børn, der bor hos den ene af forældrene. Udgifterne til barnet antages at forøge en enlig forælders omkostninger med 40% for første barn og 30% for de øvrige. Formålet med fordelingsreglerne er at stille den af forældrene, der har barnet boende, lige så godt som en enlig person eller et par uden børn. Udgifterne til barnet fordeles derfor mellem forældrene med udgangspunkt i deres disponible indkomst og under hensyn til det økonomiske behov hos henholdsvis bidragspligtige på den ene side og bidragsmodtager og barnet på den anden side. Målet er, at forældrene skal have ensartede indkomster. Der er introduceret en ”Child Support Formula”, hvormed børnebidraget kan beregnes. På grund af tilknytningen til skattereglerne er formularen så indviklet, at en computer er nødvendig for at beregne bidraget.

Den finske ”skønsmodel” hjemler udmåling af bidrag ud fra de konkrete forhold. I praksis fastsættes bidraget dog ofte til 11-14 % af bidragspligtiges indkomst.

De ovenfor nævnte modeller er nærmere beskrevet i kapitel V.

4.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag

a. I lyset af interessen for lovforenkling og afbureaukratisering har udvalget overvejet, om man kan indføre et stærkt forenklet system i relation til fastsættelse af børnebidrag, uden at retssikkerhedsmæssige og andre væsentlige hensyn taler imod. I denne forbindelse har udvalget drøftet muligheden for, at den bidragspligtige automatisk bliver trukket for børnebidrag via skatten, således at bidragets størrelse baseres på den skattepligtige indkomst. Tanken er dog afvist af udvalget, først og fremmest fordi den skattepligtige indkomst langt fra altid afspejler bidragsevnen, hvorved hensynet til barnet ikke nødvendigvis vil blive tilgodeset i tilstrækkeligt omfang. Hertil kommer, at der ikke vil være mulighed for en fleksibel ordning med adgang til, at skønsmæssige elementer og ændringer i forholdene kan indgå i en afgørelse om bidragets størrelse. En sådan ordning vil også være uhensigtsmæssig i forhold til de, der vil indgå aftaler om bidragets størrelse og den, der ønsker at betale direkte til bidragsmodtageren. Endelig ville en sådan ordning give problemer i relation til selvstændige erhvervsdrivende og andre grupper, hvor opgørelsen af den skattepligtige indkomst er baseret på en lang række hensyn, som ikke alle nødvendigvis bør være af betydning for størrelsen af børnebidrag.

b. På denne baggrund har udvalget især drøftet de forskellige modeller, som den brede undersøgelse af fremmed ret har vist eksempler på, herunder procentmodellen, fordelingsmodellen og skønsmodellen sammenholdt med normalbidragsmodellen.

En *procentmodel* har den fordel, at den i sit udgangspunkt er enkel, ligesom den er tæt knyttet til bidragsevnen. Hertil kommer, at barnets andel i bidragspligtiges indkomst øges proportionalt med indkomstforøgelsen. Ulempen ved modellen er især, at den er meget følsom overfor skiftende indkomstopgørelser, herunder spørgsmålet om brutto- eller nettoindkomst og indkomsten for selvstændige erhvervsdrivende. Formentlig vil denne model også give anledning til mange sager om ændringer, selv med små stigninger eller fald i indkomsten.

En *fordelingsmodel* har den fordel, at forældrenes økonomiske formåen sammenlignes, hvilket ud fra rimelighedshensyn kan forekomme rigtigt. Der tages også udgangspunkt i barnets behov, hvilket forekommer sympatisk. Ulempen er, at beregningsmetoden er ganske kompliceret. Der er tale om indviklede beregninger, som normalt vil være vanskelige for den enkelte familie at foretage. I sin nærmere udformning vil grundlaget for beregningerne således kunne blive vanskeligt forståelig for de involverede. Det kan derfor tænkes at have en negativ indvirkning på parternes lyst til at indgå aftaler, da det kan forekomme uoverskueligt, hvilket bidrag der egentlig er pligt til at betale. For mange af familierne med mellemindkomster vil det konkrete børnebidrag ikke være meget anderledes end et bidrag udregnet ud fra en langt enklere metode, og det kan derfor forekomme uhensigtsmæssigt at indføre vanskelige og uigennemskuelige beregninger for denne meget store gruppe. Hertil kommer, at ændringer i begge parters indkomster vil kunne få indflydelse på ændringsmulighederne, endog sådan at selv små indkomstændringer kan føre til omberegning.

Skønsmodellen giver stor mulighed for at tage hensyn til de konkrete forhold i den enkelte sag, men forudsigeligheden bliver vanskelig og dermed vanskeliggøres muligheden for, at parterne selv kan indgå aftaler. En sådan regel kan desuden virke processkabende. Skønsmodellen er næppe velegnet som "hovedmodel", men dens fleksibilitet og mulighed for konkret stillingtagen gør den til en attraktiv model som supplement til en hovedmodel, i tilfælde hvor forholdene er atypiske, eller ligger uden for normalområdet.

Normalbidragsmodellen med faste beløb har den store fordel, at den ved de almindelige indkomster normalt vil være enkel samt i det store og hele rimelig, så længe der er tale om den meget store gruppe af tilfælde, hvor begge forældre har mellemindtægter. Ved relativt ensartede indtægter er det fundet rimeligt og hensigtsmæssigt, at børnebidraget fastsættes ud fra ensartede og enkle regler. For denne store gruppe vil det ikke være nødvendigt at søge at opnå "millimeterretfærdighed". Desuden vil ønsket om millimeterretfærdighed i de enkelte tilfælde

oftest være en utopi. Dette illustreres af de udenlandske erfaringer, hvor prisen er regler, som er vanskelige at forstå og arbejde med i praksis, fordi de er komplicerede og svært gennemskuelige. For udvalget har det været væsentligt, at bidraget er nemt at beregne, hvorved der er gode muligheder for, at parterne selv kan aftale børnebidraget. Herved kan man undgå eller dæmpe konflikter og begrænse sagerne ved statsamtet.

c. Udvalget har indgående drøftet fordele og ulemper ved de forskellige modeller, og har på denne baggrund fundet, at vægtige grunde taler for at fastholde et system med faste bidrags-satser, når begge forældre har mellemindkomster. En ”normalbidragsmodel” indenfor dette store område vil således bevirke, at denne store gruppe på en klar, enkel og forudsigelig måde vil kunne finde ud af, hvilket bidrag der vil blive tale om. Et sådant bidragssystem vil være let at forstå og administrere. Samtidig vil det kunne fremme indgåelse af aftaler og dermed være konflikt-dæmpende. Endvidere vil det kunne undgås, at enhver ændring af forholdene hos bidragspligtige eller bidragsmodtager kan udløse ændringer i bidraget. Endelig undgås at der opstår vanskelige afgrænsningsproblemer ved indkomstopgørelsen, idet denne for den store mellemgruppe ikke behøver at blive opgjort præcist.

For mellemindtægter vil der i almindelighed heller ikke være den store forskel på, om der anvendes den enkle ”normalbidragsmodel” eller de mere udviklede ”fordelingsmodeller”. Desuden tyder samtaler med en række personer i udlandet, der administrerer de mere komplekse børnebidragsmodeller og en gennemgang af litteraturen herom på, at sådanne modeller ikke nødvendigvis føles retfærdige for de involverede, i hvert fald er der en del kritik af udregningerne og deres kompleksitet. Det forekommer derfor i høj grad tvivlsomt, om der ved sådanne modeller opnås det tilsigtede mål – den individuelle ”millimeterretfærdighed”.

En ”normalbidragsmodel” for mellemindkomster vil omfatte langt det største antal tilfælde, hvor børnebidrag bliver aktuelt. Der er således ifølge Statistisk Tiårsoversigt 1999 ca. 1.7 mio. personer over 15 år, der har en indkomst mellem 150.000 kr. og 300.000 kr. Ca. ½ mio. personer har en indkomst over 300.000 kr., og ca. 1.8 mio. personer en indkomst på under 150.000 kr. (heraf er ca. ½ mio. pensionister og ½ mio. unge, der normalt ikke betaler børnebidrag). Normalbidraget kan således forventes at dække langt mere end halvdelen af de tilfælde, hvor børnebidrag bliver aktuelt.

d. Modellen med faste bidragssatser bør dog undergives en række modifikationer. Uanset hvordan børnebidraget fastsættes, vil der være behov for undtagelsesregler for særlige tilfælde. I denne forbindelse kan de modeller for beregning af børnebidrag, som anvendes i en række andre lande, være til inspiration. De tilfælde, hvor dette kan komme på tale, er situationer, hvor der er særlige forhold for bidragspligtige, bidragsmodtager eller barnet.

4.2. Bidragspligtiges særlige forhold

4.2.1. Gældende ret

I gældende ret tages i hovedsagen kun hensyn til bidragspligtiges særligt høje indtægter, mens der ikke tages hensyn til bidragspligtiges særligt lave indtægter. Bidragspligtiges høje indtægter indgår i det vejledende regelsæt for forhøjet børnebidrag, som tager udgangspunkt i indtægtens størrelse og antallet af børn. Det relevante indtægtsinterval er ca. 275.000 - 400.000 kr. og antallet af børn op til tre. Herudover vil der være tale om helt skønmæssige afgørelser. Bidraget kan ud fra et skema forhøjes med henholdsvis 25%, 50% og 100%. Mens der tages hensyn til, hvor mange børn bidragspligtige har forsørgelsespligt over for, tages ikke hensyn til bidragspligtiges eventuelle nye ægteskab eller samlivsforhold.

I praksis fastsættes børnebidraget normalt ikke højere end 5 gange normalbidraget.

Vedrørende inddrivelse, eftergivelse og forældelse henvises til pkt. 6 nedenfor.

4.2.2. Fremmed ret

Det er sædvanligt i fremmed ret at fastsætte forhøjede bidrag, hvor bidragspligtiges indtægt er særligt høj. Med hensyn til bidragspligtiges særligt lave indtægter kan der i Norge og Sverige fastsættes et bidrag, der er lavere end det bidrag, der udbetales forskudsvis - evt. intet bidrag. Der kan i særlige tilfælde i Sverige tages hensyn til den bidragspligtiges nye ægteskab eller samliv, hvis parterne har børn sammen. Dette medfører, at den bidragspligtige kan forbeholde sig et underholdsbeløb til ægtefællen eller samleveren.

4.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag

a. Ved bidragspligtiges særligt høje indtægter bør der efter udvalgets opfattelse være særregler, således at barnet får glæde af bidragspligtiges gode økonomiske forhold. Den nærmere udformning af disse regler vil bl.a. afhænge af normalbidragets størrelse. De nugældende regler, hvorefter bidraget forhøjes ved højere indkomster, kan hensigtsmæssigt videreføres med nogle korrektioner - og med tydelig betoning af, at der alene er tale om vejledende satser, således at udgangspunktet er et konkret skøn over samtlige omstændigheder i den enkelte sag. Afhængig af niveauet for normalbidraget kan det overvejes at afskaffe forhøjelsen med 25% af børnebidraget, således at forhøjelsesreglerne for bidragspligtige med høje indkomster kun omfatter forhøjelse af børnebidraget med 50% og 100%. Ved særligt høje indkomster bør der - som hidtil - kunne fastsættes højere bidrag, end procenttillæggene er udtryk for. Antallet af børn

bør fortsat spille en afgørende rolle. Samtidig er det væsentligt at understrege, at der også indenfor disse skabeloner er tale om en skønsmæssig vurdering, især i grænsetilfældene.

b. En situation, der kræver overvejelser, er bidragspligtiges særligt lave indtægter eller andre særlige forhold, der bevirker, at det vil være umuligt eller særligt vanskeligt for bidragspligtige at betale børnebidraget.

Det taler for at fastsætte bidrag, at man herved fastholder forældrenes principielle forsørgelsespligt overfor deres børn, uanset deres økonomiske situation. Når man får et barn, har man et økonomisk ansvar for barnet. Betalingsproblemer for den bidragspligtige uden bidragsevne kan herefter løses ved gældssanering, eftergivelse eller andet. Endelig vil der blive taget højde for den påstand, der af og til fremsættes, om, at det kan "betale sig" for en bidragspligtig at fastholde en situation med lav indtægt, da en indtægtsforhøjelse vil bevirke, at børnebidraget sættes op.

Det taler for at kunne undlade at fastsætte bidrag eller eventuelt fastsætte lavere bidrag end normalbidraget, at den manglende bidragsevne herved accepteres, hvorved det forhindres, at den bidragspligtige oparbejder en gæld, som det på forhånd må skønnes umuligt at betale. Herved undgås tillige, at der skabes en situation, som forekommer urimelig for den enkelte bidragspligtige, der ellers blot ser sin gæld vokse, uden mulighed for at komme ud af den. Endelig undgås at belaste det offentlige med en inddrivelsesprocedure uden resultat.

Udvalget har fundet afvejningen vanskelig. Af hensyn til den enkelte bidragspligtige og til det uhensigtsmæssige og bekostelige i en forgæves inddrivelse foreslås, at der indføres hjemmel til at tage hensyn til bidragspligtiges særlige forhold. Reglen herom er dog tænkt som en snæver undtagelsesregel, således at undladelse af at fastsætte bidrag kun bliver aktuel i ganske særlige situationer. Reglen må derfor forventes kun at omfatte tilfælde, hvor bidraget alligevel ikke vil kunne inddrives. Undladelse af at fastsætte bidrag vil især kunne ske i situationer, hvor der fx er tale om bidragspligtige bosat i et land med en lav levefod eller bidragspligtige, hvis opholdssted er ukendt.

For andre persongrupper, fx studerende, kontanthjælpsmodtagere og pensionister er det udvalgets opfattelse, at spørgsmålet må løses via reglerne om inddrivelse og eftergivelse. Udvalget foreslår i den forbindelse, at disse regler moderniseres og udvides, så der skabes muligheder for at kommunen ud fra en samlet vurdering af bidragspligtiges økonomiske situation kan eftergive bidragsgæld, og at bidragspligtiges økonomiske situation vurderes fx hvert 3. år. Det kan antages, at mange af de personer, der skylder børnebidrag, også har anden social gæld. Det forekommer derfor hensigtsmæssigt, at bidragsgæld behandles som anden

social gæld, og at spørgsmålet om eftergivelse indgår som led i en helhedsvurdering af den pågældendes betalingsevne og øvrige forpligtelser. Afgørende for, om en person, der har gæld til det offentlige, skal have gælden inddrevet eller evt. eftergivet afhænger bl.a. af størrelsen af det ”rådighedsbeløb”, der danner grundlag for forsørgelse af den pågældende selv og dennes familie.

Da det ikke bør komme bidragsmodtageren til skade, at bidragspligtige undtagelsesvist ikke kan betale et (fuldt) normalbidrag, bør der efter udvalgets opfattelse - af hensyn til barnet - være mulighed for, at det offentlige yder barnet et beløb svarende til normalbidraget. Dette kan fx sikres ved at indføre en særlig hjemmel i børnetilskudsloven til at yde særligt børnetilskud fra det offentlige til erstatning for børnebidraget, på samme måde som man efter de nu-gældende regler udbetaler særlige tilskud, hvis et barn kun har én forælder. Udbetaling fra det offentlige, der ikke har baggrund i en konkret privatretlig bidragspligt, vil påføre det offentlige udgifter - som dog må antages at være yderst beskedne, og måske alligevel vil være tilstede blot konteret på en anden måde, nemlig som tab på forskudsvist udbetalte børnebidrag.

c. Den økonomiske formåen er afhængig af forsørgelsespligten over for andre børn. Det er derfor udvalgets opfattelse, at antallet af børn fortsat skal have indflydelse på børnebidragets størrelse ved forhøjede bidrag. Hvis den bidragspligtige har særligt mange børn, må dennes forsørgelsespligt og bidragets størrelse vurderes helt konkret.

d. Det har også været overvejet, om bidragspligtiges eventuelle ægteskab/samlivsforhold skal have betydning for fastsættelsen af bidragets størrelse. Det taler for at lade et ægteskab eller samlivsforhold få indflydelse på børnebidraget, at det påvirker den pågældendes samlede økonomiske situation og dermed bidragsevnen. Imod taler, at bidragspligten over for børn bør have forrang fremfor andre økonomiske forpligtelser, især hvis denne forpligtelse var til stede, da et nyt forhold blev etableret.

Det er udvalgets opfattelse, at bidragspligtiges eventuelle ægteskab eller samliv med en anden end barnets far/eller mor som udgangspunkt ikke bør have indflydelse på børnebidraget, hvad enten der er tale om førstegangsfastsættelse eller en senere ændring. Dog skal der efter udvalgets opfattelse undtagelsesvist kunne tages hensyn til et ægteskab eller samliv, der på markant måde har forringet bidragspligtiges bidragsevne, fx i tilfælde hvor den nye ægtefælle eller samlever har flere børn og er uden forsørgerevne. Alle sådanne eksempler skal dog have karakter af snævre undtagelser, og der bør ikke blive tale om at nedsætte bidraget til under normalbidraget.

e. Det er påpeget, at det kan være et problem for den bidragspligtige både at betale børnebidrag og at betale store transportudgifter i forbindelse med samvær. På denne baggrund har udvalget overvejet, om der ved udmålingen af børnebidraget skal kunne tages hensyn til særligt høje transportudgifter i visse tilfælde. Da sådanne udgifter ikke vedrører de daglige udgifter til barnet, finder udvalget, at udtrykkelige regler herom mest hensigtsmæssigt placeres i lov om forældremyndighed og samvær. Udvalget henstiller derfor, at det i forbindelse med en eventuel kommende revision af lov om forældremyndighed og samvær overvejes nærmere, om der bør indføres en udtrykkelig hjemmel til at fordele særligt høje transportudgifter mellem forældrene.

f. Udvalget foreslår, at en *maksimumsgrænse* for børnebidraget videreføres i praksis. Overgrænsen for bidraget må fastsættes i lyset af det bidragsniveau, der bliver gældende i normaltilfælde. Grænsen bør - som hidtil - i særlige tilfælde kunne overskrides. Grænsen kan eventuelt fastsættes i bekendtgørelsesform.

g. Udvalget foreslår på baggrund af det anførte, at der i lovtæksten indføres en generel bestemmelse om, at ganske særlige forhold hos bidragspligtige kan tillægges betydning ved fastsættelsen af bidragets størrelse. Bidragspligtiges særlige forhold skal vurderes i sammenhæng med de økonomiske forhold hos bidragsmodtager og barnet.

4.3. Bidragsmodtagers særlige forhold

4.3.1. Gældende ret

Der tages efter de gældende regler og praksis ikke hensyn til bidragsmodtagers indtægtsforhold ved fastsættelse af normalbidraget, ligesom der ikke tages hensyn til, om bidragsmodtager har indgået nyt ægteskab, indledt nyt samlivsforhold eller har flere børn.

4.3.2. Fremmed ret

I de lande, der anvender “fordelingsmodellen”, herunder Sverige, England og Canada, indgår bidragsmodtagers økonomiske forhold ved beregningen af børnebidragets størrelse. Derimod ses sjældent, at der tages hensyn til bidragsmodtagers nye ægteskab eller samlivsforhold.

4.3.3. Udvalgets overvejelser og forslag

a. Det har været drøftet, om forældrenes økonomiske forhold skal sammenlignes, eller der udelukkende skal tages hensyn til bidragspligtiges indkomst. Argumenterne for at foretage en

sammenligning er især, at begge forældre er forsørgelsespligtige, og at de hver især bør forsørge barnet efter evne. Argumenterne for udelukkende at tage hensyn til bidragspligtiges forhold er, at begrebet forsørgelse er vanskeligt at måle. Et forsøg på at sammenligne økonomier vil føre til en styring og en kontrol af privatlivet og privatøkonomien, som er urimelig i betragtning af, at forældrene i øvrigt er uafhængige af hinanden.

Der er noget principielt i at fastholde, at forældre hver især har det økonomiske ansvar for deres børn, og at dette ansvar er uafhængigt af den anden forælders forhold. Barnets behov skal som udgangspunkt alene afvejes over for bidragspligtiges forsørgelses- og bidragsevne.

Dette indebærer, at børnebidrag sættes højt, hvis bidragspligtiges indtægt - antallet af børn taget i betragtning - overstiger den såkaldte mellemindtægt uanset bidragsmodtagerens indtægt.

Udgangspunktet bliver herefter, at der ved bidragsfastsættelsen kun tages hensyn til bidragspligtiges og ikke til bidragsmodtagerens økonomiske forhold. Hvis bidragspligtige har en meget lav, og bidragsmodtager har en ganske særlig høj indtægt, kan der dog efter en konkret vurdering blive tale om, at bidragsmodtagerens indtægt påvirker bidragsfastsættelsen.

b. Herudover opstår spørgsmålet, om bidragsmodtagerens ægteskab eller samliv bør have indflydelse på bidragspligten eller børnebidragets størrelse. Det kan forekomme urimeligt for den bidragspligtige at betale til en familie, der måske er økonomisk langt mere velstillet end bidragspligtige selv. Dette rimelighedshensyn i forhold til bidragspligtige kan tale for at lade et nyt ægteskab og eventuelt samliv få indflydelse på børnebidraget. Imod taler, at en ny ægtefælle eller samlever ikke har forsørgelsespligt over for barnet, og at forsørgelsespligten over for egne børn kan siges at være principiel. Endelig kan der opstå "dyneløfterproblemer" ved spørgsmålet, om hvorvidt der er et samlivsforhold, der bør tages hensyn til.

Det er udvalgets opfattelse, at bidragsmodtagerens ægteskab eller samlivsforhold med en anden end barnets anden forælder som udgangspunkt ikke bør have indflydelse på børnebidragets størrelse, men at der undtagelsesvist kan tages hensyn til et nyt ægteskab eller samlivsforhold ved udøvelsen af det konkrete skøn. Det er herved forudsat, at der er tale om fælles folkeregisteradresse og et længerevarende forhold.

c. På denne baggrund foreslår udvalget, at der indføres en undtagelsesregel, hvorefter der i særlige tilfælde kan tages hensyn til bidragsmodtagerens forhold. Der tænkes fortrinsvis på bidragsmodtagerens egne indtægtsforhold og bidragsforpligtelser, men der vil også helt undtagelsesvist kunne tages hensyn til andre forhold hos bidragsmodtager fx nyt ægteskab eller samliv. Der er tale om en snæver undtagelsesregel, der kun skal kunne finde anvendelse i meget klare

tilfælde, hvor parterne fx har fælles folkeregisteradresse, og der er tale om et længerevarende forhold.

4.4. Barnets særlige forhold, uddannelsesbidrag, særlige bidrag mv.

4.4.1. Gældende ret

Børnebidraget er ikke gradueret efter barnets alder. Det vil i henhold til praksis ofte komme på tale at lade bidraget bortfalde, når barnets egenindtægt klart overstiger 3 gange normalbidragets grundbeløb. Børnepension har normalt ingen indflydelse på barnets ret til børnebidrag, hvis pensionen stammer fra bidragsmodtageren.

Der kan fastsættes uddannelsesbidrag indtil barnets 24. år (som udgangspunkt normalbidraget). Sådanne bidrag kan ikke søges af den unge selv og heller ikke udbetales til den unge personligt. Herudover kan der fastsættes konfirmationsbidrag (som udgangspunkt svarende til 3 gange normalbidraget), hvilket ofte sker i praksis. Endelig findes særregler om dåbsbidrag (svarer til normalbidrag), bidrag til barnets begravelse samt bidrag til fødslen (i 2000: 540 kr.) og til moderens underhold (i 2000: 940 kr.).

4.4.2. Fremmed ret

Forældrenes forsørgelsespligt anses i Norge for subsidiær i forhold til barnets egen forsørgelse - har barnet midler, skal det forsørge sig selv. Børn under 18 år, som har en tilstrækkelig arbejdsindtægt til at forsørge sig selv, kan ikke kræve noget af forældrene. I Sverige tages også hensyn til barnets egne indkomster. I Norge er maximumsbidraget ca. 5.-6.000 n.kr. månedligt pr. barn. Særlige bidrag til konfirmation, tandregulering eller lignende, som medfører betydelige ekstra udgifter, kan fastsættes skønsmæssigt.

Uddannelsesbidrag findes i en række lande. I Norge kan der fastsættes uddannelsesbidrag med det formål at fuldføre sædvanlig skolegang eller anden uddannelse. Det er dog i dag opfattelsen, at den økonomiske støtte, som ydes gennem staten, må medføre, at forældrenes pligter kommer i anden række. I Sverige kan der gives uddannelsesbidrag indtil barnets 21. år, når det gælder skolegang i grundskole, gymnasieskole eller lignende. Barnet kan i Norge og Sverige selv søge om uddannelsesbidrag og få det udbetalt.

4.4.3. Udvalgets overvejelser og forslag

a. Udvalget har overvejet, om størrelsen af børnebidraget skal være *aldersafhængigt*, men dette er ikke foreslået, bl.a. fordi reglerne om børnefamilieydelsen tager højde for dette. En overvejelse om at fastsætte børnebidraget til fx et normalbidrag og halvdelen af udgiften til institutionsplads har heller ikke ført til et konkret forslag herom, bl.a. fordi disse udgifter varierer en del i de forskellige kommuner.

b. *Barnets egne indtægter* kan siges at gøre børnebidraget helt eller delvist overflødigt ud fra et forsørgelsessynspunkt. Ud fra et ansvars- eller forpligtelsessynspunkt i forhold til den bidragspligtige af forældrene er barnets indtægter eller formue derimod mindre afgørende. Udgangspunktet bør efter udvalgets opfattelse være, at barnets formue eller (beskedne) indtægter ikke bør få indflydelse på børnebidraget. Se hertil også værgemålslovens § 25, stk. 2, og forældremyndighedslovens § 2, stk. 3. Kun hvis barnets egne indtægter overstiger 5.000- 6.000 kr. månedligt (2000-niveau), bør de kunne få indflydelse på børnebidraget. Hvornår dette skal ske, bør efter udvalgets opfattelse bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, hvor der bl.a. kan lægges vægt på indtægternes karakter. Der bør være stor tilbageholdenhed med hensyn til barnets formueindtægter. Der kan eventuelt fastsættes vejledende satser i en bekendtgørelse. Børnepension, der hidrører fra bidragsmodtageren – skal som hidtil - ikke have indflydelse på barnets ret til børnebidrag.

c. Udvalget foreslår, at de særlige bidrag ved *barsel, dåb* mv. afskaffes, da de efterhånden spiller en begrænset rolle i praksis. Formålene varetages i dag gennem den sociale lovgivning.

d. *Konfirmationsbidraget* har også været drøftet. Det taler for at ophæve de særlige konfirmationsbidrag, at beløbene er relativt beskedne, og at der er et stort administrativt arbejde ved fastsættelsen af dem. Desuden vil en eventuel væsentlig forøgelse af normalbidraget give bedre muligheder for at dække udgifterne. Imod at ophæve bidragene taler, at der formentlig i en række tilfælde er behov for særlig hjælp til konfirmationsudgifterne. Hvis et særligt konfirmationsbidrag bibeholdes, bør det standardiseres betragteligt, således at der bliver tale om et fast, automatisk tillæg. Ud fra en afvejning af hensynene - og i lyset af, at normalbidraget foreslås forhøjet - foreslår udvalget, at konfirmationsbidraget bortfalder.

e. Også *uddannelsesbidraget* giver anledning til særlige overvejelser. Hjemmeboende børn over 18 år vil ofte være indtægtsafhængige af forældrene, enten fordi de er under uddannelse eller af andre grunde. Argumenterne for at udstrække bidragspligten til efter det 18. år er især, at der meget vel kan være et bidragsbehov, der ikke dækkes - heller ikke af SU eller lignende - og som må anses som et privat forsørgelsesansliggende. Afholder den af forældrene, barnet bor

hos, væsentlige udgifter til barnets forsørgelse, kan det forekomme rimeligt, at den anden af forældrene også bidrager til barnets forsørgelse.

Argumenterne imod et uddannelsesbidrag er særlig knyttet til, at reglerne om uddannelsesstøtte og om gratis uddannelse tilsigter at dække de udgifter, som unge over 18 år har, og at økonomisk dækning af leveomkostninger under videregående uddannelse må anses for at være et offentligt anliggende som led i et af velfærdssamfundets bærende elementer. Bor barnet sammen med begge forældre, vil der ikke være nogen forsørgelsespligt, og det kan forekomme mindre hensigtsmæssigt, at der indtræder en bidragspligt, blot fordi barnet ikke bor sammen med begge forældre, idet barnets behov for støtte kan være ens i de to situationer. Hvis uddannelsesbidraget fastholdes, har udvalget overvejet en nærmere afgrænsning. Denne kunne være knyttet til grunduddannelser, de unge tager inden det fyldte 20.-21. år, til at fuldføre en allerede påbegyndt uddannelse, eller til gymnasiet, HF eller lignende uddannelse. Hvis bidrag til en ung over 18 år fortsat skal kunne fastsættes, bør det efter udvalgets opfattelse være sådan, at barnet selv kan anmode om bidrag, og at bidraget kan udbetales til den unge over 18 år. Dette vil harmonere bedst med den 18-åriges status som myndig og deraf følgende ret til at bestemme over sine økonomiske forhold.

Ud fra en afvejning af de modstående hensyn foreslår udvalget, at uddannelsesbidraget afskaffes, særligt under hensyn til, at reglerne om uddannelsesstøtte omfatter personer over 18 år, der er under uddannelse. I praksis indgås der ofte aftaler om uddannelsesbidrag, og det bør være en frivillig sag, om der ydes hjælp til den unges uddannelse.

f. Det er udvalgets opfattelse, at der undtagelsesvist bør kunne tages hensyn til ekstraordinært store *udgifter til barnet*, eksempelvis medicin, allergikost og lignende, som ikke dækkes ad anden vej, fx gennem sociale ydelser. Der bør også af hensyn til kontinuiteten i barnets liv kunne tages hensyn til udgifter til privatskole eller andre uddannelsesforanstaltninger samt i særlige tilfælde dyre fritidsaktiviteter, der er etableret af forældrene i enighed.

g. På baggrund af det anførte foreslås, at der indføres en udtrykkelig regel om, at der kan tages hensyn til særlige forhold hos barnet.

4.5. Betydningen af samvær

4.5.1. Gældende ret

Ifølge den nugældende praksis tillægges udgifter, som afholdes af en af forældrene i forbindelse med almindeligt samvær ingen betydning. Dog kan der efter praksis tages et vist hensyn

til et særligt omfattende samvær, når der skal tages stilling til, om normalbidraget skal forøges med et procenttillæg.

4.5.2. Fremmed ret

I *Sverige* foretages samværsfradrag i tilfælde, hvor den bidragspligtige har haft barnet hos sig i en periode på mindst 5 sammenhængende døgn eller 6 døgn på en måned. Ved samvær herudover foretages et fradrag i børnebidraget på 1/40 pr. døgn. Samværsfradraget beregnes fra første samværsdag, se nedenfor V pkt. 2.2.3.

I *Norge* gælder ingen regler om samværsfradrag, men der lægges vægt på, om forældrene har "delt omsorg", hvorved forstås, at den af forældrene, der har barnet mindst, har det mere end 5 måneder om året. Der foregår for tiden overvejelser om at indføre regler om samværsfradrag knyttet til samvær over et vist antal dage pr. måned eller år, således at samvær herudover udløser et samværsfradrag på en %-del af børnebidraget eller et kronebeløb pr. dag, se nedenfor V. Det er foreslået, at samværsfradraget skal udgøre et fast kronebeløb, afhængig af barnets alder, således at beløbet udgør 55 kr. pr. dag for 0-5 årige, 70 kr. pr. dag for 6-10 årige, og 85 kr. pr. dag for 11-18 årige. Der foreslås fradrag for alt samvær, det vil sige fra første samværsdag, men det er en forudsætning, at samværet er baseret på en skriftlig aftale eller en myndighedsafgørelse. Forslaget har været sendt til høring hos en lang række institutioner og myndigheder, og høringssvarene varierer meget i vurderingen af det fremsatte forslag. Der er endnu ikke fremsat lovforslag.

I *England* tillægges udvidet samvær betydning, når samværet overstiger 102 dage om året. I *Australien* tages også hensyn til udvidet samvær med udgangspunkt i en forholdsmæssig fordeling mellem nætter, barnet er hos hver af forældrene.

4.5.3. Udvalgets overvejelser og forslag

Ved fastsættelsen af normalbidragets størrelse er der taget hensyn til, at der i almindelighed udøves et vist samvær med den anden af forældrene. Omfanget af samvær kan bero på en samværsresolution fra statsamtet eller aftale. En resolution vil ofte fastlægge samværet til fx 2 weekender om måneden og en halv eftermiddag midt i ugen samt ferier. Da der kan udøves samvær i større eller mindre omfang end fastsat eller aftalt, har samværet ofte en mere "løs" retlig struktur end forældremyndigheden med deraf følgende risiko for tvist og dokumentationsproblemer.

Udvalget har indgående drøftet, hvilken betydning samvær, der ligger klart ud over, hvad man kan betegne som "almindeligt" samvær, skal tillægges i relation til børnebidrag, herunder fordele og ulemper ved en ordning, der giver mulighed for at tage hensyn til særligt omfattende samvær eller særligt store samværsudgifter.

For at indføre mulighed for at tage hensyn til særligt omfattende samvær taler ønsket om at markere og understøtte barnets ret til to forældre, idet bidragspligtige tillige behandles som omsorgsperson. Det fælles ansvar for såvel barnets omsorg som forsørgelse understreges. En ordning, der tager hensyn til et særligt omfattende samvær, medfører, at dette ikke er en ekstra økonomisk belastning for samværsforælderen, og at samværet ikke risikerer at blive afskåret af økonomiske grunde. Hertil kommer, at bidragsmodtager ved udvidet samvær må antages at spare en del udgifter knyttet til forsørgelsen af barnet. Forældrene er også ofte selv indstillede på at tage hensyn til et særligt omfattende samvær, hvis de selv indgår aftale om bidragets størrelse.

Imod taler navnlig risikoen for, at økonomiske hensyn forstærker samværskonflikter. Det vil være uheldigt, hvis samværets betydning for børnebidragets størrelse får en negativ virkning på samværsaftaler, således at forældrene hver især søger disse tilrettelagt under hensyn til bidragsreglerne. Den samværsberettigede kan - udover ønsket om samvær med barnet - tænkes at få et økonomisk incitament til udvidet samvær, mens den anden af forældrene kan ønske at begrænse samværet ud fra en bekymring for sin økonomiske situation. At knytte et vist fradrag til antallet af samværsdage kan risikere at virke relativt tilfældigt og at tage for lidt hensyn til de faste udgifter, der er forbundet med at have barnet boende fast, herunder institutionsudgifter, kontingenter mv. En konkret vurdering af udgifterne til samvær synes at have et element af "millimeterretfærdighed" i sig og udgøre en risiko for konflikt. Også i administrativ henseende vil en sådan ordning indebære et vist større ressourceforbrug. Endelig kan en regel om hensyntagen til udvidet samvær tænkes at føre til en større formalisering af grundlaget for samvær, da der kræves en resolution eller en aftale, der kan dokumenteres.

Udvalget finder afvejningen af de modstående hensyn vanskelig, men er enige om at foreslå, at der indføres adgang til at tage hensyn til særligt omfattende samvær. Almindeligt samvær vil i dag (2000) ofte blive fastsat til ca. 90 - 100 samværsdage årligt eller 7½ - 8 dage om måneden, nemlig hver anden weekend fra fredag til søndag aften eller mandag morgen (2½ dag), en hverdag fra om eftermiddagen til næste dags morgen (½-1 dag), 14 dage i sommerferien, hver anden vinterferie/efterårsferie (7 dage) og 3 dage i forbindelse med jul samt 3 dage i forbindelse med påske. Først når samværsdagens antal overstiger 110-120 dage, vil betingelsen om særligt omfattende samvær kunne være opfyldt. Der kan fx. være tale om 136 samværsdage årligt eller 11 dage om måneden, nemlig et weekendsamvær fra onsdag eftermiddag til

mandag morgen (5 dage) samt feriesamvær som ved almindeligt samvær dog 21 dage i sommerferien. Det er ikke muligt ud fra statsamternes eller Civilretsdirektoratets statistik at sige præcist, hvor mange der har et sådant udvidet samvær. En undersøgelse af 3.841 sager, beskrevet i Civilretsdirektoratets statistik for 1998, viser imidlertid, at 21% havde en eller anden form for udvidet samvær.

Af Socialforskningsinstituttets analyse af børns familieforhold i de første leveår (00:9 udført af Mai Heide Ottosen og offentliggjort i "Samboskab, Ægteskab og Forældrebrud" september 2000) side 154 fremgår det bl.a. : "spørgsmålet om forældrenes fordeling af forsørgerbyrden har sammenhæng med, hvordan det fortsatte forældreskab udformes efter samlivsbruddet. Undersøgelsen kan imidlertid ikke eftervise en antagelse om, at en meget udstrakt samværspraksis ofte vil medføre, at det formelle børnebidrag konverteres til naturalieøkonomi, fordi forældrene i praksis deler forsørgelsesbyrden. Der er antageligt tale om enkeltstående tilfælde, hvis dette forekommer. Tendenserne i undersøgelsesmateriale går tvært i mod i retning af, at de samværsforældre, der er mest sammen med deres børn, ikke alene hyppigst betaler et beløb, som er højere end normalbidraget, men også bidrager kontant til forsørgelsen af barnet på anden vis. Tendenserne kan ikke alene forklares ved, at udstrakt samværspraksis er mest udbredt blandt de socioøkonomisk ressourcestærke befolkningsgrupper. Umiddelbart kan den iagttagne tendens opfattes som en form for omvendt logik, fordi det i realiteten er disse samværsforældre, der relativt set dækker den største del af den faktiske forsørgerbyrde. En forklaring kan være, at der i denne forældregruppe er en erkendelse af, at normalbidragsbeløbet langt fra dækker halvdelen af de udgifter, der er forbundet med barnet."

Af side 146 fremgår: " Undersøgelsen søgte tillige at indkredse, om samværsforældre mere uformelt bidrager til forsørgelsen.Der blev derfor indhentet oplysninger om, hvorvidt forælderen i løbet af det sidste halve år havde dækket fire større udgifter til barnet, som ville være mærkbare i en almindelig husholdningsøkonomi. Undersøgelsen viser, at 27 procent af samværsforældrene havde betalt for vintertøj eller skotøj til barnet, at 21 procent havde foretaget indskud på en børneopsparingskonto, at 13 procent havde betalt for større udstyr til barnet, som fx en seng, eller klapvogn, og endelig at 5 procent havde betalt for barnets daglige pasningsordning. Målt ud fra disse indikatorer forekom der som helhed uformaliseret økonomi i godt en tredjedel af familierne: 32 procent af samværsforældrene havde dækket en eller to af disse udgiftsposter, mens 6 procent havde betalt for flere. Knap to tredjedele af familierne praktiserede imidlertid slet ikke denne form for økonomi."

I hvilket omfang, der kan fastsættes lavere børnebidrag end ellers på grund af særligt omfattende samvær, må bero på en konkret vurdering. Udvalget har drøftet, om samværsfradrag kun skal forbeholdes forhøjede bidrag eller også gælde for normalbidraget og har fundet, at det bør

gælde begge situationer, forudsat normalbidraget forhøjes væsentligt, således som udvalget har foreslået.

Herudover kan der tages hensyn til fordelingen af udgifterne mellem forældrene, herunder særligt de faste udgifter til institution mv. I særlig klare tilfælde kan også varetagelsen af omsorgen for barnet, fx pasning af barnet ved sygdom mv. indgå i vurderingen.

Det er statsamtet, der efter ansøgning vurderer betydningen af et særligt omfattende samvær. Reglen forudsættes kun anvendt i klare tilfælde, hvor fastsættelse af børnebidrag efter de normale regler herom vil forekomme urimelig. Bevisbyrden for, at der er tale om samvær af særligt stort omfang, og at behovet for børnebidrag derfor er mindsket, påhviler den af forældrene, der ønsker bidraget nedsat. Der skal i almindelighed tages udgangspunkt i parternes aftale om samvær eller en afgørelse fra statsamtet herom, beregnet på årsbasis. Det er forudsat, at hensyntagen til et særligt omfattende samvær fortrinsvis kan ske ved et længere forløb. Også i relation til midlertidigt samvær kan der dog blive tale om at tage hensyn til særligt omfattende samvær, især hvis det midlertidige samvær fastsættes i forbindelse med en samlivsophævelse. I tilfælde af væsentlige ændringer i omfanget af samvær må den af forældrene, der ønsker en ændret udmåling af børnebidraget, søge statsamtet herom.

Udvalget har overvejet muligheden for at fastsætte mere præcise regler for samværsfradrag baseret enten på et fast kronebeløb eller en vis brøkdel/procentdel af børnebidraget. Udvalget har imidlertid afholdt sig herfra, dels fordi der er en nøje sammenhæng mellem normalbidragets størrelse og rimeligheden i at tage hensyn til et særligt omfattende samvær, dels fordi meget faste regler let risikerer at bevirke en stor økonomisk konsekvens af en lille ændring af en samværsaftale eller samværsresolution.

Det er derfor foreslået, at et eventuelt fradrag i bidraget skal bero på en skønsmæssig vurdering af den enkelte situation. Det er kun den ekstraordinære del af samværet, der kan begrunde fradrag. Der kan med andre ord ikke ”regnes tilbage” til den første samværsdag. Nedsættelsen vil i særlig grad gælde i forhold til almindelige forsørgelsesudgifter vedrørende samværet, herunder mad, fritidsaktiviteter, almindelig transport osv. Herudover kan der tages hensyn til, om udgifterne til institution og lignende deles mellem forældrene. Transportudgifter i forbindelse med etableringen af samværet kan ikke tages i betragtning. Dette spørgsmål bør efter udvalgets opfattelse overvejes i forbindelse med en eventuel revision af reglerne om samvær, da det knytter sig naturligt hertil.

Det forudsættes, at Civilretsdirektoratet fastsætter nærmere administrative forskrifter for samværsfradraget, når niveauet for normalbidraget ligger fast.

4.6. Oplysningspligt

4.6.1. Gældende ret

Såfremt der i dag alene søges om normalbidrag, vil statsamtet som udgangspunkt ikke indhente økonomiske oplysninger fra hverken bidragspligtige eller bidragsmodtager. Søges der derimod om et forhøjet bidrag, indhentes økonomiske oplysninger fra både den bidragspligtige og bidragsmodtageren. Det er ikke pålagt forældrene at oplyse om forandringer i deres økonomiske forhold. Derimod er det en betingelse for at få bidraget til et barn over 15 år udlagt forskudsvist af kommunen, at bidragsmodtager oplyser barnets egenindtægt.

4.6.2. Udvalgets overvejelser og forslag

Bidragsmodtagers økonomiske forhold vil efter udvalgets forslag som altovervejende hovedregel ikke have betydning for børnebidragets størrelse. Statsamtet kan derfor undlade at indhente oplysninger herom. Dette vil indebære en betydelig administrativ lettelse. Hvis bidragspligtige mener, at bidragsmodtagerens økonomiske forhold er af en sådan karakter – eller har ændret sig på en sådan måde – at dette bør indgå i overvejelserne om børnebidragets størrelse, indhentes oplysningerne af statsamtet. Det bør af de relevante blanketter mv. tydeligt fremgå, at bidragspligtige selv må tage initiativ til at få bidragsmodtagers økonomiske forhold oplyst i de tilfælde, hvor det forekommer at være af betydning.

Udvalget har overvejet, om der bør indføres en særlig oplysningspligt mellem forældrene og mellem den enkelte forælder og statsamtet, idet en sådan oplysningspligt kunne være hensigtsmæssig for at opnå en ”retfærdig” forsørgelse af barnet. Udvalget finder dog, at en sådan pligt vil være vanskelig at administrere og sanktionere, og vil derfor ikke anbefale, at der indføres en oplysningspligt hverken forældrene imellem eller mellem forældrene og statsamtet. Derimod bør der fortsat være oplysningspligt mellem forældrene og kommunerne ved forskudsvis udbetaling af bidrag til større børn.

5. Børnebidragets størrelse. Aftaler og ændring

5.1. Normalbidraget

5.1.1. Udviklingen og gældende ret

De nuværende børnebidragsregler stammer fra 1960. Indtægtsudviklingen har i de 40 år, loven har været i kraft, været præget af markante stigninger fra en gennemsnitsindkomst på 10.000 kr. årligt for kvinder og 16.000 kr. årligt for mænd til en gennemsnitsindkomst på 234.000 kr. for kvinder og mænd. Børnebidragets størrelse har ikke været genstand for en tilsvarende stigning, idet det kun er steget fra 666 kr. årligt for kvinder og 990 kr. årligt for mænd til 10.644 kr. årligt i år 2000. Bidraget er - bortset fra den ekstraordinære forhøjelse på 102 kr. månedligt - fradragsberettiget for bidragspligtige, hvilket bevirker, at nettoudgiften som følge af skattefradragsretten normalt er væsentligt mindre end bruttoudgiften på de 887 kr. månedligt (10.644 kr. årligt).

5.1.2. Fremmed ret

Bidragsniveauet i Danmark er lavt, når det ses i et internationalt perspektiv, jf. nedenfor under V. I Norge er mindstebidraget (dvs. det bidrag der kan udbetales forskudsvis) godt 1.100 n.kr. mdl. og et gennemsnitsbidrag i 1999 1.508 n.kr. Beløbet er fradragsberettiget med et skattefradrag på 28%. I Sverige udgør mindstebidraget knap 1.200 s.kr. månedligt. Der er ikke fradragsret herfor i Sverige, men der sker heller ingen beskatning hos modtageren. Både Norge og Sverige har regler om offentlige tilskud til børn på linje med de danske regler. I Finland vil et almindeligt bidrag være 1.200 kr. mdl., nemlig 11-14 % af bruttoindkomsten. I Canada er et almindeligt børnebidrag ca. 3.500 kr. mdl. eller omkring 16 % af bruttoindkomsten. I Australien er beløbet langt større.

5.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag

Niveauet for børnebidrag må efter udvalgets opfattelse fastlægges ud fra overvejelser over, hvad det koster at have børn. Som det fremgår af det anførte nedenfor IV, ligger udgiften til børn i størrelsesordenen 3.000 - 5.000 kr. månedligt. Hvis den af forældrene, barnet ikke bor hos, som udgangspunkt skal betale halvdelen af disse udgifter, må der ske en væsentlig forhøjelse af normalbidraget. Dette vil bringe det danske bidragsniveau nærmere niveauet i andre lande, herunder de nordiske. Under hensyn til de gældende regler om fradrag for bidragsforpligtelser, vil den reelle økonomiske belastning for den bidragspligtige være mindre end forhøjelsen.

Med det formål at undersøge konsekvenserne for henholdsvis bidragspligtige og bidragsmodtager af en forhøjelse af bidraget, har udvalget fået foretaget beregninger heraf for en række familietyper - se nærmere nedenfor IX bilag 2. Som det fremgår af kap. I er udregningerne foretaget før forhøjelsen af normalbidraget med tillægget på 102 kr. pr. 1. januar 2000.

De udvalgte familieeksempler består af en lønmodtagerfamilie med mellemindkomst, en lønmodtagerfamilie med højindkomst og en kontanthjælpsfamilie. For alle tre typer er der gennemført beregninger alt efter, om familierne har ét, to eller tre børn. For hvert af disse tilfælde er husstandens rådighedsbeløb beregnet i fem familiesituationer, nemlig for en enlig bidragspligtig, for en bidragspligtig med en ny ægtefælle med og uden børn; for en enlig bidragsmodtager, for en bidragsmodtager med en ny ægtefælle og for en bidragsmodtager med en ny ægtefælle og et fælles barn. Der er taget udgangspunkt i, at en mellemindkomst er på 230.000 kr., en højindkomst på 400.000 kr., og at en kontanthjælpsfamilie får 114.708 kr. årligt for forsørger og 86.160 kr. årligt for andre.

For lønmodtagerfamilien med mellemindkomster vil den enlige bidragspligtige med ét barn efter de gældende regler have et månedligt rådighedsbeløb på 6.884 kr. Rådighedsbeløbet falder med 456 kr. pr. barn, der betales bidrag til. Ved en forøgelse af normalbidraget til henholdsvis 1.200 kr. og 1.700 kr. om måneden falder rådighedsbeløbet herudover med henholdsvis 263 kr. og 562 kr. for hvert barn, der betales bidrag til.

Bidragsmodtageren har efter de gældende regler 8.374 kr. til rådighed om måneden. For bidragsmodtageren slår forøgelsen af børnebidraget pr. barn fuldt igennem i rådighedsbeløbet, således at dette ved en forøgelse af normalbidraget til 1.200 kr. stiger med 439 kr. og med en forøgelse til 1.700 kr. stiger med 939 kr. pr. barn.

Ændringerne i rådighedsbeløbene for henholdsvis bidragspligtige og bidragsmodtager vil være nogenlunde de samme for kontanthjælpsfamilien, mens tallene vil være lidt anderledes for højindkomstfamilien.

Det samlede billede er således, at en forøgelse af normalbidraget til 1.200 kr. månedligt vil medføre en nedgang i bidragspligtiges rådighedsbeløb på ca. 263 kr., men en stigning i bidragsmodtagers rådighedsbeløb på 439 kr. Tilsvarende vil en forhøjelse af normalbidraget til 1.700 kr. medføre, at bidragspligtiges rådighedsbeløb falder med 563 kr. pr. barn, der betales bidrag til mens bidragsmodtagers rådighedsbeløb stiger med 939 kr. pr. barn.

Ud fra opgørelsen af hvad det koster at have børn, rimeligheden i at denne udgift fordeles på begge forældre, hensynet til den reelle økonomiske belastning for bidragspligtige i lyset af fradragets retten samt bidragsfastsættelsen i andre lande, er det udvalgets opfattelse, at der bør ske en markant forhøjelse af normalbidraget set i forhold til det nuværende niveau. Der må dog ved fastsættelsen af normalbidragets størrelse tages hensyn til, at den af forældrene, barnet bor hos, udover børnebidraget vil få børnefamilieydelse samt eventuelt børnetilskud.

Det overlades til det politiske forum at tage stilling til, hvilket niveau børnebidraget skal lægges på. Den politiske stillingtagen skal også ses i sammenhæng med, at en væsentlig forhøjelse af bidragets størrelse vil medføre offentlige udgifter, særligt i form af formindskelse af skatteprovenuet, jf. afsnit 7.3. sammenholdt med bilag 3.

5.2. Aftaler og ændring

5.2.1. Gældende ret

Der gælder ikke i børneloven særlige regler om indgåelse af aftaler. Mens fastsatte bidrag til enhver tid kan ændres af statsamtet, når der fremkommer en begrundet ansøgning herom, kan en aftale om børnebidrag kun ændres, hvis aftalen skønnes åbenbart ubillig, eller hvis forholdene væsentlig har forandret sig, eller aftalen strider mod barnets tarv.

5.2.2. Fremmed ret

I *Norge* kan bidragets størrelse aftales mellem forældrene, dog således at der ikke kan aftales et mindre bidrag end det såkaldte maksimale forskudsbeløb - også kaldet mindstebidraget. Dette udgør i 2000 ca. 1.000 n.kr. En aftale om børnebidrag kan ændres efter forholdene på ændringstidspunktet, ligesom et fastsat bidrag kan ændres, når særlige grunde taler for det. Det er en betingelse, at der er grundlag for en ændring på mindst 10% af de løbende bidrag.

I *Sverige* gælder ingen formkrav, men i praksis udformes aftalerne om børnebidrag næsten altid skriftligt - ikke mindst af hensyn til eventuel eksekution af bidragene på baggrund af aftalen. Aftalerne kan efterprøves af domstolene. Reglerne for ændring af børnebidrag er ens for fastsatte og aftalte vilkår.

I *Finland* findes udbyggede regler om aftaler om børnebidrag. Det er bl.a. fastsat, at sådanne aftaler skal indgås skriftligt, og en række oplysninger skal fremgå af aftalen. Aftalen skal underskrives af bidragspligtige og barnets værge. Socialmyndighederne skal godkende aftalen og i denne forbindelse særskilt påse, om aftalen er rimelig under hensyn til barnets ret til at få tilstrækkeligt underhold, forældrenes betalingsevne samt øvrige omstændigheder. Det er særskilt fastsat, at en aftale, hvorved der på barnets vegne for fremtiden afstås fra at modtage underholdsbidrag, er ugyldig. Aftalen kan ændres, hvis der er sket væsentlige forandringer i forholdene af en sådan karakter, at en ændring vil være rimelig under hensyn til såvel barnets som bidragspligtiges forhold.

Også i *Island* skal en aftale om underholdsbidrag til barnet godkendes af de sociale myndigheder.

5.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag

a. Udvalget finder det ønskeligt, at forældrene - af hensyn til barnet - i videst muligt omfang selv indgår aftaler om børnebidrag. Sådanne aftaler skal som udgangspunkt være bindende som alle andre aftaler. Dette skal ses i lyset af, at bidragsspørgsmålet i dag kun i begrænset omfang er kilde til stridigheder. Det fremgår således af Mai Heide Ottosens undersøgelse, ”Samboskab, Ægteskab og Forældrebrud”, jf. afsnit 4.5.3., side 145: ”En undersøgelse om børn i sammenbragte familier (Heide Ottosen, 1997) søgte at indkredse, om forsørgelses-spørgsmålet var et dagsordens- og evt. stridspunkt i samarbejdet mellem de biologiske forældre. Data herfra tyder på, at spørgsmålet om den materielle forsørgelse spiller en perifer rolle i det daglige forældresamarbejde. Kun 13 procent af skilsmisseforældrene drøftede, hvem der skulle betale hvilke udgifter til deres fælles barn. Undersøgelsen tyder heller ikke på, at bidragsspørgsmålet er en væsentlig kilde til stridigheder. For kun 6 procent af forældrene gav betaling af børnebidrag i varierende udstrækning anledning til problemer. Resten oplyste, at der aldrig var problemer med bidraget, eller at det blev udbetalt gennem kommunen. Som helhed efterlader disse data det indtryk, at den økonomiske udveksling til skilsmissebarnet er et afklaret felt for forældrene. Man må antage, at muligheden for at anvende kommunen som mellemlid bidrager som en væsentlig stødpude hertil.”

Det er samme sted side 150 anført: ”Undersøgelsen belyste, om forældrene selv havde indgået en aftale om, hvor meget samværsforælderen skulle betale, eller om det var statsamtet, der havde fastsat beløbet, d.v.s. om der forelå en såkaldt bidragsresolution. Desuden blev det belyst, om betalingen af børnebidraget foregik direkte mellem forældrene, eller om den økonomiske transaktion foregik indirekte med kommunen som mellemlid. Det mest almindelige er, at bidragsbeløbet fastsættes af statsamtet. Tre fjerdedele af forældrene havde en bidragsresolution. Den hyppige forekomst af bidragsresolutioner, vidner om, at folk er deres rettigheder og pligter bevidst og måske også ønsker at få tilvejebragt entydighed og formalitet i de økonomiske spørgsmål ved, at de offentlige myndigheder blåstempler aftalen. Den fjerdedel, der selv havde indgået en aftale om børnebidragets størrelse, adskilte sig fra de øvrige ved, at der oftere blev betalt et forhøjet børnebidrag. Bidragsbeløb som er højere end normalsatsen forekommer således dobbelt så hyppigt (31 procent), som når statsamtet fastsætter det (14 procent). Forklaringen er antagelig, at en række samværsforældre ønsker at påtage sig en større del af forsørgelsesbyrden, end hvad de efter de gældende officielle satser er forpligtet til. Analysen viste, at flere forhold havde betydning. Forældrene havde hyppigere selv indgået en aftale, hvis de ved samlivsbruddet havde været enige om forældremyndigheden (32 procent)

frem for uenige (13 procent), hvis de valgte at få fælles forældremyndighed (35 procent) frem for eneforældremyndighed (16 procent), eller hvis de praktiserede udvidet samvær, herunder deleordninger (48 procent) frem for mindre omfattende samværsordninger (18 procent). Det er med andre ord de forældre, der efter samlivsbruddet har barnet som ”fælles projekt”, der selv formår at afklare spørgsmålet om, hvordan forsørgerbyrden skal deles. Når det er konstateret, bør det dog bemærkes, at der selv blandt forældrepar med det størst forventede samarbejds-potentiale var ganske mange, der fik bidraget fastsat i statsamtet.”

b. Ud fra ønsket om at undgå, at den ene af forældrene i forbindelse med aftaler om børnebidrag lægger et urimeligt pres på den anden, fx således at aftaler om forældremyndighed/samvær sammenkædes på en urimelig måde, har udvalget overvejet, om der bør opstilles formkrav eller krav om godkendelse fra en offentlig myndighed. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at risikoen for urimeligheder ikke er af en sådan karakter, at den med tilstrækkelig styrke taler for en ordning med offentlig godkendelse eller lignende. Indførelsen af et godkendelseskrav vil heller ikke være i tråd med ændringerne i relation til aftaler om særeje mellem ægtefæller, hvor de tidligere godkendelsesprocedurer ved ægtepagter er blevet afskaffet. På denne baggrund er det udvalgets opfattelse, at der ikke bør indføres særlige formkrav eller godkendelseskrav fra en offentlig myndighed. Som hidtil kan statsamtet som en service være behjælpelig med at nedskrive forældrenes aftale om børnebidrag og i den forbindelse informere og vejlede om gældende regler og praksis.

c. Udvalget foreslår ændring af reglen om fradrag for børnebidrag i ligningslovens § 11, som forudsætter, at bidragsaftaler godkendes, således at reglen kommer til at harmonere med den nugældende praksis, hvor en sådan godkendelse ikke kræves og ikke foretages. Det ligger udenfor udvalgets kommissorium at behandle spørgsmålet om skattefradrag nærmere.

d. Efter udvalgets opfattelse er det ikke hensigtsmæssigt at have meget forskellige betingelser for ændring af fastsatte og aftalte bidrag. Herved lægges især vægt på, at aftaler om bidrag som oftest alligevel kun indgås ”indtil videre”. Udvalget foreslår derfor, at der - som i Sverige - indføres en ændringsregel, der ikke sonderer mellem fastsatte og aftalte bidrag. Ændringskriterierne bør efter udvalgets opfattelse først og fremmest fastsættes ud fra hensynet til barnet. Disse kriterier vil derfor især få betydning for aftaler, hvorefter der slet ikke skal betales børnebidrag eller skal betales et nedsat børnebidrag. Herudover bør aftaler kunne ændres i tilfælde af væsentligt forandrede forhold. Der bør næppe i loven fastsættes detaljerede kriterier herfor, men ændrede indtægtsforhold hos bidragspligtige vil være den hyppigste ændringsgrund. Også ændringer hos barnet eller bidragsmodtageren vil undtagelsesvist kunne spille en rolle. Der er tale om et væsentlighedskriterium, og det er ikke tanken at indføre særlige ”procentgrænser” som betingelse for ændring. Spørgsmålet om ændring af hver bidragsaftale må bero

på en skønsmæssig vurdering af ændringens væsentlighed og karakter. Udvalget foreslår også, at en aftale om børnebidrag skal kunne ændres, hvis den er urimelig allerede på tidspunktet for dens indgåelse. Som eksempel kan nævnes, at der ikke skal fastsættes bidrag eller kun fastsættes et meget lavt bidrag. I det hele taget foreslås adgangen til at tilsidesætte aftaler om intet eller nedsat børnebidrag at være relativt vid.

e. Ofte indgås i praksis aftaler om børnebidrag som led i en generel økonomisk aftale - en såkaldt "pakkeaftale" - om flere af vilkårene ved separation og skilsmisse. Når dette er tilfældet må der efter udvalgets opfattelse ved spørgsmålet om eventuel ændring lægges særlig vægt på forudsætningerne for aftalen om børnebidrag og sammenhængen med aftalens øvrige aspekter, idet aftalen som helhed må indgå i vurderingen af rimeligheden af aftalen om børnebidrag.

6. Forskudsvis udbetaling, inddrivelse og eftergivelse

6.1. Forskudsvis udbetaling af børnebidrag

6.1.1. Gældende ret

Børnebidrag kan udbetales forskudsvis af kommunen i tilfælde, hvor det ikke betales på forfaldsdagen. Retten til forskudsvis udbetaling gælder det beløb, der er fastsat efter lov om børns retstilling, dog højst normalbidraget. Det er en betingelse af forældrene ikke lever sammen og at man – medmindre barnet eller en af forældrene, der har forældremyndigheden over barnet, har dansk indfødsret eller har fået opholdstilladelse i Danmark – har haft fast bopæl i Danmark i en sammenhængende periode af 3 år.

6.1.2. Fremmed ret

Regler om forskudsvis udbetaling af børnebidrag findes også i Norge og i Sverige. I Norge yder staten således bidragsforskud til børn, som ikke bor sammen med begge forældre. Bidragsforskud ydes, selvom børnebidrag ikke er fastsat eller ikke betales samt i tilfælde, hvor børnebidraget er fastsat til et mindre beløb end forskudssatsen (mindstebidraget). Satsen er i 2000 1.127 n.kr. månedligt. I sager, hvor bidrag er fastsat, indkræver staten bidraget fra den bidragspligtige. Hvis bidraget er højere end minstebidraget, bliver det overskydende beløb udbetalt til bidragsmodtager. I Sverige kan også udbetales bidragsforskud, der benævnes "underhållsstöd" og som er tænkt som en garanti for, at hvert barn af en enlig forælder skal garanteres et vist beløb pr. måned, uanset om bidraget er lavere. Beløbet kan derfor overstige det familieretlige underholdsbidrag. Det udgør i 2000 1.173 s.kr. pr. måned. De tidligere regler om indtræden i den bidragspligtiges betalingspligt er afløst af et system, hvor bidrags-

pligtiges betalingspligt overfor staten beregnes efter særlige regler, knyttet til bruttoindkomsten og antallet af børn.

6.1.3. Udvalgets overvejelser og forslag

a. Udvalget foreslår de nugældende regler om forskudsvis udbetaling af børnebidrag bibeholdt, herunder reglerne om, at kun normalbidraget kan udbetales forskudsvist. Herudover foreslår udvalget, at reglerne om forskudsvis udbetaling af normalbidraget også skal finde anvendelse i de tilfælde, hvor der helt undtagelsesvist ikke fastsættes et bidrag eller fastsættes et lavere bidrag end normalbidraget som følge af den bidragspligtiges dårlige økonomiske forhold.

b. Udvalget har overvejet, om der bør indføres et “mindstebidrag” som udtryk for, hvad det offentlige er forpligtet til at udbetale forskudsvist, uafhængigt af de gældende satser for normalbidrag. Overvejelserne herom skyldes ressourcehensyn, idet en væsentlig forøgelse af bidragsniveauet må forventes at få relativ stor indflydelse på det beløb, der skal udbetales forskudsvist, og en vis indflydelse på det beløb, der ikke vil kunne inddrives fra den bidragspligtige. Herved belastes de offentlige udgifter formentlig i betydelig højere grad end under den gældende ordning - se nærmere nedenfor under IX, bilag 3.

Udvalget har imidlertid afstået fra at foreslå et sådant “mindstebidrag”, da en sådan ordning vil være til skade for de bidragsmodtagere, som ikke får glæde af forhøjelsen af børnebidraget og den forbedring af barnets vilkår, som er formålet hermed. Blandt den gruppe, der får bidrag forskudsvist udbetalt, vil være et antal bidragsmodtagere, som ud fra deres sociale situation i særdeleshed har behov for det forhøjede bidragsniveau. Hertil kommer, at et “dobbel” system vil være forbundet med en række vanskeligheder i relation til inddrivelse.

c. I de undtagelsestilfælde, hvor der fastsættes et bidrag, som er mindre end normalbidraget – eventuelt 0 kr., og hvor dette er begrundet i bidragspligtiges dårlige økonomiske forhold, foresætter udvalget, at der kan ske “forskudsvist” udbetaling af børnebidraget, maksimalt svarende til normalbidraget, til bidragsmodtageren. Dette skyldes først og fremmest hensynet til barnet.

I de tilfælde, hvor der fastsættes et lavere bidrag end normalbidraget på grund af et særligt omfattende samvær, vil der derimod højst kunne udbetales et beløb forskudsvist svarende til det fastsatte bidrag. Dette skal udtrykkeligt fremgå af bidragsafgørelsen fra statsamtet.

6.2. Inddrivelse og eftergivelse

6.2.1. Gældende ret

Når et bidrag ikke betales på forfaldsdagen, kan der foretages umiddelbart udlæg. Kommunen er inddrivelsesmyndighed. Bidraget kan endvidere inddrives ved tilbageholdelse i skyldnerens løn eller andet arbejdsvederlag. Kommunens afgørelser om inddrivelse kan indbringes for Det Sociale Nævn. Skønnes det, at bidraget ikke vil kunne inddrives ved umiddelbart udlæg eller ved tilbageholdelse i løn, er der hjemmel til, at skyldneren afsoner bidragsgælden.

Kommunen skal eftergive bidrag, som ikke er betalt, når der ikke i det sidste år forskudsvis er udbetalt bidrag, eller når den bidragspligtige har været indsat i institutioner under Kriminalforsorgen i udbetalingsperioden. Det er en betingelse for at eftergive forskudsvis udbetalte bidrag, at den bidragspligtige ikke vil kunne betale det skyldige beløb uden at komme til at mangle, hvad der må anses for nødvendigt til eget eller familiens underhold, jf. børnetilskudslovens § 21.

Den bidragspligtiges gæld betragtes under et, når der er mere end et barn. Således kan eftergivelse først ske, når bidragspligten til det yngste barn er ophørt eller anmodning om forskudsvis udbetaling for dette barn ikke har været fremsat i et år.

Der er ikke hjemmel til, at de sociale myndigheder kan indgå akkord med en insolvent bidragsskyldig, når der er udbetalt bidrag det sidste år.

6.2.2. Udvalgets overvejelser og forslag

Det er udvalgets opfattelse, at reglerne om inddrivelse og eftergivelse af bidragsgæld bør moderniseres.

For det første foreslås reglerne om afsoning af og sikkerhedsstillelse for bidragsgæld ved udrejse afskaffet.

For det andet foreslås indført mulighed for at vurdere bidragspligtiges betalingsevne hvert 3. år, og mulighed for at eftergive den bidragsgæld, der er oparbejdet i den pågældende periode. Herved betones bidragspligten, men der indføres et system, som ikke fastholder den bidragspligtige i en stadigt voksende gæld, men i stedet ansporer til at "starte på en frisk" og betale de fremtidige bidrag se nærmere II 4.2.3.

For det tredje foreslås, at bidragsgæld bliver omfattet af frivillig akkord.

Reglerne om forældelse foreslås ikke ændret.

7. Øvrige spørgsmål

7.1. Reguleringsform

a. Det er efter udvalgets opfattelse hensigtsmæssigt, at der findes lovregler om forældres privatretlige forsørgelsespligt samt om de grundlæggende principper for, hvornår forsørgelsespligten kan omdannes til en bidragspligt. Desuden bør det fastsættes i loven, hvem bidragspligten påhviler, samt hvem bidraget tilkommer og skal udbetales til. Herudover bør loven indeholde regler om principperne for bidragsudmålingen, herunder normalbidragets størrelse og regulering, samt regler om i hvilke tilfælde de generelle principper kan fraviges ud fra en konkret vurdering. Endelig bør loven indeholde regler om aftalemuligheder og betingelserne for ændring. Skattereglerne i forbindelse med børnebidrag bør som hidtil fremgå af skattelovgivningen. Det ligger dog uden for udvalgets kommissorium at behandle dette spørgsmål nærmere.

b. De udfyldende regler om bidragets størrelse ved bidragspligtiges store indtægter samt uddybende regler om hvilke indtægter og hvilke øvrige forhold, der skal indgå i fastsættelsen af børnebidragets størrelse bør efter udvalgets opfattelse ske i administrative forskrifter, således at indtægtsgrænser mv. fastsættes i bekendtgørelsesform. Det samme gælder spørgsmålet om hvornår der kan ske en fravigelse af de generelle regler om bidragsudmåling ud fra forældrenes konkrete forhold. Herved opnås, at reglerne offentliggøres, og det sikres, at den enkelte forælder relativt nemt kan finde frem til regelsættet.

c. Udvalget foreslår derfor, at den grundlæggende forsørgelsespligt, bidragspligt og de grundlæggende udmålingsprincipper fastlægges ved lov, mens den nærmere udmøntning af disse principper fastsættes administrativt af justitsministeren med den større fleksibilitet, dette indebærer.

7.2. Kompetence, sagsbehandling og konfliktløsning

7.2.1. Gældende ret

I Danmark fastsættes børnebidrag af statsamtet efter begæring, med mulighed for at påklage afgørelsen til Justitsministeriet (Civilretsdirektoratet). Forældrene kaldes ikke til møde, idet

sagen behandles skriftligt. Kommunen forestår inddrivelse og behandler spørgsmålet om forældelse.

7.2.2. Fremmed ret

I *Norge* er afgørelserne om børnebidrag henlagt til bidragsfogeden eller på visse vilkår til domstolene. I *Sverige* er kompetencen henlagt til de almindelige domstole. I *Finland* fastsættes underholdsbidragets størrelse ofte af socialmyndighederne, men dette kan også fastsættes ved dom.

7.2.3. Udvalgets overvejelser og forslag

a. Kompetencen til at fastsætte bidrag bør efter udvalgets opfattelse som hidtil overlades til statsamterne med klageadgang til Justitsministeriet (Civilretsdirektoratet). Der er tale om et indarbejdet system med stor erfaring og ekspertise på området, som det vil være formålstjenligt at bevare. Udvalget har i denne forbindelse lagt vægt på, at spørgsmålet om børnebidrag fortsat kan blive afgjort som en integreret del af ”separations/skilsmisssagen” blandt andet i sammenhæng med fastsættelse af ægtefællebidrag. Desuden har spørgsmålet om opgavefordeling mellem stat, amt og kommune været genstand for overvejelser i Indenrigsministeriets Opgavekommission, uden at der er foreslået ændringer i opgavefordelingen på dette punkt. Tilsvarende gælder for så vidt angår kommunernes kompetence til at foretage forskudsvis udbetaling af bidrag samt til at inddrive bidragsgæld.

Udvalget har overvejet, om der bør indføres domstolsbehandling af børnebidragssager, således som det kendes fra bl.a. *Sverige*. Tanken herom er dog afvist, særlig af hensyn til sagsbehandlingstiden og omkostningerne. Antallet af sager, der skal behandles - ca. 32.000 sager om året - vil uværgeligt belaste domstolssystemet og kan risikere at bevirke, at tidsrummet for berømmelse og indtil afgørelse vil have en længde, som vil være uheldig i den type af familieretssager, som børnebidragene hører ind under. Ved at fastholde behandlingen af sager om børnebidrag i statsamtet opnås fordelene ved, at sagen kan behandles på skriftligt grundlag, at den kan behandles hurtigt og smidigt, og at der er en relativ let adgang til løbende ændringer, når indkomsten eller andre forhold ændrer sig.

b. Udvalget har drøftet behovet for at kunne indkalde forældrene til møde om børnebidraget for derigennem at kunne hjælpe forældrene til at indgå aftale om et bidrag og vejlede dem om retstilstanden og de forhold, der indgår i vurderingen ved fastsættelse af børnebidrag.

Det er udvalgets opfattelse, at den oplysende indsats som hidtil kan tilgodeses ved, at spørgsmålet om børnebidrag behandles ved vilkårsforhandlingen i forbindelse med separation og skilsmisse. Herved vil forældrene blive informeret om reglerne på det relevante tidspunkt. For ugifte samlevende er denne mulighed dog ikke tilstede. Også for ugifte forældre kan der opstå situationer, hvor der kan være behov for et møde.

På denne baggrund foreslår udvalget, at statsamtet i sådanne tilfælde kan holde møde med forældrene med det formål at informere om reglerne og praksis, dels hjælpe forældrene til at indgå en aftale om børnebidraget.

7.3. Økonomiske og administrative konsekvenser

a. Udvalgets forslag om at bevare normalbidragsmodellen indebærer, at der ikke vil være de meget betydelige administrative merudgifter, som indførelse af et helt nyt bidragssystem ville medføre, fx til uddannelse, edb-udstyr, omberegning af alle sager o.s.v.

Det er udvalgets opfattelse, at det altafgørende hensyn bag forslag om ændringer af reglerne om børnebidrag må være, at disse ændringer kommer barnet til gode. Udvalget har derfor lagt hovedvægten på en forhøjelse af bidragsniveauet og ikke på ”systemændringer” i forhold til beregningsmetoden for børnebidraget.

En forhøjelse af bidragsniveauet må imidlertid forventes at medføre øgede offentlige udgifter. Socialministeriet har foretaget beregninger ud fra forskellige forudsætninger med hensyn til bidragsstørrelse. Der henvises til nedenfor under IX, bilag 3. Beregningerne af eventuelle offentlige merudgifter til forskudsvis udlagte børnebidrag er usikre. Forudsat en lineær sammenhæng mellem bidragets niveau og bidragsrestancerne anslås de offentlige merudgifter til forskudsvis udlagte børnebidrag at blive i størrelsesordenen 15 mio. kr. ved en forhøjelse af normalbidraget til 1.200 kr. månedligt og ca. 40 mio. kr. ved en forhøjelse af normalbidraget til 1.700 kr. månedligt.

Hertil kommer merudgifter i relation til særlige persongrupper. Der er især tale om særligt børnetilskud til børn af enker/enkemænd og pensionister, herunder et stort antal førtidspensionister. Disse udgifter er anslået til henholdsvis 208 mio. kr. og 573 mio. kr. årligt ved en forhøjelse af normalbidraget til henholdsvis 1.200 kr. og 1.700 kr. Som det påpeges i Socialministeriets notat, behøver en forhøjelse af normalbidraget ikke automatisk at føre til en forhøjelse af det særlige børnetilskud til alle de nævnte grupper. En politisk stillingtagen kan afgrænse personkredsen nærmere, fx ved at overveje behovet for at yde særligt børnetilskud til

pensionister herunder førtidspensionister, nærmere. Ved en nærmere afgrænsning af personkredsen vil de offentlige merudgifter formindskes meget væsentligt.

Den største offentlige udgift er forbundet med det tabte skatteprovenu ved at forhøje normalbidraget og dermed skattefradraget for bidragspligtige. Ud fra et skøn - foretaget af Socialministeriet - over, at børnebidrag er aktuelt for ca. 214.000 børn, er det anslået, at en forhøjelse til henholdsvis 1.200 kr. og 1.700 kr. medfører et tabt skatteprovenu på henholdsvis 286 mio. kr. og 788 mio. kr. Reglerne om skattefradrag er ikke omfattet af udvalgets kommissorium.

Forslaget om at kunne nedsætte bidraget til under normalbidraget eventuelt 0 kr. i særlige tilfælde som følge af bidragspligtiges lave indtægt vil medføre, at bidragspligtige kan blive forpligtet til at betale et lavere beløb end det beløb, bidragsmodtager kan få udbetalt forskudsvis. En sådan regel indebærer en vis forøgelse af de offentlige udgifter. Denne må dog forventes at være af beskeden størrelsesorden, da den persongruppe, der vil få fastsat lavere bidrag end normalbidraget, nogenlunde svarer til den persongruppe, der allerede efter de nugældende regler får bidragsgælden eftergivet. Muligheden for at nedsætte bidraget til 0 kr. medfører i øvrigt en vis - mindre - besparelse i udgifterne til forgæves inddrivelse.

De samlede udgifter til gennemførelse af udvalgets forslag vil således afhænge af en politisk stillingtagen til bidragsniveauet, compensation til særlige persongrupper samt reglerne om skattefradrag for børnebidrag.

b. Antallet af sager, der behandles i statsamtet, er ca. 32.000 om året. Der må forventes administrative forenklinger i statsamtet, fx ved afskaffelsen af konfirmationsbidrag og uddannelsesbidrag, ligesom fastholdelsen af normalbidragsmodellen bevirker, at der for langt de fleste sager ikke vil blive tale om en øget administrativ byrde. Indførelsen af flere skønsregler vil imidlertid bevirke en forøgelse af arbejdsbyrden i de sager, hvor der skal ske fravigelse af udgangspunkterne. Hvis der indføres en regel om, at der kan tages hensyn til særligt omfattende samvær, vil denne formentlig føre til en stigning i antallet af vanskelige sager. Der vil herefter i en periode kunne forventes en stigning i sagsantallet, afhængig af hvor meget beløbene forhøjes. Det må herudover forventes, at der i en periode efter lovens ikrafttræden vil blive indbragt et meget stort antal sager med henblik på ændring. Endelig vil indførelsen af nye regler på området medføre et øget behov for information og rådgivning.

7.4. Overgangsproblemer

Enhver ændring af reglerne om børnebidrag vil medføre overgangsproblemer. Da udvalget har foreslået, at normalbidragsmodellen bevares, vil der dog ikke være tale om indførelse af helt nye systemer med den overvældende mængde af overgangsproblemer, dette ville medføre.

Ikke desto mindre vil de foreslåede ændringer medføre, at en lang række sager skal revurderes. På denne baggrund har udvalget afstået fra at foreslå en gradvis indførelse af den væsentlige forhøjelse af normalbidraget, som udvalget lægger op til. En sådan vil øge overgangsproblemerne uforholdsmæssigt.

Udvalget foreslår, at de nye regler skal finde anvendelse ikke blot ved kommende fastsættelser og aftaler om børnebidrag, men også på børnebidrag, der allerede betales. Disse skal således beregnes efter de nye satser, jf. nedenfor under VIII (bemærkninger til lovudkastet § 9).

Med hensyn til aftaler vil udgangspunktet være, at aftalerne må fortolkes i overensstemmelse med de nye regler og det nye bidragsniveau. Forældrene vil formentlig i en række tilfælde selv indgå nye aftaler som følge af de ændrede forudsætninger. Kan de ikke blive enige, må statsamtet tage stilling til, om aftalen skal ændres. Dette må ske ud fra de nye kriterier for ændring, hvorefter der kan tages hensyn til de væsentligt forandrede forhold, som ændringen af bidragsreglerne udgør, og en vurdering af om bidraget er urimeligt. Herudover må der tages hensyn til forudsætningerne for aftalen. Endelig vil aftalen altid kunne ændres, hvis hensynet til barnet taler herfor. Der henvises til bemærkningerne til lovudkastets § 9.

Da ændring af bidragsresolutioner normalt kun har virkning for fremtiden, medmindre der foreligger særlige omstændigheder, bør der tages stilling til, i hvilket omfang ansøgninger om ændring, der fremsættes i forbindelse med lovens ikrafttræden, kan imødekommes med tilbagevirkende kraft fra lovens ikrafttrædelsestidspunkt.

III. Hovedpunkter i den historiske udvikling

1. Den privatretlige forsørgelsespligt

1.1. Indledning²

De gældende regler om bidrag til børn er resultatet af en gradvis ændret lovregulering, der i hovedsagen er sket inden for de seneste 100 år.

Reglerne om børns forsørgelse må ses i lyset af den samfundsmæssige udvikling, herunder udviklingen m.h.t. kønnes ligestilling, ændrede familiemønstre, sociale normer mv. Disse samfundsmæssige forhold ændrer sig umærkeligt over en længere periode og kan derfor være vanskelige at redegøre udtømmende for.

1.2. Tiden indtil Danske Lov

1.2.1. Ægtebørn

Tidligt var barnets retlige stilling helt afhængig af forældrenes ægteskabelige status. Dette gjaldt også for spørgsmålet om forsørgelse (og dermed om bidrag). Efter landskabslovene havde fx ægtebørn ret til at blive forsørget af forældrene.

1.2.2. Slegfredbørn og horebørn

Slegfredbørn var en mands børn med en frille eller konkubine, med hvem han levede sammen. Oprindeligt har slegfredbørn næppe været ringere stillet end ægtebørn, slet ikke, hvis faderen havde anerkendt barnet som sit. Slegfredbørn kunne ved jernbyrd³ udpege deres far, og faderen kunne antagelig ikke vilkårligt forringe den arveretlige stilling, der tilkom dem⁴.

² Hovedpunkter i den historiske udvikling af de nugældende regler om faderskab er tidligere beskrevet i udvalgets delbetænkning om børns retsstilling (betænkning nr. 1350/1997), III. Der er i samme forbindelse beskrevet visse træk i den historiske udvikling af reglerne om bidrag til børn. Gennemgangen her uddyber udvalgets tidligere bemærkninger. For at lette overblikket er der indarbejdet enkelte dele af bemærkningerne fra den tidligere betænkning.

³ Bevis, ved hvilket man tabte sagen, hvis man brændte sig på glødende jern, men vandt sagen, hvis man ikke brændte sig.

⁴ Se Kulturhistorisk leksikon for nordisk medeltid. Se også *Henning Matzen*: Forelæsninger om den danske Retshistorie I 1895, side 93.

Horebørn var børn avlet ved et ulovligt samleje med krænkelse af den ægteskabelige troskabspligt. Var den ene af forældrene gift, den anden ugift, var barnet horebarn i forhold til den gifte af forældrene og slegfredbarn i forhold til den anden.

Landskabslovene indeholdt ikke regler om forsørgelse af slegfredbørn eller horebørn.

1.3. Danske Lov

Ifølge Danske Lov fra 1683 var det strafbart at have samleje uden for ægteskab⁵. Ved strafudmålingen kunne manden dømmes til ægteskab⁶. Var manden allerede gift, eller påstod kvinden ikke dom til ægteskab, kunne manden dømmes til at yde et årligt underholdsbidrag til kvinden, og dette blev ofte fastsat under hensyntagen til størrelsen af kvindens udgifter til barnets forsørgelse⁷.

Om baggrunden for en sådan regel anfører *Jørgen Graversen*⁸:

“En væsentlig grund til at skride ind over for løsagtigheden var det forhold, at de børn, der kom ud af sådanne forbindelser indebar et brud på den sociale orden, derved at barnet ikke fødtes ind i nogen social sammenhæng med materiel basis for at besørge og bekoste dets opvækst.”

1.4. Naturret. Tiden efter Danske Lov

1.4.1. Børn født uden for ægteskab

Da naturretens tanker vandt indpas i dansk ret, fastsattes egentlige regler om bidragspligt i forhold til børn født uden for ægteskab.

Forordning af 14. oktober 1763⁹ om underholdspligt til børn født udenfor ægteskab var sålydende:

⁵ Også Landskabslovene indeholdt bestemmelser om blandt andet straf for ægteskabsbrud og for samleje med ugift kvinde (lejemål), se *Ditlev Tamm: Retshistorie*, bd. 1, 1996, side 37f.

⁶ Denne strafform afskaffedes ved forordning af 5. marts 1734.

⁷ *Viggo Bentzon: Den danske Familieret*, 2. udg. 1916, side 342 med henvisninger.

⁸ *Jørgen Graversen m.fl.: Familieret 1986* (Århus 2. udg.), side 10.

⁹ Forud for forordningen lå en erklæring af 7. august 1763 fra generalprokurør Henrik Stampe. Oprindeligt rejstes spørgsmålet om bidragspligt over for børn født uden for ægteskab som et forslag fra biskop Harboe om et middel mod “letfærdighed og utugt”, se fx *Ditlev Tamm: Retshistorie*, bd. 1, 1996, side 202ff og *Jørgen Graversen m.fl.: Familieret 1986* (Århus 2. udg.), side 12f.

“Fr. Ang. at Faderen til et uægte Barn skal lige med Moderen bære Omsorg for dets Opdragelse og efter hans Formue erlægge i det mindste Halvdelen af de Omkostninger, som dets Underholdning udfordrer, til det er 10 Aar gammelt.

Gr. Da naturlig Billighed selv tilsiger, at den, som besvangrer et Qvindfolk og med hende avler et uægte Barn, bør lige med Moderen tage Deel i den Byrde og de Omkostninger, som Barnets Underhold og Opdragelse udkræver; men det dog ofte er erfaret, at en og anden saadan Barnefader har søgt at unddrage sig fra at opfylde denne naturlige Pligt, og at kaste al Byrden af Barnets opdragelse paa Moderen, det besovede Qvindfolk alene, som derved ofte, naar hun er fattig og ellers ingen Tilflugt har, sættes i de bedrøveligste Omstændigheder, hvilket lettelig kan have adskillige farlige og skadelige Følger; Så bliver, til saadant at forekomme og for at forbinde slige Forældre til at efterkomme de dem paaliggende naturlige Pligter mod de af dem avlede Børn, følgende befalet:

Den, som er Fader til et uægte Barn, skal lige med Moderen bære Omsorg for dets Opdragelse og efter hans Vilkår og Formue erlægge i det mindste Halvdelen af de Omkostninger, som Barnets nødtørftige Underholdning, efter Øvrighedens Skiønnende, udfordrer, og dermed continuere, til Barnet er 10 Aar gammelt. Findes nogen Barnefader herudi vægerlig, skal Overøvrigheden forhielpe Moderen, som har Barnet hos sig eller besørger dets Opdragelse, til at nyde, af hans Løn eller anden Indkomst, det han saaledes skal betale til Barnets Underholdning og Opdragelse.”¹⁰

Man hævdede således, at naturretten eller naturlig billighed førte til, at forældrene i forening skulle underholde de børn, de havde sat i verden. Faderen blev ganske vist ikke forpligtet til at give børn født uden for ægteskab den standsmæssige opdragelse, som det påhvilede ham at give ægtebørn, idet denne videregående pligt beroede på de borgerlige virkninger af ægteskabet. Den naturlige pligt medførte i øvrigt kun, at faderen skulle sørge for barnets nødtørftige underhold og kun til barnets 10. år.

Selv om forordningen af 1763 fastslog faderens underholdsforpligtelse over for børn født uden for ægteskab, var den alligevel mere en koncipering af den allerede herskende retstilstand end en nydannelse¹¹.

Pligten udvidedes ved plakat af 6. december 1839 om underholdsbidrag til børn født uden for ægteskab til at gælde indtil barnets 14. år, dog således at bidraget for de sidste 4 år kunne nedsættes, hvis barnet begyndte at “erhverve Noget”. Det blev endvidere præciseret, at pligten under visse omstændigheder kunne udvides, fx i tilfælde af moderens død.

Ved plakat af 28. maj 1825 om behandlingen af sager angående underholdsbidrag til uægte børn, blev det foreskrevet, at Overøvrigheden i de tilfælde, hvor faderskabet indbød tvivl, skulle være moderen behjælpelig med at få sagen påkendt ved politiretten. For at en mand

¹⁰ Gengivet efter *Jacob Henric Schou*: Chronologisk Register over de Kongelige Forordninger m.v, IV Deel - 1746-1765, København 1795.

¹¹ Se fx Lov om Fattigvæsenet i Uggerhuus Stift af 2. November 1742.

kunne dømmes som bidragspligtig, måtte retten foretage en bevismæssig bedømmelse af sandsynligheden for, at den af moderen udlagte mand var far til det pågældende barn.

Der var endvidere mulighed for, at flere mænd samtidig blev anset som bidragspligtige, hvorefter de hæftede solidarisk for underholdsbidraget¹².

Med disse senere ændringer bestod forordningen stort set uændret indtil 1908¹³.

1.4.2. Børn født i ægteskab

Forsørgelsen af ægtebørn må naturligt have været forudsat varetaget i hjemmet efter hjemmets, barnets o.s.v. forhold.

Om ægtebørns underhold i perioden efter Danske Lov udtaler Viggo Bentzon følgende¹⁴:

“Efter den tidligere gældende Ret maatte det vistnok antages, at Forældres Retspligt til at underholde deres ægte Børn kun strakte sig til at sørge for, at de ikke faldt det Offentlige til Byrde, saa at der ikke kunde afkræves dem mere end nødvendigt til Børnenes nødtørftige Underhold. Forældrenes Forsørgelsespligt vedvarede ifølge Forudsætningen i Pl. 19 Nov. 1828, indtil Forældremagten ophørte, dog maatte de selv efter dette Tidspunkt forsørge afsindige Børn, saafremt de dertil havde Evne.”

Der er dog al mulig grund til at antage, at ægtebørn, der forsørgedes i hjemmet, voksede op under langt gunstigere vilkår end børn født uden for ægteskab.

1.5. 1908-lovene

I 1908 gennemførtes lov nr. 130 af 27. maj 1908 indeholdende “Bestemmelser om Børn udenfor Ægteskab og disses Forældre” og lov nr. 131 af 27. maj 1908 indeholdende “nogle Bestemmelser om Hustruers og Ægtebørns Retsstilling.”

1.5.1. Børn født uden for ægteskab

Lov nr. 130 af 27. maj 1908 går i det væsentlige ud på i højere grad end tidligere at sikre også børn uden for ægteskab et forsvarligt underhold. Fædres bidrag forhøjedes således til 3/5 af udgifterne til barnets underhold. Disse udgifter beregnedes iflg. lovens § 1, stk. 2, således:

¹² Se *Jørgen Graversen m.fl.*: *Familieret* 1986 (Århus 2. udg.), side 13.

¹³ Praksis udviklede sig dog i retning af, at faderen blev sat i bidrag efter sine livsforhold, *Rigsdagstidende* 1886/87, Tillæg A, sp. 2065.

¹⁴ *Viggo Bentzon* : *Den danske Familieret*, 1910, side 266.

“Ved Afgørelsen af Bidragspligtens Omfang skal det haves for Øje, at Barnets Forsørgelse bør ske i Overensstemmelse med Moderens Livsforhold, dog saaledes, at den er forsvarlig og ikke ringere end i gode Plejehjem paa den Egn, hvor Barnet forsørges, men heller ikke udover almindelig gode Middelkaar.”

Baggrunden for, at bidraget som noget nyt skulle fastsættes efter moderens livsforhold, var at det ved 1763-forordningen kun havde været tanken, at barnet skulle ydes den “nødtørftigste Forsorg.”

Det var muligt at fastsætte lavere bidrag, når omstændighederne talte derfor, ligesom det var muligt at fastsætte højere bidrag, når moderen ikke uden betydelig vanskelighed kunne antages at opfylde sin del af forsørgelsen. Var barnet “frugt af en ved dom fastslået kønsfrihedsforbrydelse”, havde faderen den fulde forsørgelsespligt alene.

Som hovedregel gjaldt forsørgelsespligten nu indtil barnets fyldte 18. år. Bidraget skulle betales forud for hver periode, der dog ikke måtte overstige ½ år. Der indførtes særlige bidrag til barnets dåb, konfirmation, sygdom, begravelse og uddannelse, og der var fortsat mulighed for, at moderen kunne søge om, at faderen skulle betale bidrag til udgifterne ved hendes barsel og underhold i en måned før og en måned efter fødslen.

Reglerne om forskudsvis udbetaling af bidrag samt om Overøvrighedens fastsættelse af normalbidraget var stort set uændrede, jf. §§ 4 og 8¹⁵.

Ved lovens § 14 opretholdtes i øvrigt den i 1825 indførte regel om, at flere mænd samtidig kunne pålægges bidragspligt. Hver bidragspligtig var ansvarlig for hele bidraget (solidarisk ansvar), men kunne, når han havde betalt det, indkræve en forholdsmæssig andel hos hver af de andre bidragspligtige.

1.5.2. Børn født i ægteskab

Efter lov nr. 131 af 27. maj 1908 havde manden i tilfælde, hvor ægtefællerne levede sammen, pligt til efter evne at sørge forsvarligt for hustru og børn. Betalte manden ikke, kunne hustruen bede Overøvrigheden om at fastsætte bidrag, jf. lovens § 2. Bidraget kunne hun kræve udbetalt forskudsvis, hvis manden ikke betalte i rette tid. Dette var dog betinget af, at samlivet mellem ægtefællerne var ophævet, jf. lovens § 4. Bidraget opgjordes efter samme principper som for børn født uden for ægteskab, jf. lovens § 8.

¹⁵ Se nedenfor under 2.2.1.

1.6. 1937-lovene

Karakteristisk for udviklingen indtil gennemførelsen af 1937-lovene var, at ændringer i den hidtidige retstilstand hovedsagelig blev gennemført for at forbedre barnets økonomiske kår¹⁶.

Børnelovene af 7. maj 1937 betød her et afgørende brud med den hidtidige retstilstand, idet der ved lovene i princippet gennemførtes ligestilling af børn født i og børn født uden for ægteskab¹⁷. Et barn født uden for ægteskab fik bl.a. ret til at kende faderen og til at bruge hans navn. Barnet fik også arveret efter sin far.

På bidragsområdet skete der også noget. Faderen til et barn født uden for ægteskab blev således nu pålagt fuld forsørgelsespligt indtil barnets fyldte 18. år¹⁸.

1.6.1. Børn født uden for ægteskab

Lov nr. 131 af 7. maj 1937 om Børn født uden for Ægteskab fastslår i § 1 følgende:

“Børn født uden for ægteskab har samme retlige stilling i forhold til deres forældre, som ægtebørn, medmindre lovgivningen udtrykkeligt fastsætter andet.”

Af § 3, stk. 2, fremgår det, at der ved fastlæggelsen af målestokken for barnets forsørgelse samt dets opdragelse og uddannelse skulle tages hensyn til begge forældrenes livsvilkår og barnets tarv. Dette var en væsentlig nyskabelse i forhold til tidligere lovgivning, hvorefter det alene havde været moderens livsvilkår, der blev lagt til grund for barnets forsørgelse.

Man opretholdt systemet, hvorefter en eller flere mænd kunne blive dømt som bidragspligtige, hvis de pågældendes faderskab ikke kunne udelukkes, jf. lovens § 14, stk. 2. Hver bidragspligtig blev pålagt fuld bidragspligt og ikke som tidligere, hvor bidraget deltes imellem dem¹⁹.

Bidragspligten kunne i visse tilfælde udstrækkes til efter det fyldte 18. år, hvis barnet var under uddannelse, dog ikke ud over barnets 21. år, jf. lovens § 20, stk. 5.

Parterne kunne endelig indgå aftale om bidraget, men disse aftaler var kun gyldige, når de var godkendt af Overøvrigheden, jf. lovens § 25.

¹⁶ Se fx betænkning nr. 126/1955 om ændring af reglerne om fastsættelse af faderskab, side 7 ff.

¹⁷ Folketingstidende 1959/60, tillæg A, sp. 311 ff.

¹⁸ Lov nr. 131 af 7. maj 1937 om Børn uden for Ægteskab, § 3, stk. 1. Se endvidere *Ditlev Tamm: Retshistorie*, bd. 1, 2. udg. 1996, side 276.

¹⁹ Folketingstidende, 1959/60, Forhandlingerne, sp. 5264-65.

1.6.2. Børn født i ægteskab

På ægtebarnsområdet understregedes ligestillingen ved, at reguleringen af børnebidrag bestod af henvisninger til visse af bidragsbestemmelserne i 1937-loven. Dette gjaldt således de centrale bestemmelser om bidragspligtens varighed, om de særlige bidrag m.v.

1.7. Børneloven af 18. maj 1960

Først ved lov nr. 200 af 18. maj 1960 vedtoges en fælles lov for børn født henholdsvis i og uden for ægteskab. Der havde dog som nævnt allerede været tale om en principiel ligestilling siden vedtagelsen af 1937-lovene. Loven blev udarbejdet på grundlag af betænkning nr. 126/1955 om ændring af reglerne om faderskab. Betænkningen udarbejdedes som led i et nordisk lovsamarbejde. Det forsloges heri blandt andet at ophæve systemet, hvorefter der kunne fastslås bidragspligt, men ikke faderskab²⁰.

Yderligere kan nævnes, at der i loven ikke længere findes bestemmelser om den offentligretlige forsørgelsespligt²¹. En skarpere adskillelse af reglerne om henholdsvis den privatretlige og den offentligretlige forsørgelsespligt var allerede påbegyndt ved 1933-loven og fortsattes nu ved børneloven og senere ved forsorgsloven fra 1960.

2. Den offentligretlige forsørgelsespligt

2.1. Indledning

Sideløbende med den ovenfor skitserede udvikling af regler om den privatretlige forsørgelse af børn opstod en "offentligretlig" forsørgelse. En forløber findes i kirkens fattighjælp, der efter reformationen blev taget op som statsopgave²². Først hen mod slutningen af 1800-tallet vedtoges offentligretlige regler om forsørgelse af børn, der ligner de nugældende.

²⁰ Betænkningen, side 12f.

²¹ *Niels Chr. Bitch* i *Juristen* 1960, side 419.

²² Se *Rigsdagstidende* 1930/31, tillæg A, sp. 2929.

2.2. Slutningen af 1800-tallet. Gryende offentligretlig forsørgelse

2.2.1. 1888-loven om underholdsbidrag til uægte børn. Forskudsvis udbetaling af børnebidrag

I slutningen af året 1884 modtog Justitsministeriet “et Andragende fra en del Mænd fra Landets forskellige Egne, som, efter at Offentlighedens Opmærksomhed ved flere Artikler i Dagspressen var bleven henledet paa de beklagelige Forhold, hvorunder de uægte Børn ofte leve, vare traadt sammen til en Drøftelse af, hvad der fra det Offentliges Side turde være at udrette til en Forbedring af dette Forhold.”²³.

“Andragendet” gav anledning til lov nr. 76 af 20. april 1888 om “Underholdningsbidrag til Børn, der ere avlede udenfor Ægteskab m. m.” Loven betød en nyskabelse, idet forskudsvis udbetaling af børnebidrag indførtes i dansk ret. Formålet hermed var både at sikre, at moderen fik midler til barnets forsørgelse, og at effektivisere inddrivelsen af børnebidrag²⁴. Med loven ophørte forsørgelsen af et barn født uden for ægteskab således med alene at være en sag mellem barnets mor og far.

Det var en betingelse for forskudsvis udbetaling af bidrag, at moderens formueforhold ikke tillod hende selv at sørge for barnets forsvarlige underhold og opdragelse. Når en kommunalbestyrelse skønnede, at et bidrag ikke kunne inddrives hos faderen, kunne der maksimalt udbetales et såkaldt normalbidrag. Normalbidraget fastsattes af Overøvrigheden for 5 år ad gangen. Som målestok anvendtes det som uformuende fædre på den egn, hvor barnet forsørgedes, i almindelighed betalte.

Efter lovens § 1 blev bidragspligten i øvrigt udvidet til at gælde til barnets 18. år, såfremt barnet efter det 14. år “fremdeles er trængende til hjælp”. Faderens bidrag udgjorde mindst halvdelen af de nødvendige udgifter til barnet.

Nyt var det også, at bidragspligten kunne udstrækkes til at bestå efter bidragspligtiges (faderens) død. I visse tilfælde skulle boet således dække underholdsbidraget. Det gjaldt fx uægte børn, der var avlet før hans sidste ægteskab, jf. lovens § 3. Forholdet må ses som “kompensation” for, at uægte børn dengang ikke havde arveret efter faderen²⁵.

²³ Rigsdagstidende 1886/87, tillæg A, sp. 2057ff.

²⁴ *Jørgen Graversen m.fl.*: Familieret 1986 (Århus 2. udg.), side 22, Rigsdagstidende 1886/87, tillæg A, sp. 2069f.

²⁵ Muligheden for bidrag efter bidragspligtiges død bestod med visse senere ændringer helt frem til 1937-lovene, hvor barnet fik arveret efter faderen.

Endelig fik moderen ret til at få barselsbidrag. Også dette bidrag kunne kræves udlagt forskudsvis.

Loven blev ændret i 1892 og 1900.

2.2.2. Fattigloven 1891

En forløber til lov om aktiv socialpolitik findes i lov nr. 67 af 9. april 1891²⁶ om det "offentlige Fattigvæsen". Loven indeholdt såvel bestemmelser om den privatretlige som om den offentligretlige forsørgelsespligt.

"§ 1: Det offentlige er pligtigt til at komme enhver til Hjælp, for saa vidt og saa længe han ikke er i Stand til at forskaffe sig og sine det nødvendige til Livets Ophold ... dog mod Erstatning af den eller dem, hvem det ifølge nedenstaaende Regler paahviler at forsørge eller understøtte den paagældende."

Særligt bemærkes, at loven indeholdt nærmere regler om forsørgelsen af ægtebørn. Det blev således fastslået i lovens § 3, at forældre er forpligtede til at forsørge deres ægtebørn indtil 18 års alderen, for døtres vedkommende dog kun indtil hun indgår ægteskab. Moderen til et barn født uden for ægteskab havde samme forsørgelsespligt over for barnet som over for et ægtebarn, mens faderen var bidragspligtig "efter de hidtil gældende regler."

Efter §§ 4 og 5 havde en ægtefælle også forsørgelsespligt over for den anden ægtefælles særbørn (stedbarnsforsørgelse)²⁷. Pligten bestod med enkelte undtagelser endog også efter ægteskabets ophør. Stedbarnsforsørgelsen medførte på den anden side ikke bortfald af den anden af barnets egne forældres forsørgelsesforpligtelse, jf. § 6 (der under stedbarnsforsørgelsen var konverteret til en bidragspligt). Sidstnævnte genindtrådte endvidere som egentlig forsørger i tilfælde af ægteskabets senere ophør, eller hvis "stedforsørgeren" af anden grund ikke opfyldte sin forpligtelse.

2.3. Forsorgsloven 1933

Ved lov nr. 181 af 20. maj 1933 om offentlig Forsorg gennemførtes den første større sociale reform i Danmark. Lovens formål var blandt andet som led i en administrativ forenkling at

²⁶ Om baggrunden for gennemførelsen af 1890'ernes sociale lovgivning, se *Ditlev Tamm: Retshistorie*, bd. 1, 1996, side 315.

²⁷ Reglerne var strengere for mænd end for kvinder. Manden blev således forsørgelsespligtig over for de børn, hustruen medbragte i ægteskabet, og forsørgelsespligten bestod, selv om ægteskabet senere ophørte. En kvinde blev derimod kun forsørgelsespligtig over for mandens i ægteskabet medbragte ægtebørn. Hendes forsørgelsespligt ophørte ved ægteskabets ophør, medmindre dette skyldtes ægtemandens død.

samle reglerne om forsørgelse i én lov samt at rette op på nogle af de sociale skævheder, som 1891-loven havde medført²⁸.

For børn født uden for ægteskab svarede 1933-loven til den tidligere lov. Det påhvilede således efter lovens § 3 begge forældre at forsørge barnet indtil det fyldte 18. år. For døtrenes vedkommende dog kun, såfremt de ikke forinden indgik ægteskab.

For børn født uden for ægteskab påhvilede den offentligretlige forsørgelsespligt alene moderen, jf. lovens § 6. Forsørgelsespligten kunne dog tillige påhvile faderen, hvis han havde fået barnet udleveret til forsørgelse. Pligten påhvilede derimod faderen alene, hvis barnet var "blevet til ved en ved dom fastslået kønsfrihedsforbrydelse." I andre tilfælde var faderen kun forpligtet til at betale underholdsbidrag til barnet.

Hovedreglen om bidragsfastsættelsen fandtes i lovens § 7, stk. 1, hvorefter den, der ikke "tilbørlig" opfyldte sin forsørgelsesforpligtelse, blev sat i bidrag. Ved fastsættelsen af bidragets størrelse skulle der tages hensyn til den bidragspligtiges kår, vandel og andre relevante omstændigheder, herunder omfanget af eventuel offentlig hjælp.

Efter § 7, stk. 2 og stk. 3, fastsattes bidragets størrelse i forhold til det, det kostede at have barnet i et godt plejehjem på den egn²⁹, hvor det forsørgedes. Fædre til børn født uden for ægteskab³⁰ sættes i bidrag med 3/5 af plejhjemsudgifterne. Skulle en ægtemand eller hustru sættes i bidrag, blev størrelsen fastsat til 2/3 af plejhjemsudgifterne, hvis ægtemanden var bidragspligtig, eller til 1/3 af udgifterne, hvis det var hustruen, der var den bidragspligtige. Såfremt en mor til et barn født uden for ægteskab skulle sættes i bidrag, blev dette på samme måde fastsat til 2/5 af plejhjemsudgifterne.

Om fastsættelse af bidragets størrelse hed det endvidere i de almindelige bemærkninger³¹.

"Forskellen ... beror navnlig paa den Betydning, der i det nuværende Samfund maa tillægges Ægteskabet, saalænge Ægtefællerne samlever. Dette Hovedsynspunkt fører for samlevende Ægtefæller til en mildere Betragtning ved Ansættelse af Bidragenes Størrelse ...

Hvor det derimod drejer sig om Bidrag til Børn, der er født uden for Ægteskab, eller Bidrag til Børn af Forældre, hvis ægteskabelige Samliv er hævet, gaar det offentlige strengere frem ved Vurderingen af Bidragets Størrelse og fastsætter dette efter bestemt angivne Regler uden Hensyn til, om den, der skal udrede Bidraget, selv maatte være trængende til Hjælp... Begrundel-

²⁸ Rigsdagstidende 1930/31, tillæg A, sp. 2932-33.

²⁹ Ved loven bestemtes det, at normalbidraget fremover udelukkende skulle gradueres efter, om barnet opholdt sig i hovedstaden, provinsbyerne eller landkommunerne. Først fra den 1. april 1964 udgjorde normalbidraget det samme for hele landet.

³⁰ For fædre til børn født uden for ægteskab var der normalt alene tale om en bidragspligt.

³¹ Rigsdagstidende 1930/31, tillæg A, sp. 2952-53.

sen for denne Strenghed er den, at det her drejer sig enten om Personer, der ikke har Forsørgelsespligt, men kun en begrænset Bidragspligt (Fædre udenfor Ægteskab)... eller om Personer, hvis Forsørgelsespligt som Følge af Ægteskabets midlertidige eller endelige Opløsning maa omsættes i en Pligt til at svare Bidrag til Barnets normale Forsørgelse.”

Af væsentlige ændringer kan i øvrigt nævnes, at 1933-loven i modsætning til 1891-loven udelukkende indeholdt regler om den offentligretlige forsørgelsespligt³².

Endelig begrænsedes pligten til at forsørge stedbørn kraftigt ved 1933-loven³³, bl.a. således, at den nu altid faldt bort, hvis ægtefællerne blev separeret eller skilt, jf. lovens § 4. Der var dog stadig tale om, at barnet kunne have 3 retlige forsørgere, idet stedbarnsforsørgelsen ikke ophævede den forpligtelse, som påhvilede den anden af barnets egne forældre.

2.4. Den offentligretlige forsørgelsespligt siden 1960

2.4.1. Forsørgsloven 1961

Med lov nr. 169 af 31. maj 1961 vedtoges en ny forsørgslov til afløsning af 1933-loven. Baggrunden var blandt andet et ønske om at forenkle administrationen³⁴.

Det materielle indhold i bestemmelserne om privates offentligretlige forsørgelsespligt (lovens kap. IV) samt i bestemmelserne om forskudsvis udbetaling af børnebidrag (lovens afsnit IV) ændredes stort set ikke³⁵. Den offentligretlige forsørgelsespligt var fortsat ikke ens for børn født henholdsvis i og uden for ægteskab, jf. lovens § 25, stk. 1 og stk. 2³⁶.

2.4.2. Lov om børnetilskud og andre familiedydelser 1967

Ved lov nr. 236 af 3. juni 1967 blev reglerne om forskudsvis udbetaling af børnebidrag udbygget. Bidraget kunne ikke kræves udbetalt med mere end normalbidraget, der frem til 1986 var fastsat ca. ½ gang større for faderen end for moderen³⁷.

³² Det offentliges pligt til at hjælpe betragtedes som sekundær i forhold til den private forsørgelsespligt, Rigsdagstidende 1930/31, tillæg A, sp. 2981.

³³ Se fx Rigsdagstidende 1930/31, tillæg A, sp. 3054 f.

³⁴ Se nærmere bemærkningerne til lovforslaget, Folketingstidende 1960/61, tillæg A, sp. 319 ff.

³⁵ Se Folketingstidende 1960/61, tillæg A, sp. 341 ff. og 352 f.

³⁶ Retsstillingen var fortsat således, at faderen til et barn født uden for ægteskab ikke havde en offentligretlig forsørgelsespligt over for barnet - medmindre han havde fået barnet udleveret til forsørgelse, eller barnet var frugt af en ved dom fastslået kønsfrihedsforbrydelse.

³⁷ Svarende til 3/5- og 2/5-satserne.

2.4.3. Bistandsloven 1976

Med vedtagelsen af bistandsloven, der trådte i kraft i 1976, gennemførtes endnu en reform af området for den offentlige forsørgelse. Den offentligeretlige forsørgelsespligt var den samme i forhold til børn født i ægteskab og børn født udenfor ægteskab, jf. lovens § 6. Herved blev reglerne om den offentligretlige forsørgelse bragt i overensstemmelse med systemet i børneloven af 1960³⁸.

Bistandsloven er nu afløst af blandt andet lov om aktiv social politik, der trådte i kraft den 1. juli 1998.

3. Normalbidragets udvikling sammenlignet med udviklingen i den gennemsnitlige årsindtægt for en arbejder.³⁹

I det følgende beskrives i hovedtræk udviklingen i det årlige normalbidrag sammenlignet med den gennemsnitlige årsindtægt for en arbejder fra 1960 og frem.

I 1960, hvor den gældende børnelov trådte i kraft, udgjorde normalbidraget for faderens vedkommende 990 kr. årligt, mens moderens var på 666 kr. Samme år tjente en mandlig arbejder 16.000 kr. årligt, mens en kvindelig arbejder tjente 10.100 kr.

I 1971 var normalbidraget steget til 2.268 kr. årligt for faderen og 1.500 kr. for moderen, mens den gennemsnitlige årsindtægt var steget til 38-39.000 kr.

I 1980 udgjorde normalbidraget 5.184 kr. årligt for faderen og 3.432 kr. for moderen, mens årsindtægten var steget til 115.175 kr.

Endelig var normalbidraget i 1998 steget til 8.904 kr. årligt, mens den gennemsnitlige årsindtægt for en arbejder i 1998 var 234.000 kr.

Af tallene fremgår det, at mens den gennemsnitlige årsindtægt for en arbejder er ca. 15 gange højere i 1998 end i 1960, er normalbidraget kun blevet 9 gange større i den tilsvarende periode.

³⁸ Folketingstidende 1972/73, tillæg A, sp. 3611 f.

³⁹ Årsindtægten for en arbejder er valgt til at illustrere udviklingen, idet normalbidragets størrelse er fastsat udfra en gennemsnitsindkomst.

Af gennemsnitslønnen i 1960 udgjorde normalbidraget således 6,2 % af den mandlige arbejders årsindtægt og 6,7 % af en kvindelig arbejders årsindtægt, mens bidraget i 1998 kun udgjorde 3,8 % af årsindtægten.

Ved beregningen skal der naturligvis tages højde for skattetrykket, børneydelser o.s.v., men udvalget mener alligevel, at eksemplet kan illustrere, at normalbidragets andel af en almindelig indtægt er betydeligt mindre i 1998 end i 1960.

IV. Gældende dansk ret

1. Den privatretlige forsørgelsespligt

1.1. Forsørgelsespligtens grundlag

Efter børnelovens⁴⁰ § 13, stk. 1, er et barns forældre hver for sig forpligtet til at forsørge barnet. Barnet skal forsørges, opdrages og uddannes under hensyn til forældrenes livsvilkår og barnets tarv. Forsørgelsespligten påhviler forældrene, uanset om de har del i forældremyndigheden. En person, der har forældremyndigheden over et barn uden at være en af dets forældre⁴¹, har ikke forsørgelsespligt over for barnet. Dog overgår forsørgelsespligten ved adoption fra de biologiske forældre til adoptanten(-erne), jf. § 16 i adoptionsloven, hvorefter der ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem (biologiske) forældre og deres barn. Børneloven tager ikke udtrykkelig stilling til spørgsmålet om stedforældres forsørgelsespligt, men det antages, at der ikke er en retlig forsørgelsespligt over for stedbørn⁴².

Samlevende forældre opfylder sædvanligvis forsørgelsespligten ved naturalforsørgelse i det fælles hjem. Efter lov om forældremyndighed og samvær § 2, stk. 3, er forældrene berettigede til i passende omfang og under hensyntagen til deres og barnets stilling at anvende barnets indtægter til dets underhold. Forældrenes forsørgelsespligt kan således begrænses, men består stadig.

Der skal ved fastlæggelsen af barnets forsørgelse tages hensyn til forældrenes livsvilkår.

1.2. Børnebidrag - betingelser og udbetaling

Opfylder en af forældrene ikke forsørgelsespligten over for barnet, kan statsamtet efter ansøgning sætte den pågældende i bidrag, jf. børnelovens § 13, stk. 2.

⁴⁰ Lov om børns retsstilling, jf. lovbekendtgørelse nr. 293 af 2. maj 1995, som ændret ved lov nr. 389 af 14. juni 1995, og lov nr. 966 af 20. december 1999.

⁴¹ Efter § 11 i lov om forældremyndighed og samvær kan forældremyndigheden ved aftale godkendt af statsamtet overføres til andre end barnets forældre. Endvidere kan statsamtet i tilfælde af den ene af forældrenes død efter ansøgning tillægge tredjemand forældremyndigheden, jf. lovens § 14.

⁴² Linda Nielsen, Jesper Vorstrup Rasmussen og Finn Taksøe-Jensen: Familieretten 1997, side 479, og Irene Nørsgaard i Lund-Andersen m.fl. : Familieretten 1996, side 121, samt Ægteskabsudvalget af 1969 Betænkning, side 117-118. Se om ældre retsopfattelse, N. C. Bitsch og Hanne Ekstrand: Lov om børns retsstilling 1981, side 115ff med henvisninger.

Betegnelsen bidragspligtige anvendes om den, der har pligt til at betale børnebidrag. Bidragsberettigede anvendes i dette kapitel om den, der har ret til at indkræve bidraget. Dette har været sædvanlig sprogbrug på området. I kapitel II og kapitel VIII er anbefalet en ændring af sprogbrugen fra "bidragsberettigede" til "bidragsmodtager" for at betone, at bidraget tilkommer barnet. Begge begreber benyttes derfor i betænkningens beskrivende kapitler.

Bor barnet sammen med samlevende forældre, fastsættes der ikke bidrag, heller ikke selv om forældrene gør gældende, at de har adskilt økonomi⁴³. Har forældrene ophævet samlivet, uden at dette skyldes uoverensstemmelse, fx p.g.a. arbejdsforhold eller fængselsophold⁴⁴, fastsættes heller ikke bidrag.

Lever forældrene derimod adskilt p.g.a. uoverensstemmelse, antages den, der har barnet boende, at opfylde sin forsørgelsespligt i relation til børneloven⁴⁵, mens den anden ikke anses at opfylde sin forsørgelsespligt, medmindre der mellem forældrene er indgået en aftale om forsørgelse af barnet. Den, der har barnet boende, kan derfor normalt kræve bidrag fastsat, jf. børnelovens § 18, stk. 2.

Placeringen af forældremyndigheden spiller en vis rolle for spørgsmålet om forsørgelse.

1.2.1. Fælles forældremyndighed

Er der fælles forældremyndighed, kan begge forældre som udgangspunkt træffe bestemmelse om, hvordan barnet skal forsørges. De udgifter, som den ene af forældrene afholder til forsørgelse, kan således i princippet tillægges betydning, uanset den andens protest. Opholder barnet sig lige meget hos begge forældre, vil der normalt ikke blive fastsat bidrag, idet begge forældre i dette tilfælde kan siges at opfylde forsørgelsespligten, jf. børnelovens § 13, stk. 2.

Kun hvis den ene af forældrene kan siges at bære den overvejende forsørgelsesbyrde (er hovedforsørger), kan der fastsættes bidrag i denne situation. Hvornår den ene af forældrene kan anses for hovedforsørger, beror på en nærmere undersøgelse af de udgifter, som forældrene hver især afholder vedrørende barnet, herunder fx udgifter til daginstitution, transport, tøj

⁴³ Jf. Skarrildhus-beretningen 1989, side 21f. Opfylder samlevende forældre ikke deres forsørgelsespligt, skal spørgsmålet afgøres efter sociallovgivningen.

⁴⁴ Jf. Skarrildhus-beretningen 1997, side 5f. Se om udbetaling af børnetilskud i tilfælde, hvor den ene af forældrene er i fængsel, nedenfor under 2.2.2.b.

⁴⁵ Opfylder forældre ikke forsørgelsespligten over for børn, de har boende hos sig, er det de sociale myndigheder, der har til opgave at gribe ind.

mv.⁴⁶. Ved vurderingen tillægges det også betydning, hvem der modtager børnetilskud og børnefamilieydelse. I Skarrildhus-beretningen 1993, side 17, udtales herom:

“ ...

Det er endvidere Civilretsdirektoratets opfattelse, at (børnetilskud og børnefamilieydelse) må indgå i vurderingen af, om der foreligger en “overvejende forsørgelsesbyrde”. Hvis den, der ønsker resolution udfærdiget, således modtager sådanne ydelser, og disse fratrukket forskelsbeløbet bevirker, at forskellen bliver mindre end normalbidraget, vil der i reglen ikke være grundlag for at anse den pågældende som hovedforsørger. Omvendt kan der blive tale om at anse den, der ikke modtager ydelserne, som den, der har den overvejende forsørgelsesbyrde, såfremt den pågældende yder mere til barnets underhold end den anden, og forskelsbeløbet tilagt ydelserne udgør mere end normalbidraget.”

Anses den ene af forældrene herefter for hovedforsørger, selv om barnet opholder sig omtrent lige meget hos begge forældre, vil det ved fastsættelsen af bidragets størrelse imidlertid kunne lægges til grund, at den bidragspligtige ved barnets ophold hos sig delvist har opfyldt sin forsørgelsespligt. Bidraget vil dog som udgangspunkt ikke kunne fastsættes til et beløb, der er lavere end normalbidraget⁴⁷.

Bor barnet ikke omtrent lige meget hos forældre med fælles forældremyndighed, vil det kun undtagelsesvist få betydning for bidragets størrelse, at barnet opholder sig meget hos den af forældrene, der ikke anses for hovedforsørger⁴⁸.

1.2.2. Eneforældremyndighed

Den, der har eneforældremyndigheden over barnet, træffer som udgangspunkt bestemmelse om, hvordan barnet skal forsørges. Bor barnet hos forældremyndighedsindehaveren, kan denne som udgangspunkt bestemme, at forsørgelsen fra den anden af forældrene skal ske gennem et pengebeløb. Dette antages også at gælde i tilfælde, hvor barnet bor omtrent lige så meget hos den anden af forældrene (tilnærmelsesvis deleordning)⁴⁹.

At barnet bor omtrent lige meget hos begge forældre kan dog få betydning for bidragets størrelse, idet den, der ikke har forældremyndigheden (bidragspligtige), kan anses for delvist at have opfyldt sin forsørgelsespligt gennem barnets ophold hos sig. Bidraget fastsættes dog ikke lavere end normalbidraget.

⁴⁶ Se Skarrildhus-beretningen 1997, side 8ff. Ifølge Skarrildhus-beretningen 1993, side 17, er det Civilretsdirektoratets opfattelse, at forskellen mellem forældrenes forsørgelsesbyrde i hvert fald må være større end normalbidraget, for at man kan tale om en “overvejende forsørgelsesbyrde”.

⁴⁷ Jf. Skarrildhus-beretningen 1997, side 10, og Skarrildhus-beretningen 1991, side 28-30.

⁴⁸ Se Skarrildhus-beretningen 1997, side 11.

⁴⁹ Jf. Skarrildhus-beretningen 1990, side 14-16. Se nærmere 1997, side 12ff. Ved deleordning forstås, at barnet opholder sig stort set lige meget hos begge forældre.

Bor barnet klart mest hos forældremyndighedsindehaveren, vil det kun undtagelsesvist få betydning for bidragets størrelse, at barnet opholder sig meget hos den, der ikke har forældremyndigheden (bidragspligtige). Udgifter, som afholdes af den pågældende, tillægges således normalt kun betydning ved bidragsfastsættelsen, hvis udgifterne afholdes som led i forsørgelsen efter aftale, evt. stiltiende, med forældremyndighedsindehaveren.

1.2.3. Retten til at kræve bidrag

a. Børnelovens § 18, stk. 2, 1. pkt.

Efter børnelovens § 18, stk. 2, 1. pkt., er det en betingelse for at kræve bidrag, at man afholder udgifter til barnets forsørgelse. Retten til at modtage bidrag vil således normalt blive ophævet i det tilfælde, hvor barnet flytter fra bidragsmodtager, hvis bidragsmodtager herefter ikke længere har udgifter til barnets forsørgelse⁵⁰.

Efter bestemmelsen er det endvidere en betingelse for at kræve bidrag, at den pågældende

- 1) har forældremyndigheden over barnet,
- 2) ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller
- 3) har barnet i lovlig pleje.

Den af forældrene, der ikke har (del i) forældremyndigheden, er således kun berettiget til børnebidrag, såfremt den pågældende har barnet i "lovlig pleje". Efter praksis foreligger der normalt "lovlig pleje", hvis man har barnet boende med forældremyndighedsindehaverens samtykke, eller hvis forældremyndighedsindehaveren må antages stiltiende at have accepteret barnets opholdssted. Dette gælder både, når barnet opholder sig hos én af forældrene, og når barnet opholder sig hos andre end forældrene, fx bedsteforældre eller en plejefamilie. Ophold hos andre end forældrene kræver dog tillige kommunal plejetilladelse, hvis barnet er under 14 år⁵¹.

Selv om forældremyndighedsindehaveren i begyndelsen protesterer mod barnets ophold hos en anden person og gør forsøg på at få barnet tilbage, kan en senere accept berettigede den anden person til børnebidrag fra acceptens tidspunkt, uanset om denne er udtrykkelig eller stiltiende.

⁵⁰ Den hidtidige bidragsmodtager bliver på den anden side normalt først sat i bidrag med virkning fra det tidspunkt, hvor han eller hun ikke (længere) opfylder sin forsørgelsespligt.

⁵¹ Der kræves kun plejetilladelse, hvis der er tale om døgnophold i en sammenhængende periode ud over 3 måneder, jf. § 64, stk. 1, i lov om social service.

Ifølge Skarrildhus-beretningen 1994, side 22f, vil "lovlig pleje" således efter praksis foreligge bl.a. i det tilfælde,

"hvor store børn (som regel over 14 år) trodser forældremyndighedsindehaveren og flytter ind hos den anden af forældrene, idet forældremyndighedsindehaveren ikke ved store børn har praktisk mulighed for at bestemme, hvor barnet skal opholde sig, hvorfor der ved vurderingen af barnets "lovlige" opholdssted tages særligt hensyn til barnets eget ønske. Bidrag vil normalt blive fastsat med virkning fra indflytningen.

Tilfælde, hvor yngre børn flytter, og fogeden nægter at efterkomme en anmodning fra indehaveren af forældremyndigheden om at få barnet tilbage, skal ofte behandles på samme måde. Bidraget vil her normalt blive fastsat med virkning fra datoen for fogedrettens afgørelse."

Efter gældende praksis vil sådanne situationer kunne opstå, allerede fra barnet er i 12-årsalderen.

Har forældrene fælles forældremyndighed over barnet, er hver af forældrene som nævnt berettigede til at have barnet hos sig. Der vil derfor også i de situationer, hvor en af forældrene, fx i forbindelse med en forældremyndighedssag, er "gået under jorden" med barnet, kunne fastsættes bidrag.

Barnet har ikke en selvstændig ret til at kræve bidrag fastsat eller udbetalt. Dette kan give anledning til problemer i praksis, når unge under 18 år flytter hjemmefra eller flytter sammen med andre.

Hvis barnet opholder sig uden for hjemmet, fx hos bedsteforældre, kan bidrag efter omstændighederne pålægges begge forældre. Den, der ønsker bidrag fastsat, skal dokumentere at afholde udgifter til barnets underhold, fx til bolig, transport, forsikringer, tøj, mad, weekendophold osv. Der kan lægges vægt på forsørgelse, hvadenten denne sker i form af pengebeløb eller naturalydelse, herunder også ved delvis forsørgelse i ansøgerens hjem.

Hvis der er 2 eller flere børn, og disse er "delt" mellem forældrene, kan hver af forældrene søge om bidrag til det eller de børn, der bor hos ansøgeren. Hver forældre har herefter adgang til forskudsvis udbetaling af bidrag efter de almindelige regler herom⁵².

b. Børnelovens § 18, stk. 2, 2. pkt.

Efter børnelovens § 18, stk. 2, 2. pkt., har det offentlige ret til at kræve bidrag fastsat og til at indkræve bidraget, i det omfang det offentlige afholder udgifter til barnets forsørgelse⁵³. Bidraget fastsættes efter børnelovens §§ 13 og 14.

⁵² Se nærmere om skattefradrag i denne situation, nedenfor under 1.10.

Som eksempel kan nævnes den situation, hvor den unge under 18 år er flyttet i egen bolig, uden at dette har karakter af en anbringelse. Det offentlige vil i denne situation indtræde i et allerede fastsat bidrag eller i retten til at søge bidrag fastsat, jf. aktivlovens § 97.

Er flytningen sket mod forældrenes ønske, således at barnet kan komme tilbage og blive forsørgt i hjemmet, kan der dog ikke fastsættes bidrag, idet forældrene i praksis anses for fortsat at opfylde deres forsørgelsespligt, jf. § 13⁵⁴.

c. Udbetaling

Børnebidrag tilkommer barnet, jf. børnelovens § 18. Barnet kan dog ikke selv kræve bidrag fastsat. Denne ret tilkommer den, der har forældremyndigheden over barnet, ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller har barnet i lovlig pleje⁵⁵.

Bidraget skal udbetales til bidragsmodtageren, jf. børnelovens § 18, stk. 2. Dette gælder også uddannelsesbidrag, selv om barnet er fyldt 18 år. Bidragspligten kan således ikke opfyldes ved udbetaling direkte til barnet.

Da børnebidraget tilkommer barnet og skal anvendes til dets forsørgelse, kan der ikke foretages udlæg i beløbet for gæld, der påhviler forældrene. Der kan heller ikke foretages udlæg i beløbet for barnets gæld.

d. Særligt om bidragsfastsættelse ved børnebortførelse eller anden ulovlig varetægt

Hvis der er tale om børnebortførelse eller anden ulovlig varetægt, ses den, som har barnet hos sig, ikke som berettiget efter børnelovens § 18, stk. 2, og der fastsættes som udgangspunkt intet børnebidrag.

Børnebortførelse eller anden ulovlig varetægt forekommer i tilfælde, hvor der er eneforældremyndighed, og den anden af forældrene (eller andre) unddrager indehaveren forældremyndigheden, jf. straffelovens § 215, stk. 1.

Bortførelse forekommer desuden i tilfælde, hvor der er fælles forældremyndighed og tvist om forældremyndigheden, hvis barnet bringes ud af landet uden samtykke, idet den ene af foræl-

⁵³ Se i det hele om bestemmelsen, *Irene Nørgaard*, Familieret 1996, side 137ff.

⁵⁴ Skarrildhus-beretningen 1986, side 13ff, samt 1988, side 26ff.

⁵⁵ Se nærmere foran under 1.2.3.a.

drene kun er berettiget til at bringe barnet ud af Danmark, hvis der foreligger samtykke fra den anden, jf. § 3 i lov om forældremyndighed og samvær og straffelovens § 215, stk. 2.

I Skarrildhus-beretningen 1994, side 26ff, har Civilretsdirektoratet givet en orientering om statsamtets kompetence til at træffe afgørelse om bidrag, når der verserer en sag efter Haagerkonventionen om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser om udlevering af et barn til et andet konventionsland⁵⁶:

“Barnet er bragt til Danmark fra et andet konventionsland.

...

Civilretsdirektoratet finder, at man i de tilfælde, hvor den, der har bragt barnet til Danmark, fremsender en ansøgning om bidrag, bør lade afgørelsen afvente, at der træffes afgørelse om, hvorvidt barnet skal tilbagegives til det land, hvor det tidligere havde bopæl.

Hvis retten afviser sagen eller ikke finder, at handlingen er ulovlig i konventionens forstand, bør man udfærdige bidragsresolution med virkning fra barnets flytning til Danmark, såfremt betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Hvis retten finder, at handlingen er ulovlig, men at tilbagegivelse skal nægtes, idet en af betingelserne i børnebortførelseslovens § 11, er opfyldt, bør man først udfærdige bidragsresolution med virkning fra det tidspunkt, hvor der foreligger en endelig afgørelse om, at anmodningen om tilbagegivelse ikke skal imødekommes.

Endelig bør der naturligvis ikke udfærdiges en bidragsresolution, hvis retten finder, at barnet skal tilbagegives.

Tilsvarende synspunkter gør sig gældende i forhold til den sjældent påberåbte Europarådskonvention om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed”.

Hvor barnet er bragt fra Danmark til et andet konventionsland gælder det samme.

1.2.4. Afgrænsning i tid

a. Begyndelsestidspunkt

I praksis fastsættes børnebidrag med virkning fra den begivenhed, der betinger bidragsfastsættelsen, fx barnets fødsel eller flytning, samlivsophævelsens, separationens eller skilsmisens dato, hvis begæringen indgives i nogenlunde nær kontinuitet hermed. Efter børnelovens § 16, stk. 2, kan bidrag dog kun, når særlige grunde taler derfor, pålægges for en tid, der ligger mere end 1 år forud for ansøgningen.

I Skarrildhus-beretningerne uddybes praksis på følgende måde:

⁵⁶ Grønland og Færøerne har ikke tiltrådt Haagerkonventionen, men betragtes som indland.

“Hvis den bidragsberettigede gennem en længere periode har undladt at søge bidrag, fastsættes bidraget som regel fra tidspunktet for begæringens indgivelse, idet den bidragspligtige på grund af den bidragsberettigedes passivitet må forvente, at der ikke ønskes fastsat bidrag. I sådanne tilfælde kan det forekomme mindre rimeligt at fastsætte bidrag med tilbagevirkende kraft.

Vedbliver barnets forældre at have fælles økonomi et stykke tid efter samlivsophævelsen, og den forælder, der ikke har barnet boende, derved må antages at opfylde sin forsørgelsespligt, kan der tidligst fastsættes bidrag fra det tidspunkt, hvor den fælles økonomi er bragt til ophør, ligesom den bidragsberettigedes eventuelle passivitet må regnes fra dette tidspunkt.”⁵⁷

“Der skal forløbe ganske lang tid, før den af forældrene, som forsømmer sin forsørgelsespligt over barnet, kan regne med ikke at skulle betale bidrag for den forløbne tid.

...

Ved bedømmelsen af, om der er søgt rettidigt, kan der i nogle tilfælde endvidere lægges vægt på, om en sen indgivelse af ansøgningen kan have vanskeliggjort den anden parts mulighed for at føre bevis for deltagelsen i barnets forsørgelse.

Såfremt ansøgeren på et tidligere tidspunkt har været særlig tilskyndet til at indgive ansøgning, kan dette tale for at stille strengere krav til kontinuiteten. Som eksempler kan nævnes, at den bidragsberettigede af statsamtet er blevet orienteret om muligheden for at ansøge om bidrag f.eks. under vilkårsforhandlingerne, eller at den pågældende tidligere har været involveret i sager om børnebidrag og derfor må antages at være bekendt med reglerne. ...”⁵⁸

Herudover henvises til, at der i konkrete tilfælde med rimelighed kan være tale om at afvente en senere begivenhed, hvor denne bliver afgørende. En verserende sag om forældremyndighed kan således konkret begrunde, at ansøgning først indgives efter denne sags afslutning.

Særlige problemer opstår i forbindelse med bidrag fastsat efter langvarige faderskabsager.

Hvis bidrag ønskes pålagt en mand, der ved dom er anset som far, kan bidragsafgørelsen først udfærdiges, når fuldbyrdelsesfristen - 14 dage fra dommens afsigelse eller eventuelt forkyndelse - er udløbet, uden at anke er iværksat. At anke iværksættes efter fuldbyrdelsesfristens udløb hindrer derimod ikke, at bidragsafgørelse udfærdiges, jf. nærmere retsplejelovens § 480⁵⁹. Der er en vis mulighed for at stille den afsagte doms virkninger i bero under behandlingen af en ansøgning om tilladelse til genoptagelse eller ekstraordinær anke, se retsplejelovens § 456 r, stk. 7, jf. § 399, stk. 4.

⁵⁷ Skarrildhus-beretningen 1988, side 22ff.

⁵⁸ Skarrildhus-beretningen 1990, side 18ff. Se de nævnte Skarrildhus-beretninger for eksempler fra praksis.

⁵⁹ Se *N. C. Bitsch og Hanne Ekstrand: Lov om børns retsstilling 1981*, side 121f, hvor der også henvises til, at det påhviler retten at drage omsorg for forkyndelse, når en sådan er nødvendig, jf. retsplejelovens § 219, stk. 3 og § 456 p, stk. 2.

Begyndelsestidspunktet for børnebidrag fastsat på grundlag af faderskabsdomme har bl.a. været behandlet af Folketingets Ombudsmand. Ombudsmanden rubricerer i skrivelse af 27. maj 1988⁶⁰ de tilfælde, hvor der pålægges bidrag fra et senere tidspunkt end barnets fødsel i 4 grupper:

- “- Når faderen ikke inddrages i faderskabssagen fra starten; her vil børnebidrag normalt først blive pålagt med virkning fra det tidspunkt, hvor han inddrages i sagen, typisk det 1. retsmøde, hvori han giver møde.
- Når faderskabet til barnet tidligere er anerkendt af en anden, eller barnet er anset som ægtebarn; her vil (den biologiske far) normalt først blive pålagt (bidrag) med virkning fra det tidspunkt, hvor (denne) bliver anset som far⁶¹.
- Når faderen har boet sammen med moderen; her vil børnebidrag normalt først blive pålagt med virkning fra samlivsophævelsen.
- Når moderen har opnået fritagelse for at oplyse faderens navn, eller rent faktisk ikke har oplyst dette; her vil børnebidrag normalt først blive pålagt med virkning fra det tidspunkt, hvor faderen inddrages i faderskabssagen.”

Det fremgår af ovenstående, at såfremt en mand først inddrages senere i forløbet, pålægges bidrag som udgangspunkt fra dette senere tidspunkt, idet faderen først da har haft (rimelig) grund til at indrette sig på bidragspligten.

I andre tilfælde anvendes hovedreglen, hvorefter bidrag i almindelighed pålægges med virkning fra barnets fødsel, uanset varigheden af faderskabssagen. Begrundelsen herfor er tilsvarende, at faderen har været inddraget i faderskabssagen fra starten og derfor har været bekendt med muligheden for at blive pålagt bidrag med virkning fra barnets fødsel og har haft mulighed for at indrette sig derpå. Dette er således en særlig grund til at pålægge bidrag med mere end 1 års tilbagevirkende kraft, jf. børnelovens § 16, stk. 2.

Det oplyste om praksis i de ovennævnte sager har ikke givet ombudsmanden anledning til bemærkninger⁶².

⁶⁰ Til grund for Ombudsmandens skrivelse lå en gennemgang foretaget af Århus Statsamt og Civilretsdirektoratet af praksis for perioden 1.1.1985 til 31.12.1987. Statsamtet havde i 16 ud af i alt 124 sager og Civilretsdirektoratet i 20 ud af i alt 34 sager pålagt bidrag med virkning fra et senere tidspunkt end barnets fødsel, se Civilretsdirektoratets j.nr. 1987-4016-45. Om udbetaling af særligt børnetilskud i tilfælde, hvor faderskabet ikke er fastslået, se nedenfor under 2.2.2.b.

⁶¹ Om den hidtidige far, herunder pater est-faderen, kan komme til at betale bidrag, se straks nedenfor.

⁶² Den konkrete sag, Ombudsmanden behandlede, vedrørte en faderskabssag, der ved byretten varede 6 år og 8 måneder, se Civilretsdirektoratets j.nre. 1987-4016-45 og 1988-460-819. Ombudsmanden udtalte i denne forbindelse, at “det forhold, at sagen, uden den pågældendes egen skyld, er trukket så ekstraordinært længe ud, er en omstændighed, som bør kunne føre til en reduktion af bidragsperioden, fx med udgangspunkt i det sædvanlige maksimum for behandlingstiden i faderskabssager, omkring 4 år.” Normalt begrænses bidraget nu i alle disse tilfælde til 4 år.

Der kan fastsættes bidrag fra den far, der er retlig far, selv om der er anlagt faderskabssag til anfægtelse af det eksisterende faderskab. Anlæggelse af faderskabssag medfører ikke suspension af allerede fastsatte bidrag⁶³.

Udfærdigelse af bidragsafgørelse i overensstemmelse med parternes aftale kan i praksis også give anledning til tvivlsspørgsmål for så vidt angår begyndelsestidspunktet. I Skarrildhusberetningen 1995, side 21f, refereres således en konkret sag, hvor parterne havde børnene boende hos sig stort set lige meget og deltes om udgifterne. I 1994 anmodede faderen statsamtet om, at der måtte blive udfærdiget bidragsafgørelse med virkning fra den 1. januar 1988, og hustruen tilkendegav, at hun var indforstået hermed. Statsamtet afslog at fastsætte bidrag med tilbagevirkende kraft og fastsatte i stedet bidrag med virkning fra ansøgningstidspunktet i 1994. Civilretsdirektoratet tiltrådte statsamtets afslag med henvisning til, at faderen i perioden fra 1. januar 1988 til 1994 havde opfyldt sin forsørgelsespligt efter børnelovens § 13.

b. Ændring af fastsatte børnebidrag

Fastsatte bidrag kan til enhver tid ændres af statsamtet, når der fremkommer en begrundet ansøgning derom, dog kun undtagelsesvist med tilbagevirkende kraft, jf. børnelovens § 16, stk. 1.

Ansøgninger om ændring af et fastsat bidrag forekommer ofte; en ændring i forældrenes eller barnets indtægt, eller barnets flytning, vil typisk kunne medføre, at bidraget ændres.

Bidragspligtige har ikke pligt til på eget initiativ at oplyse bidragsberettigede om indkomstændringer, som kan bevirke en forhøjelse af bidraget. Bidragsberettigede har heller ikke pligt til at oplyse bidragspligtige om ændringer, som kan bevirke en nedsættelse, fx barnets egenindtægt⁶⁴. Se nærmere vedrørende barnets egenindtægt under 1.3.5.

Bidrag ændres i følge Civilretsdirektoratets praksis normalt med virkning fra førstkommende forfaldsdag efter statsamtets eller Civilretsdirektoratets afgørelse eller eventuelt fra første forfaldsdag efter varslingen. Ændring kan dog i særlige tilfælde ske med virkning fra et tidspunkt, der ligger før afgørelsen eller varslingen. Dette forekommer i praksis navnlig i følgende situationer:

⁶³ Jf. Skarrildhus-beretningen 1980, side 18-19, hvoraf det fremgår, at der efter Justitsministeriets opfattelse kan udfærdiges bidragsafgørelse, selvom en faderskabssag verserer. Se om bortfaldstidspunkt i tilfælde af, at der kommer en ny far, nedenfor under b.

⁶⁴ Efter kildeskattelovens § 80, stk. 1, kan en person ved henvendelse til ligningsmyndigheden begære oplysning om indholdet af sin ægtefælles selvangivelse og om skatteansættelsen for indkomstår, i hvilke parterne er samlevende.

- Hvor en part har afgivet bevidst urigtige oplysninger,
- Hvor en tidligere afgørelse er åbenbart urigtig, og
- Hvor sagsbehandlingen på grund af forhold, der kan lægges den bidragsfastsættende myndighed eller en af sagens parter til last, har trukket urimeligt længe ud⁶⁵.

c. Bortfald af bidragspligt

Bidragspligten ophører ved barnets fyldte 18. år uanset forfaldstiden, jf. børnelovens § 14, stk. 2, se dog nedenfor under 1.4. om muligheden for at pålægge uddannelsesbidrag. Bidragspligten bortfalder endvidere, når barnet indgår ægteskab, medmindre statsamtet bestemmer andet.

Flytter barnet til den bidragspligtige, kan statsamtet efter ansøgning træffe afgørelse om, at det hidtidige løbende bidrag bortfalder. Bidraget vil normalt først bortfalde fra førstkommende forfaldsdato efter barnets flytning.

Er bidragspligtige afgået ved døden, bortfalder bidraget første forfaldsdag efter dødsfaldet. Fra dette tidspunkt er der hjemmel til at udbetale særligt børnetilskud efter reglerne herom, jf. nærmere nedenfor under 2.2.1. Bidraget bortfalder også første forfaldsdag efter barnets død. Ved adoption, herunder stedbarnsadoption, bortfalder bidraget tilsvarende⁶⁶.

Er børnebidraget fastsat som følge af forældrenes samlivsophævelse, bortfalder det automatisk, hvis samlivet senere genoptages, jf. UfR 1989.53 H.

Bortfald af bidraget fra den mand, der er blevet pålagt at betale bidrag, men som alligevel ikke er far til barnet, sker senest fra afsigelsen af faderskabsdommen. I en række sager - typisk hvor den bidragspligtige ikke har betalt de forfaldne bidrag - er bidragsafgørelsen i praksis blevet ophævet i sin helhed, også selvom moderen har fået bidraget forskudsvis udbetalt af det offentlige. Kommunen afskriver efter omstændighederne restancerne i disse tilfælde⁶⁷.

I tilfælde af at sagen genoptages efter retsplejelovens § 456 r, kan der ved sagens afgørelse træffes bestemmelse om tilbagebetaling af bidrag, som er erlagt eller inddrevet i henhold til den tidligere afgørelse, jf. § 456, stk. 7.

⁶⁵ Se i øvrigt Skarrildhus-beretningen 1989, side 13f.

⁶⁶ Se adoptionslovens § 16.

⁶⁷ Socialministeriets vejledning 1986, side 22.

d. Forfaldstidspunkter

Ifølge børnelovens § 14, stk. 4, betales bidraget halvårsvis forud, medmindre andet bestemmes, hvilket efter omstændighederne kan ske, hvis der er fastsat forhøjet bidrag, hvis barnet ofte flytter mellem forældrene, eller hvis barnet formodes at ville få en indtægt af en sådan størrelse, at den kan danne grundlag for bortfald eller nedsættelse af bidraget. Der er ifølge praksis således mulighed for at ændre et bidrag med halvårsvis forfald til månedsvi forfald, hvis barnet formodes at få en egenindtægt i den følgende periode.

I Skarrildhus-beretningen 1995, side 23, anføres, at der i den nyeste formular til ansøgning om børnebidrag er rubrikker til ansøgning om henholdsvis månedsvi og halvårsvis bidrag. Langt flere end tidligere vælger månedsvi betaling.

1.3. Bidragets størrelse

Efter børnelovens § 14, stk. 1, fastsættes bidragets størrelse under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske kår, herunder deres erhvervsevne.

1.3.1. Normalbidraget

Er begge forældre ubemidlede, fastsættes bidraget i almindelighed til det til enhver tid gældende normalbidrag for børn boende i Danmark. Bidraget fastsættes almindeligvis aldrig til et mindre beløb end det til enhver tid gældende normalbidrag. Denne praksis har ikke givet Folketingets Ombudsmand anledning til kritik⁶⁸.

Den 14. december 1999 vedtog Folketinget lov nr. 966 af 20. december 1999, hvorefter normalbidraget blev forhøjet med et særligt tillæg på 1.224 kr. årligt. Samtidig blev det ordinære børnetilskud reduceret med et tilsvarende beløb.

Normalbidraget består fra den 1. januar 2000 således af et grundbeløb - svarende til det hidtidige normalbidrag og et tillæg. Grundbeløbet svarer til det særlige børnetilskud efter børnetilskudslovens § 4, stk. 3. Tillægget svarer til det tillæg, der er fastsat efter børnetilskudslovens § 4, stk. 5. Begge beløb reguleres som hidtil.

1.3.2. Højere bidrag end normalbidraget

⁶⁸ Se Ombudsmandens skrivelse af 11. april 1990, Civilretsdirektoratets j.nr. 1988-460-1347.

Civilretsdirektoratet udsender hvert år pr. 1. januar vejledende retningslinier for fastsættelse af højere børnebidrag end normalbidraget og fastsættelse af uddannelsesbidrag. Der pålægges kun forhøjet bidrag, såfremt en bidragspligtig har en væsentlig bedre indtægt end en gennemsnitindtægt. Bidraget forhøjes normalt med enten 25 %, 50 % eller 100 %. Der er alene tale om vejledende retningslinier, men disse er i 2000 :

Indtægt	1 barn	2 børn	3 børn
Op til ca. 285.000	normalbidrag	normalbidrag	normalbidrag
ved ca. 285.000	nb + 25 %	normalbidrag	normalbidrag
ved ca. 300.000	nb + 50 %	nb + 25 %	normalbidrag
ved ca. 325.000	nb + 100 %	nb + 50 %	nb + 25 %
ved ca. 365.000	*)	nb + 100 %	nb + 50 %
ved ca. 410.000	*)	*)	nb + 100 %

*) Der er ikke fastsat vejledende retningslinier for disse tilfælde.

Fra den 1. januar 2000, jf. ovenfor 1.3.1, skal den bidragspligtige alene betale tillægget én gang.

Ved større indtægter kan der pålægges højere bidrag end normalbidraget + 100 %, men dog i praksis aldrig over normalbidraget + 400 %.

Civilretsdirektoratet har ved flere lejligheder oplyst, at man ikke finder grundlag for at opstille vejledende retningslinier for fastsættelse af højere bidrag end normalbidraget + 100 %. Iflg. Skarrildhus-beretningen 1990, side 17, skyldes dette bl.a., at

“den bidragsberettigede ved væsentlig større bidrag vil modtage så betydelige beløb til barnets forsørgelse, at det vil være rimeligt at anlægge en mere skønsmæssig vurdering af sagen. I denne forbindelse bør der i videre omfang end ellers tillægges den berettigedes indtægt større betydning, idet formålet med at fastsætte meget store bidrag ikke alene er at forhøje det samle-

de beløb, der står til rådighed for barnets forsørgelse, men tillige at sikre en rimelig fordeling af forsørgelsesbyrden mellem forældrene”⁶⁹.

Som det fremgår af ovenstående skema, er størrelsen af bidraget endvidere betinget af antallet af børn, som den bidragspligtige har en retlig forsørgelses- eller bidragsforpligtelse over for. Ved udmålingen af bidraget tages på den anden side ikke hensyn til de børn, bidragspligtige i øvrigt forsørger i sit hjem, fx en ny samlevers børn⁷⁰.

Frivillig forsørgelse af sådanne børn indgår normalt ikke i vurderingen, men konkrete hensyn kan dog føre til et andet resultat.

I Skarrildhus-beretningen 1994, side 20f, refereres således en speciel sag, hvor der blev lagt konkret vægt på bidragspligtiges frivillige overtagelse af forsørgelsen af hustruens særbarn, idet det pågældende barns far, der boede i udlandet, ikke blev anset for at være i stand til at bidrage væsentligt til barnets forsørgelse i Danmark, ligesom der ikke for tiden kunne udlægges bidrag efter de danske regler. Det fremhæves, at den bidragspligtiges udgifter til forsørgelse af stedbørn alene vil indgå som et led i den samlede vurdering af den bidragspligtiges økonomiske forhold.

1.3.3. Lavere bidrag end normalbidraget

Ifølge praksis træffes der i almindelighed ikke bestemmelse om, at bidraget skal nedsættes til et lavere beløb end normalbidraget eller bortfalde på grund af den bidragspligtiges (dårlige) økonomiske forhold. Er bidragspligtige ganske særligt dårligt stillet, kan lempelse dog ske, især i tilfælde hvor det er urealistisk at forestille sig, at den pågældende kan betale bidraget, samtidig med at den bidragsberettigedes forhold er så gode, at der reelt ikke eksisterer noget behov for bidrag⁷¹.

I praksis er der herudover lagt vægt på det særlige forhold, at barnet bor eller opholder sig i et land med væsentligt lavere leveomkostninger end i Danmark. I sådanne tilfælde kan bidraget fastsættes til et lavere bidrag end normalbidraget. Betingelserne anses yderst sjældent for opfyldte i praksis, hvilket kan ses på baggrund af, at en bidragsafgørelse hjemler udbetaling af forskudsvisе børnebidrag⁷².

⁶⁹ Nyere eksempler fra praksis er refereret i Skarrildhus-beretningen 1996, side 13-14.

⁷⁰ Jf. Skarrildhus-beretningen 1990, side 24f, hvor der bl.a. henvises til, at samleverens børn medtages ved den økonomiske vurdering ved fri proces, hvortil Civilretsdirektoratet bemærker, at der her er tale om et andet hensyn, idet fri procesreglerne angår spørgsmålet om, hvornår det findes rimeligt, at det offentlige afholder procesudgifter, mens bidragssager vedrører forholdet mellem private parter.

⁷¹ Se Folketingets Ombudsmands årsberetning 1980, side 375, og 1981, side 336.

⁷² Se nærmere cirkulærskrivelse af 19. april 1982.

1.3.4. Indkomstopgørelsen

a. Lønmodtagere mv.

Som nævnt foran under 1.3.2. tages der ved udmålingen af bidragets størrelse udgangspunkt i den bidragspligtiges indtægtsforhold samt i omfanget af de bidragsforpligtelser over for børn, der i øvrigt påhviler den pågældende. Udgifterne tillægges mindre betydning ved bidragsfastsættelsen end indtægterne, men oplysningerne om udgifterne indgår dog i det samlede skøn, der ligger til grund for afgørelsen⁷³.

Ved indkomstopgørelsen tages der udgangspunkt i bruttoindtægten. Denne opgøres på samme måde for bidragsberettigede som for bidragspligtige. Der er tale om en skønsmæssig vurdering, men normalt vil der blive taget udgangspunkt i følgende:

- arbejdsindtægt mv.
- overførselsindkomster, der træder i stedet for en arbejdsindtægt, fx dagpenge ved arbejdsløshed og sygdom.
- løbende pensionsindkomster, fx folke- og førtidspension, tjenestemandspension, pensionskaspension, livrente, ratepension og
- kapitalindkomst, fx renteindtægter.

Til bruttoindtægten medregnes ikke :

- boligstøtte (d.v.s. boligsikring og -ydelse) og varmetillæg,
- visse tillæg e.lign. der skal dække øgede omkostninger, fx invaliditetsbeløb, kørselsgodtgørelse o.lign. og
- ejendomsværdiskat

Endelig fratrækkes i praksis normalt udgifter til:

- ATP og andre obligatoriske pensionsordninger (dette gælder både arbejdsgivers og arbejdstagers bidrag⁷⁴,

⁷³ Se eventuelt tillige *N. C. Bitsch* og *Hanne Ekstrand*: Lov om børns retsstilling 1981, side 135.

⁷⁴ Se nærmere om pensionsordninger Skarrildhus-beretningen 1996, side 25f. Ved obligatoriske pensionsordninger forstås ordninger, der er et integreret led i et ansættelsesforhold, hvad enten ordningen hviler på lovgivning, kollektiv overenskomst e.lign.

- herudover kan der ud fra en konkret skønsmæssig vurdering fratrækkes særlig store udgifter til indkomsterhvervelsen.

Ved fastlæggelsen af retningslinierne for, hvordan bidraget skal beregnes, er der taget hensyn til de danske skatteregler. Skat, arbejdsmarkedsbidrag og lignende fradrages derfor ikke.

Der gælder særlige (omregnings-)regler i tilfælde af, at indtægten er lavt beskattet, eller eventuelt helt skattefri⁷⁵. I disse tilfælde lægges det beløb til grund, som parten skulle have tjent for at have et tilsvarende beløb efter skat.

Ved udmålingen af forhøjede bidrag indhenter statsamterne og Civilretsdirektoratet som alt-overvejende hovedregel den seneste årsopgørelse samt dokumentation for indkomsten (fx lønsedler) for de seneste 3 måneder. Særlige forhold kan dog bevirke, at det er nødvendigt at indhente yderligere oplysninger og dokumentation for, at myndighederne kan danne sig et bedre overblik over den pågældendes generelle indtægtsniveau, fx ved sæsonarbejde eller lignende tilfælde, hvor indtægten kan variere over en længere periode.

b. Selvstændige erhvervsdrivende

Ved selvstændige erhvervsdrivende og særlige indkomstarter kan opgørelsen af indkomsten give anledning til vanskeligheder i praksis. Her vil det i endnu højere grad end for almindelige lønmodtagere gælde om at finde frem til et indtægtsniveau frem for en nøjagtig indtægt. Baggrunden for dette er, at en virksomheds indtægter, udgifter og arbejdsopgaver ofte varierer en del. Overskud eller underskud i et enkelt regnskabsår eller i en enkelt regnskabsperiode vil således ikke nødvendigvis være udtryk for virksomhedens indtjeningsevne i fremtiden. Bidragsværdien vil herefter normalt blive udmålt ved en gennemsnitsberegning af virksomhedens resultat ifølge regnskaberne for de seneste 3 år. Det tillægges i den forbindelse betydning, hvis regnskaberne viser en entydig tendens i op- eller nedadgående retning.

Delregnskaber tillægges i almindelighed ikke betydning ved beregningen af en virksomhedsejers indtægt, hvilket bl.a. medfører, at bidrag ikke kan reguleres i takt med en ellers dokumenterbar ændring i virksomhedsresultatet. Delregnskaber kan dog undtagelsesvist få betydning ved fx nystartede virksomheder, eller hvor oplysninger om indtægtsændringer bestyrkes væsentligt af andre oplysninger i sagen, fx langvarig sygdom⁷⁶.

⁷⁵ Se fx Skarrildhus-beretningerne 1987, side 53-54, 1989, side 9-11, 1990, side 30 og 1991, side 37-39. Se senest om betydningen af skattereformen i 1998, Skarrildhus-beretningen 1997, side 19-23.

⁷⁶ Jf. Skarrildhus-beretningen 1987, side 68f.

Ved opgørelsen af virksomhedens overskud er det principielt det driftsmæssige resultat, der er afgørende for bidragsberegningen, ikke det skattemæssige. Kun udgifter, der er nødvendige for driften, er således fradragsberettigede. Tilsvarende tages kun hensyn til rimelige driftsmæssige afskrivninger. Generelt gælder således, at jo mere den pågældende post ligner en driftspost, jo større tendens er der til at tage hensyn til den⁷⁷. For skattemæssige poster, der har en vis driftsmæssig begrundelse, kan der gives et vist skønsmæssigt fradrag.

Ved opgørelsen af indtægten for personer, der helt eller delvist ejer et selskab, lægges andelen af overskuddet i selskabet til den pågældendes eventuelle andre indtægter, uanset om overskuddet udbetales.

Modtager ejeren løn fra selskabet, skal virksomhedens overskud vurderes uden fradrag for denne lønudgift. Dette sker ud fra ønsket om at ligestille den person, der driver virksomhed i selskabsform med den, der har en personligt drevet virksomhed, idet man kun i aktie- og anpartsselskaber har mulighed for at fratække løn mv. til ejerne. Samtlige udbetalte lønninger til aktionærene eller anpartshaverne tilbageføres til den periode, lønnen vedrører, inden selskabets overskud beregnes.

1.3.5. Barnets egenindtægt

Barnets indtægt opgøres på samme måde som forældrenes. Barnet modtager dog nogle ydelser, fx børnetilskud, som tilkommer barnet, men ikke udbetales til dette. Disse ydelser medregnes ikke ved beregningen af barnets egenindtægt. Derudover medregnes pensionsydelser ikke ved opgørelsen af barnets egenindtægt⁷⁸. Det kræves ikke, at et barn udnytter sin erhvervsevne.

Har barnet en egenindtægt, der klart overstiger 3 gange normalbidraget, vil det ofte komme på tale at lade bidraget bortfalde. Overstiger indtægten 2 ½ gange normalbidraget kan bidrag, der er højere end normalbidraget, normalt nedsættes, dog ikke under normalbidraget.

Børns indtægter medregnes ikke som egenindtægt, såfremt de beskattes hos forældrene, hvilket kan være tilfældet, hvis indkomsten stammer fra forældrene selv.

⁷⁷ Løbende nedskrivninger på varelagre medtages fx ikke. Det samme gælder afskrivninger på goodwill. Der tages som udgangspunkt heller ikke hensyn til henlæggelser til investeringsfunds. Hvis disse henlæggelser helt eller delvist er blevet anvendt til køb af driftsmidler, vil man dog i stedet kunne tage hensyn til de afskrivninger, der ellers kunne være foretaget på driftsmidlerne.

⁷⁸ Ydelserne anses i praksis som hel eller delvis forsørgelse af barnet af den person, pensionen stammer fra.

Bidragsberettigede skal ved ansøgning om forskudsvis udbetaling af bidrag ved hver udbetaling på en særlig blanket afgive oplysning om barnets bruttoindtægt, hvis barnet er over 15 år. Overstiger barnets egenindtægt 3 gange normalbidraget, underretter kommunen undertiden, men ikke altid, den bidragspligtige om, at han eller hun kan søge om bortfald/nedsættelse af det pålagte bidrag⁷⁹.

1.4. Uddannelsesbidrag

Selv om bidragspligten efter børnelovens § 14, stk. 2, ophører ved barnets fyldte 18. år, kan der dog pålægges bidrag til undervisning eller uddannelse indtil barnets fyldte 24. år, jf. børnelovens § 14, stk. 3. Uddannelsesbidraget svarer som udgangspunkt til normalbidraget⁸⁰.

Stort set alle uddannelser, der enten forbedrer barnets muligheder for at være på arbejdsmarkedet eller for at starte eller gennemføre en uddannelse⁸¹, berettiger i dag til fastsættelse af uddannelsesbidrag.

Ved fastsættelse af uddannelsesbidrag tages der i praksis i langt højere grad end ved fastsættelse af det almindelige børnebidrag hensyn til individuelle omstændigheder i sagen, herunder den bidragsberettigedes og den bidragspligtiges samlede økonomiske forhold samt den bidragspligtiges øvrige forsørgelses- eller bidragsudgifter⁸². Der tages dog fortsat alene udgangspunkt i bidragspligtiges indtægt. Ifølge Civilretsdirektoratet vejledende retningslinier for fastsættelse af højere bidrag end normalbidraget m.v. pålægges der som udgangspunkt kun uddannelsesbidrag, såfremt den bidragspligtige har en indtægt, der overstiger et vist beløb, i 2000 ca. 245.000 kr. Indtægtsgrænsen forhøjes med et beløb for hvert barn, den bidragspligtige forsørger udover det barn, der søges uddannelsesbidrag til⁸³.

Ved højere indtægter kan der fastsættes højere uddannelsesbidrag end normalbidraget⁸⁴. Civilretsdirektoratet har ikke fundet det hensigtsmæssigt at fastsætte vejledende indtægtsgrænser for disse tilfælde⁸⁵.

⁷⁹ Folketingets Ombudsmand er af den opfattelse, at kommunerne i almindelighed bør sørge for underretning af den bidragspligtige om barnets indtægtsforhold.

⁸⁰ Dette er et område, hvor forældrene ofte indgår aftaler om bidrag, se nedenfor under 1.7.3.

⁸¹ Se Skarrildhus-beretningen 1994, side 19.

⁸² Om praksis se: *Mogens Hornslet og Dorrit Sylvest Nielsen* i Festskrift til *Ringgård*, side 128f. Se også Skarrildhus-beretningen 1987, side 79f og 1995, side 19f.

⁸³ Jf. Skarrildhus-beretningen 1994, side 17f. Grænsen forhøjes således i 2000 med 35.000 kr. for hvert hjemmeboende barn, som man har en retlig forsørgelsespligt overfor, se § 2, stk. 5, i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1007 af 15. december 1999 om fri proces. For hvert barn, man har bidragspligt til, forhøjes grænsen endvidere med 1/3 - 1/2 af beløbet.

⁸⁴ Se fx Skarrildhus-beretningen 1984, side 43. Afgørelser om højere uddannelsesbidrag end normalbidraget er meget konkret begrundede.

Bidragspligtige kan undertiden helt eller delvist have opfyldt sin forsørgelsespligt på anden måde. Af Skarrildhus-beretningen 1994, side 18ff, fremgår, at forsørgelsespligten eksempelvis kan opfyldes ved, at en børneopsparing kommer til udbetaling, og der er indbetalt på opsparringen af fællesbomidler under samlivet eller af den bidragspligtige alene efter samlivsophævelsen. Dette uddybes på følgende måde:

“Det er det udbetalte beløbs størrelse og ikke et rentefkast heraf, der er afgørende. Forsørgelsen anses for opfyldt, så længe beløbet rækker (eller burde række), hvorefter der eventuelt kan fastsættes bidrag.

Forældrenes meget gode økonomiske forhold kan bevirke, at en opsparring ikke konkret antages at opfylde forsørgelsespligten.

Det er et krav, at børneopsparingen er kommet til udbetaling ... Er en opsparring derimod udbetalt, (længe) før barnet bliver 18 år, kan opsparringen ikke tillægges vægt, hvis denne er forbrugt uden, at indbetaleren har søgt at sikre sig imod dette.

Det er ikke afgørende, om der foreligger en aftale om anvendelsen af børneopsparingen til uddannelse efter, at barnet er fyldt 18 år. ...”

I en konkret sag har Civilretsdirektoratet således ophævet en af statsamtet truffet afgørelse om, at der skulle betales uddannelsesbidrag med normalbidraget + 50 %, under henvisning til, at barnet havde fået udbetalt 84.000 kr. fra en børneopsparingskonto, som den bidragspligtige alene havde indbetalt til med henblik på barnets uddannelse⁸⁵. Tilsvarende må antages at gælde uddannelseskonti mv. Den bidragspligtige bærer bevisbyrden for, at der er tilstrækkeligt opsparede midler til uddannelse. I praksis lægges der fx vægt på, hvorledes en opsparingskonto for en ældre søskende er blevet anvendt.

I forbindelse med SU-reformens gennemførelse orienterede Civilretsdirektoratet i Skarrildhus-beretningen 1988, side 76-78, om uddannelsesbidrag. Det anførtes bl.a.:

“Under henvisning til den meget klare tilkendegivelse af, at formålet med S.U.-reformen blandt andet er at give de unge på 19 år og derover mulighed for at klare sig selv, har Direktoratet fundet, at indtægt i form af stipendium fra statens uddannelsesstøtte under den nugældende lovgivning bør tælle med ved afgørelser vedrørende uddannelsesbidrag i fuldt omfang.

Der vil således ikke i almindelighed være mulighed for at fastsætte uddannelsesbidrag til unge over 19 år, der modtager S.U. og er udeboende, idet deres indtægt vil være mindst 3.000 kr. månedlig.

For så vidt angår de hjemmeboende unge over 19 år er det Familieretsdirektoratets opfattelse, at en indtægt på 1.833 kr. månedlig i form af stipendium fra statens uddannelsesstøtte ikke i

⁸⁵ Se Skarrildhus-beretningen 1995, side 19ff. Civilretsdirektoratet henviser her, dels til at disse sager afgøres meget konkret, dels til at reglerne er under overvejelse af Børnelovsudvalget.

⁸⁶ Civilretsdirektoratets j.nr. 1987-460-6519.

sig selv kan bevirke, at der ikke skal fastsættes uddannelsesbidrag. Såfremt den unges samlede indtægt er på omkring 2.200 kr. månedlig og derover, finder Familieretsdirektoratet imidlertid, - da stipendieindtægten nu skal medregnes fuldt ud -, ikke, at der i almindelighed bør fastsættes uddannelsesbidrag.

Tilsvarende gælder ved fastsættelse af uddannelsesbidrag til de 18-19 årige.

Uddannelsesbidragsafgørelser bør dog fortsat være præget af et skøn over samtlige momenter i sagen, og de ovenfor skitserede retningslinier - som skal ses i tæt sammenhæng med den nu gældende lovgivning vedrørende stipendier fra statens uddannelsesstøtte - kan f.eks. tænkes fraveget, hvis den bidragspligtige har en meget stor indtægt, eller den bidragsberettigede er økonomisk meget dårligt stillet, eller der i øvrigt gør sig helt særlige forhold gældende.”

Uddannelsesbidraget fastsættes som udgangspunkt til den periode, uddannelsen forventes at vare. Ved uddannelsens afslutning eller afbrydelse bortfalder bidraget på tidspunktet for afslutningen eller afbrydelsen⁸⁷. Bidraget genindtræder ikke automatisk, hvis en afbrudt uddannelse genoptages, eller hvis en anden uddannelse påbegyndes inden for den fastsatte bidragsperiode.

Der er ikke fradragsret for uddannelsesbidrag, og det kan ikke udbetales forskudsvis af det offentlige. Uddannelsesbidraget skal som andre bidrag ikke udbetales til barnet selv, men til bidragsberettigede, jf. børnelovens § 18, stk. 2. Dette gælder selvom barnet er fyldt 18 år.

1.5. Særlige bidrag

Efter børnelovens § 15 kan særligt bidrag pålægges i anledning af omkostninger ved barnets dåb, konfirmation, sygdom og begravelse eller i anden særlig anledning. Bidrag kan kun fastsættes, hvis begæring herom fremsættes for statsamtet inden 3 måneder efter udgiftens afholdelse, medmindre der godtgøres at foreligge rimelig grund for fristoverskridelsen⁸⁸.

1.5.1. Dåbsbidrag

Dåbsbidrag ydes til hjælp til dækning af de udgifter, der er til barnet i forbindelse med dåben, det vil sige dåbskjole og transport til og fra kirken, men ikke til festligheder i forbindelse med dåben eller til gaver til barnet. Det tillægges ikke betydning, at den bidragspligtige har afholdt udgifter til en anden fest for barnet.

Bidraget fastsættes i almindelighed til det normalbidrag, der gælder på tidspunktet for dåben⁸⁹. Forældrenes personlige og økonomiske forhold tillægges mindre betydning.

⁸⁷ Skarrildhus-beretningen 1992, side 12-13.

⁸⁸ Ved bidrag til dåb, konfirmation og begravelse regnes fristen fra begivenheden og ikke fra tidspunktet for udgifternes afholdelse.

⁸⁹ Jf. cirkulæreskrivelse af 8. september 1993 (j.nr. 93-40-7).

Skal barnet ikke døbes, fastsættes ikke dåbsbidrag, heller ikke selv om den ene af forældrene afholder udgifter til fx en navngivningsfest.

Der gælder ikke nogen øvre aldersgrænse for børn, til hvem dåbsbidrag kan fastsættes, bortset fra den aldersgrænse, der følger af børnelovens § 14, stk. 2, hvorefter bidragspligten ophører ved det fyldte 18. år⁹⁰. Skal barnet døbes i nær tilknytning til dets konfirmation pålægges dog normalt ikke dåbsbidrag, medmindre den bidragsberettigede har haft selvstændige udgifter i anledning af dåben, og som det i givet fald vil være rimeligt at pålægge den bidragspligtige at betale til⁹¹.

1.5.2. Konfirmations- og beklædningsbidrag

Konfirmationsbidrag er betinget af, at barnet konfirmeres, men den bidragsberettigede skal ikke dokumentere at have afholdt særlige udgifter til konfirmationen⁹². Der fastsættes ikke bidrag, hvis den bidragspligtige på anden måde og efter aftale med den anden af forældrene har opfyldt sin forsørgelsespligt over for barnet i anledning af konfirmationen. Bevisbyrden herfor påhviler den bidragspligtige. Forsørgelsespligten kan fx opfyldes ved, at den bidragspligtige afholder udgifter til barnet vedrørende konfirmationen med den bidragsberettigedes indforståelse. Det er ikke tilstrækkeligt, at den bidragspligtige har givet barnet en gave eller har holdt en særskilt konfirmationsfest for barnet.

Konfirmationsbidraget fastsættes i almindelighed til 3 gange normalbidraget⁹³. Bidraget kan fastsættes til et højere beløb, hvis bidragspligtige har større indtægter⁹⁴. Hvis barnet er anbragt uden for hjemmet af kommunen, indtræder denne i retten til at kræve konfirmationsbidrag fastsat, såfremt kommunen afholder udgifter til konfirmationen.

Der gælder særlige regler når forældrene har fælles forældremyndighed. Her kan der kun pålægges konfirmationsbidrag, hvis ansøgeren godtgør, at den anden af forældrene har givet samtykke, evt. stiltiende, til konfirmationen. Protesterer den ene af forældremyndighedsinde-

⁹⁰ N. C. Bitsch og Hanne Ekstrand: Lov om børns retsstilling 1981, side 144.

⁹¹ Afgørelse herom beror på en konkret vurdering, se op.cit, side 144f, samt Skarrildhus-beretningen 1987, side 12f.

⁹² Bidragsberettigede har dog ikke ret til bidrag, hvis tredjemand har afholdt samtlige udgifter til konfirmationen.

⁹³ Jf. cirkulæreskrivelse af 8. september 1993.

⁹⁴ Jf. Skarrildhus-beretningen 1990, side 23-24, og 1989, side 19-21. Hvis den bidragspligtige er pålagt løbende at betale normalbidraget + 50 % eller normalbidraget + 100 %, fastsættes konfirmationsbidraget sædvanligvis til 4 henholdsvis 5 gange det månedlige normalbidrag. Konfirmationsbidrag fastsættes aldrig højere end 5 gange det månedlige normalbidrag, se Skarrildhus-beretningen 1991, side 27.

haverne mod, at barnet konfirmeres, kan der således ikke fastsættes konfirmationsbidrag. Den, der ønsker bidraget fastsat, må i stedet henvises til at søge den fælles forældremyndighed ophævet (og derefter lade barnet konfirmere), eller at ansøge om beklædningsbidrag⁹⁵.

Der er i praksis mange sager om konfirmationsbidrag⁹⁶.

Skal barnet ikke konfirmeres, kan der, når barnet har nået konfirmationsalderen, efter fast praksis fastsættes et såkaldt beklædningsbidrag, der i størrelse svarer til konfirmationsbidraget⁹⁷. Barnet anses for at have nået konfirmationsalderen på det tidspunkt, hvor dets klassekammerater eller eventuelt venner konfirmeres⁹⁸.

Hvis der inden for andre kirke- eller trossamfund end den danske folkekirke foretages religiøse handlinger, der kan sidestilles med konfirmation, kan der fastsættes et særligt bidrag i den anledning. Det gælder fx første altergang (første hellige Kommunion) inden for den katolske kirke. Har der været søgt fastsat bidrag i den anledning, vil der ikke senere kunne fastsættes beklædnings- eller konfirmationsbidrag.

1.5.3. Andre særlige bidrag

Bidrag til barnets begravelse fastsættes i almindelighed til omkring halvdelen af de rimelige udgifter, der er afholdt i anledning af begravelsen, efter fradrag af offentlig begravelseshjælp.

I praksis fastsættes kun helt undtagelsesvist bidrag til dækning af omkostningerne ved barnets sygdom eller i anden særlig anledning.

1.6. Bidrag til fødslen og til moderens underhold

Efter børnelovens § 19 kan statsamtet pålægge faderen at udrede bidrag til udgifterne ved fødslen og til moderens underhold 2 måneder før og 1 måned efter fødslen. Under særlige omstændigheder, navnlig i tilfælde af moderens sygdom forårsaget af graviditeten eller fødslen, kan bidrag pålægges for indtil 4 måneder før og 9 måneder efter fødslen.

⁹⁵ Se nærmere om problemstillingen, Skarrildhus-beretningen 1991, side 31ff.

⁹⁶ Jf. nedenfor under IX, 1.

⁹⁷ Folketingets Ombudsmand har flere gange taget stilling til - og ikke fundet grundlag for at kritisere - Civilretsdirektoratets opfattelse af, at der er hjemmel i børnelovens § 15, stk. 1, til fastsættelse af beklædningsbidrag, se fx Ombudsmandens skrivelse af 26. maj 1987, hvor det anføres, at praksis nu overvejende er baseret på ligestillingssynspunkter, Civilretsdirektoratets j.nr. 1985-460-4271.

⁹⁸ Jf. Skarrildhus-beretningen 1992, side 15f.

Ved fastsættelsen af bidrag efter § 19 spiller forældrenes økonomiske forhold en mindre rolle. Bidraget udgør i 2000 540 kr. til udgifterne ved fødslen og 940 kr. månedligt til moderens underhold før og efter fødslen⁹⁹.

Bidrag efter § 19 kan fastsættes samtidig med et løbende ægtefællebidrag, idet bidrag til "moderens underhold" ikke fastsættes under hensyn til, i hvilket omfang hun selv kan skaffe sig et tilstrækkeligt underhold. Bidraget skal således bruges til delvis dækning af en række ekstra-udgifter i forbindelse med fødslen¹⁰⁰.

1.7. Aftalte bidrag samt ændring heraf

1.7.1. Børnelovens § 17

Forældre indgår undertiden aftaler om bidragets størrelse, eventuelt således at der skal betales et større eller mindre beløb, end de vejledende retningslinier fører til.

Er bidraget aftalt, kan aftalen kun tilsidesættes af statsamtet, såfremt den skønnes åbenbart ubillig, eller når forholdene væsentligt har forandret sig, eller aftalen strider mod barnets tarv, jf. børnelovens § 17. Der stilles således større krav til at få ændret et aftalt bidrag end et fastsat bidrag, sml. børnelovens § 16¹⁰¹. § 17 angår enhver aftale om børnebidrag, hvadenten denne går ud på erlæggelse af periodiske ydelser eller på betaling af et engangsbetalt beløb.

Efter praksis anses det som stridende mod barnets tarv, hvis aftalen fx går ud på, at der ikke skal betales bidrag, eller hvis der skal betales et væsentligt mindre bidrag, end der ellers ville blive fastsat af statsamtet.

I en sag¹⁰² var en dansk kvinde og en amerikansk mand, begge bosiddende i USA, blevet skilt ved amerikansk dom, bl.a. på aftalte vilkår om at hustruen fik forældremyndigheden over fællesbarnet, og at manden ikke skulle bidrage til dets underhold, så længe barnet ikke opholdt sig i USA. Umiddelbart efter dommen rejste hustruen med barnet til Danmark og søgte statsamtet om fastsættelse af bidrag. Civilretsdirektoratet henviste til retsplejelovens § 223 a og bekendtgørelsen om faderskabssager § 12, hvoraf følger, at statsamtet i en sag som den foreliggende har kompetence til at træffe afgørelse om bidrag, idet bidragsberettigede bor her i landet. Videre anføres: "Civilretsdirektoratet finder således, at statsamtet kan ændre bidragsaf-

⁹⁹ Jf. Socialministeriets cirkulære nr. 168 om regulering pr. 1. januar 2000 af satser på det sociale område.

¹⁰⁰ Jf. Skarrildhusberetningen 1997 side 16.

¹⁰¹ Jf. § 58 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og aftalelovens § 36.

¹⁰² Sagen er refereret i Skarrildhus-beretningen 1995, side 22f.

talen, da den er stridende mod barnets tarv, jf. børnelovens § 17. Ændringen bør i almindelighed have virkning fra varslingen eller eventuelt fra ansøgningens dato.”

1.7.2. “Indtil videre”-aftaler

En bidragsaftale kan ofte gå ud på, at der “indtil videre” skal betales bidrag af en vis størrelse. Der er her tale om en mellemløsning mellem et aftalt og et fastsat bidrag. Sådanne sager kan give anledning til fortolkningsproblemer i relation til ændringskriterierne.

Har parterne under vilkårsforhandlingerne aftalt, at bidragspligtige betaler børnebidrag “efter statsamtets bestemmelse, indtil videre (fx) normalbidraget + 25 %”, er det overladt til statsamtet at fastsætte bidragets størrelse, men dog af parterne forudsat at dette indtil videre er fikseret til et bestemt beløb. Statsamtet vil senere kunne nedsætte eller forhøje bidraget, hvis forholdene har ændret sig. Ved bedømmelsen heraf vil man efter omstændighederne kunne tage hensyn til bidragspligtiges “relative indtægtsnedgang”. Se i det hele Skarrildhus-beretningen 1972, side 64f, hvor det også påpeges, at statsamtet bør sikre sig oplysning om, på hvilket grundlag parterne er blevet enige om det beløb, der er nævnt i aftalen, herunder om bidragets størrelse er aftalt under hensyn til de vejledende takster, der gælder på aftaletidspunktet.

Dette uddybes i Skarrildhus-beretningen 1974, side 65f¹⁰³, hvor det henstilles, at statsamtet under vilkårsforhandlingerne griber ind over for vilkår, som efter deres formulering kan give anledning til fortolkningstvivel. Det bør således påses, om formuleringen af et vilkår er klar og utvetydig, således at det fremgår, om der foreligger en aftale, som senere kun kan ændres efter børnelovens § 17, eller om statsamtet har kompetence til at ændre den efter § 16.

I en konkret sag om en “indtil videre”-aftale var Justitsministeriet og Folketingets Ombudsmand enige om, at børnebidraget kunne ændres efter børnelovens § 16, dog således at der under hensyn til “indtil videre”-momentet kunne kræves mere betydelige forandringer i de økonomiske forhold, end der efter praksis almindeligvis krævedes efter § 16, men uden at de strengere betingelser i § 17 var opfyldt. I Skarrildhus-beretningen 1975, side 53ff, anføres følgende herom:

“Såfremt parterne ønsker anført i bevillingen, at de er enige om børnebidragets størrelse, må det utvetydigt fremgå, under hvilke betingelser bidraget kan ændres. Ønsker parterne optaget en bestemmelse om enighed, selvom det er meningen, at bidraget til enhver tid skal kunne ændres i overensstemmelse med overøvrighedens sædvanlige praksis, bør dette udtrykkeligt anføres i forhandlingsprotokollen eller eventuelt i selve bevillingen. Enhver tvivl vil være udelukket, hvis det fx anføres, at parterne efter at være vejledt om overøvrighedens sædvanli-

¹⁰³ På baggrund af en brevveksling i en konkret sag, se Folketingets Ombudsmands årsberetning 1973, side 227ff. Se også Skarrildhus-beretningen 1972, side 49, og 1981, side 33.

ge praksis om fastsættelse og forhøjelse af børnebidrag er enige om, at bidrag fastsættes af overøvrigheden og til enhver tid skal kunne ændres af denne i overensstemmelse med denne praksis”.

I Skarrildhus-beretningen 1977, side 20ff, anføres, at det ikke kan siges generelt hvilke omstændigheder, der skal lægges vægt på under en ændringssag i tilfælde, hvor forhandlingsprotokollen ikke indeholder fortolkningsbidrag, men “det kan fx være relevant at se på en eventuel sammenhæng med andre vilkår som ægtefællebidrag og bodeling. Særlig i tilfælde, hvor “aftalen” er af ældre dato kan det eventuelt være relevant at tage hensyn til bidragspligtiges “relative indtægtsnedgang”.”

1.7.3. Pakkeaftaler

Ofte indgås pakkeaftaler (kombinationsaftaler), hvorved der på én gang foretages aftale om børnebidrag og ægtefællebidrag og eventuelt også om bodelingsydelse. Herved kan opnås forskellige fordele i forhold til fastsatte bidrag. Parterne betinger samtidig ofte aftalerne af skattevæsenets godkendelse.

Der er blandt andet fordele i relation til beskatning, idet et aftalt børnebidrag, i modsætning til et fastsat eller aftalt ægtefællebidrag, ofte vil være skattefrit hos barnet på grund af personfradraget, jf. nedenfor under 1.10.1. Endvidere kan et højere ægtefællebidrag få betydning for modtagerens mulighed for at opnå visse sociale ydelser. Endelig ses det af mange som en fordel, at bidraget betales til børnene fremfor til den tidligere ægtefælle.

For så vidt angår uddannelsesbidrag bemærkes særligt, at barnet er skattepligtigt heraf, og at der ikke er fradragsret for bidragsyderen. I praksis indgår forældrene ofte en aftale om, at bidragspligtige frivilligt betaler et beløb til barnet, fremfor at bidraget fastsættes af statsamtet. Herved opnås betaling direkte til barnet. Gavens størrelse kan endvidere aftales således, at den ligger inden for bundgrænsen i §§ 22 og 23 i lov om afgift af dødsboer og gaver (boafgiftsloven)¹⁰⁴.

Indgåelse af pakkeaftaler er dog ikke uden problemer. Parterne kan yderligere ikke regne med, at en aftale om, at børnebidraget sættes til 0 kr. kan opretholdes, hvis der senere indgives ansøgning om ændring heraf, jf. børnelovens § 17. I praksis opstår der problemer med aftalen, hvis denne vedrører flere børn, hvis der ikke på forhånd er taget højde for, at den gensidigt ophører når ex. det ældste barn fylder 18 år. Generelt kan der opstå fortolkningsproblemer i relation til ændringskriterierne, herunder om sammenhængen mellem størrelsen af børnebidrag og størrelsen af ægtefællebidrag¹⁰⁵.

¹⁰⁴ Jf. lov nr. 426 af 14. juni 1995 som ændret ved lov nr. 1222 af 27. december 1996.

¹⁰⁵ Om de skattemæssige forhold, se nedenfor under 1.10.

I Skarrildhus-beretningen 1981, side 26ff, omtales en sag vedrørende en såkaldt "helhedsløsning", hvor der i samme aftale søges etableret en samlet løsning med hensyn til forsørgelsespligten over for parternes børn. Den pågældende aftale havde samtidig karakter af en "engangsløsning".

I en konkret sag om fastsættelse af børnebidrag udtalte ombudsmanden:

"I bemærkningerne til § 17 i forslaget til børneloven er anført, at "der ikke bør stilles for store krav til at anse betingelserne for at fravige en aftale for opfyldt". Således forudsættes det i bemærkningerne, at aftaler, hvorefter der skal betales et beløb, der ligger væsentligt under, hvad den bidragspligtige skulle betale, såfremt bidraget var blevet fastsat af overøvrigheden, bør tilsidesættes som stridende mod barnets tarv.

...

Afgørelsen af, hvorvidt en aftale om bidragspligt kan tilsidesættes som stridende mod barnets tarv, beror på en skønsmæssigt præget vurdering. ...det hensyn, der efter min opfattelse på den ene side må tages til Deres forventninger i 1972 og 1974 om at have indgået en bidragsaftale, som var en (forholdsvis velafbalanceret) "helhedsløsning", der samtidig var en "engangsløsning", må afvejes over for det principielt overordnede hensyn til barnets tarv i dag, ved hvis vurdering moderens aktuelle økonomiske situation må komme i betragtning."

1.8. Forskudsvis udbetaling af børnebidrag

Normalbidraget udbetales efter ansøgning forskudsvist af det offentlige, når den bidragspligtige ikke har betalt bidraget på forfaldsdagen. Reglerne herom findes i kap. 3 i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (børnetilskudsloven)¹⁰⁶. Retten til forskudsvis udbetaling tilkommer den person, der er berettiget til at indkræve bidraget. Bidraget kan udbetales forskudsvist for perioden, indtil barnet fylder 18 år. Udbetalingen sker gennem bidragsberettigedes opholdskommune.

Forskudsvis udbetaling af børnebidrag kan ikke finde sted, hvis forældrene lever sammen, jf. § 12, stk. 3, eller hvis barnet har indgået ægteskab, § 12, stk. 2, jf. § 5, stk. 1, nr. 3. Der er ikke fastsat indtægtsgrænser for forskudsvis udbetaling af børnebidrag, men såfremt barnet har egne indtægter af en sådan størrelse, at det helt eller delvist kan forsørge sig selv¹⁰⁷, kan forskudsvis udbetaling helt eller delvis afslås.

Forskudsvis udbetaling kan også ske af de særlige bidrag i anledning af barnets dåb, konfirmation, sygdom eller begravelse, jf. lovens § 15. Uddannelsesbidrag kan på den anden side ikke udbetales forskudsvist.

¹⁰⁶ Lbkg. nr. 707 af 25. august 1995, som senest ændret ved lov nr. 966 af 20. december 1999.

¹⁰⁷ Efter praksis udbetales bidraget ikke forskudsvist, hvis barnets egenindtægt overstiger 3 gange normalbidraget.

Kommunerne udbetalte i 1998 børnebidrag svarende til 1,3 mia. kr. Størstedelen af dette beløb inddrives dog igen. I 1998 var inddrivelsesprocenten således 98,4 %¹⁰⁸. Ved opgørelsen af de forskudsvis udbetalte bidrag indgår dog tillige bidrag, som bidragspligtige har indbetalt via kommunen til den berettigede samt i væsentligt omfang også bidrag pålagt pensionister, der får dækket bidraget via særligt børnetilskud.

Ved udgangen af 1998 udgjorde kommunernes akkumulerede tilgodehavender fra bidragspligtige 3,2 mia. kr. - hvilket er et fald i forhold til året før på knap 100 mio. kr.

Er et bidrag udbetalt forskudsvist, indtræder det offentlige i retten til at inddrive bidraget hos den bidragspligtige. Inddrivelsen sker efter reglerne i inddrivelsesloven, jf. lovens § 18 med modifikationer hertil. Bidraget til den bidragsberettigede inddrives efter praksis forud for bidraget til det offentlige¹⁰⁹.

1.9. Inddrivelse og eftergivelse

Bestemmelserne om inddrivelse og sikring af underholdsbidrag findes i inddrivelsesloven¹¹⁰.

Når et bidrag ikke betales på forfaldsdagen, kan der foretages umiddelbart udlæg, jf. inddrivelseslovens § 4. Kommunen er inddrivelsesmyndighed.

Bidraget kan endvidere inddrives ved tilbageholdelse i skyldnerens løn eller andet arbejdsvederlag, derunder provision, tantieme, gratiale og feriegodtgørelse m.m, jf. inddrivelseslovens § 5, stk. 1. Løntilbageholdelse kan finde sted, uanset om lønnen mv. endnu ikke er forfaldet¹¹¹. Der gives da arbejdsgiveren et skriftligt pålæg om at tilbageholde det forfaldne bidrag i lønnen. Pålægget gives af kommunen. Der må dog på den bidragspligtiges begæring overlades ham det fornødne beløb til sit og familiens underhold, jf. inddrivelseslovens § 6, stk. 1. Den, der har modtaget pålæg om tilbageholdelse i løn mv., er erstatningspligtig, såfremt pålægget ikke efterkommes, jf. inddrivelseslovens § 8.

Der sker i praksis ikke inddrivelse af ubetalte bidrag efter en frifindende faderskabsdom.

¹⁰⁸ Se nærmere om det offentliges indtrædelsesret nedenfor under 2.3. Se endvidere nedenfor under VI, 4.3.

¹⁰⁹ Jf. Socialministeriets vejledning nr. 42 af 30. januar 1996 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, pkt. 28 og § 15, stk. 3, i Justitsministeriets cirkulære nr. 217 af 29. november 1978 om inddrivelse af underholdsbidrag. I en konkret sag udtalte Den Sociale Ankestyrelse, at i tilfælde af frivillig indbetaling af et beløb, kan den bidragspligtige i overensstemmelse med de formueretlige regler bestemme, om det indbetalte beløb skal afdrages på bidragsberettigedes eller på kommunens del af fordringen, jf. meddelelse nr. SM B-12-97.

¹¹⁰ Lbkg. nr. 631 af 15. september 1986 om inddrivelse af underholdsbidrag med senere ændringer.

¹¹¹ For selvstændige erhvervsdrivende bliver der i praksis ikke foretaget indeholdelse i løn.

Kommunens afgørelser om inddrivelse kan indbringes for Det Sociale Nævn, jf. inddrivelseslovens § 23 a, stk. 1. Dette gælder dog ikke den kommunale pantefogeds afgørelser om udpantning, jf. lovens § 4 eller afgørelser om pålæg om tilbageholdelse, jf. lovens § 5. Disse afgørelser kan i stedet indbringes for fogedretten¹¹².

Skønnes det, at et forfaldent bidrag ikke vil kunne inddrives ved umiddelbart udlæg eller ved tilbageholdelse i løn, er der hjemmel til, efter den bidragsberettigedes ansøgning, at der træffes afgørelse om, at skyldneren skal hensættes til afsoning af bidraget. Afgørelse derom træffes af politimesteren. Det skyldige beløb omsættes da til afsoningsdage efter reglerne i inddrivelseslovens §§ 11-13. Afsoning sker indtil 1. juli 2001 efter reglerne om straf af hæfte¹¹³. Spørgsmålet om hensættelse til afsoning kan prøves af domstolene. Afsoning af et bidrag medfører ifølge § 17 i inddrivelsesloven ikke, at betalingspligten bortfalder, eller at de øvrige midler til bidragets inddrivelse bortfalder, eller at retten til at kræve bidraget udbetalt af det offentlige bortfalder. Bestemmelserne om afsoning ses ikke benyttet gennem de sidste mange år.

I tilfælde, hvor den bidragspligtige ønsker at udvandre, kan kommunen i visse tilfælde stille krav om sikkerhed for betaling af fremtidige børnebidrag, jf. § 19 i inddrivelsesloven¹¹⁴.

Efter børnetilskudslovens § 21 skal kommunen *eftergive* bidrag, som ikke er tilbagebetalt, når der ikke i det sidste år forskudsvis er udbetalt bidrag, eller når den bidragspligtige har været indsat i institutioner under Kriminalforsorgen i udbetalingsperioden. Det er en betingelse for eftergivelse af forskudsvis udbetalte bidrag, at den bidragspligtige ikke vil kunne betale det skyldige beløb uden at komme til at mangle, hvad der må anses for nødvendigt til eget eller familiens underhold.

Den bidragspligtiges gæld betragtes under et, når der er mere end et barn. D.v.s. at eftergivelse først kan ske, når bidragspligten til det yngste barn er ophørt eller anmodning om forskudsvis udbetaling for dette barn ikke har været fremsat et år. For pensionister gælder det, at en betaling af bidraget ved hjælp af det særlige børnetilskud sidestillet med, at der ikke er udbetalt bidrag forskudsvis.

¹¹² Jf. § 6, stk. 1, i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter mv. og inddrivelseslovens § 5, stk. 3.

¹¹³ Bestemmelsen i inddrivelseslovens § 11 stk. 4 ophæves, jf. lov nr. 726 af 26. juli 2000, fra den 1. juli 2001.

¹¹⁴ Bestemmelsen anvendes, men dog kun sjældent, i praksis, se Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål 388-389, 1995-96 og spørgsmål 58-59, 1996-97, fra Folketingets Retsudvalg. Se også Civilretsdirektoratets sag, j.nr. 1993-4015-2 og j.nr. 1996-90-93.

Afgørelser om eftergivelse kan indbringes for Det Sociale Ankenævn.

1.10. Beskatning og fradrag

1.10.1. Beskatning

Naturalforsørgelse af et barn medfører ikke skattepligt for barnet eller fradragsret for den, der yder forsørgelsen. Se hertil kildeskattelovens § 5, hvoraf fremgår, at børn ansættes selvstændigt til skat. Efter bestemmelsens stk. 4 medregnes ikke til et barns indtægt, det som forældre, stedforældre eller plejeforældre har ydet barnet i helt eller delvist underhold, medmindre det ydes i form af underholdsbidrag, eller det udgør vederlag for arbejde i den ene af forældrenes erhvervsvirksomhed og kan fradrages i yderens skattepligtige indkomst.

Har barnet indtægter i form af fx formueafkast, som barnet har modtaget som gave eller arveforskud fra forældrene, beskattes indtægten som udgangspunkt hos forældrene, jf. § 5, stk. 2 i kildeskatteloven¹¹⁵.

Normalbidraget er altid skattefrit, jf. ligningslovens § 10. Bidrag derudover beskattes hos barnet, jf. lovens §§ 10 og 11, men vil ofte være skattefrit på grund af personfradragets størrelse.

Også børnetilskud, forskudsvist udbetalte børnebidrag, særlige bidrag i anledning af dåb og konfirmation samt børnefamilieydelsen er skattefrie¹¹⁶. Uddannelsesbidrag er derimod altid skattepligtigt hos barnet, også selv om det er fastsat til normalbidraget, jf. lovens § 11.

Modtager barnet børnepension, kan dette give anledning til særlige problemer, idet der i disse tilfælde normalt ikke fastsættes bidrag, hvis pensionen stammer fra den bidragspligtige, og den som minimum har samme størrelse som det bidrag, der ellers ville blive fastsat. Børnepensionen er imidlertid skattepligtig for barnet, der således kan blive ringere stillet, end hvis der var fastsat bidrag¹¹⁷.

1.10.2. Fradrag

Bidrag til børn, der ikke opholder sig hos bidragsyderen, kan efter ligningslovens §§ 10 og 11 fradrages som ligningsmæssige fradrag ved opgørelsen af bidragsyderens skattepligtige ind-

¹¹⁵ Se nærmere herom, Ligningsvejledningen 1999, pkt. A.A.5.2.

¹¹⁶ Ligningsvejledningen 1999, pkt. A.A.5.1. Særlige bidrag til barnets dåb eller konfirmation medregnes ikke, i det omfang bidragene ikke overstiger 1 gang det månedlige normalbidrag i forbindelse med dåb og 3 gange det månedlige bidrag i forbindelse med konfirmation.

¹¹⁷ Se Ligningsvejledningen 1999, pkt. A.A.5.1.

komst. Fradragsretten er betinget af, at bidragsyderen har en offentligretlig forsørgelsespligt over for barnet, og kun bidrag for tiden indtil barnets fyldte 18. år kan fradrages¹¹⁸. Heraf følger, at uddannelsesbidrag ikke kan medføre fradrag. Fradrag er endvidere betinget af, at bidraget er forfaldent og betalt, jf. ligningslovens § 11¹¹⁹.

Fradrag gives alene for grundbeløbet af normalbidraget jf. 1.3.1, idet der ikke er fradrag for tillægget.

Fastsatte bidrag til særlige lejligheder som dåb og konfirmation kan ligeledes fradrages.

Fødselsbidrag og bidrag til moderens underhold før og efter fødslen antages at tilkomme moderen. Har forældrene været gift, kan der derfor indrømmes fradragsret efter ligningslovens § 10. Har forældrene ikke været gift, er der ikke fradragsret, jf. ligningslovens § 11¹²⁰.

I UfR 1993.934 H blev fradragsret for børnebidrag efter ligningslovens § 10 accepteret i et tilfælde, hvor barnet opholdt sig stort set lige meget hos begge forældre (dissens 3-2). Højesteret lagde ved afgørelsen vægt på, at barnet måtte anses at have opholdssted hos den af forældrene, på hvis adresse barnet var tilmeldt folkeregistret, og på at ligningslovens § 10 måtte forstås således, at fradragsret for børnebidrag kun afskæres, hvis barnet har fast opholdssted (bopæl) hos bidragsyderen. Landsretten var nået til det modsatte resultat (dissens), under hensyn til, at barnet i lige høj grad måtte anses at høre til bidragsyderens som til bidragsmodtagerens husstand.

I UfR 1980.461 Ø var en pensionist pålagt at betale børnebidrag. Forpligtelsen opfyldtes ved, at et børnetilskud, der tilkom pensionisten, udbetaltes direkte til den bidragsberettigede. Tilskuddet blev ikke medregnet i pensionistens skattepligtige indkomst. Landsretten fandt ikke, at bidraget herved var udredet af pensionisten som forudsat i ligningslovens § 10 og fradrags-

¹¹⁸ Pligten til at forsørge barnet over for det offentlige ophører, hvis barnet fx selv får et barn. I dette tilfælde består den privatretlige forsørgelsespligt imidlertid fortsat, jf. nedenfor under 2.

¹¹⁹ Reglerne om beskatning og fradrag af børnebidrag har været overvejet af Skattelovrådet, se Skattelovrådets udtalelse om den skattemæssige behandling af underholdsbidrag til ægtefælle og børn, betænkning nr. 1285/1995. Rådets udgangspunkt er, at der ved opgørelsen af bidragsyderens skattepligtige indkomst bør bortses fra private udgifter til underhold af familien. Af samme hensyn bør der bortses fra indkomstbeskatning hos modtageren af et underholdsbidrag, der blot træder i stedet for et skattefrit ophold hos yderen. Under hensyn til, at en fuldstændig fjernelse af de skattemæssige virkninger af underholdsbidrag til børn vil indebære en ekstra belastning for økonomien i splittede familier, foreslår Rådet imidlertid, at normalbidraget fortsat skal kunne fradrages i yderens skattepligtige indkomst. Modtageren (barnet) skal uanset bidragets størrelse være skattefri af dette, se betænkningen side 67ff. For så vidt angår uddannelsesbidrag til børn over 18 år foreslår Rådet ingen ændring under hensyn til, at reglerne anvendes under overvejelse i Børnelovsudvalget, betænkningen side 69. Se tillige skatteministerens skrivelse af 24. oktober 1996, hvor det anføres, at en eventuel revision af den skattemæssige behandling af uddannelsesbidrag ikke kan forventes, førend resultatet af Børnelovsudvalgets overvejelser foreligger.

¹²⁰ Ligningsvejledningen 1999, pkt. A.F.4.3.

ret nægtedes¹²¹.

Aftalte bidrag kan i almindelighed fratrækkes som ligningsmæssige fradrag ved opgørelsen af bidragspligtiges skattepligtige indkomst. Hvis bidraget åbenbart overstiger, hvad statsamtet ville have fastsat uden sådan aftale, kan fradragsretten dog begrænses. Dette gælder, hvis det fx ligger klart, at et forhøjet børnebidrag ydes i stedet for bidrag til ægtefællen, eller hvor der er tale om krydsende bidrag¹²².

2. Den offentligretlige forsørgelsespligt

2.1. Forsørgelsespligtens grundlag

Forældre har efter § 2 i lov om aktiv socialpolitik i forhold til det offentlige pligt¹²³ til - efter evne - at forsørge egne børn under 18 år. Dog ophører denne pligt, hvis barnet gifter sig eller selv får barn.

Bestemmelsen i § 2 indebærer, at det offentlige pligt til at forsørge et barn under 18 år bliver sekundær i forhold til den privatretlige forsørgelsespligt¹²⁴.

Den offentligretlig forsørgelsespligt har således betydning ved tildeling og beregning af offentlig hjælp til barnet. Så længe den offentligretlige forsørgelsespligt består, er hjælp til barnet afhængig af forældrenes økonomiske forhold. Virkningen af, at den offentligretlige forsørgelsespligt i visse tilfælde ophører før barnet fylder 18 år er således, at det offentlige kan yde barnet hjælp uden hensyn til forældrenes økonomiske forhold.

Det er den privatretlige forsørgelsespligt efter børneloven, som er afgørende for, om man har offentligretlig forsørgelsespligt over for barnet¹²⁵. Den privatretlige og offentligretlige forsørgelsespligt er ikke i tidsmæssig henseende afgrænset på samme måde. Således ophører den privatretlige forsørgelsespligt ikke, hvis barnet selv får et barn. Endvidere kan der privatretligt

¹²¹ Se nærmere om børnetilskud og bidragspligtige pensionister, nedenfor under 2.2.1.b.

¹²² Jf. Ligningsvejledningen 1999, pkt. A.F.4.1. Se om pakkeaftaler foran under 1.7.

¹²³ Lov om aktiv socialpolitik anvender 'forsørgelsesansvar' i stedet for bistandslovens 'forsørgelsespligt'. Ændringen har alene redaktionel karakter, jf. bemærkningerne til lovforslaget, FT 1996-97, afd. A, sp. 5027 ff. Udvalget har derfor fundet det rettest også om den offentligretlige forsørgelse at anvende 'forsørgelsespligt', hvilket er i overensstemmelse med den hidtidige, indarbejdede sprogbrug.

¹²⁴ En kommune skal dog uafhængigt af forældrenes forsørgelsespligt yde hjælp til en gravid pige under 18 år til dækning af de behov, der er en følge af graviditeten, jf. § 2, stk. 4, i lov om aktiv socialpolitik.

¹²⁵ Se bemærkningerne til lovforslaget, FT 1996-97, afd. A, sp. 5027 ff.

pålægges bidrag efter barnets fyldte 18. år, nemlig til barnets uddannelse indtil det fyldte 24. år.

2.2. Sociale ydelser mv. til børn og børnefamilier

Nedenfor gennemgås reglerne for følgende sociale ydelser mv. til børn og familier.

- Børnefamilieydelsen
- Børnetilskud, herunder adoptionstilskud og flerbørnstilskud
- Dagpenge ved orlov i forbindelse med barsel og børnepasning mv.
- Hjælp til forsørgelse (Kontanthjælp til underhold mv.)
- Friplads til daginstitution
- Børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne
- Udgifter i forbindelse med samvær/kontakt med eget barn
- Boligstøtte
- Statens Uddannelsesstøtte
- Øvrige ydelser

Gennemgangen er ikke udtømmende, men søger at give et overblik over de væsentligste offentlige ydelser til børn og børnefamilier.

2.2.1. Børnefamilieydelsen

a. Formål og betingelser

Efter lov om en børnefamilieydelse¹²⁶ udbetales for hvert barn under 18 år en skattefri ydelse (børnefamilieydelsen). Loven blev gennemført i forbindelse med skattereformen af 1986, der bl.a. havde til formål at lette beskatningen for personer med ringe skatteevne, herunder især børnefamilierne. Samtidig ophævedes reglerne om det såkaldte almindelige børnetilskud.

Retten til ydelsen er betinget af, at den, der har forældremyndigheden over barnet eller har taget barnet i pleje med henblik på adoption, er fuldt skattepligtig til Danmark, og at barnet har hjemsted her i landet. Endvidere må barnet ikke have indgået ægteskab eller blive forsørget af offentlige midler, jf. i det hele lovens § 2. Betingelserne skal være opfyldt den første dag i den periode, som den enkelte udbetaling vedrører, jf. § 3.

¹²⁶ Jf. lovbekendtgørelse nr. 791 af 1. oktober 1995 med senere ændringer. Ydelsen gradueres efter barnets alder og udgør i 2000 11.700 kr. for børn i alderen 0 til 2 år, 10.600 kr. for børn i alderen 3 til 6 år og 8.400 kr. for børn i alderen 7 til 17 år. Se i øvrigt nedenfor under VI, 4.1.

Børnefamilieydelsen er i øvrigt uafhængig af den enkelte families behov og indtægtsforhold.

b. Udbetalingsregler

Børnefamilieydelsen udbetales til barnets moder. Ydelsen udbetales dog til faderen, hvis denne har forældremyndigheden alene. Tilkommer forældremyndigheden den ene af forældrene; og den anden af forældrene godtgør, at barnet bor hos ham eller hende, kan ydelsen efter kommunens bestemmelse udbetales til den, som barnet bor hos. Lever forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke sammen, udbetales ydelsen til den af forældrene, der har barnet hos sig. Opholder barnet sig i disse tilfælde lige meget hos begge forældre, udbetales børnefamilieydelsen til den af forældrene, på hvis adresse barnet er tilmeldt folkeregistret. Er barnet i privat familiepleje, kan ydelsen efter kommunens bestemmelse udbetales til den, der har taget barnet i pleje. Hvis det skønnes bedst for barnet, kan kommunen bestemme, at ydelsen udbetales til barnet selv, jf. i det hele lovens § 4¹²⁷.

Udbetaling af børnefamilieydelsen til moderen sker uden ansøgning. Udbetaling til andre sker derimod som altovervejende hovedregel kun efter ansøgning, jf. lovens § 5.

Børnefamilieydelsen udbetales kvartalsvis forud, jf. lovens § 6, stk. 2. Ydelsen udbetales første gang for det kvartal, der følger efter det kvartal, hvor retten til ydelsen er erhvervet og sidste gang for det kvartal, hvor retten til ydelsen ophører. Flytter barnet således fra den af forældrene, der har modtaget børnefamilieydelsen, til den anden, skal ydelsesmodtager således ikke tilbagebetale børnefamilieydelsen, hverken helt eller delvist. Samtidig er den anden af forældrene først berettiget til børnefamilieydelsen i det efterfølgende kvartal.

c. Finansiering og beskatning

Børnefamilieydelsen finansieres af staten og er skattefri for modtageren. Administrationen forestås af kommunen.

d. Konventioner mv.

Reglerne om børnefamilieydelse modificeres i nogen grad af Danmarks internationale forpligtelser, herunder særligt i relation til EØS-medlemsstater¹²⁸. Modifikationerne vedrører navnlig

¹²⁷ Reglerne svarer hovedsageligt til reglerne i lov om børnetilskud, se nedenfor under 2.2.2.c

¹²⁸ Se fx EF-forordning nr. 1408/71 og Skatteministeriets bekendtgørelse nr. 853 af 3. oktober 1994 om udbetaling af børnefamilieydelse til personer, der ikke er fuldt skattepligtige efter kildeskattelovens § 1, mv.

betingelserne om fuld skattepligt og om barnets hjemsted.

2.2.2. Børnetilskud

a. Formål

Til børn under 18 år ydes børnetilskud efter reglerne i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (børnetilskudsloven)¹²⁹.

Reglerne om børnetilskud har et socialt sigte, idet børn af enlige forsørgere og pensionistforældre samt børn, der mangler en forsørger, er de primære målgrupper. Der er tale om en "generel behovsbedømmelse", der som hovedregel er uafhængig af indkomstforhold. Der foretages således som hovedregel ikke i forbindelse med ydelse af børnetilskud nogen individuel vurdering af ansøgerens økonomiske behov for tilskud. Med virkning fra april 2000 er der indført regler om indtægtsregulering af det særlige børnetilskud til visse pensionister.

b. Tilskudsformer og betingelser

Efter børnetilskudsloven udbetales følgende former for tilskud:

- 1) Ordinært børnetilskud.
- 2) Ekstra børnetilskud.
- 3) Særligt børnetilskud.
- 4) Tillæg til særligt børnetilskud
- 5) Flerbørnstilskud.
- 6) Adoptionstilskud.

Efter lovens § 2 ydes der ordinært børnetilskud til børn af enlige forsørgere¹³⁰. En gift person betragtes kun som enlig forsørger, når der foreligger separation eller samlivsophævelse på grund af uoverensstemmelse¹³¹. En ugift person anses kun for enlig, når vedkommende ikke lever sammen i ægteskabslignende forhold med den anden af forældrene eller med en anden person. Et sådant forhold vil normalt foreligge, når parterne gennem bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, og der er tale om et samlivsforhold, der kan føre til ægteskab eller registreret partnerskab efter dansk ret. Det vil i almindelighed være

¹²⁹ Jf. lovbekendtgørelse nr. 707 af 25. august 1995 med senere ændringer.

¹³⁰ Tilskuddet udgør i 2000 3.692 kr. pr. barn.

¹³¹ Ifølge børnetilskudslovens § 2, nr. 3, kan der dog ydes ordinært børnetilskud til den ene af 2 gifte forældre, når den anden er indsat ud over 3 måneder i institutioner under Kriminalforsorgen .

en forudsætning, at parterne har samme bopæl, men den formelle tilmelding til folkeregistret er ikke afgørende¹³².

Det ordinære børnetilskud ydes også, når begge barnets gifte eller samlevende forældre modtager folke- eller førtidspension efter lov om social pension. Dette gælder også, hvis den ene af barnets forældre er gift eller lever sammen med en anden pensionist, uanset om den anden er i familie med barnet. Der udbetales derimod ikke ordinært børnetilskud til en pensionist, der er gift eller samlevende med en ikke pensionist, selvom den anden forælder er pensionist.

Efter § 3 kan der ydes ekstra børnetilskud, når forældremyndighedsindehaveren som enlig forsørger har barnet hos sig. Det er ikke en absolut betingelse, at barnet overnatter på forsørgers bopæl. Afgørende er, at der er en forsørgelsespligt, og at modtageren står for den daglige forsørgelse. Der udbetales kun ét ekstra børnetilskud uanset antallet af børn¹³³.

Det er som hovedregel en betingelse for at modtage særligt børnetilskud, at der ikke er nogen at sætte i bidrag. Særligt børnetilskud udbetales således, når ingen af barnets forældre lever, når barnet kun har én retlig forsørger, fx når faderskabet¹³⁴ ikke er fastslået, eller når kun én af barnets forældre lever - eller når mindst én af forældrene er pensionist, jf. § 4¹³⁵. Dette gælder, selvom tilskudsberettigede er enlig, samlevende eller gift.

Fra 1. januar 2000 blev det ordinære børnetilskud nedsat og normalbidraget blev tilsvarende forhøjet. Der blev samtidig indført et tillæg til det særlige børnetilskud, når dette udbetales efter børnetilskudslovens § 4 stk. 3, nr. 1, 2, 3 og 6, samt efter nr. 4 og 5 i de tilfælde, hvor begge forældre enten modtager pension eller er pensionsberettigede uden at få udbetalt pension, fordi pensionslovens § 46 finder anvendelse.

¹³² Se Socialministeriets vejledning nr. 42 af 30. januar 1996 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, side 17ff.

¹³³ Det ekstra børnetilskud udgør i 2000 3.756 kr. årligt.

¹³⁴ Se nærmere Socialministeriets vejledning 1996, side 21ff: Hvis der rejses faderskabssag, udbetales det særlige børnetilskud også under sagen. Der kan dog blive tale om krav om tilbagebetaling, hvis faderskabet siden fastslås. I disse tilfælde kan der normalt udfærdiges en bidragsafgørelse og på det grundlag være ret til forskudsvis udbetaling af børnebidraget. I så fald kan tilbagebetalingskravet gennemføres ved, at det særlige børnetilskud omkonteres til forskudsvis udbetalt børnebidrag og efterfølgende søges inddrevet hos den bidragspligtige. Fastslås faderskabet, men kan der ikke udfærdiges bidragsafgørelse, kræves det særlige børnetilskud i almindelighed ikke tilbagebetalt. Det gælder fx, hvis statsamtet har fritaget moderen for at opgive, hvem der er eller kan være barnets far. Hvis moderen derimod har modvirket sagens opklaring, og det er grunden til, at faderskabet ikke tidligere er fastslået, kræves det særlige børnetilskud tilbagebetalt.

¹³⁵ Se nærmere om bidragspligtige pensionister nedenfor under d. For et forældreløst barn svarer det særlige børnetilskud stort set til 2 gange normalbidraget, d.v.s. i 2000 21.288 kr. årligt, og for andre børn til normalbidraget, d.v.s. i 2000 10.644 kr. årligt.

Hvis kun en af forældrene modtager pension eller er berettiget til pension uden at få denne udbetalt, udbetales det særlige børnetilskud efter børnetilskudslovens § 4, stk. 3, nr. 4 eller 5, uden tillæg. Dette gælder ligeledes i de situationer, hvor en pensionist får udbetalt det særlige børnetilskud til hel eller delvis dækning af pågældendes bidragsforpligtelse.

Endvidere ydes der flerbørnstilskud for hvert barn ved tvillinge- og andre flerbørnsfødsler, indtil børnene fylder 7 år, jf. § 10 a. Denne ydelse udbetales uanset familieform¹³⁶.

Endelig kan der til forældre, der adopterer et udenlandsk barn, under visse betingelser ydes et éngangstilskud (adoptionstilskud) til udgifter i forbindelse med adoptionen, jf. lovens § 10 b¹³⁷.

Retten til børnetilskud er bl.a. betinget af, at barnet har hjemsted her i landet og ikke har indgået ægteskab. Udbetalingen er efter lovens § 5, stk. 1, nr. 1, endvidere betinget af, at barnet eller en af forældrene, der har forældremyndigheden over barnet,

- 1) har dansk indfødsret eller
- 2) med hensyn til ordinært og ekstra børnetilskud, har haft fast bopæl her i landet i det seneste år, og
- 3) med hensyn til særligt børnetilskud, har haft fast bopæl her i landet i de seneste 3 år.

Den, der skal have børnetilskuddet udbetalt, skal normalt have fast bopæl her i landet, jf. lovens § 5, stk. 1, nr. 5.

Betingelserne for retten til at modtage børnetilskud skal være opfyldt ved begyndelsen af det første døgn i kvartalet, jf. lovens § 6, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen varetager administrationen af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. Kommunalbestyrelsen har pligt til at påse, at betingelserne for at få udbetalt børnetilskud er opfyldt. Det vil normalt være tilstrækkeligt, at ansøgeren dokumenterer sin ret til børnetilskud ved en erklæring om, at pågældende er reelt enlig.

I forbindelse med ansøgning om ordinært og ekstra børnetilskud underskriver ansøgeren en erklæring om bl.a. at være reelt enlig. Kommunalbestyrelsen kan til enhver tid kræve, at erklæringen skal fornys. Ved lov nr. 1109 af 29. december 1997 blev modtagere af ordinært og

¹³⁶ Flerbørnstilskuddet udgør i 2000 6.076 kr. årligt.

¹³⁷ Adoptionstilskuddet udgør i 2000 35.033 kr.

ekstra børnetilskud som enlig forsørger, forpligtet til en gang årligt, skriftligt at bekræfte deres fortsatte status som enlig forsørger.

c. Udbetalingsregler

Reglerne om, hvem børnetilskud udbetales til, svarer stort set til reglerne om børnefamilieydelsen, sml. børnetilskudslovens § 8¹³⁸. Kommunalbestyrelsen kan endvidere i visse tilfælde bestemme, hvem børnetilskuddet skal udbetales til, jf. børnetilskudslovens § 9, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 153 af 26. februar 1998 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Udbetalingen af det ordinære og det ekstra børnetilskud til enlige forsørgere samt udbetaling af adoptionstilskud finder altid kun sted efter ansøgning, jf. børnetilskudslovens § 6 og § 10. Udbetaling af de øvrige børnetilskud sker uden ansøgning.

Også reglerne om, hvornår børnetilskud udbetales, svarer til reglerne for børnefamilieydelsen, sml. børnetilskudslovens § 7 og § 10. Særligt børnetilskud, der skal ydes et barn efter en bidragspligtigs død, udbetales dog først fra udløbet af den periode, for hvilken der senest er udbetalt bidrag efter børneloven.

d. Særligt om bidragspligtige pensionister

Efter børnetilskudsloven § 4, stk. 3, nr. 4, kan der udbetales særligt børnetilskud, når en af eller begge barnets forældre modtager folke- eller førtidspension efter lov om social pension. Efter nr. 5 kan særligt børnetilskud også udbetales, når folke- eller førtidspension til en eller begge pensionsberettigede forældre ikke udbetales, fordi § 46 i lov om social pension finder anvendelse.

Efter § 5, stk. 2, 1. pkt., er retten til at modtage særligt børnetilskud for pensionister betinget af, at der ikke efter børneloven er fastsat eller kan fastsættes et privatretligt bidrag. Fx kan der således udbetales særligt børnetilskud, hvis forældrene lever sammen.

Hvis det er pålagt en pensionist at betale bidrag efter børneloven, ydes dog særligt børnetilskud til hel eller delvis dækning af den pågældendes bidragspligt, jf. § 5, stk. 2, 2. pkt.¹³⁹.

¹³⁸ Se foran under 2.2.1.b. Det er reglerne i lov om børnefamilieydelse, der er "skrevet af" efter reglerne i børnetilskudsloven.

¹³⁹ Hvis barnets indtægt klart overstiger 3 gange normalbidraget, og der dermed er grundlag for at ophæve et fastsat bidrag, er der ikke ret til særligt børnetilskud, jf. Socialministeriets vejledning 1996, pkt. 16 og 24.

Samspillet mellem reglerne i § 5, stk. 2, 1. og 2. pkt., har navnlig betydning i de tilfælde, hvor 2 forældre flytter fra hinanden, og den ene eller begge forældre er folke- eller førtidspensionist. Den, der har barnet boende efter samlivsophævelsen, kan ikke (længere) få udbetalt særligt børnetilskud, idet der nu er mulighed for at fastsætte bidrag efter børneloven, jf. 1. pkt. Vedkommende må derfor i stedet søge om at få den anden forælder pålagt bidrag. Sker dette, og er vedkommende pensionist, kan den pågældende gennem det særlige børnetilskud få dækket sin privatretlige bidragspligt helt eller delvist af det offentlige, jf. 2. pkt.

Pensionistens bidragspligt dækkes højst med et beløb, der svarer til normalbidragets grundbeløb¹⁴⁰. Tilskuddet udbetales til den bidragspligtige¹⁴¹. I praksis konteres børnetilskuddet i de fleste tilfælde som betaling af bidrag, der er udbetalt forskudsvis efter lovens kap. 3.

Særlige bidrag fx til dåb og konfirmation dækkes ikke af det offentlige, men skal betales af den bidragspligtige pensionist selv.

e. Finansiering og beskatning

Børnetilskud tilkommer barnet, jf. børnetilskudslovens § 7, og er skattefrie. Ydelserne efter børnetilskudsloven finansieres af staten, jf. lovens § 25.

f. Konventioner mv.

Reglerne om børnetilskud modificeres i nogen grad af Danmarks internationale forpligtelser, jf. lovens § 26, hvilket navnlig har betydning i relation til EØS-medlemsstater¹⁴². Modifikationerne vedrører navnlig betingelserne om dansk indfødsret, om barnets hjemsted og om tilskudsmodtagers bopæl her i landet.

2.2.3. Dagpenge ved orlov i forbindelse med barsel og børnepasning mv.

Barselsorlov med dagpengeret samt børnepasningsorlov med delvis lønkompensation er af stor betydning for børnefamilier. Dette fremgår bl.a. af, at de offentlige udgifter til barseldagpenge er steget betydeligt igennem de senere år¹⁴³.

¹⁴⁰ Jf. Socialministeriets vejledning 1996, pkt. 16. Se nærmere om disse regler Skarrildhus-beretningen 1997, side 4f.

¹⁴¹ Jf. Socialministeriets vejledning 1996, pkt. 21.

¹⁴² Se fx EF-forordning nr. 1408/71 og Socialministeriets vejledning 1996, pkt. 34.

¹⁴³ Se nedenfor under VI, 4.5.

a. Dagpenge i forbindelse med graviditet, barsel og adoption

Reglerne om dagpenge ved graviditet, barsel og adoption fremgår af lov om dagpenge ved sygdom og fødsel¹⁴⁴.

Efter lovens § 12 er en kvinde berettiget til dagpenge fra det tidspunkt, hvor der skønnes at være 4 uger til fødslen.

Efter lovens § 13 kan der endvidere ydes dagpenge til forældrene under fravær fra arbejdet i indtil 26 uger efter fødslen. Moderen har ret til dagpenge i de første 14 uger efter fødslen. I samme periode har faderen ret til dagpenge i 2 uger. Herudover har forældrene tilsammen ret til dagpenge i yderligere 10 uger efter udløbet af den 14. uge efter fødslen. Dagpenge i denne periode kan dog kun ydes til en af forældrene ad gangen. Endelig har faderen efter udløbet af den 24. uge efter fødslen yderligere ret til dagpenge i 2 uger.

Ved adoption kan der ydes dagpenge i indtil 26 uger efter modtagelsen af barnet, når de adoptionsundersøgende myndigheder bestemmer, at den adoptionssøgende eller den ene af de adoptionssøgende ægtefæller i en periode skal være i hjemmet. Dagpenge kan kun ydes til den ene af adoptionssøgende ægtefællerne ad gangen, bortset fra i 2 uger inden for de første 24 uger. Efter udløbet af den 24. uge efter modtagelsen af barnet kan kun den mandlige adoptionssøgende modtage dagpenge i 2 uger, jf. lovens § 14.

Dagpenge ved graviditet, barsel og adoption udbetales som udgangspunkt af kommunen, jf. lovens § 11.

b. Dagpenge i forbindelse med børnepasningsorlov (forældreorlov)

Loven giver ret til orlov (børnepasningsorloven) for at passe egne børn i alderen 0 til 8 år, men ikke til at passe ægtefællers og faste samleveres særbørn, uanset om disse har fast ophold i hjemmet.

Det er en hovedbetingelse for, at der kan udbetales ydelser under orlov til børnepasning, at orlovspersonen tilbringer orloven sammen med barnet, jf. lovens § 10, stk. 2.

I orlovsperioden må barnet indtil det fyldte 3. år ikke benytte offentligt dagtilbud. Er barnet mellem 3 og 8 år, kan barnet som udgangspunkt kun benytte halvdagstilbud i offentligt dagtil-

¹⁴⁴ Lbkg. nr. 632 af 22. juli 1997 som ændret ved lov nr. 803 af 24. oktober og lov nr. 1111 af 29. december 1997.

bud. Orloven skal afholdes i sammenhængende perioder på mindst 13 uger (fra januar 2001 mindst 8 uger, jf. lov nr. 402 af 31. maj 2000) og højst 52 uger. Orlovsperioden for hvert barn kan dog højst udgøre 52 uger. Forældrene kan holde orlov hver for sig eller samtidig¹⁴⁵.

Efter lovens § 15 udgør orlovsydelsen et beløb svarende til 60 % af arbejdsløshedsdagpengenes højeste beløb, jf. § 47 og § 70 i lov om arbejdsløshedsforsikring.

Efter § 27 i lov om social service kan kommunen beslutte at give et supplerende tilskud til forældre, der modtager orlovsydelse til børnepasning. Der kan kun udbetales ét tilskud pr. barn, som forældrene holder orlov til at passe, uanset om begge forældre har taget orlov. Efter servicelovens § 27a giver kommunen et særligt supplerende tilskud til enlige forældre, der er beskæftigede, har børn i alderen 24 uger og indtil det fyldte 5. år, som kommunen ikke kan anvise plads i et dagtilbud og som vælger børnepasningsorlov med orlovsydelse.

Kommunen finansierer fuldt ud et sådant supplerende tilskud. Tilskuddet er skattepligtigt.

2.2.4. Hjælp til forsørgelse (kontanthjælp til underhold mv.)

Efter § 25 i lov om aktiv socialpolitik udbetaler kommunen et månedligt beløb som hjælp til forsørgelse. Hjælpen er beregnet til at dække udgifter til mad, tøj, faste udgifter, herunder til bolig, samt eventuelle udgifter til børn¹⁴⁶.

a. Personer, der er fyldt 25 år

I 2000 udgør hjælpen 9.865 kr., hvis den pågældende har (en privatretlig) forsørgelsespligt over for børn og 7.410 kr. for andre.

b. Personer under 25 år

For personer under 25 år udgør hjælpen i 2000 4.753 kr., når den pågældende ikke bor hos en eller begge forældre, og 2.324 kr. for andre. Hjælpen udgør dog 9.865 kr., når den pågældende forsørger eget barn i hjemmet¹⁴⁷. Personer under 25 år, der har en dokumenteret bidragspligt over for et barn, kan i visse tilfælde få et månedligt tillæg, der svarer til det fastsatte bidrag. Tillægget kan dog højst udgøre normalbidraget.

¹⁴⁵ Se nærmere §§ 22ff i bekendtgørelse nr. 346 af 18. maj 1997. Om dagtilbud, se nedenfor under 2.2.5.

¹⁴⁶ Se Folketingstidende 1996-97, sp. 5051.

¹⁴⁷ Det betragtes også som forsørgelse af eget barn i hjemmet, hvis en person under 25 år har eller får et barn anbragt uden for hjemmet, hvis barnet ellers skulle have opholdt sig hos den pågældende, jf. Folketingstidende 1996-97, sp. 5051.

2.2.5. Dagtilbud til børn mv.

Efter § 7 i lov om social service skal kommunen sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i dagtilbud til børn med henblik på at give pædagogiske, sociale og pasningsmæssige tilbud. Dagtilbudene kan etableres som daginstitutioner, dagpleje og puljeordninger.

a. Betaling og friplads

Efter lovens § 15 betaler forældrene for barnets ophold i dagtilbudet med et beløb, der svarer til 30 % af de budgetterede udgifter ved ophold i dagtilbudet, bortset fra ejendomsudgifter, herunder husleje og vedligeholdelse, jf. nærmere § 1 i bekendtgørelse om forældrebetaling for ophold i dagtilbud til børn¹⁴⁸. Kommuner, der tilbyder en pasningsgaranti i dagtilbud, kan dog opkræve en særlig forhøjet forældrebetaling for ophold i dagtilbud, jf. lovens § 15a.

Dagtilbudsbetaling påhviler forældrene, hvilket forudsætter forældremyndighed og en retlig forsørgelsespligt, der ikke opfyldes ved bidragsforpligtelse¹⁴⁹.

Der ydes søskenderabat, også når der er tale om adoptivøskende og sammenbragte børn, jf. bekendtgørelsens § 10.

Herudover er der mulighed for at opnå hel eller delvis økonomisk og socialpædagogisk friplads efter følgende skema, jf. bekendtgørelsens § 12:

Indtægt	Betaling i % af fuld takst
Til og med 109.000 kr.	0
109.701-112.126 kr.	5
112.127-340.200 kr.	Betalingen forhøjes med 1 % for hver 2.426 kr.'s indtægtsstigning
Over 340.200 kr.	100

Hvis der er mere end et barn under 18 år, forhøjes indtægtsgrænsen med 7.000 kr. pr. barn ud over det første.

¹⁴⁸ Bekendtgørelse nr. 1166 af 29. december 1999.

¹⁴⁹ I en konkret sag kunne faderen til et barn, hvis mor han var samlevende med, således ikke anses for at hæfte for betalingen for barnets daginstitutionsophold, når han ikke havde del i forældremyndigheden, se Den Sociale Ankestyrelsens afgørelse i SM 0-5-92. Se også *Lis Frost*, Sociale ydelser til børn og børnefamilier i bogen red. af Anders Agell: Familjestöd, familjebegrepp & Underhållsskyldighet mot barn i de nordiske länderna side 38.

Søges der om friplads på baggrund af familiens økonomi, lægges forældrenes samlede bruttoindtægter til grund, hvis de bor sammen. Bor barnet kun sammen med den ene af forældrene, og denne er gift eller lever i et ægteskabslignende forhold, er det disse voksnes samlede indtægter, der lægges til grund. Bor et barn af ikke-samlevende forældre med fælles forældremyndighed lige meget hos begge forældre, fastsættes betalingen på grundlag af husstandsindkomsten hos den af forældrene, på hvis adresse barnet er tilmeldt folkeregistret. Barnets egne indtægter er uden indflydelse på betalingen, jf. i det hele bekendtgørelsens § 13.

b. Privat pasning

Efter servicelovens § 26 kan kommunen beslutte at give forældre med børn i alderen 24 uger og indtil det tidspunkt, hvor børn i almindelighed optages i børnehaveklasse, mulighed for at vælge et økonomisk tilskud til brug for en privat pasningsordning i stedet for at benytte en plads i et dagtilbud. Tilskuddet kan ydes fra det tidspunkt, hvor barnet optages i et dagtilbud. Kommunen fastsætter inden for fastsatte rammer størrelsen af tilskuddet. Tilskuddet kan ikke benyttes til forældrenes egen pasning af deres børn.

Tilskuddet afholdes fuldt ud af kommunen. Forældrene beskattes ikke af tilskuddet, men den, der modtager tilskuddet for at passe børnene beskattes.

2.2.6. Børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne mv.

Børn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan optages i såvel dagtilbud som i særlige dagtilbud.

Efter § 16 i lov om social service skal amtskommunen sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i særlige dagtilbud til børn, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har et særligt behov for støtte, behandling mv., der ikke kan dækkes gennem ophold i et af de almindelige dagtilbud.

a. Betaling og friplads

Opholder et barn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne sig af behandlingsmæssige grunde i et almindeligt dagtilbud, udgør forældrebetalingen halvdelen af, hvad den ellers ville være fastsat til, jf. § 5 i bekendtgørelse om forældrebetaling for ophold i dagtilbud til børn¹⁵⁰. Det er gratis, hvis barnet kun opholder sig halvtids eller mindre i dagtilbudet.

¹⁵⁰ Se foran under 2.2.5.

Er der tale om ophold i særlige dagtilbud, er opholdet gratis uanset varighed, hvis optagelsen i tilbudet alene eller i hovedsagen er sket af behandlingsmæssige grunde, jf. bekendtgørelsens § 9. Er barnet optaget på andet grundlag, betales for opholdet efter samme regler som for ophold i dagtilbud.

b. Pasning i hjemmet

Der kan ydes en særlig merudgiftsydelse efter § 28 i lov om social service, når forældre har et barn i hjemmet med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det gælder nødvendige merudgifter som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse og har til formål at gøre det muligt for barnet at blive i eget hjem, d.v.s. hos forældrene eller andre pårørende. Familieformen er ikke afgørende. Der kan også i visse tilfælde ydes tilskud til dækning af tabt arbejdsfortjeneste, når det er nødvendigt, at barnet helt eller delvist passes i hjemmet, jf. lovens § 29. Forældre til alvorligt syge børn under 14 år har også mulighed for at opnå godtgørelse, hvis de i forbindelse med barnets sygdom helt eller delvist må opgive deres erhverv. Bestemmelsen forudsætter ikke en bestemt familieform, og retten kan erhverves uafhængigt af indkomstens størrelse.

2.2.7. Udgifter i forbindelse med samvær/kontakt med eget barn

Ifølge § 83, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik, kan kommunen yde hjælp til dækning af udgifter ved udøvelse af ret til samvær med egne børn under 18 år, som ikke bor hos ansøgeren. Det er en betingelse for hjælpen, at ansøgeren ikke selv har økonomisk mulighed for at betale udgifterne.

Kommunen kan endvidere efter bestemmelsens stk. 2 yde hjælp til rejseudgifter med henblik på kontakt til børn, der er ført til udlandet uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver. Det er også her en forudsætning, at indehaveren af forældremyndigheden ikke selv har økonomisk mulighed for at betale udgifterne.

Efter § 40, stk. 2, nr. 9, i lov om social service kan kommunen yde økonomisk støtte, hvis støtten i væsentlig grad kan bidrage til en stabil kontakt mellem forældremyndighedsindehaveren og børn under et eller flere børns anbringelse uden for hjemmet.

2.2.8. Boligstøtte

Boligstøtte ydes efter lov om individuel boligstøtte¹⁵¹. Ret til boligstøtte har bl.a. lejere, herunder medlemmer af almennyttige andelsboligforeninger.

Beregningen af boligstøtte sker på grundlag af husstandsindkomsten, jf. lovens § 6. Som medlemmer af husstanden medregnes ansøgeren, dennes ægtefælle, hjemmeværende børn og andre, der har fast ophold i lejligheden uden at være logerende, jf. § 7, stk. 1.

Der gælder en særlig regel vedrørende børn, der opholder sig lige meget hos ikke-samlevende forældre, der har fælles forældremyndighed. I disse tilfælde medregnes barnet ved beregningen af boligstøtte til den husstand, på hvis adresse det er tilmeldt folkeregistret, jf. lovens § 7, stk. 4.

Boligstøtten afhænger af husstandens årlige boligudgift. Denne beregnes efter lovens kapitel 2 og 3 og kan ikke overstige et vist beløb, der i 2000 udgør 56.800 kr. Er der børn i husstanden, forhøjes beløbet med 5 % ved 1 barn, 10 % ved 2 børn, 15 % ved 3 børn og 20 % ved 4 eller flere børn, jf. lovens § 14, stk. 1.

Den årlige boligstøtte er maksimeret og kan i 2000 højst udgøre 29.940 kr. Hvis der i husstanden er 4 eller flere børn, forhøjes beløbet med 25 %, jf. lovens § 23.

Der gælder særlige regler for beregning af boligstøtte til deltagere i kollektive bofællesskaber. Også her tages der ved beregningen hensyn til, om der er børn i husstanden.

Boligstøtten udbetales af kommunen efter ansøgning, jf. lovens kapitel 8, og er skattefrit.

2.2.9. Statens Uddannelsesstøtte (*stipendium*)

Efter § 1 i lov om statens uddannelsesstøtte¹⁵² kan der ydes økonomisk støtte til visse uddannelser¹⁵³. Det er bl.a. en betingelse, at den pågældende er fyldt 18 år, er studieaktiv, og at uddannelsen er godkendt af undervisningsministeren til at give ret til uddannelsesstøtte.

Uddannelsesstøttens størrelse er afhængig af, om den uddannelsessøgende er hjemme- eller udeboende, jf. lovens § 8, stk. 1. Uddannelsesstøtten er for de 18- og 19-årige endvidere af-

¹⁵¹ Lbkg. nr. 96 af 22. februar 1996 med senere ændringer.

¹⁵² Lbkg. nr. 430 af 23. maj 1996.

¹⁵³ D.v.s. uddannelse indtil kandidatgrad eller magisterkonferensgrad og til PhD-studium.

hængig af begge forældres indkomster¹⁵⁴, uanset om den uddannelsessøgende er hjemme- eller udeboende, jf. lovens § 8, stk. 2¹⁵⁵. Uddannelsesstøtten er dog kun afhængig af den ene af forældrenes indkomster, hvis forældrene

- 1) ikke er gift med hinanden eller er separerede og
- 2) ikke har samme folkeregisteradresse.

I det tilfælde anvendes indkomstgrundlaget for den af forældrene, der senest har haft forældremyndigheden alene, eller hvis ingen af forældrene har haft forældremyndigheden alene den af forældrene, den uddannelsessøgende er nærmest knyttet til¹⁵⁶.

I forbindelse med fødsel eller adoption kan moderen efter ansøgning få op til 12 ekstra SU-rater, fra 2 måneder før fødslen til 12 måneder efter fødslen, hvis hun i øvrigt har ret til uddannelsesstøtte. Faderen kan under samme betingelser få op til 6 ekstra SU-rater inden for en periode på 6 måneder efter fødslen.

Uddannelsesstøtten udbetales månedsvis forud. Modtageren er almindeligt skattepligtig heraf.

2.2.10. Øvrige ydelser

Kommunen kan yde hjælp til dækning af udgifterne ved at forsørge et barn, når forældremyndigheden ved forældremyndighedsindehaverens død er tillagt en anden eller andre, der ikke har forsørgelsespligt over for barnet. Det er en betingelse, at barnets indtægter, herunder det særlige børnetilskud, ikke er tilstrækkelige til at dække udgifterne ved at forsørge barnet, jf. § 84 i lov om aktiv socialpolitik.

Kommunen har efter § 40, stk. 2, nr. 9 i lov om social service mulighed for at yde økonomisk støtte bl.a. for at undgå, at barnet anbringes uden for hjemmet eller for at fremskynde en

¹⁵⁴ Dette gælder dog ikke, hvis den uddannelsessøgende er begyndt på en videregående uddannelse eller har et barn. For 18- og 19-årige ydes stipendiet som et grundbeløb samt som et tillæg. Grundbeløbet er i 2000 1.252 kr. pr. måned. Tillægget er månedligt 0 kr., hvis forældrene samlet tjener 378.974 kr. eller mere, og stiger trinvist til 721 kr., hvis forældrenes samlede indkomst er 216.876 kr. eller derunder. Stipendiet til en 18- eller 19-årig hjemmeboende kan således maksimalt udgøre 1.973 kr. pr. måned. For uddannelsessøgende, der er fyldt 20 år, udgør støtten i 2000 kr. 1.973 månedligt for hjemmeboende og 3.907 kr. månedligt for udeboende. Se nærmere nedenfor under VI, 4.4.2.

¹⁵⁵ Alle under 20 får hjemmeboendesats, uanset om de bor hjemme eller ej. For udeboende er det således kun muligt at få stipendium med udeboendesats ved særlig dispensation. Dispensation gives fx, hvis forældrene bor 20 km eller mere fra skolen. Også i det tilfælde, hvor den uddannelsessøgende er begyndt på en videregående uddannelse eller har et barn, gives der stipendium med udeboendesats.

¹⁵⁶ Jf. § 27 i bekendtgørelse nr. 671 af 7. august 1995 med senere ændringer.

hjemgivelse. Bestemmelsen giver ikke mulighed for at yde en familie hjælp til løbende forsørgelsesudgifter.

2.3. Det offentliges indtrædelsesret

2.3.1. Lov om aktiv socialpolitik § 97

Mens børnelovens § 18, stk. 2, 2. pkt., hjemler en selvstændig ret for det offentlige til at få fastsat bidrag, giver §§ 2 og 97 i lov om aktiv socialpolitik alene en indtrædelsesret med hensyn til fastsættelsen af børnebidrag¹⁵⁷.

Efter § 97 er det en betingelse for det offentliges indtrædelsesret, at der er eller kan fastsættes bidrag efter børneloven. Er den, der modtager offentlig hjælp, ikke bidragsberettiget efter børnelovens § 18, stk. 2, 1. pkt., finder § 97 i lov om aktiv socialpolitik således ikke anvendelse¹⁵⁸.

Det er endvidere en betingelse, at hjælpen, der er ydet, er ydet til forsørgelse i modsætning til behandling. *Irene Nørgaard*, *Familieret* 1996, side 301, antager således, at indtrædelsesretten formentlig kun gælder løbende kontanthjælp efter § 25 i lov om aktiv socialpolitik¹⁵⁹ samt institutionsforsorg¹⁶⁰.

Dernæst er indtrædelsesretten begrænset til den periode, hvori der ydes hjælp¹⁶¹.

Endelig indtræder det offentlige alene for et beløb, der svarer til hjælpen, dog ikke for et højere beløb end det fastsatte bidrag.

Det offentliges indtrædelsesret gælder, selvom den offentligretlige forsørgelsespligt efter § 2 i lov om aktiv socialpolitik er ophørt¹⁶². Indtrædelsesretten er endvidere uafhængig af, hvor forældremyndigheden er placeret.

¹⁵⁷ I Civilretsdirektoratets afgørelse i T:FA 1998.72 kunne en kommune indtræde i retten til at kræve børnebidrag fastsat fra faderen, der ikke havde del i forældremyndigheden. Faderen skulle således fortsat betale bidrag under datterens ophold uden for hjemmet, selv om hun havde flyttet adresse til ham.

¹⁵⁸ *Irene Nørgaard* antager i *Familieret* 1996, side 301, at den tilsvarende bestemmelse i bistandsloven (§ 8) også omfattede aftalte bidrag.

¹⁵⁹ Se foran under 2.2.4.

¹⁶⁰ Se nærmere om det offentliges indtrædelsesret ved anbringelse af barnet uden for hjemmet, nedenfor under 2.3.2.

¹⁶¹ jf. UfR 1981.901Ø.

¹⁶² Jf. nærmere foran under 2.1.

Er bidrag udbetalt forskudsvis, indtræder kommunen for et beløb, der svarer til det forskudsvis udbetalte, i bidragsberettigedes krav mod bidragspligtige. I dette tilfælde følger indtrædelsesretten af børnetilskudslovens § 18, stk. 1.

2.3.2. Særligt om børn anbragt uden for hjemmet

Anbringes et barn uden for hjemmet i medfør af lov om social service¹⁶³, kan det offentlige kræve betaling herfor fra forældrene. De nærmere regler herom er fastsat i betalingsbekendtgørelsen¹⁶⁴.

Efter bekendtgørelsens § 1 har forældrene pligt til at bidrage til udgifterne i forbindelse med, at deres barn under 18 år anbringes uden for hjemmet. Betalingens størrelse beregnes nærmere efter reglerne i bekendtgørelsens §§ 1-9, herunder §§ 6 og 7, hvorefter der i særlige tilfælde kan meddeles hel eller delvis fritagelse for betaling. Hvis hovedformålet med anbringelsen er behandling, opkræver kommunen således ikke betaling, jf. bekendtgørelsens § 7, nr. 1. Afgrænsningen mellem behandling og forsørgelse er vanskelig i praksis.

Reglerne om fastsættelse af (privatretligt) bidrag gælder ved siden af reglerne i betalingsbekendtgørelsen. Reglerne i bekendtgørelsen følger imidlertid ikke reglerne i børneloven, hvilket giver anledning til en række vanskeligheder i praksis. Vanskelighederne opstår bl.a. i det tilfælde, hvor ingen af forældrene har midler efter betalingsbekendtgørelsen, men hvor der ikke desto mindre er hjemmel til at pålægge et privatretligt bidrag, fordi forældrenes betalings-evne bedømmes forskelligt i relation til de 2 sæt regler.

I praksis bliver problemerne tildels løst i forbindelse med statsamternes skønsmæssige fastsættelse af det privatretlige bidrag:

Hvis anbringelsen fx sker under samlivet, og begge forældre fritages for betaling efter betalingsbekendtgørelsen, vil den, der efter en senere samlivsophævelse ikke har del i forældremyndigheden, normalt ikke blive pålagt bidrag efter ansøgning fra kommunen. Det forudsættes, at de økonomiske forhold er uændrede.

Sker anbringelsen, mens forældrene lever adskilt i en situation, hvor den, som ikke har barnet boende, ikke er pålagt bidrag, og fritages den, som har barnet boende, det være sig en enefo-

¹⁶³ Lovbekendtgørelse nr. 26 af 17. januar 2000, senest ændret ved lov nr. 466 af 31. maj 2000, der træder i kraft 1. januar 2001.

¹⁶⁴ Socialministeriets bekendtgørelse nr. 959 af 12. december 1997 om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge.

rældremyndighedsindehaver eller en forældre der har del i forældremyndigheden, for betaling efter betalingsbekendtgørelsen, afslås en ansøgning fra kommunen om at pålægge den anden af forældrene at betale bidrag, i det omfang den pågældende ville være blevet fritaget for betaling, hvis sagen var bedømt efter betalingsbekendtgørelsen. I de tilfælde, hvor børnebidrag bliver aktuelt, vil fastsættelsen dog skulle ske efter børnelovens § 18, stk. 2, 2. pkt., idet der ikke er en privatretlig forsørgelsespligt at indtræde i¹⁶⁵.

Sker anbringelsen, mens forældrene lever adskilt, i en situation hvor den, som ikke har barnet boende, allerede er pålagt bidrag indtræder kommunen i retten til bidraget, jf. § 97, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik og bekendtgørelsens § 10, stk. 1. Kommunen indtræder endvidere i retten til at kræve bidrag fastsat eller kræve et allerede fastsat bidrag forhøjet, jf. lovens § 97, stk. 2, og bekendtgørelsens § 10, stk. 2¹⁶⁶. I disse tilfælde kan kommunen, hvor særlige grunde taler for det, helt eller delvist undlade at udnytte indtrædelsesretten over for den bidragspligtige, jf. § 11 i bekendtgørelsen¹⁶⁷.

¹⁶⁵ Se i det hele Skarrildhus-beretningerne 1986, side 13f, 1987, side 72, 1988, side 25f, 1989, side 17f og Festskrift til *Ringgaard*, side 107-109. Se tillige Justitsministeriets sag 1976-4143-3521, hvor Socialministeriet udtalte, at det sociale udvalg ikke kunne begære bidrag fastsat fra faderen efter børnelovens § 18, stk. 2, 2. pkt, i et tilfælde, hvor det sociale udvalg havde fritaget forældre med fælles forældremyndighed for betaling efter betalingsbekendtgørelsen med henvisning til, at anbringelsen var sket af behandlingsmæssige årsager.

¹⁶⁶ Se i øvrigt om betingelserne for at anvende § 97, foran under 2.3.1. Reglerne i bekendtgørelsens § 10 om kommunens indtrædelsesret er muligvis udtryk for den opfattelse, at den af forældrene, der betaler efter reglerne i bekendtgørelsen, opfylder betingelserne i børnelovens § 18, stk. 2, 1. pkt, om at afholde udgifter til barnets forsørgelse.

¹⁶⁷ Ved skrivelse af 31. oktober 1997 udtalte Socialministeriet: "Såfremt en kommune efter bekendtgørelsens § 1 har pålagt den forælder, som alene har forældremyndigheden over barnet, at betale for barnets ophold uden for hjemmet - eller denne forælder efter en konkret vurdering er blevet fritaget for betaling efter bekendtgørelsen § 7 - så vil kommunen ikke i en sådan situation samtidig kunne anvende bekendtgørelsens § 10, stk. 1, eller § 10, stk. 2, over for denne forælder", se Civilretsdirektoratets afgørelse i T:FA 1998.70.

V. Børnebidrag i andre lande

Udvalget har undersøgt reglerne om børns forsørgelse i en lang række lande. I det følgende omtales retsstillingen i Norge, Sverige, Finland, Island, England, Australien og Canada. Der er ikke tale om en udtømmende gennemgang af retstilstanden, men om en illustration af fremmed ret med hovedvægten lagt på løsningsmodeller i lande, der har revideret deres lovgivning inden for de senere år, og som vil kunne have interesse for danske forhold. Der er lagt særlig vægt på de nordiske lande.

Gennemgangen er baseret på indkomne svar fra en rundspørge, hvor Børnelovsudvalget har sendt en række spørgsmål vedrørende børns forsørgelse til de relevante lande, i særdeleshed de nordiske lande, samt på litteratur fra de pågældende lande.

1. Norge

1.1. Reglerne om børns forsørgelse

Reglerne om forsørgelsespligt over for børn findes i barneloven.¹⁶⁸ Forældrene har efter barnelovens § 51 pligt til at afholde udgifterne til forsørgelse og til uddannelse af barnet. Denne pligt er uafhængig af forældrenes ægteskabelige status, og uafhængig af om de bor sammen. Bidragspligten påhviler således kun de biologiske, retlige forældre, men ikke stedforældre. Bidragspligten gælder uafhængig af, om bidragspligtige har del i forældremyndigheden. Er forældrene døde, gælder reglerne om børnebidrag tilsvarende for de, som har fået forældremyndigheden.

Hovedreglen er, at bidragspligten bortfalder, når barnet fylder 18 år, men det kan aftales, at denne skal fortsætte ud over det 18. år. Desuden kan der fastsættes børnebidrag med det formål at fuldføre sædvanlig skolegang.

Forældrenes pligt til at finansiere barnets uddannelse beror på et konkret skøn over barnets uddannelsesbehov, herunder dets evner og anlæg.

Barnets forsørgelse skal bestemmes ud fra forældrenes økonomiske kår.

¹⁶⁸ Lov nr. 7 af 8. april 1981 om barn og foreldre med senere ændringer, senest ved lov nr. 3 af 3. marts 1989 og ved lov nr. 97 af 13. juni 1997.

Forældrenes forsørgelsespligt gælder kun i det omfang, barnet ikke har midler til at forsørge sig selv.

Barnet har således principielt en pligt til at forsørge sig selv, men er ikke forpligtet til at tage arbejde. Har barnet fx arvet midler eller fået udbetalt forsørgertabserstatning eller livsforsikring ved den ene af forældrenes død, kan afkastet af formuen bruges til barnets forsørgelse. Desuden kan barnet have egne indtægter. Forældrenes subsidiære forsørgelsespligt betyder imidlertid ikke, at barnets midler må bruges helt, før forældrenes forsørgelsespligt bliver aktuel. Hvis barnet tager et feriejob, kan forældrene næppe uden videre forlange, at lønnen skal dække udgifterne til kost og logi.

1.2. Børnebidrag

1.2.1. Bidragets fastsættelse

Når forældrene ikke bor sammen, skal der fastsættes et børnebidrag, som skal betales af den der ikke bor sammen med barnet.¹⁶⁹ Hvor forældrene ikke bor sammen, når barnet bliver født, skal der altid fastsættes et bidrag. Det antages, at ca. 90% benytter det offentlige tilbud om fastsættelse og/eller indkrævning af bidrag.¹⁷⁰ Der er ca. 137.000 løbende sager om børnebidrag, som berører 127.000 bidragsmodtagere, 121.000 bidragspligtige og 178.500 børn.

Bidragets størrelse kan aftales mellem forældrene, dog kan der ikke aftales et mindre bidrag end det såkaldte forskudsbeløb (også kaldet mindstebidraget, der i 2000 udgør 1.127 n.kr. pr. måned). Hvis ikke forældrene kan blive enige om bidragets størrelse, kan hver af dem kræve, at bidraget bliver fastsat af bidragsfogeden, eller i enkelte tilfælde, fx i forbindelse med en ægteskabssag eller en forældremyndighedssag, af domstolene.

Bidraget skal betales til den, som har omsorgen for barnet (bidragsmodtager)¹⁷¹, dog er børn, som er fyldt 18 år, selv rette modtager af bidraget.

Hvis barnet undtagelsesvis bor hos den ene af forældrene, mens den anden har forældremyndigheden, fx. p.g.a. udenlandsrejse eller sygdom, kan den, barnet bor hos, kræve bidrag. Det samme gælder, hvis den som har forældremyndigheden er stukket af. Derimod kan den, som

¹⁶⁹ Barneloven § 52.

¹⁷⁰ Se høringsnotat fra Barne- og Familiedepartementet; forslag til endringer i Barnebidrags regelverk, forskotteringsordning mv. (28.juni 1999) s. 14.

¹⁷¹ Jfr. Barnelovens § 52.

har barnet boende, ikke kræve bidrag fra den anden af forældrene, såfremt vedkommende ikke vil respektere en endelig afgørelse om forældremyndighed.¹⁷²

1.2.2. Barnets ret

Bidraget tilkommer barnet, som materielt betragtes som ejer af fx opsparet bidrag.¹⁷³ Hvis faderen skylder børnebidrag, er det barnets og ikke moderens dødsbo, som er kreditor. Børn, som er fyldt 18 år, er tillige selv rette modtager af bidraget.

At barnet er rettighedshaver til bidraget indebærer, at bidraget ikke kan bruges til andet end barnets underhold i vid forstand. I praksis indgår bidraget normalt i bidragsmodtagerens økonomi, men barnet har krav på forsørgelse, som står i forhold til det bidrag, som betales. Bidragsmodtagerens kreditorer kan ikke beslaglægge opsparede eller ubrugte bidragsmidler ved konkurs eller udlæg, og ved dødsfald anses bidraget for barnets formue.

Forældrenes forsørgelsespligt består, selvom barnet gifter sig, før det er fyldt 18 år. Men ved ægteskabet får ægtefællerne tillige en gensidig forsørgelsespligt som kan føre til, at forældrenes forsørgelsespligt reduceres.¹⁷⁴

1.2.3. Bidragets udmåling

Fra 1989 er der indført standardiserede satser på baggrund af forskrifter fra Justitsdepartementet. Disse er senest ændret i 1993. Der er af Justitsdepartementet udarbejdet en "håndbog" med anvisninger på, hvordan disse forskrifter nærmere skal forstås.

Børnebidraget fastsættes normalt som en procentsats af bidragspligtiges indkomst. Procentsatsen øges med antallet af børn, men ikke proportionalt. Ved 1 barn er procentsatsen 11%, ved 2 børn 18 %, ved 3 børn 24% og ved fire eller flere børn 28%. Bidraget til hvert barn kan ikke overstige 5 X forskudsbeløbet (mindstebidraget) - dvs. i 2000 5.635 n.kr. Ved fastsættelsen af procentsatsen skal der tages hensyn til samtlige børn, som bidragspligtige har, også selvom der er tale om børn i et nyt ægteskab.

Selvom procentsatsen er klar, er det i den norske familieretslitteratur¹⁷⁵ fremhævet, at indtægtsbegrebet er noget kompliceret. Det er blevet anført, at det kan være et problem at finde

¹⁷² Jfr. Kirsten Sandberg: "Kommenterte lover - Barneloven (Karnov)" note 120 til §52.

¹⁷³ Børneloven § 52.

¹⁷⁴ Jfr. Kirsten Sandberg note 124 til §53.

¹⁷⁵ Jf. Lucy Smith og Peter Lødrup: "Barn og foreldre", 5. udg. 1998 s. 156 f.

frem til et indtægtsbegreb, som er entydigt, men samtidig giver udtryk for den bidragspligtiges bidragsevne - og at dette i realiteten er en næsten umulig opgave. For lønmodtagere lægges bidragspligtiges personlige indtægt til grund incl. kapitalindtægter, som overstiger 10.000 kr. pr. år. For selvstændige erhvervsdrivende lægges vægt på nettoerhvervsindtægt samt kapitalindtægter over 10.000 kr.

Det fremgår af motiverne til reglerne¹⁷⁶, at der ikke skal tages hensyn til bidragsmodtagers forhold. Der lægges vægt på, at bidragspligtiges betalingsevne ikke påvirkes af bidragsmodtagers indtægt, og at bidragsmodtagers eventuelle gode økonomi vil komme barnet til gode, således at det kan sikres en levestandard tilnærmelsesvis ligesom den, det ville have haft, hvis forældrene havde levet sammen. Der har i nogle af høringsudtalelserne i forbindelse med lovændringerne i 1989 været rejst kritik af, at der kun tages udgangspunkt i bidragspligtiges økonomiske situation, men de fleste af høringsudtalelserne er positive overfor princippet.

Der er i norsk ret sat snævre rammer for fravigelse af de standardiserede beløb. Skønsmæssig fastsættelse af børnebidrag kan i hovedsagen ske i fire tilfælde. For det første ved uddannelsesbidrag til børn over 18 år. For det andet hvor forældrene har delt omsorg, dvs. at den af forældrene, der har barnet mindst, har det mere end 5 måneder om året. For det tredje hvor bidragspligtiges indtægt er lavere end den indtægt, vedkommende ud fra evner og uddannelse kunne have. For det fjerde tilfælde hvor én af parterne er bosat i udlandet, og et bidrag efter procentreglerne ville være klart urimeligt. Endelig kan særlige bidrag til konfirmation, tandregulering e.l., som medfører betydelige ekstra udgifter, fastsættes skønsmæssigt.

Derudover kan der ske skønsmæssig fastsættelse af børnebidraget, hvis beregningsgrundlaget fører til et lavere børnebidrag end mindstebidraget (dvs. ca. 1.127 norske kr. månedligt i 2000). Desuden kan skønsmæssig fastsættelse ske, hvis det samlede tilskud til de børn, som bidragspligtige har forsørgelsespligt overfor i kombination med bidrag til ægtefælle og/eller tilskud til børn over 18 år, udgør mere end 30% af den indtægt, som børnebidraget beregnes ud fra. Endelig kan skønsmæssig fastsættelse ske, hvis en part ikke på begæring fremlægger dokumentation, eller hvis der er grund til at tro, at parten tilbageholder oplysninger, som har betydning for afgørelsen.

Når bidraget skal fastsættes efter skøn, kan der tages hensyn til en række forhold, som ikke har betydning for procentberegningen. Der kan fx. lægges vægt på bidragsmodtagerens øko-

¹⁷⁶ Jf. Ot prp nr. 44 (1987-88) om lov om ændringer i Barneloven (underholdsbidrag, samværsrett mv.) samt innst. O. nr. 23 (1988-89) fra Justiskomiteen om lov om ændringer i lov av 18. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) (underholdsbidrag, samværsrett mv.), særl s. 11 ff..

nomiske situation og på udgifter, som den bidragspligtige har, og som må anses for rimelige og naturlige.

Reglerne i bidragsforskriften om skønsmæssig fastsættelse anses for at være udtømmende.¹⁷⁷

Barnets indtægt kan også få indflydelse, idet børnebidraget kan sættes ned, når barnet selv har en årlig indtægt over en vis grænse. Overstiger barnets årlige indtægt 30 gange forskudsbeløbet, dvs. ca. 33.000 kr. n.kr. i år 2000 niveau, kan bidraget nedsættes. Dog kan nedsættelse ikke ske til et lavere beløb end forskudsbeløbet, dvs. 1.127 n.kr. månedligt, med mindre barnet har en indtægt på 100 gange forskudsbeløbet, dvs. ca. 110.000 n.kr. årligt. Der tages hensyn til arten af barnets indtægt. Drejer det sig om en 15-årigs indtægt ved eget arbejde ved siden af skolegang, er der mindre grund til at nedsætte et bidrag, end hvor indtægterne består i afkastet af en millionerstatning for invaliditet.

1.2.4. Bidragets størrelse

Den standardiserede bidragsfastsættelse har ført til, at et bidrag for et barn normalt er 11% af indtægten. En undersøgelse¹⁷⁸ har vist, at ca. 21% betaler et samlet bidrag på mellem 0-1.000 kr. pr. måned, ca. 39% et bidrag på mellem 1.000 og 2.000 kr. pr. måned, ca. 22% et bidrag mellem 2.000 og 3.000 kr. pr. måned og ca. 18% et bidrag på mere end 3.000 kr. pr. måned. Gennemsnitsbidraget er ca. 1.500 n.kr. månedligt for børn under 18 år, når der ses bort fra tilfæld, hvor bidraget sættes til 0 kr.

Undtagelsesbestemmelserne fra procentreglerne benyttes allerede i dag i ca. 40 % af bidrags-sagerne. I praksis er der kun ca. 20-30 tilfælde om året, hvor der tages hensyn til bidragsmod-tagers evne til at bidrage til forsørgelsen.

Det har været Justitsdepartementets ønske at fastsætte en procentsats, som synes rimelig, først og fremmest ud fra, hvad det koster at forsørge et barn, og hvad bidragspligtige evner at betale. Statens Institut for Forbruksforskning (SIFO) har lavet en undersøgelse, hvor tal fra 1998 viser, at et mindreårigt barn under 6 år koster ca. 1.550 n.kr. pr. måned i "individspecifikke" udgifter, hvortil kommer husholdningsudgifter og transportudgifter til barnet på i alt 600 n.kr. samt boligudgifter på ca. 1.200 n.kr. månedligt og pasningsudgifter på ca. 1.000 – 2.000 n.kr. pr. måned, dvs. i alt 4.300 – 5.300 n.kr. pr. måned. For 6-10 årige ligger de "individspecifikke" udgifter på omkring 2.000 n.kr. pr. måned, hvortil kommer husholdnings- og transportud-

¹⁷⁷ Jfr. den norske dom Rt. 1997 s. 51.

¹⁷⁸ SSB 1997, Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning, 1999 omtalt i Barne- og Familiedepartementets høringsnotat om "Forslag til endringer i barnebidragsregelverket, forskotteringsordningen mv., side 16 ff.

gifter på ca. 800 n.kr., boligudgifter på ca. 1.200 n.kr. og pasningsudgifter på ca. 500 – 1.000 n.kr., i alt ca. 4.500 – 5.000 n.kr. månedligt. For 11-18 årige er de ”individspecifikke” udgifter på ca. 2.650 n.kr. pr. måned, husholdnings- og transportudgifter på ca. 900 kr., og boligudgifter på ca. 1.200 n.kr., d.v.s i alt ca. 4.700 n.kr. månedligt. Departementet anfører, at man ikke finder at kunne gå ind for en løsning med et differentieret system som i tillæg til antallet af børn, der skal forsørges, også tager hensyn til barnets alder.

1.2.5. Eksempler

Et par eksempler kan illustrere bidragsudmålingen og bidragsniveauet i Norge :

a.

- Har bidragspligtige en indkomst på 200.000 n.kr. og 1 barn, vil børnebidraget normalt være 1.830 n.kr. månedligt.
- Har bidragspligtige en indtægt på 300.000 n.kr., vil børnebidraget normalt være 2.750 n.kr. månedligt.
- Har bidragspligtige en indtægt på 200.000 n.kr. og 2 børn vil børnebidraget til hvert barn normalt være 1.500 n.kr. månedligt.
- Har bidragspligtige en indkomst på 300.000 n.kr. og 3 børn vil børnebidraget normalt være 2.000 n.kr. til hvert barn månedligt.

Mindstebidraget er i 2000 1.127 n.kr. månedligt og det maximale børnebidrag ca. 5.500 n.kr. Knap 40 % af de bidragspligtige betaler mellem 1.000 og 2.000 n.kr. månedligt, mens ca. 22 % betaler mindre end 1.000 n.kr. månedligt og 30 % betaler mere end 2.000 n.kr.

b.

Et *konkret beregningseksempel*, udarbejdet ud fra 1994-tal, har sammenlignet bidragsniveauet i de nordiske lande¹⁷⁹.

Eksemplet byggede på et par med 2 børn og en indkomst for manden på 15.000 kr. månedligt og for kvinden på 10.000 kr. månedlig.

¹⁷⁹ “Eva och hennes Barn - ett tillämpningsexempel om inkomstförhållanden för en kärnefamilje för en ensamstående mor efter skilsmässa och för en ombildad familj” i *Anders Agell*: (red.): “Familjestöd, Familjebegrepp, Underhållsskyldighet mot barn i de nordiska länderna”. 1996 s. 237-264.

Ved skilsmisse ville børnebidraget i Norge efter dagældende satser være 2.700 n.kr. i alt for de 2 børn, mens det i Danmark ville være 1.400 kr. De offentlige ydelser til den enlige forsørger ville være nogenlunde af samme størrelsesorden i Norge og Danmark.

1.2.6. Aftaler og ændring

Ingen kan give afkald på den ret til bidrag, som barnet har.¹⁸⁰ Bidragets størrelse kan bestemmes ved aftale mellem forældrene, dog kan der ikke aftales et mindre bidrag end det såkaldte forskudsbeløb - også kaldet mindstebidraget, jf. ovenfor.

Ændring af aftalt børnebidrag kan foretages af bidragsfogeden efter forholdene på det tidspunkt hvor afgørelsen træffes. Ændring af fastsatte bidrag kan kun ske, når særlige grunde taler for det.¹⁸¹ Foreligger der ganske særlige grunde, kan skyldige bidrag og bidrag, som allerede er betalt, blive reduceret eller eftergivet. Bidraget kan kun ændres, hvis reglerne vil medføre en ændring på mindst 10%.

Eftersom bidrag kun kan fastsættes for 3 år tilbage, kan en forhøjelse heller ikke gå længere tilbage. For en reduktion gælder derimod ingen frist.

Der sker indeksregulering af børnebidraget, men det kan aftales, at indeksreguleringen ikke skal finde sted, ligesom dette kan bestemmes i bidragsfogedens eller domstolens afgørelse dog med respekt af mindstebidraget.

I praksis indgår forældrene aftaler i maksimalt 10 % af tilfældene, mens det antages at resten benytter det offentlige tilbud om at få bidraget fastsat.

1.3. Bidragsforskud og offentlige ydelser til børn

Staten yder bidragsforskud til børn, som ikke bor sammen med begge forældre.¹⁸² Bidragsforskud ydes, selvom børnebidrag ikke er fastsat, fx. p.g.a. bidragspligtiges manglende betalings-evne, eller ikke betales, eller hvis børnebidraget er fastsat til mindre end forskudssatsen ("mindstebidraget"). I sager, hvor bidrag er fastsat, indkræver staten bidrag fra den bidragspligtige. Hvis bidraget er højere end mindstebidraget, bliver det overskydende udbetalt til bidragsberettigede.

¹⁸⁰ Barneloven §52.

¹⁸¹ Se henholdsvis Barnelovens §54 og §57.

¹⁸² Se lov om Bidragsforskott af 17 februar 1989 nr. 2, senest ændret i 1995.

Norsk lovgivning indeholder også regler om offentlige ydelser til børn. Forældre med børn under 16 år har ret til såkaldt "barnetrygd". Forældre som er alene om omsorgen for børn har ret til barnetrygd for et barn mere, end de har omsorg for. Til børn under 3 år ydes småbørns-tillæg. Satserne var i 1998 ca. 12.000 n.kr. pr. år pr. barn, dog med et større beløb ved flere børn - op til 7 børn. Desuden ydes såkaldt overgangstilskud til enlige forsørgere i visse tilfælde.

1.4. Reformovervejelser

I Norge har Barne- og Familiedepartementet i et høringsnotat fra 1999 foreslået, at procentmodellen afløses af en fordelingsmodel. Denne tager udgangspunkt i, at det er forsørgelsen af barnet, der skal deles. Omkostningerne til barnets forsørgelse beregnes, hvorefter udgifterne fordeles forholdsmæssigt mellem forældrene efter deres indtægt. Herefter prøves det udmålte bidrag mod bidragspligtiges betalingssevne, begrænset af en mindstesats. Der er særlige beskatningsregler for børnebidrag, og disse foreslås ophævet.

Barne- og familiedepartementet foreslår endvidere et samværsfradrag fra første samværsdag og udregnet efter en konkret omkostningsvurdering. Af bevismæssige hensyn foreslås, at der stilles krav om, at samvær, for at give samværsfradrag, skal være fastsat eller aftalt i skriftlig form. Det har været anført, at hensyntagen til faktisk udøvet samvær vil være uhensigtsmæssig og kompliceret, ligesom hensynet til enkle og praktiserbare regler vejer tungt. Samtidig foreslås dog en undtagelsesregel i de tilfælde, hvor forældrene er enige om, at samværsordningen ikke gælder, eller i tilfælde af at den bidragspligtige konsekvent har undladt at følge op på samværet, fx ved at flytte langt væk fra barnet og ikke lade høre fra sig. Bidragsmodtager har bevisbyrden. Som begrundelse for at lade alle samværsdage tælle med anføres, at man herved undgår unødige konflikter mellem forældrene, der ikke bør "spekulere" i en økonomisk fordel ved mere eller mindre samvær. Endvidere undgås at bidragspligtige med begrænset samvær oplever det som uretfærdigt ikke at få samværsfradrag. Endelig vil marginale ændringer kun have marginale virkninger på parternes økonomi i en model, når alle samværsdage har betydning. Nogle høringsinstanser har dog anført, at en sådan løsning vil være mere konfliktskabende end de tilfælde, hvor kun samvær over et vist niveau skal give ret til samværsfradrag.

Det er tanken, at der skal tages udgangspunkt i et gennemsnitligt månedligt samvær beregnet ud fra det totale antal samværsdage to år frem i tid, således at man får det særlige samvær i relation til ferier, jul mv. med i beregningen. Ved beregningen af samvær tæller samvær med overnatning mere end samvær uden overnatning. Dette sker ved at dele døgnet ind i fire peri-

oder - morgen, middag, eftermiddag og aften. Samværsfradraget gives som et fast kronebeløb pr. aftalt eller fastsat samværsdag. Der tages udgangspunkt i omkostningstallene, og det er forudsat, at samværsforælderen dækker barnets løbende forbrug, når det gælder mad, drikke, transportudgifter, udgifter til leg og fritid mv. Derimod forudsættes det, at tøj, sko mv. dækkes af den af forældrene, barnet bor hos. Det er ikke forudsat, at samværsforælderen udgifter til hjemmet øges på grund af samværet.

På denne baggrund foreslås samværsfradraget fastsat til 55 n.kr. pr. døgn for børn i alderen 0-5 år, 70 n.kr. pr. dag for 6-10, og 85 n.kr. pr. dag for børn i alderen 11-18 år. Hvis samværet fx er 99,25 dage pr. år, og barnet er 7 år, vil samværsfradraget således udgøre 6.947,50 n.kr. pr. år, eller 579 kr. månedligt.

1.5. Sammenfatning

- * I Norge er bidragsudmålingen knyttet til bidragspligtiges indkomst som en %-sats, fra 11-28% afhængig af antallet af børn (procentmodel).
- * Bidragsniveauet er væsentligt højere end i Danmark.
- * I et høringsnotat fra 1999 er foreslået samværsfradrag.
- * I et høringsnotat fra 1999 er foreslået en fordelingsmodel i stedet for procentmodellen.

2. Sverige

2.1. Reglerne om børns forsørgelse

Reglerne om forældrenes underholdspligt findes i "föräldrabalken" kapitel 7. Hver af forældrene skal forsørge barnet efter, hvad der er rimeligt under hensyn til barnets behov og forældrenes samlede økonomiske formåen. Der skal tages hensyn til barnets egne indkomster og sociale formåen. Den af forældrene, som ikke har del i forældremyndigheden og ikke bor sammen med barnet, skal betale børnebidrag. Har forældrene fælles forældremyndighed, er den af forældrene, som ikke bor sammen med barnet, forpligtet til at betale bidrag. Bidraget fastsættes ved dom eller aftale.

Forsørgelsespligten påhviler de biologiske forældre og adoptivforældre og i særlige tilfælde stedforældre. Det gælder den, som er gift med forældremyndighedsindehaveren og den, som har eget barn sammen med forældremyndighedsindehaveren, når parterne og barnet bor sammen. Stedforældres forsørgelsespligt er dog altid subsidiær i forhold til de biologiske forældre. Reglen bygger på tanken om, at alle medlemmer i en familie bør have samme økonomiske standard, og at en stedforælder med en god indkomst kan tilbyde sin nye familie bedre

økonomiske vilkår, end denne ellers ville have fået. Reglen har dog begrænset betydning i praksis.¹⁸³

2.2. Børnebidrag - betingelser og udmåling

Børnebidrag ophører normalt ved barnets fyldte 18. år, men der kan fastsættes uddannelsesbidrag indtil barnets 21. år, hvis barnet fortsætter skolegangen i grundskole, gymnasium el.l.

2.2.1. Bidragets fastsættelse

I Sverige kan børnebidrag altid pålægges den af forældrene, som ikke har del i forældremyndigheden og ikke bor "varaktigt" sammen med barnet. Tilsvarende gælder ved fælles forældremyndighed, når barnet bor hos den anden af forældrene. Hvis barnet bor lige meget hos begge forældre (såkaldt "växelvis boende"), kan der normalt ikke pålægges børnebidrag. Det kan i denne forbindelse have betydning for vurderingen af, om barnet bor lige meget hos begge forældre, hvor barnet har sine ejendele, og hvordan forørgelsen fordeles mellem forældrene. Det er normalt ikke tilstrækkeligt for at opnå fritagelse for betaling af bidrag, at barnet bor 1/3 af tiden hos den ene af forældrene.

Hvis barnet er anbragt udenfor hjemmet af de sociale myndigheder, er begge forældre pligtige i rimelig udstrækning at deltage i kommunens udgifter efter særlige regler herom. Socialmyndighederne kan herefter oppebære underholdsbidrag for den mindreårige.

Bidraget skal som hovedregel betales forud for en måned. En aftale om betaling af et engangsbeløb må være skriftlig og bevidnet af to personer. Hvis barnet er under 18 år, skal Socialmyndigheden godkende aftalen. Retten til børnebidrag fortabes 3 år efter den oprindelige forfaldsdag, og forældelsestiden for bidrag, som er fastsat eller aftalt, men ikke betalt, er 5 år.

2.2.2. Barnets ret

Børnebidraget tilkommer barnet. Når der er tale om et bidrag til en ung over 18 år, har den unge såkaldt "taleret", dvs. ret til at anmode om at få bidrag og til at få bidraget udbetalt. Barnet anses for bidragsberettiget og dermed part. I processuel henseende varetages barnets interesser dog af dets værge (såkaldt "ställföreträdere"), normalt den af forældrene, som barnet bor sammen med.

¹⁸³ Se Anders Agell: "Underhåll till barn och make" 1988 side 30-32

2.2.3. Bidragets udmåling

Udgangspunktet er, at børnebidraget sættes i relation til, hvad der er rimeligt under hensyn til barnets behov og forældrenes samlede økonomiske formåen. Der benyttes en såkaldt "kvotdelingsmetode". Denne går ud på, at forsørgelsen af barnet sættes i forhold til forældrenes respektive økonomiske situation. Først beregnes barnets behov for underhold. Herefter beregnes hvad hver af forældrene kan bidrage med, det såkaldte overskud. Til sidst fordeles barnets forsørgelsesbehov mellem forældrene i forhold til deres forsørgelsesevne. I Sverige er børnebidrag ikke fradragsberettiget.

Ved fastsættelsen af barnets behov tages i praksis udgangspunkt i visse skabelonbeløb. Disse beløb er oprindeligt fastsat af Socialstyrelsen som en vis procentdel af det såkaldte "prisbaseløp", og de reguleres årligt. Beløbene antages at modsvare, hvad et barn i en given alder normalt koster. For 1999 er tallene 1.972 s.kr. månedlig for børn i alderen 0-6 år, 2.427 kr. for børn i alderen 7-12 år, 2882 kr. for børn over 13 år. Den forælder, som barnet bor fast sammen med, kan i almindelighed forbeholde sig et beløb, som modsvarer en rimelig boligomkostning for både sig selv og barnet. Der kan også tages hensyn til omkostninger til "barnomsorg", og der foretages fradrag for børnetilskud fra det offentlige (2000 850 s.kr. månedlig) og evt. barnets egne arbejdsindkomster og renteindtægter, men normalt ikke til barnets evt. formue. Det således udregnede beløb modsvarer barnets behov for forsørgelse fra forældrene. Der kan også tages hensyn til individuelle forhold hos barnet, ligesom barnet efter en glidende skala kan gøre krav på en højere standard og dermed større underhold, jo bedre forældrenes økonomiske stilling er. I retspraksis har det været anført, at barnet skal have et så stort bidrag, at dets levestandard svarer til den bidragspligtige forælders.

I relation til forældrenes evne til at forsørge barnet tages udgangspunkt i hver af parternes faktiske indkomst- og formueforhold. Det er dog kun større formuer, der tages hensyn til. Det kan også indgå i vurderingen, om hver af forældrene udnytter deres erhvervsevne. Før et børnebidrag fastsættes, kan forældrene forbeholde sig et beløb til eget eller andres underhold. Beløbet til den pågældendes eget underhold omfatter sædvanlige leveomkostninger, boligomkostninger mv. Gifte eller samlevende voksne anses i princippet hver at betale ½ af boligudgifterne, men dette princip kan fraviges fx ved hjemmearbejdende ægtefæller. I særlige tilfælde kan forældre forbeholde sig beløb til underhold af ægtefælle, som han eller hun bor sammen med. Der kan også tages hensyn til, om en af forældrene er bidragspligtig i forhold til flere børn, idet udgangspunktet er, at børnene skal behandles lige - dog således at hjemmeboende børn har et vist fortrin overfor bidragsberettigede børn.

I de tilfælde, hvor forældrene har en så svag økonomi, at de ikke tilsammen kan dække barnets behov, kan bidraget reduceres, så det ikke krænker de forbeholdsbeløb, den bidragspligtige har ret til. Normalt medtages heller ikke hele overskuddet i beregningen af børnebidraget. Endelig er der mulighed for, at det børnebidrag, der er beregnet, vurderes efter en almindelig rimelighedsbetragtning.

I relation til samvær har den samværsberettigede forælder, som har haft samvær med barnet i en sammenhængende periode på mere end 5 hele døgn eller i en kalendermåned mindst 6 døgn, ret til et samværsfradrag på 1/40 af det gældende børnebidrag. Et døgn beregnes som tiden mellem 0.00 og kl. 24.00. Da bidrag i almindelighed betales månedsvis forud, kan samværsfradrag ske for næste måned. Fradraget skal i princippet udnyttes indenfor 6 måneder fra afslutningen af den måned, hvor samværet ophørte. I særlige tilfælde kan domstolene fastsætte andre vilkår for samværsfradrag. Der findes særlige regler om fordeling af rejseomkostninger mellem forældrene, således at den af forældrene, som barnet bor hos, kan pålægges at bidrage til rejseomkostninger efter en rimelighedsvurdering.

2.2.4. Bidragets størrelse

Bidraget udbetales i langt de fleste tilfælde af det offentlige med 1.173 s.kr. månedligt. Højere bidrag udbetales eventuelt direkte fra bidragspligtige til bidragsmodtager.

2.2.5. Eksempler

a.

Anvendelsen af "fordelingsmodellen" kan illustreres ved følgende eksempel:

	FADEREN S.KR.	MODEREN S.KR.	ET 5 ÅRS BARN S.KR.
Indtægt efter skat	11.140	8.640	Behov 1.972
Eget underhold (120% af PRISBASBELOP- PET)	-3.640	-3.640	
Boligudgifter	-4.000	-3.500	
Børnehave			1.500
"Barnbidrag"(offentlig ydel- se)			-750

Overskud	3.500	1.500	2.722
----------	-------	-------	-------

$$\text{Børnebidrag} \frac{3.500}{3.500 + 1.500} = 1.905$$

Enhver ændring af indtægter, “prisbasbelopp”, barnets behov, offentlige ydelser, boligudgifter eller barnets alder inden for visse intervaller vil ændre beregningerne.

b.

Et konkret beregningseksempel ud fra 1994-tal har sammenlignet bidragsniveauet i de nordiske lande¹⁸⁴.

Eksemplet byggede på et par med 2 børn og en indkomst for manden på 15.000 s.kr. månedligt og for kvinden 10.000 s.kr. månedligt.

Ved skilsmisse ville børnebidraget efter de dagældende satser være 2.700 s.kr. i Sverige ialt for de 2 børn, mens det i Danmark ville være 1.400 kr. De offentlige ydelser til den enlige forælder, ville være af nogenlunde samme størrelsesorden.

2.2.6. Aftaler og ændring

Der er i princippet fuld aftalefrihed, og en indgået aftale er bindende for begge parter, det vil sige såvel barnet som den bidragspligtige.

Et fastsat bidrag kan ændres ved dom, såfremt der er væsentligt ændrede forhold, fx ændrede indkomstforhold eller yderligere forsørgelsespligt over børn. Også en bidragsaftale kan ændres af retten, hvis aftalen er urimelig som følge af forholdene ved dens indgåelse eller omstændighederne i øvrigt. Et fastsat bidrag kan vurderes og eventuelt ændres, hvis det er betalt med et uforandret beløb i mindst 5 år.

2.3. Bidragsforskud og offentlige ydelser til børn

¹⁸⁴ “Eva og hennes barn - Ett tillämpningsexempel om inkomstförhållanden för en kärnefamilje för en ensamstående mor efter skilsmässa och för en ombildad familj” i *Anders Agell*: (red.): “Familjestöd, familjebegrepp, Underhallsskyldighet mot barn i de nordiske länderne”. 1996 s. 237-264.

Børn, hvis forældre ikke bor sammen, kan fra det offentlige få et beløb – såkaldt ”underhållsstöd”. Reglerne herom finder i en særlig lov (Lag om underhållsstöd), og beløbet udbetales normalt med 1.173 s.kr. månedligt. Den af forældrene, som ikke bor sammen med barnet, er forpligtet til at tilbagebetale hele beløbet eller en del af det til staten. Tilbagebetalingsbeløbet bestemmes ud fra reglerne i den særlige lovgivning om ”underhållsstöd”. Det kan godt være lavere end det beløb, det offentlige udbetaler til barnet. Ved en sådan tilbagebetaling anses den betalende forælder for at have opfyldt sin forsørgelsespligt overfor barnet op til det beløb, som det offentlige yder til barnet, for 2000 1.173 s.kr., uanset hvilken tilbagebetaling, der rent faktisk kræves. Hvis det privatretlige børnebidrag (”underhållsbidrag”) er højere end det beløb, der udbetales fra det offentlige, skal den bidragspligtige betale det overskydende beløb direkte til barnet. Betaler den bidragspligtige direkte til barnet et beløb, der overstiger 1.173 s.kr. månedligt, udbetales intet beløb i ”underhållsstöd” fra det offentlige.

Offentlige ydelser til børn findes også i Sverige i form af et såkaldt “allmänt barnbidrag”, som i 2000 udgør 10.200 s. kr. pr. barn årligt. Bidraget udbetales til barnets 16. år, og der kan udbetales flerbarnstillæg, ligesom der kan betales forlænget børnebidrag i særlige tilfælde også efter barnets fyldte 16. år.

De faktiske udgifter til børn er beregnet af socialstyrelsen på baggrund af “konsumentverkets” udregning af omkostninger ved at have børn. For børn i alderen 0-6 år udgør beløbet knap 22.000 s.kr. årligt, for børn i 7-12 års alderen knap 27.000 s.kr. årligt og for 13-18 årige godt 32.000 s.kr. årligt. Til disse skabelonbeløb skal lægges omkostninger til børneinstitutioner m.v. I beløbet indgår ikke boligomkostninger.

2.4. Reformovervejelser og sammenfatning

Der er visse mindre reformovervejelser i Sverige, men de vedrører ikke selve grundmodellen for bidragsudmåling, nemlig fordelingsmodellen.

- * I Sverige er bidragsudmålingen knyttet til en sammenligning mellem forældrenes indkomster og en fordeling af de beregnede omkostninger til barnet mellem forældrene efter deres økonomiske formåen (fordelingsmodel).
- * Bidragsniveauet er noget højere end i Danmark.

* Der er regler om samværsfradrag

3. Finland

3.1. Reglerne om børns forsørgelse

Den finske lovgivning om børns forsørgelse er fra 1975 med senere ændringer.¹⁸⁵ I lovens § 1 fastslås, at børn har ret til et tilstrækkeligt underhold. Det præciseres, at underhold indebærer, at såvel de materielle som de åndelige behov tilgodeses, og at disse behov skal modsvare barnets udviklingsniveau, den omsorg og uddannelse barnet behøver, samt de heraf foranledigede omkostninger.

Bidragspligten påhviler kun de biologiske, retlige forældre.

3.2. Børnebidrag

Fordelingen mellem forældrene er omtalt i § 2. Det fremgår heraf, at forældrene efter evne skal bidrage til barnets underhold. Ved bedømmelsen af forældrenes evne til at forsørge barnet skal der tages hensyn til deres alder, arbejdsevne, deres øvrige underholdspligt ifølge loven mv. Der tages også hensyn til barnets indtægter og muligheder for selv at sørge for sin forsørgelse eller andre forhold, der bevirker, at forældrene ikke afholder udgifter - eller afholder få udgifter - til barnets forsørgelse.

Det fremgår udtrykkeligt af loven, at et mindreårigt barn i spørgsmål om underholdsbidrag repræsenteres af forældremyndighedsindehaveren eller af en "god mann". Herudover gælder særregler om de sociale myndigheders ret til at repræsentere barnet.

Forsørgelsespligten ophører, når barnet fylder 18 år. Der er hjemmel til at fastsættes uddannelsesbidrag, når det findes rimeligt under hensyn til bl.a. uddannelsesperioden og omkostningerne ved uddannelsen samt barnets muligheder for efter afsluttet uddannelse selv at afholde omkostningerne ved denne. Uddannelsesbidrag kan kræves af barnet til det fyldte 20. år.

3.2.1. Bidragets fastsættelse og udmåling

Det er i § 4 fastsat, at bidraget kan udbetales til barnet, hvis forældrene ikke på anden måde sørger for barnets underhold, eller barnet ikke bor sammen med forældrene.

¹⁸⁵ L 40 af 5.9.1975/704 om underhåll av barn.

Målsætningen er at fastlægge et bidragsniveau, som baseres på barnets individuelle behov og forældrenes mulighed for at betale, og dette prøves i hvert enkelt tilfælde. I praksis er udgangspunktet for underholdsbidragets størrelse blevet 11-14% af den bidragspligtiges bruttoindkomst, men dette benyttes ikke skematisk, idet barnets individuelle behov tages i betragtning..

Underholdsbidragets størrelse og betaling fastsættes gennem aftale eller dom. Domstolen kan fastslå, fra hvilket tidspunkt børnebidraget skal betales, herunder også fra sagsanlægget, hvis der er særligt tungtvejende grunde. Underholdsbidrag kan dog højst pålægges for et år forud for sagsanlægget. Herudover gælder særregler om bidrag fra tiden før barnets fødsel m.v.

Underholdsbidrag kan betales én gang for alle, hvis dette er nødvendigt for at sørge for barnets fremtidige underhold, og det under hensyn til betalingsmulighederne hos bidragspligtige anses for at være rimeligt.

3.2.2. Eksempel

I et eksempel ud fra 1994-tal, jf. foran under Norge og Sverige, pkt. 1.3.2. og 2.2.4., blev bidraget til 2 børn i Finland, i alt 2.398, mens børnebidraget i Danmark under tilsvarende omstændigheder blev 1.440 kr. De offentlige ydelser til den enlige forælder er højere i Finland end i Danmark.

3.2.3. Aftaler og ændringer

I lovens kapitel 3 findes regler om aftaler. Det fremgår bl.a., at aftaler om underholdsbidrag skal indgås skriftligt, at det af aftalen tydeligt skal fremgå, hvor stort bidraget er m.v. Aftalerne skal underskrives af den af forældrene, som skal betale børnebidraget og forældremyndighedsindehaveren. Er barnet myndigt, skal det selv underskrive aftalen.

En aftale om underholdsbidrag skal forelægges Socialmyndigheden i den kommune, hvor barnets værge har værneting. Socialmyndighederne skal undersøge, om aftalen er i overensstemmelse med loven og indgået i korrekt form samt i øvrigt under iagttagelse af relevante forskrifter. Inden Socialnævnet stadfæster aftalen, skal det særskilt prøves, om aftalen er rimelig under hensyn til barnets ret til at få tilstrækkeligt underhold, forældrenes betalingsevne samt øvrige omstændigheder.

Det er udtrykkeligt bestemt i loven, at en aftale om afkald på bidrag til et barn i fremtiden er ugyldig.

Bidraget ændres enten ved aftale eller dom, hvis der er væsentligt forandrede forhold af en sådan karakter, at en ændring er rimelig under hensyn til såvel barnets som bidragspligtiges forhold.

3.3. Sammenfatning

I Finland udbetales også offentlige ydelser til børn.

- * I Finland er bidragsudmålingen meget konkret (skønsmode).
- * Bidragsniveauet er noget højere end i Danmark, nemlig i de almindelige tilfælde 11-14% af den bidragspligtiges bruttoindkomst.

4. Island

4.1. Reglerne om børns forsørgelse

I den islandske børnelov¹⁸⁶ findes bestemmelser om forældres pligt til at forsørge deres børn. Forældre, incl. adoptivforældre, har hver for sig eller tilsammen pligt til at forsørge barnet. Herudover har sted- og plejeforældre pligt til at forsørge deres sted- og plejebørn, dog kun så længe samlivsforholdet eller ægteskabet med de retlige, biologiske forældre består. På samme måde har plejeforældre kun forsørgelsespligt, så længe barnet er i pleje. Selv om der også påhviler den biologiske far eller mor forsørgelsespligt, kan der dog efter islandsk ret ikke pålægges børnebidrag i disse tilfælde.

Barnets forsørgelse skal ske under hensyn til forældrenes livsvilkår og barnets tarv. Herudover beskrives forsørgelsespligtens indhold ikke nærmere i loven.

Efter § 13 ophører forsørgelsespligten ved barnets fyldte 18 år. Bidragspligten ophører dog, hvis barnet indgår ægteskab forinden, medmindre "sysselmanen" bestemmer andet. Der kan pålægges uddannelsesbidrag, indtil barnet fyldte 20. år, og det er barnet selv, der fremsætter krav om bidrag til uddannelse.

4.2. Børnebidrag

¹⁸⁶ Jf. Børnelov nr. 20 af 22. maj 1992.

Den, der har forældremyndigheden over et barn, der vokser op hos kun den ene af forældrene, eller efter omstændighederne hverken hos faren eller moren, kan kræve bidrag fastsat og indkrævet, hvis vedkommende afholder udgifterne til barnets forsørgelse. Tilsvarende har den, hos hvem barnet bor, ifølge en lovlig bestemmelse, dvs. med værgens eller efter omstændighederne myndighedernes samtykke, ret til at kræve bidrag.

Bidraget tilkommer efter § 19 barnet. Forældrene har derfor ikke ret til at disponere over krav på bidrag eller at indgå aftaler om børnebidrag, der er forfaldne. Forældrenes kreditorer kan ikke gøre udlæg i disse penge.

4.2.1. Bidragets størrelse og udmåling

Bidragstørrelsen er nærmere fastlagt i § 10. Størrelsen skal fastsættes under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske kår, herunder deres erhvervsevne. Ved bidragskendelse afsagt af "sysselmanen" må bidraget aldrig fastsættes lavere end det beløb, som børnepensionen udgør efter loven om socialforsikring. Dette mindstebidrag er ca. 10.000 islandske kr. månedligt (ca.1.000 d.kr.).

I praksis fastsættes der i langt de fleste tilfælde et minimumsbidrag. Kræves bidrag højere end minimumsbidraget, træffes afgørelsen på grundlag af oplysninger om forældrenes økonomiske status, erhvervsevne, øvrige vilkår og barnets tarv. Hvis bidragspligtiges indtægt overstiger gennemsnitsindkomsten, kan bidraget forhøjes med 25 %, 50 % eller mere. Herudover lægges der vægt på, hvor mange børn bidragspligtige forsørger. Børnebidraget er ikke fradragsberettiget på selvangivelsen. Der findes ingen regler om maksimum for bidraget i den islandske lovgivning.

4.2.2. Eksempel

I et eksempel ud fra 1994-tal, jf. foran under Norge og Sverige, pkt. 1.3.2. og 2.2.4., blev børnebidraget til 2 børn i Island i alt 20.600 islandske kr., svarende til ca. 2.060 d.kr., mens børnebidraget i Danmark under tilsvarende omstændigheder blev 1.400 kr. De offentlige ydelser til den enlige forælder afviger ikke væsentligt fra de danske.

Der kan pålægges særlige bidrag til barnets døb, sygdom, begravelse eller anden særlig anledning. I praksis fremkommer sådanne krav især i forbindelse med konfirmation og tandretning. Dokumentation sker ved, at bidragsmodtageren fremlægger regninger, og myndighederne pålægger herefter den bidragspligtige at betale halvdelen.

Der findes i Island ingen offentlige tal vedrørende udgifterne til forsørgelse af børn indtil 18 års alderen. Enlige forældres forening undersøgte i 1991 størrelsen af udgifterne blandt medlemmer til forsørgelse af børn, og resultaterne var, at udgifterne til et barn i alderen 1-9 år var ca. 350.000 islandske kroner (33.495 d.kr.), for børn i 10-12 års alderen, knap 400.000 islandske kroner (38.280 d.kr.) og for børn 13-15 års alderen godt 500.000 islandske kroner pr. år. Til sammenligning kan anføres, at den gennemsnitlige årsløn for en islandsk faglært arbejder på daværende tidspunkt udgjorde knap 1,7 mio. islandske kroner (162.690 d.kr.).

“Sysselmanen” afgør tvistemål vedrørende børnebidrag, og kendelsen kan indbringes for Justitsministeriet.

4.2.3. Aftaler og ændring

En bidragsaftale kan ændres, hvis der fremkommer begrundet anmodning herom, og det bevises, at der er sket en varig ændring i forældrenes eller barnets vilkår. En aftale skal godkendes af “Socialnämnden”, som vurderer, om den er rimelig. Aftalens rimelighed skal bedømmes både under hensyn til barnets og forældrenes forhold. “Socialnämnden” kan godkende eller forkaste en aftale om bidrag, men ikke ændre den. En aftale, hvor man på barnets vegne for fremtiden afstår fra at modtage underholdsbidrag, er ugyldig. Et fastsat underholdsbidrag kan ændres gennem aftale, hvis der er sket væsentlige forandringer i forholdene.

4.3. Offentlige ydelser til børn

Der findes også i islandsk lovgivning en række regler om offentligretlig forsørgelse.

Børnetilskud betales af staten for hvert barn under 16 år, der er fastboende i Island og forsørges af personer, der er skattepligtige. Beløbet er højere for børn under 7 år. Desuden får børn af enlige forældre et væsentligt forhøjet børnetilskud, herunder et ekstra forhøjet bidrag til første barn. Endelig kan der udbetales ekstra børnetilskud til børn af enlige forældre, dog således at dette nedsættes proportionalt med den del af den skattepligtige indkomst, der overstiger visse beløbsgrænser.

Mødre- og fædreløn udbetales til enlige forældre, der forsørger egne børn under 18 år og har domicil i Island. Reglerne herom findes i den islandske bistsandslov. Desuden kan der udbetales børnepension i forbindelse med skolegang eller uddannelse for en ung mellem 18-20 år, når begge forældre er døde eller modtager invalidepension og i særlige tilfælde, hvor uddannelsesbidrag fra bidragspligtige afvises på grund af vedkommendes dårlige økonomiske vilkår, eller fordi vedkommendes forsørger ikke kan findes. Endelig kan der udbetales en særlig

støtte til den, der forsørger handicappede eller syge børn, der opholder sig hjemme eller midlertidigt på sygehus. Sådanne plejetilskud kan ydes, hvis barnets psykiske eller fysiske handicap medfører mærkbare udgifter til speciel pleje og tilsyn.

Det offentlige har efter reglen i § 19 ret til at pålægge forældrene at tilbagebetale udgifter, som det offentlige har måttet betale vedrørende forsørgelse af et barn. I praksis gøres meget sjældent brug af bestemmelsen.

4.4. Sammenfatning

- * Islands regler om børnebidrag hjemler konkret udmåling.
- * Aftaler om børnebidrag skal godkendes.

5. England

5.1. Reglerne om børns forsørgelse

De engelske regler om børnebidrag er ændret grundlæggende i 1991 og senere i 1993 og 1995. Der er tale om et administrativt system for udmåling af børnebidrag via det såkaldte "Child Support Agency".

Loven hjemler ikke forsørgelse af stedbørn, men "Judicial Orders" kan i sjældne tilfælde fastsætte bidrag til stedbørn.

Det underliggende princip fra 1991 er, at forældre har en klar moralsk forpligtelse til at forsørge deres børn, indtil de er gamle nok til at tage vare på sig selv. Forpligtelsen påhviler den fraværende af forældrene ("absent parent").

5.2. Børnebidrag

Børnebidraget vil altid udgøre en løbende ydelse.

Barnet kan i særlige tilfælde selv anmode om børnebidrag.

Ved udformningen af reglerne i 1991 prøvede man at lave et system uden skøn, men dette har været udsat for en meget voldsom kritik, hvilket har ført til, at reglerne er ændret i 1995, således at der kan ske en skønsmæssig fravigelse af de skematiske regler i bestemte situationer.

Ved bidragsudmålingen tages hensyn til begge forældres indtægt, men derimod ikke en eventuel ny partners indtægt. Der tages udgangspunkt i forældrenes nettoindtægt. Herudover fratrækkes en "selvforsørgelse", som omfatter et beløb til personlige udgifter, rimelige boligudgifter samt hensyntagen til familien (income support family premium). På denne måde fremkommer hver af forældrenes såkaldte "accessible income". For at nå frem til børnebidraget, beregnes herefter barnets bidragsbehov. Dette udgør et mindstebeløb for forsørgelsen og er afhængig af barnets alder. Hertil kommer tillæg til familien og til den eventuelle enlige forsørger (family premium and lone parent premium). Endelig tages hensyn til et forsørgelsesbeløb for den voksne, der har barnet boende.

Herudover findes en lang række indviklede regler om, at der i visse tilfælde skal ganges med 50%, ligesom der skal tages hensyn til, om bidragsbehovet er opfyldt, og om der er tale om indkomster over en vis grænse o.s.v. Formularerne er utroligt indviklede og har da også været genstand for voldsom kritik. Hvis bidragspligtige eller bidragsmodtageren ønsker at klage over afgørelsen, vil en anden medarbejder lave en såkaldt second-peer-review, og herefter kan der appelleres til "The Independent Appeal Tribunal Service", som består af en jurist og 2 andre personer.

Hvis den af forældrene, som barnet ikke bor hos, har et udvidet samvær (substantial access), det vil sige over 104 nætter om året, findes særlige regler for beregningen af bidraget, hvor der sker en fordeling ud fra det antal nætter, hver af forældrene har omsorg for barnet.

5.2.1. Eksempel

Et stærkt forenklet eksempel kan illustrere udmålingen.¹⁸⁷

Der tages udgangspunkt i begge forældres indkomst, hvorimod der ikke tages hensyn til indkomsten hos en eventuel ny ægtefælle eller partner. Fra den ugentlige bruttoindkomst trækkes skat, national forsikring og 50 % af visse pensionsbidrag. Et beløb til egen forsørgelse fratrækkes herefter fra hver af forældrenes nettoindkomst. Dette fradrag udgøres af et nærmere fastsat beløb til egen forsørgelse, rimelige boligudgifter, samt en "family premium" eller for-

¹⁸⁷ Se hertil *J. Thomas Oldham* i *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, 1996 s. 691-733, særligt s. 705 ff "Lessons from the New English and Australian Child Support Systems"

sørgelsesbidrag, hvor det er rimeligt. Herved opstår den relevante indkomst - "assessable income".

Herefter skal børnenes forsørgelsesbehov udregnes. Hvis der er to børn på 9 og 12 år, vil de månedlige beløb være baseret på "social security rates" (i dette eksempel fra 1992/1993)

Barnets behov	143 pund (ca.1.600 kr.)
"Family Premium"	36 pund (ca. 400 kr.)
"Lone parent Premium"	20 pund (ca. 200 kr.)
Behov hos bidragsmodtager	172 pund (ca. 1.800 kr.)
I alt	371 pund (ca. 4.000 kr.)

Herefter trækkes child benefit 68 pund (ca. 800 kr)

Månedligt bidragsbehov vil herefter være: 303 pund (ca. 3.200 kr.)

Bidragspligtiges og bidragsmodtagers relevante indkomst lægges herefter sammen og ganges med 50 %. Hvis dette beløb ikke overstiger bidragsbehovet, er bidragspligten 50 % af den relevante "assesable" indkomst. Hvis 50 % af den relevante "assesable" indkomst er større end bidragsbehovet, udregnes børnebidraget på en anden måde, som er meget kompliceret, idet "overskuddet" bl.a. ganges med 0,15, 0,20 eller 0,25, alt efter om bidragspligtige forsørger 1, 2 eller flere børn.

Endelig er der visse begrænsninger, bl.a. kan bidragspligtiges indkomst ikke komme under en vis minimumsindkomst, hvor der bl.a. tages hensyn til forsørgelse, boligudgifter, family premium, forsørgelsesbeløb for hvert barn i bidragspligtiges husholdning, incl. stedbørn, et vist nærmere fastsat beløb osv. Bidragspligtige må heller ikke komme til at betale mere end 30 % af sin nettoindkomst i børnebidrag. Der er også maximumsbeløb for børnebidraget, varierende efter barnets alder.

Beløbene opdateres hvert andet år.

I den familieretlige litteratur om børnebidrag findes bl.a. et citat, der viser forklaringen på, hvorledes embedsmændene har udregnet beløbet i en konkret sag. Forklaringen fylder 1 1/2 side med en meget lang række sondringer, tal, sammenlægninger og særregler med hensyn til hvilke elementer, der indgår og på hvilken måde. Den bidragspligtige udtaler i citatet: "Måden de udregnede beløbet var Q+C+V. Jeg kunne ikke forstå noget som helst, fordi der ikke er nogen forklaring om det, ikke noget, der fortæller dig, hvad disse bogstaver repræsenterer."¹⁸⁸

¹⁸⁸ Gwynn Davis, Nick Wikely and Richard Young: "Child Support in Action". side 15 ff.

Børnebidraget vil altid udgøre en løbende ydelse.

5.2.2. *Aftaler*

En aftale om, at børnebidrag ikke skal betales, er ikke til hinder for, at bidragsmodtager kan søge om bidrag. En aftale om afkald på børnebidrag er således ugyldig.

5.2.3. *Fremtidig lovændring*

I England har man netop vedtaget en lovændring af de eksisterende børnebidragsregler på baggrund af forslag fra regeringen - ("Children First, a new approach to child support") fra 1998 og ("A new contract for welfare: children's rights and parents' responsibilities") fra 1999 - med det formål at forenkle "fordelingsmodellen".

Reglerne træder i kraft i april 2002 og medfører en fundamental ændring af det engelske børnebidragssystem, idet man går bort fra at benytte de vanskeligt forståelige udregningsformulærer og fremover beregner børnebidraget som en procentsats af den bidragspligtiges nettoindkomst. Den bidragspligtige skal herefter betale 15% af sin nettoindkomst, såfremt der betales bidrag til 1 barn, 20% hvis der betales til 2 børn, og 25% hvis der betales til 3 børn.

5.3. **Sammenfatning**

- * De engelske regler om børnebidrag bygger på en sammenligning af forældrenes indkomster.
- * Ved udvidet samvær foretages en fordeling.
- * Der er vedtaget lovændringer med henblik på en forenkling af bidragssystemet (procentmodellen).

6. Australien

I Australien blev der i 1988 etableret et såkaldt "Child Support Agency", og i 1989 indførtes administrative regler om børnebidrag. Der var tale om en slags formelberegning på samme måde som i England, men ud fra andre kriterier.

Har den ene af forældrene forældremyndigheden og er ansvarlig for barnet i mere end 70% af nätterne årligt, beregnes børnebidraget som en procentdel af den anden af forældrenes skattepligtige indkomst efter fradrag af bestemte beløb. Der tages også hensyn til antallet af børn, der skal forsørges.

Procentsatsen er 18% ialt af indtægten for 1 barn, 27% for 2 børn, 32% for 3 børn, 34% for 4 børn og 36% for 5 eller flere børn. I modsætning til det engelske system tages ikke udgangspunkt i nettoindkomsten, men i bruttoindkomsten.

Der er en øvre grænse for den indkomst, der indgår i beregningen, således at den bidragspligtige ikke skal betale børnebidrag af indtægter over et vist niveau. Hvis bidragspligtiges indkomst således overstiger 250% af gennemsnitslønnen i Australien, ses der bort herfra. Før børnebidraget beregnes ud fra de anførte procentsatser, gives bidragspligtige en såkaldt selvforsørgelsesreserve, som fratrækkes, før børnebidraget beregnes. Der er tale om et beløb knyttet til sociale ydelser (benefit level for a single adult without children). Der gives større fradrag, hvis bidragspligtige har andre børn, men der tages ikke hensyn til stedbørn eller til nye partnere.

Bidragsmodtagerens indtægt har kun betydning for beregningen af børnebidrag, hvis den pågældende tjener mere end gennemsnitslønnen i Australien plus et tillæg for omkostninger til barnet.

Konsekvensen af beregningsreglerne er, at det australske system for så vidt er progressivt i den forstand, at en bidragspligtig med lav indkomst betaler en mindre procentsats af indkomsten i børnebidrag end en bidragspligtig med højere indkomst. Fx vil lønindtægter på henholdsvis 15.000 AUD dollars årligt (59.844 d.kr.) og 50.000 AUD dollars årligt (199.480 d.kr.) bevirke børnebidrag på henholdsvis 8,4% og 15,1% af indkomsten. Efter fradrag for skat, børnebidrag o.s.v. vil beløbene være henholdsvis 11.000 AUD. dollars (43.885 d.kr.) og 25.000 AUD. dollars (99.740 d.kr.).

Formlerne for børnebidrag opdateres årligt, og der tages hensyn til indtægtsændringer i løbet af året på 15% eller mere. Herudover findes en række særregler.

Forsørgelsespligten ophører, når barnet bliver 18 år, gifter sig eller etablerer et samlivsforhold. Den af forældrene, som har barnet boende, kan anmode om børnebidrag udover de 18 år, fx hvis barnet går i skole.

Hvis forældrene har fælles forældremyndighed, og barnet bor halvdelen af tiden hos hver af dem, skal der foretages beregninger af begge ægtefællers indkomster. Den af forældrene, der har den højeste hypotetiske børnebidragspligt, må herefter betale forskellen mellem de beregnede hypotetiske børnebidragsbeløb til den anden. Udvidet samvær påvirker børnebidraget på en anden måde, idet der herved tages udgangspunkt i den forholdsmæssige fordeling mellem antallet af nætter, barnet bor hos hver af forældrene.

I det australske system er der levnet plads til et vist skøn - en såkaldt "departure order", som kan anvendes, fx hvor der er pligt til at forsørge en anden person udover barnet, hvor der er specielt behov hos bidragsmodtageren, hvor der er særlige forpligtelser hos den bidragspligtige, hvor der er særlig høje omkostninger ved samvær o.s.v. Der kan også tages hensyn til formuedelingen ved skilsmisse. Disse afgørelser træffes af "Family Court of Australia", men således at en jurist ansat i "The Child Support Agency" inddrages. Der er tale om skønsudøvelse i ca. 10% af alle sager, og tallet forventes at stige. Der kan være tale om en mindre reduktion af bidragspligten, mens en forøgelse heraf normalt er større.

Ikke overraskende har en del bidragspligtige været mindre begejstrede for systemet.

I Australien gennemføres fra 1. juli 2001 særregler om samværsfradrag. De nye regler bevirker, at procentsatsen for børnebidrag sænkes med 2%, når der er tale om samvær mellem 10 og 19% af nätterne pr. år. Ved samvær mellem 20 og 29% af nätterne pr. år reduceres procentsatsen med 3%. Formålet er at opmuntre forældre til at bevare kontakten med deres børn efter samlivsophævelsen. Herved anerkendes de øgede omkostninger, der følger med særligt omfattende samvær.

* I Australien bygger børnebidraget på en %-del af bidragspligtiges indkomst - 18-36% alt efter antallet af børn.

* Bidragsniveauet er væsentligt højere end i Danmark.

7. Canada

I Canada er der inden for de seneste år gennemført ny lovgivning om børnebidrag. Formålet har været at udvikle et system, der sikrer et passende og lige niveau for børnebidrag på en måde, som er konsistent og forudsigeligt. Herudover har man ønsket fleksibilitet og sikkerhed for, at det nye system er enkelt at indføre og administrere.

Der er introduceret en særlig formular "Child Support Formula", som skal hjælpe forældre, advokater og dommere med at fastsætte rimelige og ensartede børnebidrag. Formålet hermed har været, at øge accepten af forældrenes økonomiske ansvar over for børn, og at få eventuelle konflikter om bidraget løst. Formularen skal således forbedre positive relationer mellem familiemedlemmerne, særlig barnet og den af forældrene, der ikke har forældremyndighed. Endelig peges på, at en sådan formular er et vigtigt skridt mod en "børneorienteret" tilgang til familieretten og således til bedste for barnet.

Børnebidragssystemet bygger på et grundsyn om, at begge forældre er ansvarlige for økonomisk støtte til barnet. Udfordringen har været at finde en måde, hvorpå man kan beregne det beløb, som barnet har brug for til sin forsørgelse, og fastsætte hvordan disse udgifter skal deles rimeligt mellem forældrene.

Systemet er baseret på en beregning af gennemsnitsudgifter til børn, der bor hos den ene af forældrene. Herefter deles disse udgifter mellem forældrene. Det grundlæggende spørgsmål, er, hvor stor indkomst en familie med børn behøver for at være ligeså godt økonomisk stillet som en enlig person eller et par uden børn. Det er skønnet, at et par generelt bruger 40% mere for at have samme levestandard som en enlig person. Med andre ord, for hver 50.000 kr. i indkomst en enlig person behøver, behøver et par 70.000 kr. for at have samme levestandard. Et barn forøger familiens udgifter med 30%, sådan at et par med et barn behøver 85.000 kr. for at have samme levestandard som en enlig person, der tjener 50.000 kr. Udgifterne til barnet repræsenterer således 15.000 kr. af familiens budget på 85.000 kr. eller 17,6% af familiens totale udgifter. Dette anses at dække alle indkomstgrupper. Det er hensigten at alle udgifter inkl. daginstitution omfattes, og at det skal være anvendeligt på børn i alle aldre. Flere børn medfører større omkostninger, og skalaen kan bruges på familier med op til 7 børn. Når den enlige forælders omkostninger er udregnet, lægges det til grund, at det første barn forøger udgifterne med 40% og det andet barn med et tillæg på 30% herudover.

Udgangspunktet er, at forældre med ensartet indkomst skal have ensartet levestandard. Formularen tilsigter at overføre indkomst til forældremyndighedsindehaveren fra den anden forælder, således at dette formål opnås. Ud fra barnets perspektiv er det anset rimeligt at benytte samme formular, når indtægten hos den anden af forældrene er større end forældremyndighedsindehaverens indtægt.

På grund af tilknytningen til skattereglerne er formularen så indviklet, at en computer er nødvendig til at beregne børnebidraget.

Et eksempel kan illustrere formularen:

$$\frac{\text{Bidragspligtiges disponible indkomst}}{\text{bidragspligtiges økonomiske behov}} = \frac{\text{bidragsberettigedes disponible indkomst}}{\text{økonomisk behov hos bidragsberettigede og barnet}}$$

Hvis bidragspligtiges indkomst er 250.000 kr., og bidragsberettigedes indkomst ansættes til 60.000 kr., vil formularen bestemme, hvor meget der skal betales i børnebidrag:

$$\frac{250.000 \div \text{skat} \div \text{børnebidrag}}{1,0} = \frac{60.000 + \text{børnebidrag} \div \text{skat}}{1,4}$$

I dette eksempel vil det årlige børnebidrag være ca. 42.000 kr. eller ca. 16,5% af bidragspligtiges bruttoindkomst. Hvis der var to børn, ville børnebidraget til disse være ca. 70.000 kr. årligt eller omkring 28% af bruttoindkomsten. I tilfælde af tre børn ville beløbet være 90.000 kr. eller ca. 36,5% af bruttoindkomsten. For indkomster over 750.000 kr. vil domstolene have mulighed for skønsmæssigt at fastsætte børnebidraget.

- * I Canada bygger reglerne om børnebidrag på en sammenligning af forældrenes indkomster.
- * Udgifter til børn er standardiserede og udgør 30-40% af udgifterne til en voksen eller 16-36% af bruttoindkomsten.

VI. Hvad koster børn?

Hvad koster børn? Dette spørgsmål kan ikke besvares entydigt. Baggrunden er den enkle, at livets mangfoldighed dikterer, at en sådan opgørelse ville være behæftet med betydelig usikkerhed¹⁸⁹.

I den forbindelse udgør beregningen af udgifter til børn en særlig vanskelighed, idet børn ofte er "skjult" i de tilgængelige statistikker, hvorfor man ikke præcist kan udskille, med hvilken vægt barnet tæller med ved de pågældende oplysninger om familiens økonomiske forhold¹⁹⁰.

Uanset de vanskeligheder og den usikkerhed en sådan opgørelse vil indebære, har udvalget fundet det væsentligt for de nærmere overvejelser om, hvorvidt reglerne om børns forsørgelse er tidssvarende, at danne sig et tilnærmelsesvist og overordnet overblik over børnefamiliernes økonomiske situation i dag.

Til dette brug har udvalget indhentet statistiske oplysninger og forskelligt materiale om børn og udgifter til børn, med henblik på at vurdere reglerne om børns forsørgelse. Dernæst har udvalget for at understøtte undersøgelsen tilstræbt så vidt muligt at indhente og sammenligne oplysninger fra flere kilder.

Udvalget har sammenlignet børnefamiliens økonomiske forhold på nærmere bestemte områder med forholdene på de samme områder for en tilsvarende familie uden børn. Det er dog vigtigt at være opmærksom på de usikkerheder, en sådan undersøgelse indebærer.

Det har været udvalgets opfattelse forud for undersøgelsen, at der er nøje sammenhæng mellem familiens økonomiske forhold og de udgifter, der afholdes til børnenes underhold¹⁹¹. Undersøgelsen omfatter derfor dels børnefamiliens udgifter til børn sammenholdt med det offentlige tilskud med henblik på en vurdering af børnefamiliens samlede økonomi.

¹⁸⁹ Dette betyder ikke, at der ikke findes flere - efter udvalgets opfattelse - særdeles velkvalificerede forsøg på beregninger. Et dansk standardbudget er fx udarbejdet af Forbrugerstyrelsen, jf. nedenfor pkt. 2.1. En nu lidt ældre undersøgelse findes i Socialministeriets betænkning nr. 359/1964 om familiepolitik.

¹⁹⁰ *Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen*, Tal om Børn, En statistisk beskrivelse af børns opvækst- og levevilkår i Danmark, Det Tværministerielle Børneudvalg 1995, side 9. Se endvidere *Bjørn Poulsen og Niels Glavind*: Bureau 2000, Økonomiske omkostninger ved at have børn, 1993, side 1-2, hvor det anføres, at omkostningerne ved at have børn langt fra er noget entydigt begreb. Se også Økonomiministeriet, Familier og indkomster, 1996, side 8.

¹⁹¹ Det tværministerielle Børneudvalg/Socialministeriet: Statistik om børn i Danmark, 1995, side 16, angiver børns levestandard som værende først og fremmest bestemt af deres forældres indkomst og beskæftigelse.

1. Generelt om børn

1.1. Børn og deres familier

1.1.1. Valg af samlivsform

Danskernes “valg” af samlivsform, eller familietype, har ændret sig en del siden 1950-erne og 1960-erne. Det er fx i dag mere almindeligt, at børn fødes uden for ægteskab, tilsvarende er det mere almindeligt at børn vokser op hos en enlig forsørger. Endvidere er antallet af familier med sammenbragte børn steget.

Nedenstående tabel viser den nærmere udvikling i antallet af familier fordelt efter familietype 1991-2000.

Tabel 1. Antal familier fordelt efter familietype¹⁹²

	1991	1993	1995	2000
Familier uden børn				
Enlige	1.395.964	1.421.531	1.441.337	1.436.974
Ægtepar	580.733	591.045	598.728	611.168
Andre par ¹⁹³	153.387	157.814	162.884	173.790
Familier uden børn i alt	2.130.084	2.170.390	2.202.949	2.221.932
Familier med børn				
Enlige	118.001	119.221	119.535	118.560
Ægtepar	438.654	422.374	410.883	412.704
Andre par ¹⁹⁴	98.619	106.667	110.752	116.893
Familier med børn i alt	655.274	647.938	641.170	648.157
Ikke hjemmeboende børn	14.991	14.225	14.148	15.328
Familier i alt	2.800.349	2.832.553	2.858.267	2.885.417

¹⁹² Danmarks Statistik, Statistisk tiårsoversigt 2000, side 35. Enlige udgør definatorisk deres egen familie, tilsvarende for så vidt angår ikke-hjemmeboende børn. Se i det hele også *Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen*, Tal om Børn, Det Tværministerielle Børneudvalg 1995, side 41.

¹⁹³ Hovedparten af denne gruppe udgøres af såkaldt samboende par, d.v.s. ikke-gifte par, der bor på samme adresse.

¹⁹⁴ Hovedparten af denne gruppe udgøres af såkaldt samlevende par, d.v.s. ikke-gifte par, der bor på samme adresse og som har fællesbørn.

Tabel 1 belyser, at der i perioden 1991 til 2000 er sket forholdsvis små forskydninger i familiemønstret, herunder en lille stigning i antallet af familier. Udviklingen og ændringerne i danskernes valg af samlivsform må antages at have stor betydning for anvendelsen af reglerne om børnebidrag.

1.1.2. Antallet af børn

Ca. 1/5 eller godt 1,1 mio.¹⁹⁵ af Danmarks samlede befolkning er børn i alderen 0 til og med 17 år. Det samlede antal af børn er i dag lavere end i 1985, men ventes at stige igen i den nærmeste årrække. Godt 3/4 af børnene bor hos begge forældre, resten normalt hos enten faren eller moren¹⁹⁶. Cirka 270.000 børn bor således ikke hos begge forældre.

Tabel 2 viser udviklingen siden 1980 i antallet af børn fordelt efter, hvilken af forældrene de bor sammen med siden 1980. Det fremgår af tabellen, at ca. 80 % af alle børn i 1980 boede hos begge forældre. I 1995 er dette faldet til ca. 75 % af alle børn. I perioden 1980 - 1991 er der således sket en forskydning hen mod, at et barn vokser op hos kun den ene af forældrene. Særligt stiger antallet af børn, der vokser op hos en forældre, der ikke er i nyt parforhold. Endelig bemærkes det markante fald i antallet af børn, der ikke bor hos nogen af forældrene.

Tabel 2. Udviklingen i antallet af børn fordelt efter hvem af forældrene de bor sammen med¹⁹⁷

	Børn der bor hos begge forældre	Hos mor i nyt parforhold	Hos mor der er enlig	Hos far i nyt parforhold	Hos far der er enlig	Børn der ikke bor hos forældrene	Børn i alt
1980	1.057.185	79.518	127.627	12.627	16.833	25.861	1.319.284
1980/%	80,1	6,0	9,6	1,0	1,3	2,0	100,0
1991	824.351	74.948	144.658	11.111	19.418	15.232	1.089.718
1991/%	75,6	6,9	13,3	1,0	1,8	1,4	100,0
1995	817.873	74.328	153.709	9.781	18.303	14.358	1.088.352
1995/%	75,1	6,8	14,1	0,9	1,7	1,3	100,0

¹⁹⁵ Danmarks Statistik, Befolkningen i kommunerne, 1. januar 2000.

¹⁹⁶ Danmarks Statistik, Befolkningen og valg 2000:6.

¹⁹⁷ Gengivet efter *Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen*, Tal om Børn, Det tværministerielle Børneudvalg 1995, side 47.

Nedenstående tabel viser antal børnefamilier fordelt efter antal børn. Det fremgår af tabellen, at familier med et barn i de senere år er blevet den hyppigst forekommende børnefamilietype i Danmark.

Tabel 3. Børnefamilier fordelt efter antal børn. Gennemsnitligt antal børn pr. børnefamilie¹⁹⁸

	Antal familier med				antal børn i gennemsnit
	1 barn	2 børn	3 børn	4 el. flere børn	
1980	42,5 %	42,2 %	12,5 %	2,8 %	1,76
1991	49,2 %	39,9	9,1 %	1,8 %	1,64
1995	47,6 %	40,1	10,1 %	2,2 %	1,68

1.2. Uddannelse

Unge er i dag generelt længere under uddannelse. Dermed er også tiden, hvor en forsørgelsespligtig far eller mor potentielt kan komme til at betale uddannelsesbidrag forlænget. Underudvalget har derfor fundet det formålstjenligt nærmere at undersøge hvor mange unge, der uddanner sig i dag og hvor længe.

Nedenstående tabel viser antallet af elever på forskellige uddannelser. Uddannelsesbidrag kan pålægges, når den unge er under uddannelse og er fyldt 18 år, dog maksimalt indtil det fyldte 24. år. Det er derfor særligt oplysningerne vedrørende de videregående uddannelser, der påkalder sig interesse. Udvalget har dog i tabellen også medtaget de såkaldte ungdomsuddannelser, idet det ikke er sjældent forekommende, at en ungdomsuddannelse først afsluttes efter, at den unge er fyldt 18 år¹⁹⁹.

¹⁹⁸ Tabellen er gengivet efter *Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen*, Tal om Børn, Det tværministerielle Børneudvalg 1995, tabel 2.3, side 43.

¹⁹⁹ Se fx Undervisningsministeriet, Tal der taler - uddannelsesnøgletal 1996, side 58. Sammenhold også oplysningerne om Statens uddannelsesstøtte og ungdomsuddannelserne, punkt 4.4.

Tabel 4. Elevbestand pr. 1. oktober 1989 og 1. oktober 1998²⁰⁰

	1989	1998
Almene gymnasiale uddannelser	74.576	100.391
Erhvervsfaglige uddannelser	150.646	123.777
Korte videregående uddannelser	20.797	18.139
Mellemlange og lange videregående uddannelser	124.862	175.123
I alt	370.881	417.430

Tallene i tabel 4 viser, at antallet af elever på ungdoms- og de videregående uddannelser er nogenlunde konstant i perioden 1989 til 1998, dog bortset fra de mellemlange og lange videregående uddannelser, hvor stigningen er på næsten 40% flere elever. Samlet er elevbestanden steget med godt 13 % i perioden.

Stigningen er udtryk for, at de unge i gennemsnit i dag uddanner sig i længere tid²⁰¹.

Tallene må læses med det forbehold, at optageårgangene i de næste par år - for ungdomsuddannelserne og senere også for de videregående uddannelser - vil være de små årgange fra 1980'erne. Alligevel ventes elevtallet ved de videregående uddannelser at stige frem til omkring år 2000 og derefter være uændret til år 2010²⁰².

Tabellen viser dog ikke noget om elevernes alder, men antallet af børn i alderen 18 til og med 23 år er faldet i de senere år, nemlig fra 495.711 pr. 1. januar 1987 til 419.977 pr. 1. januar 1997²⁰³. Der er således forholdsmæssigt flere unge, der videreuddanner sig fra hver årgang.

1.3. Børns arbejdsindkomst²⁰⁴

Cirka 170.000 børn mellem 10 og 17 år har et fast fritidsjob, svarende til godt 1/3 af de 10 til 17-årige. For de 15- til 17-årige har lidt over halvdelen arbejde²⁰⁵.

²⁰⁰ Danmarks Statistik, Statistisk tiårsoversigt 2000, side 38. Undervisningsministeriet, Tal der taler - uddannelsesnøgletal 1996, angiver side 56f, at der i 1995 var ca. 220.000 elever i gang med en ungdomsuddannelse og ca. 170.000 studerende i gang med en videregående uddannelse.

²⁰¹ Undervisningsministeriet, Tal der taler - uddannelsesnøgletal 1996, side 56ff og 60, hvor det angives, at elever, der startede i 1. klasse i 1992/93, i gennemsnit vil uddanne sig i 15,2 år, excl. børnehaveklasse.

²⁰² Undervisningsministeriet, Tal der taler - uddannelsesnøgletal 1996, side 56ff.

²⁰³ Danmarks Statistik, Befolkningen i kommunerne 1987, side 83 og 1997, side 96.

²⁰⁴ Se i det hele Det tværministerielle Børneudvalg/Socialministeriet: Statistik om børn i Danmark, 1995, side 24 f.

²⁰⁵ *Joi Bay*: Unges levevilkår, 1996, angiver side 32, at halvdelen af de uddannelsessøgende fra 15 til 17 år har et fast fritidsjob. Se nærmere *Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen*, Tal om Børn, Det Tværministerielle

Yderligere 25.000 har et fritidsjob ind imellem, mens ca. 10.000 arbejder i en virksomhed som egentlig ansatte.

I gennemsnit tjener de arbejdende børn og unge godt 800 kr. om måneden. De 15- til 17-årige tjener i gennemsnit 1.000 kr. om måneden, men næsten halvdelen tjener mere. 4 % af de fritidsarbejdende børn og unge mellem 15 og 17 år havde i 1993 en månedlig indtægt ved fritidsjob over 2.000 kr. Ingen i alderen 13 til 14 år havde en så høj indtægt²⁰⁶.

Der er i øvrigt en tendens til, at børn af enlige forældre arbejder i flere timer end børn i familier. Dermed har de også i gennemsnit en højere indkomst.

For så vidt angår børn og unges samlede indkomst viser undersøgelser, at en ung under uddannelse i gennemsnit har mindre end 1/3 at leve for i forhold til en ung, der ikke er i gang med en uddannelse²⁰⁷. Nedenstående tabel må derfor læses med det forbehold, at den dækker over meget store forskelle i indkomst.

Tabel 5. Gennemsnitlig personindkomst 1990-1998, kr.²⁰⁸

Alder	1990	1992	1994	1996	1998
15-19 år	29.400	28.700	30.600	31.900	33.800
20-24 år	112.400	110.200	115.200	120.700	126.300

1.4. Normalbidraget

Efter børnelovens § 14, stk. 1, fastsættes børnebidrag under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske kår, herunder deres erhvervsevne. Er begge forældre ubemidlede, fastsættes bidraget i almindelighed til det for barnets opholdssted til enhver tid gældende normalbidrag.

Nedenfor er i tabel 6 givet en oversigt over udviklingen i normalbidraget i de senere år²⁰⁹.

Børneudvalg 1995, side 141, der henviser til Socialforskningsinstituttets undersøgelse "Børns arbejde", 1993. Efterfølgende er der ved lov nr. 458 af 12. juni 1996 om ændring af lov om arbejdsmiljø, gennemført begrænsninger i bl.a. adgangen for børn under 13 år til at tage arbejde.

²⁰⁶ Se også *Joi Bay: Unges levevilkår*, 1996, side 52 og 59.

²⁰⁷ Se fx Undervisningsministeriet, *Tal der taler - uddannelsesnøgletal*, 1996, side 40 og *Joi Bay: Unges levevilkår*, 1996, side 54 f.

²⁰⁸ Danmarks Statistik, *Statistisk tiårsoversigt*, 2000, side 66. Personindkomst omfatter i princippet alle indkomster, uanset om de beskattes eller ej.

Tabel 6. Normalbidraget 1994-2000, kr.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Pr. måned	703	706	723	725	742	761	887
Pr. år	8.436	8.472	8.676	8.700	8.904	9.132	10.644

2. Udgifter

2.1. Forbrugerstyrelsens standardbudget

Der findes som allerede nævnt ikke nogen samlet tilgængelig statistik over, hvad børn koster, og det er derfor behæftet med stor usikkerhed at angive bare et nogenlunde brugbart gennemsnit over udgifterne. De for udvalget foreliggende undersøgelser viser da også stor spredning i resultatet, hvilket blandt andet må ses på baggrund af, hvilke oplysninger undersøgelserne inddrager²¹⁰.

Til belysning af børnefamiliens udgifter har udvalget taget udgangspunkt i Forbrugerstyrelsens såkaldte standardbudget, der angiver "forbrugsudgifterne for at kunne opretholde et rimeligt forbrug. Det vil sige et forbrug, som er almindeligt i forhold til aktiv deltagelse i samfundet og baseret på sund og ernæringsmæssig kost"²¹¹.

Forbrugerstyrelsen opstiller et standardbudget for 12 forskellige familietyper. Standardbudgettet omfatter alt forbrug, men ikke udgifter til boligen (huslejen) samt udgifter til varme, el, gas, forsikringer og vedligeholdelse af boligen.

²⁰⁹ Stigningen i børnebidraget fra 1999 til 2000 skyldes til dels lov nr. 966 af 20 december 1999, hvorefter normalbidraget blev forhøjet med et tillæg på 1.224 kr. årligt.

²¹⁰ *Bjørn Poulsen og Niels Glavind: Bureau 2000, Økonomiske omkostninger ved at have børn, 1993, side 1 og 9, anfører, at et niveau omkring 3.500 kr./mdl. formentlig er realistisk. Månedsmagasinet Penge og Privatøkonomi, nr. 5, maj 1995, anfører på den anden side, at et barn i gennemsnit koster sine forældre i alt 1,2 mio. kr, eller ca. 5.600 kr./mdl., indtil det fylder 18 år. Som kilder til Penge og Privatøkonomis undersøgelse angives diverse styrelser, foreninger, ministerier, forretninger og privatpersoner. Det bemærkes, at undersøgelsen omfatter en lang række særlige udgiftsposter som fx barnedåb, konfirmationsfest, pc, indretning af børne- og teenageværelse m.v. Dog indregnes også børnefamilieydelsen.*

²¹¹ Se Forbrugerstyrelsens familiebudget - et standardbudget for danske husstande, 1993 og 1998, Et rimeligt forbrug vil sige et forbrug, som er almindeligt i forhold til aktiv deltagelse i samfundet og som er bredt accepteret. Der henvises til www.forbrugerstyrelsen.dk. Forbrugerstyrelsens familiebudget er endvidere gennemgået i *Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen, Tal om Børn, Det Tværministerielle Børneudvalg 1995, side 290ff.*

De følgende tabeller viser Forbrugerstyrelsens standardbudget på lang sigt²¹².

Tabel 7. Standardbudget for enlige med og uden børn. Udgift pr. måned i kr. Lang sigt²¹³

	Enlig kvinde 18-29 år	Enlig kvinde 30-49 år	Enlig mand 30-49 år	Enlig mand 50-66 år	Enlig kvinde med barn 3-6 år	Enlig kvinde med pige 11-14 år
1993	5.540	5.290	5.710	5.400	8.050	7.410
1998	6.130	5.810	6.310	5.940	8.880	8.090

Tabel 8. Standardbudget for par (begge 30-49 år) med og uden børn. Udgift pr. måned i kr. Lang sigt²¹⁴

	Par ingen børn	Par med barn 3-6 år	Par med pige 11-14 år	Par med barn 0-½ år og barn 3-6 år	Par med barn 3-6 år og pige 11-14 år	Par med barn 0-½ år, barn 3-6 år og pige 11-14 år
1993	10.820	13.230	13.100	14.450	15.530	17.310
1998	12.190	14.880	14.600	16.280	17.410	19.640

De ovennævnte tal udtrykker gennemsnitsfamilier. I praksis afhænger budgettets størrelse også af, hvor i landet familien bor, fx m.h.t. børnepasning mv.²¹⁵.

Ved at sammenligne standardbudgettet for de enkelte familietyper henholdsvis med og uden børn fås følgende oversigt. Oversigten afspejler, hvad barnet eller børnene koster i 1993 tal.

²¹² Standardbudgettet på lang sigt angiver forbruget til de almindelige løbende udgifter incl. udgifter til sjældnere indkøb af varige forbrugsgoder. Ved varige forbrugsgoder forstås i denne sammenhæng varer, som har en levetid på 2 år og derover.

²¹³ Kilde: Forbrugerstyrelsens familiebudget 1993 og 1998 side 14.

²¹⁴ Kilde: Forbrugerstyrelsens familiebudget 1993 og 1998 side 14.

²¹⁵ Bjørn Poulsen og Niels Glavind: Bureau 2000, Økonomiske omkostninger ved at have børn, 1993, side 5.

Tabel 9. Månedlige bruttoomkostninger ved at have børn. Kr.²¹⁶

	Uden børn	Med børn	Forskel
Enlig kvinde (3-6 års barn)	5.540	8.050	2.510
Enlig kvinde (11-14 års pige)	5.290	7.410	2.120
Par (3-6 års barn)	10.820	13.230	2.410
Par (11-14 års pige)	10.820	13.100	2.280
Par (0-½ + 3-6 års barn)	10.820	14.450	3.630
Par (3-6 + 11-14 år)	10.820	15.530	4.710
Par med tre børn (0-½ + 3-6 år + 11-14 år)	10.820	17.310	6.490

Tabellen viser, at forbrugsudgifterne skønsmæssigt kan opgøres til mellem 2.000 og 2.500 kr. om måneden for det første barn, der samtidig er det relativt "dyreste"²¹⁷. Endvidere viser tabellen en tendens til, at børn er dyrere i deres første leveår.

I tabel 10 er nogle af familietyperne fra tabel 7 og 8 opstillet efter størrelsen af udgifterne pr. voksen. Tabellen viser, at parret med 3 børn har flest månedlige udgifter pr. voksen, mens parret uden børn har færrest. Der er forholdsvis store forskelle i størrelsen af udgifterne for de her sammenlignede familietyper, parret med 3 børn har således udgifter for 3.245 kr. mere pr. voksen om måneden, end parret uden børn har pr. voksen.

Tabel 10. Familietyper opstillet efter månedlige udgifter pr. voksen 1993, kr.

Familietype	Par 0 børn	Enlig 0 børn	Par 1 barn	Par 2 børn	Enlig 1 barn	Par 3 børn
Udgifter	5.410	5.710	6.615	7.225	8.050	8.655

Som det fremgår af tabel 10, afhænger hver af forældrenes månedlige udgifter af, hvilken familietype vedkommende indgår i efter ophævelsen af samlivet med den anden af barnets forældre. Bidragsmodtagerens bidragsbehov påvirkes således af, hvilken familietype vedkommende indgår i efter ophævelsen af samlivet med bidragspligtige, fx vil den pågældende have et relativt større behov for bidrag eller anden økonomisk hjælp, hvis den pågældende indgår i et nyt parforhold med yderligere børn, eller bliver enlig forsørger. Omvendt vil den bidragspligtige tilsvarende have en ringere bidragsevne, hvis denne indgår i et nyt parforhold med

²¹⁶ Tabellen er udarbejdet med udgangspunkt i *Bjørn Poulsen og Niels Glavind: Bureau 2000, Økonomiske omkostninger ved at have børn, 1993, side 6.*

²¹⁷ Dette har længe været almindelig antaget, se fx Skarrildhus-beretningen 1965, side 42. Tilsvarende anføres i Forbrugerstyrelsens familiebudget, side 23 og 56.

yderligere børn. Det bemærkes, at der ikke i standardbudgettet er taget hensyn til, om de børn, der opholder sig i familien, er børn, som de voksne i husstanden har en retlig forsørgelsespligt overfor.

I det følgende beskrives udviklingen i udgifterne til børn for så vidt angår udgifter til institution og til bolig²¹⁸.

2.2. Udgift til institutionsplads

Forbrugerstyrelsens standardbudget viser, at en af de større poster i en børnefamilies budget er udgifter til institutionsplads. Udgifterne hertil er steget med mellem 36% og 75% siden 1986. Den største stigning er sket for vuggestuepladser, der i forvejen koster mest.

Forbrugerprisindekset er i samme periode steget fra 151,7 til 199,7, eller ca. 32 %²¹⁹.

Tabel 11. Udviklingen i forældrebetaling. Månedlig takst pr. indskrevet barn for heldagsplads²²⁰

	1990 (kr.)	2000 (kr.)	Stigning i perioden (%)
Kommunal dagpleje	1.352	1.820	50
Vuggestuer	1.370	2.313	69
Børnehaver	1.002	1.307	30
Fritidshjem	657	881	34
Aldersintegrerede inst.	991	1.316	33
Skolefritidsordning ²²¹	650	1.020	54

2.3. Boligudgifter

Forbrugerstyrelsens standardbudget medtager ikke udgifter til bolig eller lignende. Det er imidlertid åbenbart, at disse udgifter har stor betydning for især børnefamilier, hvor tilstedeværel-

²¹⁸ Økonomiministeriet, Familier og indkomster, 1996, angiver, side 8, disse to udgiftsforhold som værende meget tunge for de fleste familier.

²¹⁹ Danmarks Statistik, Statistisk tiårsoversigt, 1997, side 62.

²²⁰ Tallene er beregnet ud fra Danmarks Statistik, Statistisk tiårsoversigt, 2000, side 59. Se også Indenrigsministeriets kommunale nøgletal samt amtskommunale nøgletal, 1997. Mulighed for tilskud, søskenderabat er beskrevet foran under IV, 2.2.5.

²²¹ Først medtaget i statistikken fra 1989.

sen af børn i sig selv medfører krav om en større bolig, end familien ellers ville have haft behov for.

Det er imidlertid vanskeligt at foretage præcise beregninger af børnefamiliernes boligudgifter, bl.a. på grund af, at disse i meget høj grad afhænger af boligens geografiske placering i Danmark. Således må det fx generelt antages, at boligudgifterne er højere i de større byer end på landet. Undersøgelser viser også, at andelen af børn i befolkningen er mindre i de større byer end på landet. Dette peger i retning af, at børnefamilier i højere grad bosætter sig på landet, dog undtaget unge på 15 til 17 år, der oftere bosætter sig i de større byer²²².

Bjørn Poulsen og Niels Glavind konkluderer på baggrund af Danmarks Statistiks Forbrugsundersøgelse 1987, at en børnefamilie i 1993 gennemsnitligt må øge boligudgifterne med ca. 1.200 kr. pr. barn pr. måned²²³.

3. Indkomst

Nedenstående tabel viser den gennemsnitlige familieindkomst fordelt efter familietype.

Tabel 12. Gennemsnitlig familieindkomst efter familietype.²²⁴

	Indkomst efter skat	
	1990	1998
Enlige uden børn	84.000	172.500
Enlige med børn	115.000	219.800
Enlige i alt	87.000	176.800
Par uden børn	168.000	382.200
Par med børn	206.000	471.600
Par i alt	184.000	418.200
Familier uden børn	109.000	238.100
Familier med børn	190.000	425.700
Familier i alt	128.000	280.200

²²² *Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen*, Tal om Børn, Det Tværministerielle Børneudvalg 1995, side 35f.

²²³ Bureau 2000, Økonomiske omkostninger ved at have børn, 1993, side 9.

²²⁴ Kilde: Danmarks Statistik, Statistisk tiårsoversigt, 2000, side 67.

Tabellen viser, at familier med børn i gennemsnit har en markant højere indkomst end familier uden. Forskellen gælder både for par og for enlige, men er størst for par og kan ikke tilskrives øgede offentlige tilskud alene²²⁵.

Også i Statistik om børn i Danmark²²⁶ er børnefamiliernes økonomiske situation illustreret ved at sammenligne de disponible indkomster²²⁷ med de tilsvarende indkomster for familier uden børn. I 1995 blev det konkluderet :

“- Hovedparten af børnefamilierne har en større disponibel indkomst end familierne uden børn.

...

- De senere års forbedringer af børnefamilieydelsen og nedsættelsen af forældrebetalingen i dagtilbud har betydet, at den disponible indkomst i faste priser er steget mere for familier med (børn) end for familier uden børn...”

Økonomiministeriet har i ”Familier og indkomster” 1996 foretaget en sammenligning af 14 forskellige familietyperes reale disponible indkomst før og efter udgifter til bolig og daginstitution. Det fremgår af undersøgelsen, at familier med 1 eller 2 børn i perioden 1986 til 1996 generelt set har haft en større fremgang i real disponibel indkomst end tilsvarende familier uden børn²²⁸.

Det er bemærkelsesværdigt, at børnefamilierne gennemsnitligt har en markant større indkomst end familien uden børn, men dette hænger antageligt sammen med at parrene uden børn omfatter store grupper med beskeden indtægt, fx pensionister og ganske unge par.

Da der i børnefamilierne er flere personer, der skal leve af indkomsten, er de gennemsnitlige disponible indkomster pr. person imidlertid generelt lavere for børnefamilier end for familier uden børn²²⁹.

²²⁵ Se Bjørn Poulsen og Niels Glavind: Bureau 2000, Økonomiske omkostninger ved at have børn, 1993, side 8.

²²⁶ Det tværministerielle Børneudvalg/Socialministeriet, Statistik om børn i Danmark, 1995, side 16.

²²⁷ Den disponible indkomst udgøres af alle lønindkomster m.v., overskud/underskud af selvstændig virksomhed, formueindtægter, overførselsindkomster samt indkomst fra private pensionsordninger samt af indkomst- og formueskatter, a-kassekontingenter, renteudgifter, underholdsbidrag og indbetalinger til pensionsordninger.

²²⁸ 1996. Se fx side 18-19. På grund af de undersøgte familietyper er det kun muligt at foretage en sammenligning for familier, der bor i lejet bolig.

²²⁹ Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen, Tal om Børn, Det Tværministerielle Børneudvalg 1995, side 148.

4. Offentlige tilskud

Som tidligere beskrevet er de offentlige ydelser til børn steget voldsomt i de senere år, særligt i forbindelse med vedtagelsen af den såkaldte børnepakke i 1991. Med vedtagelsen blev børnefamilieydelsen forhøjet, den maksimale forældrebetalingssandel til daginstitutioner blev nedsat væsentligt, og der blev indført obligatorisk søskenderabat, ligesom flerbørnstilskudsordningen blev udvidet. En følge heraf er, at børnefamiliernes økonomi generelt set er blevet bedre²³⁰. Samlet er de offentlige sociale udgifter til børn næsten fordoblet i perioden 1980 til 1995, nemlig fra 21,3 mia. kr. i 1980 til 40,4 mia. kr. i 1995²³¹.

I de følgende afsnit gennemgås størrelsen og udviklingen af de offentlige tilskud nærmere på enkelte hovedområder.

4.1. Børnefamilieydelsen

Efter lov om en børnefamilieydelse udbetales for børn under 18 år årligt en skattefri børnefamilieydelse²³².

For 2000 udgør børnefamilieydelsen 11.700 kr. årligt for børn indtil det fyldte 3. år, 10.600 kr. årligt for børn fra og med det fyldte 3. år og indtil det fyldte 7. år og 8.400 kr. årligt for børn fra og med det fyldte 7. år og indtil det fyldte 18. år.

I perioden 1987 til 1994 faldt antallet af familier, der modtog børnefamilieydelse, ca. 5 % til ca. 646.000 familier. Samtidig faldt antallet af børn, der modtog børnefamilieydelse, med ca. 4 % til 1.070.306. Da antallet af familier forholdsmæssigt er faldet mest, blev der i perioden lidt flere børn pr. familie²³³.

4.2. Børnetilskud

Der findes følgende former for børnetilskud²³⁴.

²³⁰ Se fx Økonomiministeriet, Familier og indkomster, 1996, side 9ff.

²³¹ *Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen*, Tal om Børn, Det Tværministerielle Børneudvalg 1995, side 278f.

²³² Se i øvrigt IV, 2.1.

²³³ *Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen*, Tal om Børn, Det Tværministerielle Børneudvalg 1995, side 73f.

²³⁴ Se i øvrigt om børnetilskud IV, 2.2.2.

- 1) Ordinært børnetilskud, der ydes til børn af enlige forsørgere - og til børn af folke- og førtidspensionister, jf. § 2 i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag²³⁵.
- 2) Ekstra børnetilskud, der udbetales til enlige forsørgere, der modtager ordinært børnetilskud, jf. børnetilskudslovens § 3. Der ydes kun ét ekstra børnetilskud uanset antallet af børn.
- 3) Særligt børnetilskud, der bl.a. udbetales, når ingen eller kun ét af barnets forældre lever, når faderskabet til barnet ikke er fastslået, eller når en af eller begge forældre modtager folke- eller førtidspension, jf. børnetilskudslovens § 4.
- 4) Flerbørnstilskud. Tilskuddet gives ved flerbørnsfødsler til hvert barn årligt indtil det fyldte 7. år, jf. børnetilskudslovens § 10 a.
- 5) Adoptionstilskud. Tilskuddet, der er et engangsbeløb, gives til forældre, der adopterer et udenlandsk barn gennem en godkendt organisation, jf. børnetilskudslovens § 10 b.

Det ordinære børnetilskud udgør i 2000 3.692 kr. årligt. Det ekstra børnetilskud udgør 3.756 kr. årligt, mens de særlige børnetilskud efter lovens § 4, stk. 2 og stk. 3 udgør henholdsvis 21.288 kr. og 10.644 kr. Flerbørnstilskuddet udgør 6.076 kr. årligt, mens adoptionstilskuddet udgør 35.033 kr.

Beløbene reguleres én gang årligt med den såkaldte satsreguleringsprocent.

For så vidt angår udviklingen i udbetaling af børnetilskud er antallet af børn, der modtager ordinært børnetilskud, steget med ca. 11 % til knap 159.000 børn i perioden fra 1987 til 1994 fordelt på ca. 110.000 familier. Antallet af familier, der modtager ekstra børnetilskud er tilsvarende steget med 7 % til knap 108.000 familier. Det må således antages, at der i perioden er kommet flere enlige med børn²³⁶.

Antallet af børn med særligt børnetilskud har derimod været nogenlunde konstant i perioden, nemlig på ca. 46.000 børn fordelt på ca. 33.500 familier.

4.3. Forskudsvis udbetalte normalbidrag og inddrivelse heraf

Efter børnetilskudslovens § 11 kan et bidrag, der ikke betales på forfaldsdagen, udbetales forskudsvis af det offentlige til den bidragsberettigede. Bidraget kan højst kræves forskudsvis udbetalt med et beløb, der svarer til normalbidraget, jf. børnetilskudslovens § 14²³⁷.

²³⁵ Børnetilskudsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 707 af 25. august 1995 med senere ændring.

²³⁶ *Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen*, Tal om Børn, Det Tværministerielle Børneudvalg 1995, side 73f.

²³⁷ Se i det hele Danmarks Statistik, Statistiske efterretninger, nr. 7, 18. april 1997, side 1ff. Se endvidere om forskudsvis udbetalte normalbidrag foran under IV, 1.10.

På landsplan udbetales årligt ca. 1,3 mia. kr. i forskudsvis bidrag. Antallet af børn med forskudvis udbetalte normalbidrag steg ca. 2 % til 168.041 børn i perioden fra 1986 til 1994. Andelen af samtlige børn er samtidig steget fra 13,6 % i 1986 til 14,5 % i 1994. For 1995 og 1996 er tallet imidlertid faldet igen til henholdsvis 14,3 % og 14,1 %.

Af forskudvis udbetalte bidrag blev 98 % inddrevet i 1998. I 1995 var tallet 95,2 %.

4.4. Udgifter til uddannelse, herunder Statens Uddannelsesstøtte

4.4.1. Offentlige udgifter til ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser

De samlede offentlige udgifter til ungdomsuddannelser og videregående uddannelser, inkl. udgifter til statens uddannelsesstøtte, var i 1994 12,5 mia. kr. til ungdomsuddannelserne og 15,5 mia. kr. til de videregående uddannelser²³⁸.

I 1994 udbetaltes ca. 5,2 mia. kr. som stipendier, og ca. 0,9 mia. som lån. Ca. 1,4 mia. kr. af stipendierne gik til unge på en ungdomsuddannelse, resten til unge på en videregående uddannelse²³⁹. I gennemsnit modtog unge på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser henholdsvis 15.400 kr. og 27.800 kr. i stipendier i 1994.

4.4.2. Nærmere om Statens Uddannelsesstøtte²⁴⁰

Fra det fyldte 18. år kan den unge søge om Statens Uddannelsesstøtte i form af stipendier. Udvalget ser i det følgende bort fra studielån, idet disse som lån skal betales tilbage senere.

Uddannelsesstøtten er for de 18- og 19-årige afhængig af forældrenes indkomster. Stipendiet ydes som et grundbeløb samt som et tillæg. Grundbeløbet er i 2000 1.252 kr. pr. måned. Tillægget er månedligt 0 kr., hvis forældrene samlet tjener 378.974 kr. eller mere, og stiger trinvis til 721 kr., hvis forældrenes samlede indkomst er 216.876 kr. eller derunder. Stipendiet til en 18- eller 19-årig hjemmeboende kan således normalt højst udgøre 1.973 kr. pr. måned.

For 20-årige og derover er støtten uafhængig af forældrenes indkomster. SU'en udgør i 2000 månedligt 1.973 kr. for hjemmeboende og 3.907 kr. for udeboende.

²³⁸ Kilde: Undervisningsministeriet, Datakontoret, Tal der taler - uddannelsesnøgletal 1996, juli 1996, side 38f.

²³⁹ Undervisningsministeriet, Tal der taler - uddannelsesnøgletal 1996, side 38f sammenholdt med side 19.

²⁴⁰ Se tillige foran under IV, 2.2.9.

Uddannelsesstøtten reguleres som tilskuddene efter børnetilskudsloven én gang årligt med satsreguleringsprocenten.

4.5. Andre offentlige udgifter

I tabel 13 er vist udviklingen i de offentlige sociale udgifter til børn og børnefamilier pr. barn fra 1980 til 1995. Det fremgår af tabellen, at de samlede sociale udgifter pr. barn i perioden er steget fra 16.200 kr. til 37.100 kr. i faste priser.

Tabel 13. Offentlige sociale udgifter til børn og børnefamilier pr. barn pr. år. 1.000 kr. i 1993-priser²⁴¹

	1980	1984	1988	1992	1995
Barselsdagpenge pr. levendefødt	26,9	44,6	64,5	65,8	62,7
Dagtilbud pr. 0 - 13-årig	9,3	11,6	14,4	17,1	18,8
Børneydelser pr. 0 - 17-årig	4,5	3,8	7,3	8,2	8,9
Boligsikring pr. 0 - 17-årig	0,5	0,7	0,8	1,3	1,4
Særlige foranstaltninger pr. 0 - 17-årig	2,6	2,8	4,0	4,5	4,0
Øvrige udgifter pr. 0 - 17-årig	0,4	0,4	0,6	0,7	0,7
Sociale udgifter i alt pr. 0 - 17-årig	16,2	18,2	26,8	31,6	37,1

Også udgifterne på sundhedsområdet er steget fra 1980 til 1993, men det er udgifterne på de sociale områder, der tegner sig for den største stigning²⁴².

5. Sammenfatning

Danskernes valg af samlivsform har ændret sig betydeligt siden vedtagelsen af den nugældende børnelov i 1960. Endvidere oplever langt flere børn i dag, at de vokser op hos kun den ene af deres forældre, særligt hos en forælder, der ikke efterfølgende er indtrådt i nyt parforhold. Derfor er også betydningen af reglerne om børnebidrag i dag øget betydeligt.

Udvalgets gennemgang af de faktorer, der efter udvalgets opfattelse har væsentlig indflydelse på, hvad et barn "koster", viser, at det er vanskeligt at sætte et bare nogenlunde præcist beløb

²⁴¹ Gengivet efter Det tværministerielle Børneudvalg/Socialministeriet, Statistik om børn i Danmark, 1995, side 32.

²⁴² Per Kampmann & Fritz von Nordheim Nielsen, Tal om Børn, Det Tværministerielle Børneudvalg 1995, side 287.

på. Vanskelighederne beror bl.a. på forskelle i forældrenes indkomstforhold, forskelle i familiens geografiske placering i landet, forskelle i forbrugsvaner m.v.

*Bjørn Poulsen og Niels Glavind*²⁴³ skønnede, at det i 1993 kostede ca. 3.500 kr. månedligt at have et barn. Udvalgets undersøgelse viser, at den anførte beløbsstørrelse må antages at give et nogenlunde retvisende indtryk af, hvad et barn koster. Udvalget anslår derfor, med de ovennævnte forbehold, at et barn i gennemsnit koster mellem 3.000 og 5.000 kr. om måneden. Udvalgets undersøgelse viser imidlertid også, at der er væsentlige forskelle med hensyn til den enkelte families økonomiske situation. Disse forskelle er tildels afledede af tilstedeværelsen af barnet/børnene, men kan også skyldes andre forhold.

Udvalgets undersøgelse peger endvidere på, at det første barn er relativt dyrere end eventuelle efterfølgende børn. Endvidere er der særlige "start"-omkostninger i forbindelse med barnets første leveår.

Udvalgets undersøgelse viser derudover, at børnefamiliernes økonomiske situation generelt set er blevet bedre i løbet af de sidste 10 år. En af årsagerne hertil må søges i de øgede offentlige tilskud, hovedsageligt som følge af et stigende politisk ønske om at tilgodese børnefamiliernes.

²⁴³ Bureau 2000, Økonomiske omkostninger ved at have børn, 1993, side 9.

VII. Udvalgets lovudkast

Gældende børnelov

Kap. 2. Barnets forsørgelse

§ 13. Forældre er hver for sig forpligtet til at forsørge barnet. Barnet skal forsørges, opdrages og uddannes under hensyn til forældrenes livsvilkår og barnets tarv.

Stk. 2. Opfylder en af forældrene ikke forsørgelsespligten over for barnet, kan statsamtet pålægge ham at udrede bidrag til barnets underhold.

§ 14. Bidraget fastsættes under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske kår, herunder deres erhvervsevne. Er begge forældre ubemidlede, fastsættes bidraget i almindelighed til det for barnets opholdssted til enhver tid gældende normalbidrag, jf. § 14 i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. Er barnet avlet ved en ved dom fastslået kønsfrihedsforbrydelse, skal faderens bidrag ansættes således, at det dækker samtlige udgifter ved barnets underhold.

Stk. 2. Bidragspligten ophører ved barnets fyldte 18. år. Bidragspligten ophører endvidere, når barnet indgår ægteskab, medmindre statsamtet bestemmer andet.

Udvalgets forslag

Lov børns forsørgelse

§ 1. Forældre har pligt til at forsørge deres barn under 18 år. Barnet skal forsørges under hensyn til dets interesse og behov samt forældrenes økonomiske forhold og forsørgersevne.

Stk. 2. Forsørgelsespligten bortfalder, hvis barnet indgår ægteskab.

§ 2. Bor barnet ikke sammen med begge forældre, og indgår de ikke aftale om barnets forsørgelse, kan statsamtet fastsætte børnebidrag, medmindre forældrene er fælles om forsørgelsen.

Stk. 2. Børnebidraget tilkommer barnet.

Stk. 3. Den, der har barnet boende, eller på anden måde forsørger det, kan kræve bidrag fastsat og udbetalt. Det gælder dog ikke, hvis barnet bor uberettiget hos denne.

Stk. 4. Statsamtet fastsætter efter ansøgning bidragets størrelse og forfaldstid. Bidraget betales månedsvis forud, medmindre andet bestemmes.

Stk. 3. Bidrag til undervisning eller uddannelse kan dog pålægges indtil barnets fyldte 24. år.

Stk. 4. Bidraget erlægges halvårsvis forud, medmindre andet bestemmes. Barnets bortadoption eller død medfører ikke fritagelse for nogen del af bidraget for den pågældende bidragsperiode.

§ 15. Særligt bidrag kan pålægges i anledning af omkostninger ved barnets dåb, konfirmation, sygdom og begravelse eller i anden særlig anledning.

§ 16. Statsamtet kan til enhver tid ændre et bidrag, når der fremkommer grundet begæring herom. Bidrag, der er forfaldet før begæringens fremsættelse, kan dog kun ændres, når ganske særlige omstændigheder foreligger.

Stk. 2. Bidrag kan kun, når særlige grunde taler derfor, pålægges for en tid, der ligger mere end 1 år forud for begæringens fremsættelse.

§ 17. Aftaler om bidrag til barnet er ikke til hinder for, at der træffes anden afgørelse af statsamtet, såfremt aftalen skønnes åbenbart ubillig, eller når forholdene væsentligt har forandret sig, eller aftalen strider mod barnets

Stk. 5. Hvis barnet ikke bor hos nogen af forældrene, og det offentlige har overtaget forsørgelsen af barnet, betaler hver af forældrene for forsørgelsen efter regler fastsat af socialministeren.

§3. Børnebidraget fastsættes til normalbidraget medmindre andet følger af §§ 4-6.

Stk. 2. Normalbidraget, der i år udgør .. kr., jf. børnetilskudslovens § 14 reguleres én gang årligt den 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. børnetilskudslovens § 25 a.

§ 4. Børnebidraget fastsættes højere end normalbidraget, hvis den bidragspligtiges økonomiske forhold taler for det. Tilsvarende gælder, hvis barnet har et særligt behov for bidrag.

§ 5. Hvis den bidragspligtige har et særligt omfattende samvær med barnet, kan statsamtet tage hensyn hertil ved fastsættelse af bidragets størrelse.

§ 6. Ganske særlige forhold hos bidragspligtige, bidragsmodtager eller barnet kan føre til, at bidraget fastsættes lavere end bestemmelserne i §§ 3-5 ville føre til.

tarv.

§ 18. Bidrag i henhold til nærværende kapitel tilkommer barnet.

Stk. 2. Retten til at kræve bidrag fastsat og til at indkræve bidraget har den, der afholder udgifterne ved barnets forsørgelse, såfremt den pågældende har eller ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller lovligt har barnet i pleje. I det omfang det offentlige afholder udgifter til barnets forsørgelse, tilkommer retten den pågældende offentlige myndighed eller institution.

Kap. 3. Bidrag til udgifterne ved fødslen mv.

§ 19. Statsamtet kan pålægge faderen at udrede bidrag til udgifterne ved fødslen og moderens underhold 2 måneder før og 1 måned efter fødslen. Under særlige omstændigheder, navnlig i tilfælde af moderens sygdom forårsaget ved svangerskabet eller fødslen, kan bidrag pålægges for indtil 4 måneder før og 9 måneder efter fødslen. Bidraget kan pålægges, uanset at barnet er dødfødt.

Stk. 2. Endvidere kan statsamtet pålægge den, der har eller kan have besvangret en kvinde, at udrede bidrag til de ved en abort forvoldte særlige udgifter.

Stk. 3. Bidrag efter denne paragrafs stk. 1 forfalder, hvis barnet er født, straks ved bi-

§ 7. Statsamtet kan efter ansøgning ændre en aftale eller afgørelse om børnebidrag, hvis

- 1) hensynet til barnet taler herfor,
- 2) der foreligger væsentligt forandrede forhold, eller
- 3) bidraget er urimeligt.

Stk. 2. Forfaldne børnebidrag kan ikke ændres, medmindre statsamtet undtagelsesvist bestemmer andet.

§ 8. Justitsministeren kan fastsætte regler om børnebidrag, herunder nærmere regler om bidragets størrelse, forfaldstid, indtægtsgrænser m.v.

§ 9. Loven træder i kraft ...

dragsfastsættelsen og ellers til de af statsam-
tet nærmere bestemte tidspunkter. Bidrag
efter stk. 2 forfalder straks. Bestemmelsen i §
16, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse med
hensyn til de i denne paragraf omhandlede bi-
drag.

Stk. 4. Bidrag i henhold til nærværende kapi-
tel tilkommer moderen eller den offentlige
myndighed eller institution, der har afholdt
de pågældende udgifter.

VIII. Bemærkninger til udvalgets lovudkast

1. Bemærkninger til udkast til lov om børns forsørgelse

1.1. Gældende ret

Ifølge § 13 i lov om børns retsstilling, jf. lovbekendtgørelse nr. 293 af 2. maj 1995, som ændret ved lov nr. 389 af 14. juni 1995 og lov nr. 966 af 20. december 1999, er forældre hver for sig forpligtet til at forsørge barnet. Barnet skal forsørges, opdrages og uddannes under hensyn til forældrenes livsvilkår og barnets tarv. Forsørgelsespligten påhviler efter de nugældende regler de retlige forældre, herunder adoptivforældre, men ikke stedforældre og plejeforældre.

Opfylder én af forældrene ikke forsørgelsespligten over for barnet, kan statsamtet i medfør af § 13, stk. 2, pålægge vedkommende at udrede bidrag til barnets underhold. Det er efter § 18, stk. 2, 1. pkt., en betingelse for at kræve bidrag, at bidragsmodtageren afholder udgifterne til barnets forsørgelse. Det er endvidere en betingelse for at kræve bidrag, at den pågældende har forældremyndigheden over barnet eller ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller lovligt har barnet i pleje, jf. § 18, stk. 2.

En forælder med eneforældremyndighed har omsorgspligten og bestemmelsesretten over for barnet. Forældremyndighedsindehaveren kan derfor anmode statsamtet om at pålægge den anden af forældrene bidrag, hvis forældremyndighedsindehaveren selv forsørger barnet. Bidraget vil som udgangspunkt blive fastsat, selvom den anden af forældrene deltager i forsørgelsen, eller barnet bor omtrent lige meget hos hver af forældrene. Dette skyldes, at ansøgeren antages at have ret til at kræve den anden forælders bidrag til barnets forsørgelse omsat i et pengebeløb. Ved fælles forældremyndighed har begge forældre lige rettigheder og pligter i forhold til barnet. Hvis der er fælles forældremyndighed, og forældrene deler forsørgelsen af barnet, kan der som udgangspunkt ikke fastsættes bidrag. Baggrunden for dette er, at det ifølge børneloven er en betingelse for at fastsætte bidrag, at en af forældrene ikke opfylder sin forsørgelsespligt. Udgifter i forbindelse med samvær tillægges normalt ingen betydning i praksis.

Forsørgelsespligten består, også selvom barnet er anbragt uden for hjemmet. En bidragspligtig fortsætter i denne situation med at betale børnebidrag efter reglerne i børneloven, mens den anden af forældrene skal bidrage til opholdsudgifterne ved barnets anbringelse i henhold til den sociale lovgivning, herunder især Socialministeriets betalingsbekendtgørelse.

Børnebidraget tilkommer barnet, men udbetales til den, der afholder udgifterne ved barnets forsørgelse, såfremt den pågældende har eller ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller lovligt har barnet i pleje.

Ifølge børnelovens § 14 skal børnebidragets størrelse fastsættes under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske kår, herunder deres erhvervsevne. Er begge forældre ubemidlede, fastsættes bidraget i almindelighed til normalbidraget for børn boende i Danmark uanset antallet af børn hos den bidragspligtige. Beløbet er for 2000 887 kr. månedligt (inkl. en ekstraordinær forhøjelse på 102 kr. ved en ændring af børnetilskudsloven i 1999). Normalbidraget er i 2001 fastsat til 915 kr. (inkl. tillæg). Det fastsættes i medfør af børnetilskudsloven og reguleres årligt efter satsreguleringsprocenten. Har den bidragspligtige særligt høje indtægter, kan der ved bidragsfastsættelsen tages hensyn hertil, mens der stort set ikke tages hensyn til bidragspligtiges særligt lave indtægter. Bidraget fastsættes således i praksis ikke til et lavere bidrag end normalbidraget. Bidragspligtiges høje indtægter indgår i det vejledende regelsæt for forhøjet bidrag, som udsendes årligt fra Civilretsdirektoratet, og som tager udgangspunkt i skabelonagtige regler afhængig af indtægtens størrelse og antallet af børn. Mens der tages hensyn til, hvor mange børn bidragspligtige har forsørgelsespligt over for, tages ikke hensyn til bidragspligtiges eventuelle nye ægteskab eller samlivsforhold. Der tages som hovedregel heller ikke i den nuværende praksis hensyn til bidragsmodtagers indtægtsforhold, ligesom der ikke tages hensyn til, om bidragsmodtageren har indgået ægteskab, indledt samlivsforhold eller har barn i et andet parforhold.

Efter praksis vil det ofte komme på tale at lade bidraget bortfalde, når barnets egenindtægt klart overstiger 3 gange normalbidraget.

Der kan fastsættes uddannelsesbidrag indtil barnets 24. år. Dette bidrag kan ikke søges af barnet selv og heller ikke udbetales til barnet. Herudover kan fastsættes konfirmationsbidrag, hvilket ofte sker i praksis. Endelig findes en række særregler om dåbsbidrag samt bidrag til fødslen og moderens underhold mv.

Bidrag til børn, der ikke opholder sig hos bidragspligtige, kan fradrages i bidragspligtiges indkomst som et ligningsmæssigt fradrag. Det ekstraordinære tillæg på 102 kr. månedligt er dog ikke fradragsberettiget. Børnebidraget beskattes hos barnet, idet normalbidraget dog er skattefrit, og idet højere bidrag end normalbidraget ofte vil være skattefrit på grund af personfradraget. Uddannelsesbidrag er skattepligtige for barnet og kan ikke fradrages i bidragspligtiges indkomst.

Der gælder ikke i børneloven særlige regler om indgåelse af aftaler om bidrag, men der findes regler om deres bindende kraft. Mens fastsatte bidrag til enhver tid kan ændres af statsamtet, når der fremkommer begrundet ansøgning herom, kan en aftale om børnebidrag kun ændres, hvis aftalen skønnes åbenbart ubillig, eller når forholdene væsentligt har forandret sig, eller aftalen strider mod barnets tarv.

Kommunerne kan udbetale børnebidrag forskudsvis svarende til normalbidraget, når dette ikke er betalt af bidragspligtige på forfaldsdagen. Højere bidrag kan ikke udlægges forskudsvist. Børnebidrag kan inddrives gennem kommunen efter reglerne i inddrivelsesloven, som bl.a. giver mulighed for umiddelbart udlæg og løntilbageholdelse. Der er også hjemmel for afsoning, men reglen benyttes ikke i praksis. Eftergivelse kan efter reglerne i børnetilskudsloven ske, når bidragspligtige ellers vil komme til at mangle, hvad der må anses for nødvendigt til eget eller familiens underhold, og der ikke i det sidste år forskudsvis er udbetalt børnebidrag. Da gælden betragtes under et ved flere børn, kan eftergivelse i praksis først ske, når det yngste barn er blevet 19 år.

1.2. Lovudkastets baggrund - bagvedliggende hensyn

Reglerne om børns forsørgelse har betydning for et meget stort antal børn og deres forældre. Som nævnt ovenfor under II, pkt. 1.1. bor ca. 270.000 børn ikke sammen med begge forældre. Tallet afspejler en stærk stigning i antallet af brudte familier igennem de senere årtier. Dette betyder, at børn, der betales bidrag til, i høj grad er børn af forældre, som flytter fra hinanden efter en kortere eller længere periode som en familie. Den gennemsnitlige bidragspligtige er ikke bare en person, som betaler, men en far eller mor som skal fortsætte med at være forælder for barnet. Også i tilfælde, hvor forældrene aldrig har boet sammen, lægges der i dag en stadig stigende vægt på betydningen af forældreskabet. Den stærke betoning af barnets ret til to forældre er bl.a. markeret i FN's Børnekonvention, hvor princippet om, at forældre har fælles ansvar for barnets opdragelse og udvikling er fremhævet. Reguleringen af børns forsørgelse og børnebidrag skal søge at bidrage til et fælles ansvar for omsorg og forsørgelse, også for forældre som ikke har barnet hos sig til daglig.

Det må tages i betragtning, at også det tidligere mønster med faderen som forsørger og moderen som omsorgsperson på fuldtid, er ændret. I den typiske børnefamilie i dag bidrager begge forældre til familiens forsørgelse gennem erhvervsarbejde, og de forventes også begge at tage del i omsorgen og ansvaret for barnet. Ganske vist er bidragsmodtager stadig oftest moderen og den bidragspligtige faderen. Men moderen har generelt set, også som eneforsørger, bedre muligheder for at bidrage økonomisk til barnets forsørgelse end tidligere, ligesom faderen ofte

har deltaget i barnets opvækst i en mere direkte og sammensat rolle, end det tidligere har været almindeligt.

De ændrede kønsrollemønstre har afspejlet sig i reglerne om forældremyndighed og samvær, som er undergået markante ændringer siden den gældende børnelovs vedtagelse i 1960. Fædrenes retsstilling er styrket betydeligt gennem de senere årtier. Der er indført regler om fælles forældremyndighed ved aftale, og der aftales nu i meget vid udstrækning fælles forældremyndighed. Hertil kommer, at reglerne og praksis om samvær er undergået ændringer med en tendens til at udvide barnets ret til samvær med den af forældrene, det ikke bor hos. Konsekvensen heraf er, at der er opstået tvivl om, hvilken indflydelse forskellige former for forældremyndighed, udvidede samværsordninger og helt eller delvist fællesskab om forsørgelsen af børnene skal have på reglerne om børns forsørgelse og børnebidrag.

I FN's Børnekonvention lægges betydelig vægt på, at et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, skal sikres retten til at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet, ligesom barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Det må overvejes, i hvilken udstrækning disse principper om selvbestemmelse og medbestemmelse for barnet kan inddrages konstruktivt ved en modernisering af børnelovens regler om børns forsørgelse.

Det bærende hensyn, som bør lægges til grund for overvejelserne om børns forsørgelse, er koncentreret om barnet, som bør sikres en rimelig forsørgelse ud fra egne og forældrenes forhold. Når forældrene ikke lever sammen, må barnet sikres forsørgelse også fra den af forældrene, det ikke bor sammen med. Samtidig er det væsentligt, at reglerne om forsørgelse og børnebidrag i videst muligt omfang opmuntrer begge forældre til fortsat omsorg. Et af de vanskelige spørgsmål er, på hvilket niveau børnebidraget skal fastlægges, og i hvilket omfang udvidede samværsordninger skal tages i betragtning ved fastsættelse af børnebidraget. Udover hensynet til barnet og til forældrene kan samfundet siges at have en selvstændig interesse i, at forsørgelsen af børn varetages af forældrene, således at den økonomiske byrde herved ikke kommer til at hvile på det offentlige. Endelig er det væsentligt, at en ordning, der berører så mange mennesker, er gennemskuelig og forudsigelig, samt at den i videst muligt omfang søger at forebygge og løse konflikter mellem parterne. Se nærmere ovenfor under II, pkt. 1.1 - 1.2.

1.3. Oversigt over lovudkastet

Det er fundet væsentligt udtrykkeligt at markere i lovudkastet, at barnet skal forsørges under hensyn til dets interesse og behov. Herved præciseres formålet med forsørgelsen og det for-

hold, at der skal tages hensyn til det enkelte barns forhold. Herudover tages hensyn til forældrenes økonomiske forhold og forsørgerevne.

Forsørgelsespligten over for børn skal fortsat påhvile de retlige forældre og ikke udvides til at gælde stedforældre, plejeforældre mv. Fastholdelsen af det retlige forældreskab som afgørende, ligger i forlængelse af den vægt, der lægges på barnets ret til 2 forældre og deraf følgende rettigheder og ansvar for de retlige forældre i relation til forældremyndighed og samvær.

Ved samlivsbrud skal forsørgelsespligten "in natura" oftest for den ene af forældrene omformes til en bidragspligt i penge - børnebidrag. Ved fastsættelse heraf er centrale spørgsmål barnets rettigheder samt betydningen af barnets bopæl, fælles forældremyndighed og forskellige former for samvær samt udgifterne i forbindelse hermed.

Det afgørende kriterium for, om børnebidrag kan pålægges, foreslås som noget nyt knyttet til det forhold, at forældrene ikke begge bor sammen med barnet. Når dette er tilfældet, kan der pålægges børnebidrag, medmindre forældrene fortsat er fælles om forsørgelsen. Børnebidraget kan kræves fastsat af og udbetalt til den af forældrene, som har barnet boende eller på anden måde forsørger det. Herved ændres det forældede begreb "forsømmelig forsørger", og hovedreglen knyttes til barnets bopæl, hvilket udgør et klarere begreb. Det er ikke afgørende, hvem af forældrene, der har forældremyndigheden, eller om der er fælles forældremyndighed. Dette svarer til retstilstanden i bl.a. Norge og Sverige.

Barnet er interessesubjekt og rettighedssubjekt i forhold til forsørgelse og børnebidrag. Det er derfor præciseret udtrykkeligt i lovudkastet, at barnets interesser og behov er afgørende, og at børnebidraget tilkommer barnet. I overensstemmelse med almindelige forvaltningsretlige grundsætninger skal barnet have ret til aktindsigt. Udvalget har drøftet, om barnet skal tillægges andre partsbeføjelser i form af ret til at søge om børnebidrag, ret til at blive hørt mv.

Det er udvalgets grundlæggende opfattelse, at hensynet til at give barnet selvbestemmelse og medbestemmelse må veje tungt, men at der også må lægges afgørende vægt på, at barnet ikke placeres som midtpunkt i en økonomisk interessekonflikt mellem forældrene. Denne konflikt vil være af en anden karakter og betydning end de konflikter, der følger af spørgsmål om forældremyndighed og samvær, og det er udvalgets opfattelse, at barnet ikke bør placeres i en sådan konflikt om dets eget underhold. Hvis barnet på eget initiativ henvender sig til statsamtet, kan dets oplysninger indgå i sagens behandling, ligesom et større barn kan få aktindsigt i overensstemmelse med reglerne i forvaltningsloven.

For børn, der er anbragt udenfor hjemmet, foreslås som noget nyt, at begge forældre skal betale for den offentlige forsørgelse efter regler, der fastsættes af socialministeren. Herved undgås, at den ene af forældrene skal betale efter reglerne om børnebidrag, mens den anden skal betale efter Socialministerens regler, særligt betalingsbekendtgørelsen.

I relation til udmåling af børnebidrag er der i de senere år indført nye regler i andre lande, herunder Sverige, England, Canada og Australien, hvortil kommer reformovervejelser i Norge. Enkelte af disse regelsæt er baseret på børnebidrag beregnet som en procentdel af bidragspligtiges indkomst - "procentmodeller" - mens flere lande har indført udmålingsregler, der sammenligner bidragspligtiges og bidragsmodtagers økonomiske forhold, hvorefter udgifterne til barnet fordeles under hensyntagen hertil - "fordelingsmodeller". Selvom disse beregningsmetoder ud fra en umiddelbar betragtning kan forekomme besnærende, har de en tendens til at komplicere udmålingsprincipperne i en sådan grad, at det er vanskeligt for den enkelte familie at udregne børnebidragets størrelse.

På denne baggrund er det foreslået, at "normalbidragsmodellen" fastholdes, når det gælder mellemindkomster. Ved normalbidragsmodellen fastsættes børnebidraget til et standardbeløb så længe bidragspligtige og bidragsmodtager har mellemindtægter, dvs. i indtægtsintervallet 150.000 - 300.000 kr. årligt (2000 niveau). Ved at fastholde dette enkle princip i langt de fleste tilfælde vil reglerne blive forudsigelige og enkle at anvende for den enkelte familie. Dette kan fremme indgåelsen af aftaler på området og herved medvirke til, at konflikter dæmpes eller undgås.

Normalbidragets størrelse må fastlægges ud fra overvejelser om, hvad det koster at have børn. Disse udgifter er anslået til at ligge i størrelsesordenen 3.000-5.000 kr. månedligt, se ovenfor under VI, hvor der nærmere er redegjort herfor.

Til brug for overvejelserne om bidragsniveauet har udvalget fået foretaget beregninger af virkningerne for bidragspligtige og bidragsmodtager af at sætte børnebidraget op til henholdsvis 1.200 kr. eller 1.700 kr. månedligt. Der er ved beregningerne taget hensyn til reglerne om ydelser til børn og børnefamilier. Der er taget udgangspunkt i de bidragssatser, der var gældende i foråret 1999. Herudover har udvalget foretaget undersøgelser af bidragsniveauet i andre lande. Disse har vist, at det danske børnebidrag, ikke mindst normalbidraget, er meget lavt sammenlignet med en lang række andre lande, herunder også de nordiske. På baggrund af udgifterne til forsørgelse af børn samt de foretagne beregninger og undersøgelser af bidragsniveauet i andre lande foreslår udvalget, at der sker en væsentlig forhøjelse af normalbidraget.

De enkle regler for mellemindkomster og normalsituationer foreslås suppleret af mere fleksible regler for de situationer, der ligger uden for disse områder. Der foreslås derfor mere skønsprægede regler, hvor bidragspligtiges indtægter er særligt høje, hvor barnet har et særligt behov, hvor samværet er særligt omfattende samt i tilfælde, hvor helt ekstraordinære omstændigheder gør sig gældende i samspillet mellem bidragspligtige, bidragsmodtager og barnet. En tydeliggørelse af lovhjemlen til at fastsætte bidraget både højere og lavere end normalbidraget er således foreslået.

Højere bidrag kan efter lovudkastet fastsættes, når den bidragspligtiges økonomiske forhold taler for det. Det samme gælder, hvor barnets behov særligt taler for, at der fastsættes højere bidrag.

Som det nærmere er begrundet foran under II, pkt. 4.2 - 4.4., skal der nu være hjemmel til at fastsætte *lavere bidrag*, end normalbidraget, eksempelvis i tilfælde af særligt omfattende samvær, eller hvor der foreligger helt ekstraordinære forhold hos bidragspligtige.

Samværsfradrag, hvorefter der ved bidragsudmålingen kan tages hensyn til samvær over et vist antal dage eller lignende, kendes i en lang række lande. Fordele og ulemper ved indførelsen af en regel herom er nøje overvejet, se foran under II, pkt. 4.4.

Fordelene er især, at barnets ret til to forældre understøttes, at det fælles ansvar for såvel barnets omsorg som forsørgelse understreges, og at et særligt omfattende samvær ikke kommer til at medføre en ekstra økonomisk belastning af samværsforælderen. Ulemperne er navnlig risikoen for, at samværsfradrag i børnebidraget forstærker samværskonflikter og kan udgøre et økonomisk problem for den bidragsmodtager, der fortsat betaler alle faste udgifter vedrørende barnet. Afvejningen af de modstående hensyn er vanskelig, men det foreslås, at der indføres mulighed for samværsfradrag i tilfælde, hvor samværet er særligt omfattende. Fradraget kan ske både i forhold til normalbidraget og i forhold til forhøjede bidrag.

Hensyntagen til det særligt omfattende samvær skal ske efter et konkret skøn, da meget faste regler på området ikke muliggør den vurdering af de konkrete forhold, som ofte vil være hensigtsmæssig i disse sager. Spørgsmålet om transportudgifter i forbindelse med samvær knytter sig naturligt til reglerne om forældremyndighed og samvær og kan eventuelt overvejes i forbindelse med en revision af reglerne herom.

Lavere bidrag end de almindelige regler ville føre til, er også foreslået i de tilfælde, hvor der foreligger ganske særlige forhold hos bidragspligtige, bidragsmodtager eller barnet. Der kan

være tale om tilfælde, hvor bidragspligtige uden for enhver tvivl varigt er uden bidragsevne, fx fordi den pågældende er bosat i et land med en meget lav levestandard.

Der kan også være tale om, at bidragsmodtager har ekstraordinært gode økonomiske forhold, mens bidragspligtige har en ekstraordinær lav indkomst. Det er dog forudsat, at lavere bidrag end normalbidraget kun vil komme på tale i et meget beskedent antal sager, hvor forholdene er helt specielle. Se foran under II, pkt. 4.2. og 4.3. Herudover foreslås en modernisering af reglerne om eftergivelse, således at adgangen til at eftergive bidragsgæld udvides - se nærmere foran under II, pkt. 4.2.3.

Det foreslås i øvrigt, at de særlige bidrag, *konfirmationsbidrag* samt *bidrag ved barsel, dåb mv.* afskaffes. Også *uddannelsesbidragene* foreslås afskaffet under hensyn til de nugældende regler om uddannelsesstøtte til personer over 18 år. Disse ændringer vil betyde en administrativ forenkling, idet der i dag behandles mange sager herom.

Det er fortsat ønskeligt, at forældrene indgår *aftaler* om børnebidrag. Det foreslås i denne forbindelse, at en aftale skal kunne ændres, hvis hensynet til barnet taler for en ændring, i tilfælde af væsentligt forandrede forhold, og i tilfælde hvor aftalen er urimelig. Som noget nyt foreslås, at muligheden for at ændre afgørelser og aftaler om børnebidrag gøres ensartede, idet den nuværende forskel i muligheden for at ændre et fastsat og et aftalt bidrag anses uhensigtsmæssig.

Endelig foreslås det, at *kompetencen* til at fastsætte børnebidrag som hidtil skal ligge hos statsamtet, at reglerne om afsoning og sikkerhedsstillelse for bidragsgæld afskaffes, og at reglerne om eftergivelse moderniseres og udvides. Desuden foreslås som noget nyt, at der skal ske månedsvist betaling af børnebidrag. Nærmere regler om bidragets størrelse, når bidragspligtiges indtægt afviger fra normalområdet, eller når der i øvrigt bliver tale om udøvelse af et skøn som følge af ekstraordinære forhold hos bidragspligtige, bidragsmodtager eller barnet foreslås fastsat i administrative forskrifter.

Til § 1

Hovedreglen om, at forældre - som hidtil - hver for sig er forpligtet til at forsørge deres børn, præciseres i stk. 1. 1. pkt. Forsørgelsespligten er fortsat knyttet til det retlige faderskab og moderskabet. Det er derimod uden betydning, om den pågældende har del i forældremyndigheden. Stedforældre og plejeforældre har ikke forsørgelsespligt over for stedbørn og plejebørn. En person, som har fået forældremyndigheden overført ved aftale eller fx fået forældre-

myndigheden efter de retlige forældres død, får ikke herved retlig forsørgelsespligt over for barnet.

Muligheden for at pålægge uddannelsesbidrag til barnets 24. år er foreslået afskaffet, jf. bemærkningerne til § 6, pkt. c. Herefter vil der være overensstemmelse mellem forsørgelsespligten og pligten til at betale børnebidrag, idet begge forpligtelser ophører, når den unge fylder 18 år. Barnet har som udgangspunkt ingen pligt til at forsørge sig selv, så længe det er under 18 år. Se om hensyntagen til barnets indtægter, jf. bemærkningerne til § 6, pkt. c.

I stk. 1, 2. pkt. markeres udtrykkeligt, at barnet skal forsørges ud fra dets interesse og behov. Herved præciseres formålet med forsørgelsen, og at der må tages hensyn til det enkelte barns forhold, herunder det miljø barnet lever i. Dette ligger i forlængelse af bestemmelsen i FN's Børnekonvention om, at barnet skal komme i første række ved regler om børn. Der kan ved anvendelsen af bestemmelsen ses på barnets fysiske og psykiske tilstand, evner og interesser samt udtrykte ønsker. Der er ved ordvalget lagt vægt på, at barnet af forældrene naturligt tillægges øget medindflydelse i relation til forsørgelsens karakter i takt med dets alder og modenhed. Se om børnebidrag nærmere nedenfor bemærkningerne til § 2. Forsørgelsen må afpasses efter forældrenes økonomiske forhold og forsørgerevne. Der kan herved lægges vægt på, i hvilket omfang forældrene har udnyttet deres eksisterende erhvervs- og forsørgelsesevne.

Forsørgelsespligten bortfalder efter stk. 2 - som hidtil - hvis den unge indgår ægteskab, idet der herved er en ny retlig forsørger. Derimod bortfalder forsørgelsespligten ikke umiddelbart, hvis den unge etablerer et samlivsforhold, men samlivsforholdet kan efter omstændighederne medføre, at der ikke fastsættes børnebidrag. Bidraget bortfalder ved barnets død eller bortadoption, ligesom det bortfalder ved bidragspligtiges død. Forsørgelsespligten bortfalder ikke, hvis barnet selv får et barn, da hensynet bag de privatretlige regler om forsørgelsespligt fortsat gør sig gældende i denne situation.

Til § 2

Til stk. 1

Det afgørende kriterium for, om børnebidrag kan pålægges, foreslås som hovedregel knyttet til det forhold, at forældrene ikke begge bor sammen med barnet. Herved ændres den tidligere betingelse om, at en af forældrene ikke opfylder forsørgelsespligten over for barnet - det der i praksis med et forældet udtryk har været benævnt "forsømmelig forsørger" - og erstattes af et

udgangspunkt, som er mere relevant, og er klarere, og som lettere kan dokumenteres, nemlig barnets bopæl. Dette svarer til retstilstanden i bl.a. Norge og Sverige.

Når barnet bor hos én af forældrene, er der en formodning for, at den pågældende er hovedforsørger, og at der således ikke sker forsørgelse af barnet "in natura" fra begge forældre. Beviset for barnets bopæl må ved uenighed først og fremmest føres ved oplysning om bopælsregistrering i folkeregistret, således som det også kendes fra lovgivningens regler om børnefamilieydelse, børnetilskud mv. I tilfælde, hvor forældrene midlertidigt har hver sin bolig, fordi den ene fx er i udlandet på studieophold, udstationeret i arbejdssammenhæng eller lignende, eller fordi den pågældende er i fængsel, kan der i almindelighed ikke fastsættes børnebidrag, da forældrene stadig formodes at være fælles om forsørgelsen.

Formodningen for, at den af forældrene, barnet bor hos, er hovedforsørger, kan modbevises, men bevisbyrden ligger i så fald hos den af forældrene, der mener at opfylde forsørgelsespligten, selvom barnet ikke bor hos den pågældende. Opfyldelsen af forsørgelsespligten kan i givet fald dokumenteres ved aftaler, bilag i form af kvitteringer, regninger osv. Disse må omfatte ikke blot almindelige udgifter i forbindelse med samvær, men også andele af mere faste udgifter, såsom daginstitutionsbetaling, kontingenter og lignende. Se nærmere om samværets betydning i relation til børnebidragets størrelse; bemærkningerne til § 5.

Hvis barnet bor stort set lige meget hos begge forældre, og disse deler udgifterne til barnets forsørgelse, kan der ikke fastsættes børnebidrag. Bevisbyrden for, at barnet bor lige meget hos begge forældre, og at parterne deler udgifterne til barnets forsørgelse, påhviler den af forældrene på hvis folkeregisteradresse, barnet *ikke* er tilmeldt.

Ved afgørelsen af, om der skal fastsættes børnebidrag, er det ifølge lovudkastet ikke længere af betydning, hvem af parterne der har (del i) forældremyndigheden over barnet, idet der først og fremmest lægges vægt på barnets bopæl. Herved undgås også, at spørgsmålet om børnebidrag får en uheldig indflydelse på eventuelle aftaler om forældremyndighed. Der er dog den sammenhæng, at forældremyndighed giver ret til at bestemme barnets bopæl, forsørgelse mv., således at denne ret ved eneforældremyndighed tilkommer forældremyndighedsindehaveren og ved fælles forældremyndighed begge forældre i forening.

Til stk. 2.

Børnebidraget skal anvendes til barnets forsørgelse og tilkommer barnet. En konsekvens heraf er, at barnet bliver beskattet af bidraget efter skattelovgivningens regler herom. Normalbidraget er skattefrit, mens bidrag udover normalbidraget beskattes hos barnet, hvilket fx har be-

tydning for forhøjede børnebidrag, når barnets indtægt overstiger personfradraget. En anden konsekvens er, at der ikke kan foretages udlæg i et tilgodehavende på børnebidrag for forældrenes gæld. Beskyttelsen ophører ved udbetaling af børnebidraget - medmindre beløbet er indsat på en særlig konto eller på anden måde adskilt fra bidragsmodtagerens penge. Barnet har ikke noget retligt krav på, at børnebidraget anvendes på en bestemt måde, men har i kraft af § 1 ret til forsørgelse, hvorved der tages hensyn til dets interesse og behov. Barnet er således interessesubjekt. Bestemmelsen indebærer, at barnet har krav på en forsørgelse, som står i forhold til det børnebidrag, der betales. I tilfælde af klar og markant tilsidesættelse af barnets interesse og behov må de almindelige sociale hjælpeforanstaltninger finde anvendelse.

Barnet er part i sagen om børnebidrag. En række af de partsbeføjelser, som er relevante i forbindelse med børnebidrag, herunder ret til partshøring, begrundelse osv., udøves dog af bidragsmodtager. På lignende måde er det den, der har barnet boende eller på anden måde forsørger det, der kan ansøge om børnebidrag og forlange det udbetalt til sig. Barnet kan således ikke selv ansøge om børnebidrag eller forlange det udbetalt til sig, ligesom barnet ikke skal høres under en sag om børnebidrag. Hvis barnet henvender sig til statsamtet, kan dets oplysninger indgå ved sagens behandling, ligesom et større barn kan få aktindsigt i overensstemmelse med forvaltningslovens regler. Se i det hele udvalgets overvejelser II, 2.2.

Til stk. 3.

Retten til at kræve bidrag fastsat og udbetalt tilkommer den, der har barnet boende eller på anden måde forsørger det. I almindelighed vil barnets bopæl således være afgørende. Anden form for forsørgelse end "naturalforsørgelse" i forbindelse med at have barnet boende kan forekomme, hvor en af forældrene betaler barnets ophold et andet sted end i hjemmet, fx i tilfælde af kostskoleophold, udvekslingsophold i udlandet og lignende.

Hvis barnet bor hos andre end forældrene, kan begge forældre pålægges bidrag efter anmodning fra den, som har barnet boende.

Situationen, hvor det offentlige har overtaget forsørgelsen, fx ved at barnet anbringes uden for hjemmet, er nu udtrykkeligt reguleret i stk. 5. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Retten til at kræve bidrag fastsat og udbetalt er afhængig af, at den, der har barnet boende eller på anden måde forsørger det, er berettiget hertil. Begrebet "lovlig pleje" er foreslået erstattet af en terminologi, hvorefter udbetaling af børnebidrag ikke kan ske til en person, barnet bor hos, når barnet bor *uberettiget* hos den pågældende. Det vil i hvert fald være tilfældet,

hvor der er tale om et strafbart forhold, jf. straffelovens § 215, herunder børnebortførelse. Også hvor en far eller mor fx i forbindelse med samvær uberettiget beholder barnet, kan børnebidrag afskæres med henvisning til, at barnet bor uberettiget hos den pågældende. Det beror på en konkret vurdering, om den, som har barnet boende uberettiget, kan fastholdes i en bidragsbetaling til den anden af forældrene, fx fordi denne afholder faste udgifter til institution mv.

Som udgangspunkt vil der ikke være tale om, at barnet bor uberettiget hos den pågældende, hvis barnet selv vælger at flytte over til den anden af forældrene eller en anden person, og fогedretten nægter at gennemtvinge en udlevering af barnet, eller der sker stiltiende accept af barnets flytning. I så fald vil den af forældrene, barnet er flyttet til, kunne kræve børnebidrag. Dette svarer til den nugældende praksis.

Til stk. 4.

Kompetencen til at fastsætte børnebidrag foreslås som hidtil tillagt statsamtet. Det er en betingelse, at der fremkommer en begæring om børnebidrag fra den, der har barnet boende.

Det foreslås, at børnebidraget i almindelighed udbetales månedsvis forud, men at statsamtet ud fra de konkrete omstændigheder kan beslutte andet. Månedsvis betaling er anset for det mest praktiske - i lyset af den foreslåede forhøjelse af normalbidraget.

Det er efter lovudkastets § 8 forudsat, at det i administrative forskrifter fastsættes, at bidrag kun kan pålægges for en tid, der ligger mere end 6 måneder forud for ansøgningen, hvis særlige grunde taler derfor. Herved vil ønsket om en accept af en vis tilpasningsperiode blive afvist mod ønsket om ikke at pålægge bidragspligt for langt tilbage i tiden. Særlige grunde kan fx foreligge i tilfælde, hvor en faderskabssag trækker ud, idet bidrag ikke kan fastsættes, før det retlige faderskab er fastslået.

Til stk. 5.

I de tilfælde, hvor forsørgelsen er overtaget af det offentlige, foreslås som noget nyt, at der indføres hjemmel til, at begge forældres forsørgelse af deres barn reguleres efter reglerne i den sociale lovgivning.

Det offentlige antages i denne relation at have overtaget forsørgelsen af et barn, når barnet er anbragt uden for hjemmet på en døgninstitution, i en plejefamilie eller på et godkendt opholdssted ved kommunens foranstaltning i henhold til servicelovens § 40. Det offentlige antages

ges ikke at have overtaget forsørgelsen i situationer, hvor barnet er på hospitalet, hvor der af kommunen er ydet tilskud til et ophold på en kostskole eller efterskole, ligesom dette heller ikke er tilfældet, hvor barnet er i fængsel.

Udvalget finder, at forældrenes pligt til at bidrage til udgifterne ved et barns ophold uden for hjemmet bør reguleres efter sociallovgivningen, hvis udgangspunkt er, at forældre (og barn) skal betale for døgnophold, jf. servicelovens § 52. Efter disse regler fastsættes forældrenes betaling i forhold til deres økonomiske forhold, og det er muligt at fastsætte betalingen til 0 kr.

Ved at bedømme forældrenes pligt til at bidrage til udgifterne ved barnets ophold efter det samme regelsæt opnås mulighed for at tage hensyn til begge forældres forhold.

Til § 3

Til stk. 1.

Bestemmelsen indeholder hovedreglen om børnebidragets størrelse. Udvalget foreslår, at begrebet normalbidrag fastholdes og anvendes i loven. Normalbidrag vil være aktuelt for den meget store gruppe af forældre, som har mellemindtægter. Denne gruppe forventes at udgøre langt over halvdelen af de tilfælde, hvor børnebidrag søges fastsat. Normalbidraget skal svare til det særlige børnetilskud efter børnetilskudslovens § 4, stk. 3, jf. børnetilskudslovens § 14. Normalbidraget udgør i år 2000 et grundbeløb på 785 kr. og et tillæg på 102 kr., dvs. i alt 887 kr.

Størrelsen af børnebidraget for det år, en ny lov om børns forsørgelse træder i kraft, foreslås fastsat i loven. På baggrund af de faktiske udgifter til børn, som tilnærmelsesvist bør fordeles ligeligt mellem forældrene, samt under hensyn til at den reelle værdi af børnebidraget er faldet gennem årene, foreslås en forhøjelse af normalbidraget i forhold til den nugældende sats. Denne sats er meget beskeden både i forhold til de faktiske forsørgelsesudgifter til børn og i forhold til niveauet for børnebidrag i andre lande - herunder de øvrige skandinaviske lande - som vi normalt sammenligner os med. I Norge er mindstebidraget således 1.127 n.kr. månedligt, og et almindeligt bidrag vil eksempelvis være 1.400 n.kr. månedligt. I Sverige er det forskudsvist udbetalte beløb 1.173 sv.kr., mens et almindeligt bidrag kan være 1.400 sv.kr. månedligt.

Virkningerne af at sætte børnebidraget op til henholdsvis 1.200 kr. og 1.700 kr. er vist i bilag 2 for forskellige indkomstniveauer og familiesituationer. Beregningerne er foretaget ud fra

reglerne i foråret 1999, dvs. før ændringen med forhøjelse af børnebidraget senere i 1999. Disse beregninger viser bl.a., at en forhøjelse af normalbidraget til henholdsvis 1.200 kr. og 1.700 kr. månedligt vil bevirke, at det samlede månedlige rådighedsbeløb for den bidragspligtige vil falde med henholdsvis 263 kr. og 563 kr. pr. barn, og at der vil ske et fald i rådighedsbeløbet pr. person i husstanden på henholdsvis 155 kr. og 331 kr. for hvert barn. For bidragsmodtager vil en forøgelse af normalbidraget til 1.200 kr. eller 1.700 kr. om måneden medføre en stigning af det samlede rådighedsbeløb pr. måned med henholdsvis 439 kr. og 939 kr. pr. barn. Dette gælder mellemindkomsterne og i almindelighed de lave indkomster, mens beløbene for højindkomstfamilierne vil være lidt anderledes.

Til stk. 2.

Det er i lovudkastet fastsat, at normalbidraget skal reguleres en gang årligt den 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. lov om satsreguleringsprocent. Dette er i overensstemmelse med, hvad der i øvrigt gælder ved regulering af ydelser på det sociale område.

Til § 4

Bestemmelsen indebærer, at bidraget kan fastsættes højere end normalbidraget i tilfælde, hvor den bidragspligtiges økonomiske forhold taler for det. Den nugældende praksis, hvorefter bidraget forhøjes med forskellige procentsatser ved højere indkomster, foreslås videreført med nogle korrektioner. Det foreslås, at de vejledende grænser fastholdes, herunder normalbidrag med tillæg på 50% og 100%, mens det kan overvejes at ophæve tillægget på 25% under hensyn til, hvor niveauet for normalbidraget fastlægges. Det bør betones, at der alene er tale om vejledende satser, således at udgangspunktet er et konkret skøn over samtlige omstændigheder i den enkelte sag, så snart man er uden for mellemindtægterne. Da bidragssystemet bør være forudsigeligt og overskueligt foreslås, at den nugældende årlige cirkulæreskrivelse med vejledende retningslinier for indtægtsgrænser erstattes af en bekendtgørelse herom, jf. lovudkastet § 8.

Udover hensyn til bidragspligtiges indkomst bør der kunne fastsættes forhøjede børnebidrag i tilfælde, hvor hensyn til barnets behov taler herfor. I enkeltstående tilfælde foreslås det derfor, at der tages hensyn til ekstraordinært store *udgifter til barnet*, fx medicin, allergikost og lignende, som ikke dækkes ad anden vej, fx via sociale ydelser. Desuden kan der af hensyn til kontinuiteten i barnets liv tages hensyn til særlige uddannelsesmæssige foranstaltninger fx udgifter til privatskole samt i særlige tilfælde til dyre fritidsaktiviteter, der er etableret af forældrene i enighed.

Det er forudsat, at en maksimumsgrænse for børnebidraget videreføres i praksis. Overgrænsen må fastsættes i lyset af det bidragsniveau, der bliver gældende i normalt tilfælde, og bør - som hidtil - i særlige tilfælde kunne overskrides. Grænsen kan eventuelt fastsættes i en bekendtgørelse om børnebidrag, efter lovudkastets § 8.

Til § 5

I tilfælde af samvær, der ligger markant udover det sædvanlige, foreslås som noget nyt, at der skabes mulighed for at tage hensyn hertil ved fastsættelsen af børnebidragets størrelse. Forslaget om samværsfradrag forudsætter, at normalbidraget er på et andet og højere niveau end i dag.

Efter den foreslåede regel kan samvær undtagelsesvist føre til nedsættelse af børnebidraget, når der er samvær af særligt stort omfang. Et almindeligt samvær vil efter praksis i dag ofte blive fastsat til i alt 90-100 samværsdage årligt eller 7½-8 dage om måneden, nemlig week-endsamvær fra fredag til søndag aften/mandag morgen (2½ dag), en hverdag fra om eftermiddagen til næste dags morgen (½-1 dag), 14 dages sommerferie, hver anden vinterferie/efterårsferie (7 dage) og 3 dage i forbindelse med jul samt 3 dage i forbindelse med påske. Først når samværsdagenes antal overstiger 110-120 dage, vil betingelsen om særligt omfattende samvær kunne være opfyldt. Et særligt omfattende samvær kan fx være 136 samværsdage årligt eller 11 dage om måneden, nemlig et week-endsamvær fra onsdag eftermiddag til mandag morgen (5 dage), og feriesamvær som ovenfor nævnt.

I hvilket omfang, der herefter kan fastsættes lavere børnebidrag end normalbidraget på grund af særligt omfattende samvær, må bero på en konkret vurdering.

Ved afgørelsen kan der tages hensyn til forholdet mellem forældrenes indtægter og til fordelingen af udgifter, herunder udgifter til institution og lignende. Herudover kan der tages hensyn til fordelingen af udgifterne mellem forældrene, herunder særligt de faste udgifter til institution mv. Varetagelse af omsorgsforpligtelser, fx pasning af børnene ved sygdom mv., kan også i særligt klare tilfælde indgå i vurderingen.

Nedsættelsen af børnebidraget i medfør af denne regel kan efter ansøgning foretages af statsamtet. Reglen forudsættes kun anvendt i klare tilfælde, hvor fastsættelse af børnebidrag efter de normale regler herom vil forekomme urimelig. Bevisbyrden for, at der er tale om et særligt omfattende samvær, og at dette har mindsket behovet for børnebidrag, påhviler den af for-

ældrene, der ønsker bidraget nedsat. Der skal i almindelighed tages udgangspunkt i parternes aftale om samvær eller afgørelse fra statsamtet om samvær, således som samværet er udmøntet på årsbasis. Reglerne om samværsfradrag forudsættes også anvendelige i relation til midlertidigt samvær, især hvis det midlertidige samvær fastsættes i forbindelse med en samlivsophævelse.

Anvendelsen af den nye hjemmel til at nedsætte bidraget til et lavere beløb end ellers må ses i sammenhæng med normalbidragets størrelse. Jo højere normalbidraget bliver, jo større vil behovet for at kunne foretage samværsfradrag være. Dette hænger bl.a. sammen med, at det ofte vil være u hensigtsmæssigt at nedsætte bidraget som følge af særligt omfattende samvær, hvis normalbidraget er af en beskeden størrelse og derfor i høj grad vil gå til dækning af faste udgifter til institution og lignende.

Et fradrag i børnebidraget som følge af særligt omfattende samvær vil ske skønsmæssigt. Der er ikke foreslået faste satser pr. dag eller lignende. Fradraget vil i særlig grad kunne ske efter en vurdering af de almindelige forsørgelsesudgifter vedrørende samværet herunder mad, fritidsaktiviteter, transport og lignende. Udgifter til transport i forbindelse med etableringen af samvær kan derimod ikke tages i betragtning. Det er kun den ekstraordinære del af samværet, der kan begrunde samværsfradrag.

Når der bliver tale om at nedsætte et normalbidrag som følge af særligt omfattende samvær, kan forskudsvis udbetaling af bidraget kun ske med det nedsatte beløb. Det bør derfor fremgå af bidragsresolutionen, et der er tale om et nedsat børnebidrag som følge af et særligt omfattende samvær.

Det er forudsat, at de nærmere regler om samværsfradrag fastsættes i bekendtgørelsesform, jf. lovudkastet § 8.

Til § 6

Som noget nyt foreslås indført en regel om, at der ved fastsættelse af bidragets størrelse kan tages hensyn til ganske særlige forhold hos bidragspligtige, bidragsmodtager eller barnet.

Bestemmelsen er tænkt som en snæver undtagelsesregel, der efter en konkret vurdering kan føre til, at børnebidraget fastsættes til et lavere beløb, end de almindelige regler om bidragsudmåling vil føre til.

a. Bidragspligtiges forhold

I tilfælde, hvor den bidragspligtige uden for en hver tvivl varigt ikke har betalingsevne, fx. fordi den pågældende er bosat i et land med en lav levefod, kan det komme på tale at nedsætte bidraget eller helt at undlade at fastsætte børnebidrag, dvs. at fastsætte dette til 0 kr. Herved undgås også udgifter til forgæves inddrivelse. Fastsættelse af et bidrag på 0 kr. forudsætter, at der er tale om et varigt fravær af betalingsevne. Derimod vil der ikke i almindelighed ved studerende, pensionister, kontanthjælpsmodtagere mv. kunne blive tale om at nedsætte normalbidraget.

Den principielle pligt til at betale normalbidraget er således fastholdt i langt de fleste tilfælde, også selvom bidragspligtige har en beskedent betalingsevne. Samtidig foreslås det imidlertid, at reglerne om eftergivelse moderniseres væsentligt, således at der fx hvert 3. år kan foretages en helhedsvurdering af den bidragspligtiges økonomiske situation, hvorefter der eventuelt kan ske eftergivelse af bidragsgælden for den pågældende periode. Herved undgås, at bidragsgælden, således som det er tilfældet i dag, vokser og først kan eftergives, når bidraget til det yngste barn ikke har været forskudsvist udlagt i et år, jf. børnetilskudslovens § 21. Formålet med forslaget er at animere den bidragspligtige til at betale for fremtiden, når betalingsevnen forbedres. Bidragsgæld skal efter forslaget tillige være omfattet af reglerne om frivillig akkord.

For bidragspligtige, der på grund af deres økonomiske forhold efter § 4, normalt skal betale forhøjet bidrag, kan reglen i § 6 anvendes til ud fra en konkret vurdering af bidragspligtiges forhold i øvrigt at undlade en sådan forhøjelse eller at begrænse den i forhold til de almindelige vejledende satser herom.

Ved den konkrete afgørelse af, om bidraget skal sættes til et lavere beløb, end de almindelige regler herom vil føre til, kan spørgsmålet om bidragspligtige har flere børn, herunder antallet af børn, der forsørges i hjemmet, indgå.

Bidragspligtiges eventuelle ægteskab eller samliv med en anden end barnets far eller mor vil i almindelighed ikke bevirke, at børnebidraget nedsættes. Dog kan der i undtagelsestilfælde tages hensyn til et sådant ægteskab eller samliv, hvis det på markant måde har forringet bidragspligtiges bidragsevne, fx. i tilfælde hvor den nye ægtefælle eller samlever har flere børn og er uden forsørgerevne. Der vil dog være tale om snævre undtagelsestilfælde, og bidraget kan i almindelighed ikke nedsættes til under normalbidraget.

Ved vurderingen af, om bidraget skal nedsættes under hensyn til bidragspligtiges forhold, er det forudsat, at bidragspligtiges forhold vurderes i sammenhæng med de økonomiske forhold hos bidragsmodtager og barnet. En nedsættelse af bidraget vil således lettere komme på tale, hvor bidragsmodtager eller barnet har særligt gode økonomiske forhold og bidragspligtige meget beskedne forhold.

Det er forudsat, at en eventuel fastsættelse af bidraget til et lavere beløb end normalbidraget ikke skal påvirke bidragsmodtagerens ret til at få normalbidraget udbetalt af det offentlige. Det er således foreslået, at der tages højde for denne situation fx ved at indføre et særligt børnetilskud.

b. Bidragsmodtagers forhold

Udgangspunktet er, at der kun tages hensyn til bidragspligtiges og ikke til bidragsmodtagers økonomiske forhold, når begge har mellemindtægter.

Det vil derfor ikke være nødvendigt for statsamtet at indhente oplysninger om bidragsmodtagers økonomiske forhold. Hvis bidragspligtige gør opmærksom på, at bidragsmodtagers økonomiske forhold har en sådan karakter – eller har ændret sig på en sådan måde – at dette bør indgå i overvejelserne om bidragets størrelse, indhentes disse oplysninger af statsamtet.

I tilfælde, hvor bidragsmodtager har en helt ekstraordinært høj indtægt og bidragspligtige en lav indtægt, kan der efter en konkret vurdering blive tale om at fastsætte et bidrag, der er lavere end normalbidraget. I dette tilfælde vil kun det således fastsatte bidrag kunne udbetales forskudsvis af det offentlige.

Bidragsmodtagers nye ægteskab eller samliv skal ifølge forslaget som altovervejende hovedregel ikke have indflydelse på bidragspligten eller børnebidragets størrelse, men der kan undtagelsesvist tages hensyn til et nyt ægteskab eller samlivsforhold ved udøvelsen af det konkrete skøn. Det er herved forudsat, at der er tale om fælles folkeregisteradresse og et længerevarende forhold.

c. Barnet

Barnets egne indtægter skal ifølge forslaget ikke have indflydelse på børnebidraget, når de er af en beskeden størrelsesorden, se hertil også lov om forældremyndighed og samvær § 2, stk. 3, og værgemålslovens § 25, stk. 2, hvorefter forældrene kan anvende barnets indtægter til dets underhold “i passende omfang og under hensyntagen til deres og barnets stilling.” Kun

hvis barnets egne indtægter overstiger 5.000- 6.000 kr. om måneden (2000-niveau), skal de efter udvalgets opfattelse kunne få indflydelse på børnebidraget. Hvornår dette skal ske, beror på en konkret vurdering af indtægternes karakter. Der skal ikke tages hensyn til barnets formue, og det er forudsat, at der udvises stor tilbageholdenhed med at inddrage barnets formueafkast i form af renteindtægter eller lignende. Børnepension, der hidrører fra bidragsmodtageren, skal - som hidtil - ikke have indflydelse på barnets ret til børnebidrag.

De særlige bidrag ved *barsel, dåb* mv. foreslås afskaffet, og det samme gælder *konfirmationsbidragene* i lyset af, at normalbidragene foreslås forhøjet. Også muligheden for mod bidragspligtiges protest at fastsætte *uddannelsesbidrag* til den unges 24. år foreslås afskaffet, især under hensyn til, at der findes særlige regler om uddannelsesstøtte også til skolegang for unge mellem 18 og 24 år.

Til § 7

Til stk. 1.

Der er ikke i børneloven fastsat særlige formregler om indgåelse af aftaler, hvilket indebærer, at princippet om aftalefrihed gælder uden form- eller godkendelseskrav. Statsamtet kan eventuelt være behjælpelig med at nedskrive en aftale om børnebidrag.

Aftaler om børnebidrag er ud fra almindelige aftaleretlige principper som udgangspunkt bindende. I bestemmelsen foreslås hjemmel til at tilsidesætte aftaler, der ikke tager tilstrækkeligt hensyn til barnet. Endvidere foreslås, at aftaler - som hidtil - skal kunne ændres i tilfælde af væsentligt forandrede forhold, ligesom aftalen skal kunne tilsidesættes, hvis den er urimelig allerede på det tidspunkt, hvor den indgås eller senere er blevet urimelig, fx på grund af udefra kommende forhold, herunder ændrede regler, der vil kunne medføre væsentligt forandrede forhold.

Som noget nyt foreslås, at ændringsreglen ikke skal skelne mellem fastsatte og aftalte bidrag. Dette skyldes ikke mindst, at det i praksis er almindeligt at indgå "indtil videre"-aftaler. Ændringskriteriet er derfor i begge situationer ifølge forslaget, at bidraget er urimeligt, hvorved der i særlig grad kan tages hensyn til omstændigheder ved indgåelse af en eventuel aftale samt ændrede forhold. Ændrede indtægtsforhold hos bidragspligtige vil være den hyppigste ændringsgrund. Også ændringer hos barnet eller bidragsmodtager, eller ændringer i antallet af børn vil undtagelsesvist kunne spille en rolle.

Når aftaler om børnebidrag er led i en generel økonomisk aftale i forbindelse med separation og skilsmisse - en såkaldt "pakkeaftale", kan der ved spørgsmålet om eventuel ændring lægges særlig vægt på forudsætningerne for aftalen om børnebidrag, herunder sammenhængen med aftalens øvrige aspekter. Herved kan aftalens øvrige momenter inddrages ved vurderingen af, om aftalen om børnebidrag er rimelig.

Det er forudsat, at aftaler om, at der ikke skal betales børnebidrag, eller at der skal betales nedsat børnebidrag, skal kunne ændres ud fra en konkret vurdering, hvor hensynet til barnet spiller en afgørende rolle. Det er således tanken, at adgangen til at tilsidesætte sådanne aftaler skal være relativt vid. Derimod forudsættes det, at en aftale om et højere bidrag end det, statsamtet ville have fastsat, skal være vanskeligere at tilsidesætte - især hvis aftalen om forhøjet børnebidrag er led i en samlet aftale, hvor der gives afkald på andre rettigheder, fx ægtefællebidrag. Der gælder et væsentlighedskriterium med hensyn til forandrede forhold, men det er ikke tanken, at der skal indføres særlige procentgrænser som betingelse for ændring. Spørgsmålet om ændring må bero på en skønsmæssig vurdering.

Til stk. 2.

Det foreslås udtrykkeligt fastsat, at forfaldne bidrag normalt ikke kan ændres, men at statsamtet undtagelsesvist kan bestemme andet. Herved er der mulighed for at tage hensyn til ekstraordinære situationer. Forældrene kan også indgå aftaler om spørgsmålet.

Til § 8

Bestemmelsen er indsat for at give mulighed for at fastsætte nærmere regler om indtægtsgrænser, beregningen af bidrag, forfaldstid, regler om ændring mv. Mens indtægtsgrænser og lignende forudsættes fastsat i bekendtgørelsesform, kan en række af de øvrige bestemmelser eventuelt fastsættes i andre former for administrative forskrifter.

Til § 9.

Fra lovens ikrafttræden vil de nye satser for normalbidraget være gældende. Dette bevirker dels, at børnebidrag for fremtiden fastsættes til det nye normalbidrag, dels at forældre, der allerede betaler børnebidrag, kan pålægges at betale det nye normalbidrag.

Forældre, der betaler normalbidraget med et procenttillæg, skal betale efter de nye satser. Det forudsættes, at forældre, der er uenige om fortolkningen af en gældende bidragsresolution, indsender resolutionerne til statsamtet til afgørelse, ligesom der udsendes en vejledning til kommunerne.

Har parterne indgået en aftale om børnebidrag, må der også ved spørgsmål om ændring af aftalen tages udgangspunkt i de nye regler, herunder det ændrede bidragsniveau. Samtidig må der dog ses på forudsætningerne for aftalens indgåelse, hvilket kan medføre, at de nye regler ud fra en konkret vurdering af aftalen tillægges mindre vægt.

Som udgangspunkt må en aftale om, at der skal betales "normalbidrag, for tiden kr. ...", efter lovens ikrafttræden skulle fortolkes således, at beløbet relateres til det nye niveau for normalbidraget. Hvis aftalen lyder på fx "normalbidraget + 50 %", må der ved fortolkningen tages udgangspunkt i det nye normalbidrag med tillæg af 50 %. Der er dog mulighed for efter ansøgning at få foretaget en konkret vurdering af aftalen i statsamtet. I denne forbindelse forudsættes det, at bidraget almindeligvis kan ændres i overensstemmelse med de nye vejledende regler for forhøjet bidrag med nye indtægtsgrænser. Vil dette føre til betaling af et mindre beløb end det hidtil aftalte, vil de vejledende regler dog ikke nødvendigvis være afgørende.

Lyder aftalen om børnebidrag på et fast kronebeløb, vil udgangspunktet være, at dette fortsat er gældende. En nærmere fortolkning af aftalen og forudsætningerne herfor vil dog kunne føre til et andet resultat. Dette vil fx kunne være tilfældet, hvor det aftalte bidrag er mindre end det nye normalbidrag. I så fald vil aftalen i almindelighed kunne ændres, således at der skal betales bidrag svarende til normalbidragets niveau. Herudover vil der blive tale om en konkret fortolkning, hvor der bl.a. kan tages hensyn til, at forholdene har forandret sig væsentligt, ved at niveauet for normalbidraget er ændret. Endelig vil der altid være mulighed for at tilsidesætte en aftale om børnebidrag, fordi hensynet til barnet eller aftalens urimelighed taler for en sådan ændring.

Det er forudsat, at overgangsreglerne udmøntes nærmere i administrative forskrifter. Det forventes, at et stort antal sager vil blive indbragt for statsamtene, der som nævnt ovenfor, efter en konkret vurdering, vil tage stilling til størrelsen af det nye bidrag.

Ændring af bidragsafgørelser har normalt kun virkning for fremtiden, medmindre der er tale om særlige omstændigheder. Der bør tages stilling til, i hvilket omfang ansøgninger om ændring, der fremsættes i forbindelse med lovens ikrafttræden, kan imødekommes med tilbagevirkende kraft fra lovens ikrafttrædelsestidspunkt.

IX. Bilag

Bilag 1

Antal børnebidragsafgørelser for 6 udvalgte statsamter²⁴⁴ i perioden
1.1. - 31.12.1999

	Vejle	K.O.	Ribe	KbhSA	Vestsj.	Nordj.	I alt	%
12501	561	814	347	977	598	778	4.075	26.0
12502	29	13	1	20	19	2	84	0.5
12503	99	128	21	182	75	52	557	3.5
12504	13	10	9	40	12	25	109	0.7
12505	36	23	25	50	31	34	199	1.3
12506	43	55	16	43	18	20	195	1.2
12507	26	39	61	114	11	99	350	2.2
12508	27	20	18	29	12	67	173	1.1
12509	78	155	21	125	85	115	579	3.7
12510	195	231	111	256	197	269	1.259	8.0
12511	29	86	1	65	47	6	234	1.5
13501	521	546	383	939	564	760	3.713	23.6
13502	35	26	2	16	19	4	102	0.6
13503	175	156	98	459	160	114	1.162	7.4
13504	33	31	25	77	36	64	266	1.7
13505	67	35	45	98	48	69	362	2.3
13506	19	42	10	43	12	15	141	0.9
13507	26	58	73	195	13	120	485	3.1
13508	5	4	5	8	2	5	29	0.2
13509	2	8	3	10	2	4	29	0.2
13510	221	197	133	314	194	300	1.359	8.7
13511	23	74	2	88	40	17	244	1.6
I alt	2.263	2.751	1.410	4.148	2.195	2.939	15.706	100

1x501 : Fastsættelse - normalbid.

1x502 : Fastsættelse af nedsat bid.

1x503 : Fastsættelse af forh. bid.

1x504 : Fastsættelse af udd.bid.

1x505 : Neds./bortf. pga. B's indt.

1x506 : Ændring i forfaldstid

1x507 : Andre ændringer

1x508 : Dåbsbid.

1x509 : BM's underhold/fødsel

1x510 : Konf./beklædn.bid

1x511 : Andre afgørelser

²⁴⁴ Det har ikke været muligt at indhente de specialiserede tal for samtlige statsamter, idet det alene er de 6 statsamter nævnt ovenfor, der i perioden har ført en udvidet statistik. Tallene er dog udtryk for næsten halvdelen af samtlige behandlede sager i landet. Tallene 12/13 henviser til henholdsvis sager udenfor og i ægteskab.

18. marts 1999

**Notat
om
familietypeeksempler til belysning af effekten af at hæve normalbidraget**

I notatet gennemgås en række familietypeeksempler, som Socialministeriet har beregnet for Børnelovsudvalget, underudvalget om børns forsørgelse med henblik på at belyse betydningen af forskellige størrelser af normalbidraget for rådighedsbeløbet for henholdsvis en bidragspligtig og en bidragsberettiget forsørger.

1. De udvalgte familieeksempler

Beregningerne er foretaget for tre hovedtyper af familier:

1. En lønmodtagerfamilietype med mellemindkomst.
2. En lønmodtagerfamilietype med høj indkomst.
3. En kontanthjælpsfamilietype.

For alle hovedtyper gennemføres beregningerne for tilfælde med 1, 2 og 3 bidragspligtige/-berettigede børn.

For hvert af disse tilfælde beregnes husstandens rådighedsbeløb i 5 "familiesituationer":

- enlig bidragspligtig
- bidragspligtig med ny ægtefælle uden børn
- enlig bidragsberettiget
- bidragsberettiget med ny ægtefælle uden børn
- bidragsberettiget med ny ægtefælle og et fælles barn

Rådighedsbeløbet beregnes som husstandens indkomst inklusive eventuelle offentlige tilskud efter fradrag af skat, ATP og arbejdsmarkedsbidrag og faste udgifter til bolig, elvarme, dagtilbud, fagforening mv. samt ydet/modtaget børnebidrag.

For alle tilfælde gennemføres beregningen ved 3 forskellige niveauer for normalbidraget: 761 kr. (den gældende sats), 1.200 kr. samt 1.700 kr. om måneden. I tilfældene med den gældende sats forudsættes, at bidraget fastsættes afhængig af bidragspligtiges indkomst ifølge Civilretsdirektoratets vejledende retningslinier. I de øvrige tilfælde forudsættes efter

udvalgets ønske, at der ikke sker en indkomstafhængig forhøjelse af bidraget.

Alle beløb er i 1999-prisniveau.

2. Antagelser

Indkomster

- I lønmodtagerfamilietyper med mellemindkomst har alle voksne (den bidragsberettigede og den bidragspligtige samt deres eventuelle ægtefælle) en bruttoindkomst på 230.000 kr.
- I lønmodtagerfamilietyper med høj indkomst har alle voksne en bruttoindkomst på 400.000 kr.
- I kontanthjælpsfamilietyper er alle voksne kontanthjælpsmodtagere. Kontanthjælpen udgør pr. 1. januar 1999 114.708 kr. årligt for forsørgere og 86.160 kr. årligt for andre.

Børn

Beregningerne er udført for tilfælde med 1, 2 og 3 bidragspligtige børn. Vedrørende børnenes alder og udnyttelse af dagtilbud er gjort følgende antagelser ved de forskellige tilfælde af antal børn i husstanden (inklusive et eventuelt fællesbarn med ny ægtefælle):

- 1 barn: Et barn på 1 år i vuggestue.
- 2 børn: Et barn på 1 år i vuggestue og et barn på 3 år i børnehave.
- 3 børn: Et barn på 1 år i vuggestue og to børn på henholdsvis 3 og 5 år, begge i børnehave.
- 4 børn: Et barn på 1 år i vuggestue, to børn på henholdsvis 3 og 5 år i børnehave, samt et barn på 7 år i fritidshjem.

Børnene i eksemplerne har ikke nogen selvstændig indtægt udover børnebidraget.

Daginstitutionsbetaling

Ved beregningen af betaling for dagtilbud anvendes gennemsnitlige kommunale takster på landsplan pr. 1.1.1999 ifølge en undersøgelse foretaget af Bureau 2000 for Pædagogisk Medhjælper Forbund (takster før beregning af eventuel økonomisk friplads og søskenderabat):

Vuggestuetakst:	2.240 kr./md.
Børnehavetakst:	1.259 kr./md.
Fritidshjemtakst:	846 kr./md.

A-kasse og fagligt kontingent

For lønmodtagerfamilie 1 antages, at hver person betaler i alt 8.867 kr. årligt i A-kasse bidrag og fagligt kontingent. For lønmodtagerfamilie 2 antages, at hver person betaler i alt 9.814 kr. årligt i A-kasse bidrag og

fagligt kontingent. Kontanthjælpsfamilierne betaler hverken A-kasse bidrag eller fagligt kontingent.

Boligudgifter mv.

Alle familier bor til leje. For alle indkomstgrupper antages, at den årlige husleje udgør 36.000 kr. for enlige uden børn, 48.000 kr. for enlige med børn og 60.000 kr. for par med og uden børn. Udgifter til varme, el, mv. er sat til henholdsvis 5.000 kr., 6.000 kr. og 7.000 kr. for de tre størrelser lejligheder. Boligsikring er beregnet med udgangspunkt i boligstøttereglerne pr. 1. marts 1999.

Særligt vedr. kontanthjælpsmodtagerne

Om alle kontanthjælpsmodtagere antages, at:

- de er over 25 år, dvs. er berettigede til voksensats;
- de har modtaget kontanthjælp i en periode på over 6 mdr., hvorfor de skal indbetale bidrag til ATP og tvungen opsparing;
- de ikke har haft en tidligere indtægt, der berettiger til særlig støtte til høje boligudgifter efter aktielovens § 34 udover støtte i et omfang, der sammen med øvrige indtægter svarer til maksimalt 80 pct. af højeste dagpengebeløb.

3. Bemærkninger til familieeksemplerne

Resultaterne af familietypeberegningerne fremgår af vedlagte bilag.

- ./ *Bilag 1* viser i oversigtsform de enkelte familietyperes rådighedsbeløb pr. måned ved de tre forskellige niveauer af normalbidraget.
- ./ Oversigtstabellerne *i bilag 2* svarer til oversigten i bilag 1 med den forskel, at rådighedsbeløbene her er beregnet som vægtede gennemsnitlige rådighedsbeløb pr. person i husstanden (jf. nedenfor om beregningen af de vægtede gennemsnitsbeløb).
- ./ *I bilag 3* er for hvert eksempel udspecificeret de enkelte udgifts- og indtægtsposter, der ligger bag rådighedsbeløbene i tabellerne i bilag 1 og 2.

Generelle bemærkninger

Børnebidraget tilkommer efter gældende regler barnet. Bidrag indtil normalbidraget er skattefrit, mens bidrag udover normalbidraget er skattepligtigt hos barnet. Da det i eksemplerne antages, at børnene ikke har indtægter udover børnebidraget, skal der imidlertid ikke i nogen af tilfældene betales skat.

Forældrens indkomstforhold påvirkes således ikke af størrelsen af normalbidraget eller antallet af bidragsberettigede børn. Det betyder, at justeringer af normalbidragets størrelse hverken vil påvirke beregningen af

betaling for dagtilbud, boligsikring eller særlig støtte efter aktielovens § 34.

For *den bidragsberettigede* vil en justering af normalbidraget således generelt slå fuldt igennem i rådighedsbeløbet i alle situationer, des. uanset indkomst, ægtefælle, boligudgift, udnyttelse af dagtilbud m.v.

For *den bidragspligtige* påvirkes skatten af børnebidragets størrelse, da børnebidrag er fradragsberettiget. En større udgift til børnebidrag vil således generelt følges af en lavere skattebetaling for den bidragspligtige. Det betyder, at justeringer i normalbidragets størrelse ikke vil slå fuldt igennem i den bidragspligtiges rådighedsbeløb.

Generelt vil en forøgelse af normalbidraget således på grund af fradragsretten alt andet lige forøge den bidragsberettigedes rådighedsbeløb mere, end det vil formindske den bidragspligtiges rådighedsbeløb.

Samlede og vægtede gennemsnitsbeløb

Sammenlignes familiernes samlede rådighedsbeløb har den bidragsberettigede generelt et større beløb til rådighed hver måned end den bidragspligtige i tilsvarende familiesituation. Det skyldes primært, at den bidragsberettigede har indtægter i form af børnebidrag og børnetilskud, samt i nogle tilfælde en højere boligstøtte (der for de enliges vedkommende dog modsvares af større boligudgifter, da det er antaget, at enlige med børn har en højere husleje end enlige med børn).

Imidlertid er udgiftsbehovet for en enlig naturligvis større end for en familie med hjemmeboende børn. For at lette sammenligningen af familiernes reelle økonomiske situation er der derfor også beregnet et gennemsnitligt rådighedsbeløb pr. person for de enkelte familier. Gennemsnitsberegningen er vægtet under hensyntagen til, at udgiftsbehovet for en husstand ikke vokser ligefrem proportionalt med antallet af husstandsmedlemmer. Der er anvendt OECD's standardvægte, hvorefter den første voksne i husstanden tæller fuldt med, mens udgiftsbehovet for den næste voksne indgår med vægten 0,7 og udgiftsbehovet for hvert barn vægter 0,5. Når der i det nedenstående refereres til rådighedsbeløb pr. person er der tale om et gennemsnitligt rådighedsbeløb vægtet på denne måde.

Familietype 1: Lønmodtagerfamilien med mellemindkomster

Den bidragspligtige (1. a+1. b)

Efter de gældende regler har den enlige bidragspligtige (1.a) med et bidragspligtigt barn et månedligt rådighedsbeløb på 6.884 kr. Familien bestående af en bidragspligtig med en ny ægtefælle (1.b) har med et bidragspligtigt barn et samlet månedligt rådighedsbeløb på 15.473 kr, svarende til 9.102 kr. pr. person (vægtet gennemsnit).

For såvel den enlige som den gifte bidragspligtige falder det samlede rådighedsbeløb med 456 kr. pr. barn, der betales bidrag til. For det gifte par svarer det til et fald på 268 kr. i rådighedsbeløb pr. person.

Ved en forøgelse af normalbidraget til henholdsvis 1.200 og 1.700 kr./md. falder det samlede månedlige rådighedsbeløb for både den enlige og ægteparret med henholdsvis 263 kr. og 562 kr. pr. bidragspligtigt barn. For parret svarer det til et fald pr. person i husstanden på henholdsvis 155 kr. og 331 kr. for hvert bidragspligtigt barn.

Den bidragsberettigede (1. c + 1.d + 2. e)

Den enlige bidragsberettigede (1.c) med 1, 2 og 3 bidragsberettigede børn har efter de gældende regler henholdsvis 8.374 kr., 10.616 kr. og 12.879 kr. til rådighed om måneden svarende til henholdsvis 5.583 kr., 5.308 kr. og 5.152 kr. om måneden i vægtet gennemsnit pr. person.

Gifter den bidragsberettigede sig påny med en person samme indkomstforhold (1.d) forøges rådighedsbeløbet til 15.392 kr., 16.373 kr. og 17.355 kr. ved henholdsvis 1, 2 og 3 bidragsberettigede børn svarende til henholdsvis 6.996 kr., 6.064 kr. og 5.423 kr. pr. person.

I situation (1.e), hvor den bidragsberettigede og den nye ægtefælle har fået et fællesbarn, er de tilsvarende rådighedsbeløb for familierne med 1, 2 og 3 børn henholdsvis 15.612 kr., 16.594 kr. og 17.607 kr. om måneden, hvilket svarer til henholdsvis 5.782 kr., 5.186 kr. og 4.759 kr. i vægtet gennemsnit pr. person.

For den bidragsberettigede slår forøgelsen af børnebidraget pr. barn fuldt igennem i rådighedsbeløbet i alle situationer. Ved en forøgelse af normalbidraget til 1.200 kr. eller 1.700 kr. om måneden stiger det samlede rådighedsbeløb pr. måned således med henholdsvis 439 kr. og 939 kr. pr. barn i alle 3 familiesituationer.

Familietype 2: Lønmodtagerfamilien med høje indkomster

For familierne med høje lønindtægter er det i eksemplerne efter de nugældende regler forudsat, at der i overensstemmelse med Civilretsdirektoratets retningslinier er fastsat forhøjet børnebidrag svarende til normalbidraget plus 100 pct., dvs. 1.522 kr./md. pr. barn.

I eksemplerne med forhøjelsen af normalbidraget er det imidlertid forudsat, at den indkomstafhængige fastsættelse af bidragsstørrelsen er bortfaldet, således at bidraget i alle tilfælde fastsættes til normalbidraget. For familierne med høje indkomster betyder det, at forøgelsen af normalbidraget til henholdsvis 1.200 kr. og 1.700 kr. om måneden reelt medfører et fald i det fastsatte bidrag fra 1.522 kr. til 1.200 kr. om måneden pr. barn, henholdsvis en stigning til 1.700 kr. om måneden pr. barn.

Den bidragspligtige (2.a+2.b)

Efter de gældende regler har den enlige bidragspligtige, der betaler bidrag til 1 barn (2.a), et månedligt rådighedsbeløb på 12.142 kr. For den bidragspligtige med en ny ægtefælle med samme indkomstforhold (2.b) er det samlede rådighedsbeløb 26.445 kr. om måneden svarende til 15.556 kr. pr. person.

For såvel den enlige som den gifte bidragspligtige falder det samlede rådighedsbeløb med 912 kr. pr. barn, der betales bidrag til. For det gifte par svarer det til et fald på 536 kr. i rådighedsbeløb pr. person.

Ved en forøgelse af normalbidraget til 1.200 kr. om måneden stiger det samlede månedlige rådighedsbeløb for såvel den enlige som den gifte bidragspligtige med 193 kr. for hvert barn, der betales bidrag til. For ægteparret svarer det til 114 kr. pr. person for hvert barn. Sættes normalbidraget op til 1.700 kr. falder det samlede rådighedsbeløb også for den højtloønnede bidragspligtige, omend ikke så meget som for den bidragspligtige med mellemindkomst. Faldet i det månedlige rådighedsbeløb er 107 kr. for hvert bidragspligtigt barn, hvilket for det gifte par svarer til 63 kr. pr. person i husstanden for hvert barn, der betales bidrag til.

Den bidragsberettigede (2.c + 1.d + 2.e)

Den enlige bidragsberettigede med høj indkomst (2.c) med 1, 2 og 3 bidragsberettigede børn har efter de gældende regler henholdsvis 12.894 kr., 15.034 kr. og 17.173 kr. til rådighed om måneden svarende til henholdsvis 8.596 kr., 7.517 kr. og 6.413 kr. om måneden pr. person.

I situation (2.d), hvor den bidragsberettigede har giftet sig igen med en person med samme indkomstforhold, er rådighedsbeløbet forøget til 27.580 kr., 29.323 kr. og 31.065 kr. ved henholdsvis 1, 2 og 3 bidragsberettigede børn svarende til henholdsvis 12.536 kr., 10.860 kr. og 9.351 kr. pr. person.

Får den bidragsberettigede og den nye ægtefælle et fællesbarn (2.e), er de tilsvarende rådighedsbeløb for familierne med 1, 2 og 3 børn henholdsvis 27.801 kr., 29.543 kr. og 31.317 kr. om måneden, hvilket svarer til henholdsvis 10.297 kr., 9.232 kr. og 8.156 kr. i vægtet gennemsnit pr. person.

En forøgelse af normalbidraget til 1.200 kr./md. samtidig med en ophævelse af den indkomstafhængige fastsættelse af børnebidraget svarende til en reel reduktion af børnebidraget fra 1.552 kr. til 1.200 kr. pr. barn om måneden vil for den bidragsberettigede indebære et fald i det samlede rådighedsbeløb pr. måned på 322 kr. for hvert bidragsberettiget barn.

Forøges normalbidraget til 1.700 kr./md. vil de bidragsberettigede familier til gengæld opleve en stigning i det samlede rådighedsbeløb på 178 kr. om måneden for hvert bidragsberettiget barn.

Familietype 3: Kontanthjælpsfamilien

Ændringerne i kontanthjælpsfamiliernes rådighedsbeløb som følge af justeringer af normalbidragets størrelse er i de beregnede eksempler identiske med ændringerne for lønmodtagerfamilierne med mellemindkomster. Eksemplerne er beregnet under den forudsætning, at bidraget betales. Rådighedsbeløbene for især de enlige bidragspligtige i eksemplerne er imidlertid temmelig lave, hvorfor en del bidragspligtige i praksis formentlig ikke vil være i stand til at betale det fastsatte bidrag. Bidraget vil i så fald kunne udlægges forskudsvis af kommunen.

Den bidragspligtige (3.a + 3.b)

Efter de gældende regler har den enlige bidragspligtige kontanthjælpsmodtager (3.a) med et bidragspligtigt barn et månedligt rådighedsbeløb på 3.280 kr. Rådighedsbeløbet falder med 456 kr. pr. barn, der betales bidrag til, til henholdsvis 2.824 kr. og 2.369 kr. om måneden for 2 og 3 børn.

Kontanthjælpsægteparret (3.b) har med henholdsvis 1, 2 og 3 børn, der betales bidrag til, et samlet månedligt rådighedsbeløb på henholdsvis 7.140 kr, 6.733 kr og 6.677 kr. om måneden, hvilket svaret til henholdsvis 4.200 kr., 3.961 kr. og 3.928 kr. pr. person i vægtet gennemsnit.

Ved en forøgelse af normalbidraget til henholdsvis 1.200 og 1.700 kr./md. falder både den enlige og ægteparrets samlede månedlige rådighedsbeløb -ligesom for lønmodtagerfamilie I - med henholdsvis 263 kr. og 562 kr. pr. barn, der betales bidrag til. For ægteparret svarer det til et fald pr. person i husstanden på henholdsvis 155 kr. og 331 kr. for hvert bidragspligtigt barn.

Den bidragsberettigede (3.c + 3.d + 3.e)

Den enlige bidragsberettigede kontanthjælpsmodtager (3.c) med 1, 2 og 3 bidragsberettigede børn har efter de gældende regler henholdsvis 6.589 kr., 9.014 kr. og 11.033 kr. til rådighed om måneden svarende til henholdsvis 4.393 kr., 4.507 kr. og 4.413 kr. om måneden i vægtet gennemsnit pr. person.

Gifter den bidragsberettigede kontanthjælpsmodtager sig med en anden kontanthjælpsmodtager og flytter i en større lejlighed (1.d) forøges det samlede rådighedsbeløb til 8.738 kr., 10.750 kr. og 12.453 kr. ved henholdsvis 1, 2 og 3 bidragsberettigede børn, mens det vægtede rådighedsbeløb pr. person falder til henholdsvis 3.995 kr., 3.981 kr. og 3.892 kr. pr. person.

I situation (*1.e*), hvor den bidragsberettigede og den nye ægtefælle har faet et fællesbarn, er de tilsvarende rådighedsbeløb for familierne med 1, 2 og 3 børn henholdsvis 10.590 kr., 12.411 kr. og 14.168 kr. om måneden, hvilket svarer til henholdsvis 3.922 kr., 3.878 kr. og 3.829 kr. om måneden pr. person.

Det fremgår, at for kontanthjælpsfamilierne er den bidragsberettigedes gennemsnitlige rådighedsbeløb pr. person i de fleste tilfælde højere end den bidragspligtiges rådighedsbeløb pr. person, især for de enlige, mens det forholdt sig omvendt hos lønmodtagerfamilierne. Denne forskel mellem lønmodtagerfamilierne og kontanthjælpsfamilierne skyldes, at børnefamiliernes generelle fordele i form af højere boligsikring, børnefamilieydelse og børnetilskud (til de enlige) slår kraftigere igennem i kontanthjælpsfamilierne på grund af den relativt lave indkomst, samt at kontanthjælpsfamiliernes egenbetaling for dagtilbud ligeledes grundet den relativt lave indkomst er mindre end lønmodtagerfamiliernes.

Ligesom for lønmodtagerfamilierne med mellemindkomster slår en eventuel forøgelse af normalbidraget for den bidragsberettigede fuldt igennem i rådighedsbeløbet. Ved en forøgelse af normalbidraget til 1.200 kr. eller 1.700 kr. om måneden stiger det samlede rådighedsbeløb pr. måned således med henholdsvis 439 kr. og 939 kr. pr. barn i alle 3 familiesituationer.

4. Opsummering

Sammenlignes den bidragspligtige og den bidragsberettigedes økonomiske situation ved hjælp af de beregnede vægtede gennemsnitlige rådighedsbeløb pr. person, kan der for de to hovedtyper af *lønmodtagerfamilier* generelt konkluderes, at den bidragspligtiges økonomiske situation i dag generelt er betydeligt bedre end den bidragsberettigedes i tilsvarende familiesituation. For *kontanthjælpsfamilierne* er situationen i de fleste tilfælde derimod den omvendte, at de bidragsberettigede familiers gennemsnitlige rådighedsbeløb pr. person er højere end de bidragspligtige familiers rådighedsbeløb pr. person.

En forhøjelse af normalbidraget fra de nugældende 761 kr. om måneden til 1.200 kr. eller 1.700 kr. om måneden vil for såvel *lønmodtagerfamilierne med mellemindkomster* som *kontanthjælpsfamilierne* generelt betyde en forøgelse af den bidragsberettigedes rådighedsbeløb og en reduktion af den bidragspligtiges rådighedsbeløb. Den bidragsberettigedes månedlige rådighedsbeløb stiger med hele forhøjelsen af normalbidraget, dvs. henholdsvis 439 kr. og 939 kr. om måneden pr. bidragsberettiget barn. Derimod falder den bidragspligtiges rådighedsbeløb kun med henholdsvis 263 kr. og 563 kr. pr. barn, hvilket skyldes, at merudgiften til børnebidrag til dels modsvares af en lavere skattebetaling.

I eksemplerne med *lønmodtagerfamilier med høje indkomster* ser billedet noget anderledes ud. Her medfører forhøjelsen af normalbidraget til 1.200 kr., at de bidragsberettigede familiers rådighedsbeløb falder med 193 kr. om måneden pr. barn, mens de bidragspligtige familiers rådighedsbeløb omvendt stiger med 193 kr. om måneden pr. barn. Det skyldes forudsætningen om, at retningslinierne for fastsættelse af børnebidrag samtidig ændres, således at bidragsstørrelsen ikke længere er afhængig af den bidragspligtiges indkomstforhold.

Ved et bidragsniveau på 1.700 kr. overstiger forhøjelsen af normalbidraget dog effekten af den fjernede indkomstafhængighed, således at den bidragsberettigede vil opleve en forøgelse af det månedlige rådighedsbeløb på 178 kr. om måneden pr. barn, mens den bidragspligtiges rådighedsbeløb reduceres med 107 kr. om måneden pr. barn.

Lønmodtagerfamilie 1 (mellemindkomster)

Antal børn	Familiesituation	Rådighedsbeløb ved forskellige størrelser af normalbidraget (kr./md.).					Rådighedsbeløb ift gældende regler (kr./md.)	
		Normalbidrag (kr./md.)			Normalbidrag (kr./md.)		1.200 kr.	1.700 kr.
		761 kr.	1.200 kr.	1.700 kr.	1.200 kr.	1.700 kr.		
1	1.a) BP, enlig	6.884	6.621	6.321	-236	-563		
	1.b) BP, gift	15.473	15.210	14.911	-263	-562		
	1.c) BB, enlig	8.374	8.813	9.313	439	939		
	1.d) BB, gift	15.392	15.831	16.331	439	939		
	1.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	15.612	16.051	16.551	439	939		
2	1.a) BP, enlig	6.428	5.902	5.303	- 526	-1.125		
	1.b) BP, gift	15.018	14.492	- 13.893	-526	-1.125		
	1.c) BB, enlig	10.616	11.494	12.494	878	1.878		
	1.d) BB, gift	16.373	17.251	18.251	878	1.878		
	1.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	16.594	17.472	18.472	878	1.878		
3	1.a) BP, enlig	5.972	5.183	4.285	-789	-1.687		
	1.b) BP, gift	14.562	13.773	11874	-789	-1.688		
	1.c) BB, enlig	12.879	14.196	15.696	1.317	2.817		
	1.d) BB, gift	17.355	18.672	20.172	1.317	2.817		
	1.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	17.607	18.924	20.424	1.317	2.817		

Lønmodtagerfamilie 2 (høje indkomster)

Antal børn	Familiesituation	Rådighedsbeløb ved forskellige størrelser af normalbidraget (kr./md.).					Rådighedsbeløb ift gældende regler (kr./md.)	
		Normalbidrag (kr./md.)			Normalbidrag (kr./md.)		1.200 kr.	1.700 kr.
		761 kr.	1.200 kr.	1.700 kr.	1.200 kr.	1.700 kr.		
1	2.a) BP, enlig	12.142	12.335	12.035	193	-107		
	2.b) BP, gift	26.445	26.638	26.338	193	-107		
	2.c) BB, enlig	12.894	12.572	13.072	-322	178		
	2.d) BB, gift	27.580	27.258	27.758	-322	178		
	2.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	27.801	27.479	27.979	-322	178		
2	2.a) BPI enlig	11.230	11.616	11.017	386	-213		
	2.b) BP, gift-	25.533	25.919	25.320	386	-213		
	2.c) BB, enlig	15.034	14.390	15.390	-644	356		
	2.d) BB, gift	29.323	28.679	29.679	-644	356		
	2.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	29.543	28.899	29.899	-644	356		
3	2.a) BP, enlig	10.318	10.897	9.998	579	-320		
	2.b) BP, gift	24.622	25.200	24.302	578	-320		
	2.c) BB, enlig	17.173	16.207	17.707	-966	534		
	2.d) BB, gift	31.065	30.099	31.599	-966	534		
	2.e) BB, gift m. I fællesbarn	31.317	30.351	31.851	-966	534		

Lønmodtagerfamilie 1 (mellemindkomster)

Antal børn	Familiesituation	Vægtet familie str.	Rådighedsbeløb pr. person (vægtet med OECD-standardvægte), kr./md.			Rådighedsbeløb ift gældende regler (kr./md.)	
			Normalbidrag (kr./md.)			Normalbidrag (kr./md.)	
			761 kr.	1.200 kr.	1.700 kr.	1.200 kr.	1.700 kr.
1	1.a) BP, enlig	1,0	6.884	6.621	6.321	-263	-563
	1.b) BP, gift	1,7	9.102	8.947	8.771	-155	-331
	1. c) BB, enlig	1,5	5.583	5.875	6.209	293	626
	1.d) BB, gift	2,2	6.996	7.196	7.423	200	427
	1.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	2,7	5.782	5.945	6.130	163	348
2	1.a) BP, enlig	1,0	6.428	5.902	5.303	-526	-1.125
	1.b) BP, gift	1,7	8.834	8.525	8.172	-309	-662
	1. c) BB, enlig	2,0	5.308	5.747	6.247	439	939
	1.d) BB, gift	2,7	6.064	6.389	6.760	325	696
	1.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	3,2	5.186	5.460	5.773	274	587
3	1.a) BP, enlig	1,0	5.972	5.183	4.285	-789	-1.687
	1.b) BP, gift	1,7	8.566	8.102	7.573	-464	-993
	1. c) BB, enlig	2,5	5.152	5.678	6.278	527	1.127
	1. d) BB, gift	3,2	5.423	5.835	6.304	412	880
	1.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	3,7	4.759	5.115	5.520	356	761

Lønmodtagerfamilie 2 (høje indkomster)

Antal børn	Familiesituation	Vægtet familie str.	Rådighedsbeløb pr. person (vægtet med OECD-standardvægte), kr./md.			Rådighedsbeløb ift gældende regler (kr./md.)	
			Normalbidrag (kr./md.) 761 kr.	1.200 kr.	1.700 kr.	Normalbidrag (kr./md.) 1.200 kr.	1.700 kr.
1	2.a) BP, enlig	1,0	12.142	12.335	12.035	193	-107
	2.b) BP, gift	1,7	15.556	15.669	15.493	114	-63
	2.c) BB, enlig	1,5	8.596	8.381	8.715	-215	119
	2.d) BB, gift	2,2	12.536	12.390	12.617	-146	81
	2.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	2,7	10.297	10.177	10.363	-119	66
2	2.a) BP, enlig	1,0	11.230	11.616	11.017	386	-213
	2.b) BP, gift	1,7	15.019	15.246	14.894	227	-125
	2.c) BB, enlig	2,0	7.517	7.195	7.695	-322	178
	2.d) BB, gift	2,7	10.860	10.622	10.992	-239	132
	2.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	3,2	9.232	9.031	9.343	-201	111
3	2.a) BP, enlig	1,0	11.002	10.897	9.998	-105	-1.004
	2.b) BP, gift	1,7	14.885	14.824	14.295	-62	-590
	2.c) BB, enlig	2,5	6.413	6.483	7.083	70	670
	2.d) BB, gift	3,2	9.351	9.406	9.875	55	523
	2.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	3,7	8.156	8.203	8.608	47	453

Kontanthjælpsfamilien (lave indkomster)

Antal børn	Familiesituation	Vægtet familie str.	Rådighedsbeløb pr. person (vægtet med OECD-standardvægte), kr./md.			Rådighedsbeløb ift gældende regler (kr./md.)	
			Normalbidrag (kr./md.) 761 kr.	1.200 kr.	1.700 kr.	Normalbidrag (kr./md.) 1.200 kr.	1.700 kr.
1	3.a) BP, enlig	1,0	3.280	3.017	2.718	-263	-562
	3.b) BP, gift	1,7	4.200	4.045	3.869	-155	-331
	3.c) BB, enlig	1,5	4.393	4.685	5.019	293	626
	3.d) BB, gift	2,2	3.995	4.194	4.421	200	427
	3.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	2,7	3.922	4.085	4.270	163	348
2	3.a) BP, enlig	1,0	2.824	2.299	1.700	-525	-1.124
	3.b) BP; gift	1,7	3.961	3.651	3.299	-309	662
	3.c) BB, enlig	2,0	4.507	4.946	5.446	439	939
	3.d) BB, gift	2,7	3.981	4.307	4.677	325	696
	3.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	3,2	3.878	4.153	4.465	274	587
3	3.a) BP, enlig	1,0	2.369	1.580	681	-789	-1.688
	3.b) BP, gift	1,7	3.928	3.464	2.935	-464	-992
	3.c) BB, enlig	2,5	4.413	4.940	5.540	527	1.127
	3.d) BB, gift	3,2	3.892	4.303	4.772	412	880
	3.e) BB, gift m. 1 fællesbarn	3,7	3.829	4.185	4.591	356	761

1.1 Lønmodtagerfamilie med mellemindkomster

1 bidragspligtigt/-berettiget barn

Normal-bidrag	Familietype	1.a) BP, enlig	1.b) BP, gift	1.c) BB, enlig	1. d) BB, gift	1.e) BB, gift med 1 fællesbarn
761 kr./md.	Indkomst	230.000	460.000	230.000	460.000	460.000
	ATP mv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	20.620	41.240	20.620	41.240	41.240
	Indkomst for skat	208.486	416.972	208.486	416.972	416.972
	Skat	66.882	137.426	70.544	141.088	141.088
	Indkomst efter skat	141.604	279.546	137.942	275.884	275.884
	Boligsikring	0	0	9.480	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	11.300	11.300	21.500
	Børnetilskud	0	0	8.404	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	9.132	9.132	9.132
	Disponibel indkomst	141.604	279.546	176.258	296.316	306.516
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	8.867	17.734	8.867	17.734	17.734
	Daginstitutionsbetaling	0	0	12.902	26.880	34.434
	Ydet børnebidrag	9.132	9.132	0	0	0
	Rådighedsbeløb	82.605	185.680	100.489	184.702	187.348
Rådighedsbeløb pr. måned	6.884	15.473	8.374	15.392	15.612	
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	6.884	9.102	4.187	5.701	4.875	

1.1 Lønmodtagerfamilie med mellemindkomster

1 bidragspligtigt/-berettiget barn

Normal-bidrag	Familietype	1.a) BP, enlig	1.b) BP, gift	1. c) BB, enlig	1. d) BB, gift	1.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.200 kr./md.	Indkomst	230.000	460.000	230.000	460.000	460.000
	ATP niv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	20.620	41.240	20.620	41.240	41.240
	Indkomst før skat	208.486	416.972	208.486	416.972	416.977
	Skat	64.770	135.314	70.544	141.088	141.088
	Indkomst efter skat	143.716	281.658	137.942	275.884	275.884
	Boligsikring	0	0	9.480	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	11.300	11.300	21.500
	Børnetilskud	0	0	8.404	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	14.400	14.400	14.401
	Disponibel indkomst	143.716	281.658	181.526	301.584	311.784
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	8.867	17.734	8.867	17.734	17.734
	Daginstitutionsbetaling	0	0	12.902	26.880	34.434
	Ydet børnebidrag	14.400	14.400	0	0	0
	Rådighedsbeløb	79.449	182.524	105.757	189.970	192.616
	Rådighedsbeløb pr. måned	6.621	15.210	8.813	15.831	16.051
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-263	-263	439	439	439
	Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	6.630	8.947	4.407	5.863	5.016
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-263	-155	220	163	137	

1.1 Lønmodtagerfamilie med mellemindkomster

1 bidragspligtigt/-berettiget barn

Normal-bidrag	Familietype	1.a) BP, enlig	1.b) BP, gift	1. c) BB, enlig	1.d) BB, gift	1.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.700 kr./md.	Indkomst	230.000	460.000	230.000	460.000	460.000
	ATP niv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	20.620	41.240	20.620	41.240	41.240
	Indkomst før skat	208.486	416.972	208.486	416.972	416.972
	Skat	62.364	132.908	70.544	141.088	141.088
	Indkomst efter skat	146.122	284.064	137.942	275.884	275.884
	Boligsikring	0	0	9.480	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	11.300	11.300	21.500
	Børnetilskud	0	0	8.404	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	20.400	20.400	20.400
	Disponibel indkomst	146.122	284.064	187.526	307.584	317.784
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	8.867	17.734	8.867	17.734	17.734
	Daginstitutionsbetaling	0	0	12.902	26.880	34.434
	Ydet børnebidrag	20.400	20.400	0	0	0
	Rådighedsbeløb	7.555	178.930	111.797	195.970	198.616
	Rådighedsbeløb pr. måned	6.321	14.911	9.313	16.331	16.551
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-563	-562	939	939	939
	Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	6.321	8.771	4.657	6.049	5.172
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-563	-331	470	348	293	

1.2 Lønmodtagerfamilie med mellemindkomster

2 bidragspligtige/-berettigede børn

Normal-bidrag	Familietype	1.a) BP, enlig	1.b) BP, gift	1.c) BB, enlig	1.d) BB, gift	1.e) BB, gift med 1 fællesbarn
761 kr./md.	Indkomst	230.000	460.000	230.000	460.000	460.000
	ATP mv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	20.620	41.240	20.620	41.240	41.240
	Indkomst før skat	208.486	416.972	208.486	416.972	416.972
	Skat	63.220	133.764	70.544	141.088	141.088
	Indkomst efter skat	145.266	283.208	137.942	275.884	275.884
	Boligsikring	0	0	14.880	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	21.500	21.500	31.700
	Børnetilskud	0	0	13.168	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	18.264	18.264	18.264
	Disponibel indkomst	145.266	283.208	205.754	315.648	325.848
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	8.867	17.734	8.867	17.734	17.734
	Daginstitutionsbetaling	0	0	15.495	34.434	41.988
	Ydet børnebidrag	18.264	18.264	0	0	0
	Rådighedsbeløb	77.135	180.210	127.392	196.480	199.126
Rådighedsbeløb pr. måned	6.428	15.018	10.616	16.373	16.594	
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	6.428	8.834	3.539	4.425	3.951	

1.2 Lønmodtagerfamilie med mellemindkomster

2 bidragspligtige/-berettigede børn

Normal-bidrag	Familietype	1.a) BP, enlig	1.b) BP, gift	1.c) BB, enlig	1.d) BB, gift	1.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.200 kr./md.	Indkomst	230.000	460.000	230.000	460.000	460.000
	ATP mv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	20.620	41.240	20.620	41.240	41.240
	Indkomst for skat	208.486	416.972	208.486	416.972	416.972
	Skat	58.995	129.539	70.544	141.088	141.088
	Indkomst efter skat	149.491	287.433	137.942	275.884	275.884
	Boligsikring	0	0	14.880	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	21.500	21.500	31.700
	Børnetilskud	0	0	13.168	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	28.800	28.800	28.800
	Disponibel indkomst	149.491	287.433	216.290	326.184	336.384
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	8.867	17.734	8.867	17.734	17.734
	Daginstitutionsbetaling	0	0	15.495	34.434	41.988
	Ydet børnebidrag	28.800	28.800	0	0	0
	Rådighedsbeløb	70.824	173.899	137.928	207.016	209.662
	Rådighedsbeløb pr. måned	5.902	14.492	11.494	17.251	17.472
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-526	-526	878	878	878
	Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	5.902	8.525	3.831	4.662	4.160
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person ift i dag	-526	-309	293	237	209	

1.2 Lønmodtagerfamilie med mellemindkomster

2 bidragspligtige/-berettigede børn

Normal-bidrag	Familietype	1.a) BP, enlig	1.b) BP, gift	1.c) BB, enlig,	1. d) BB, gift	1.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.700 kr./md.	Indkomst	230.000	460.000	230.000	460.000	460.000
	ATP niv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	20.620	41.240	20.620	41.240	41.240
	Indkomst før skat	208.486	416.972	208.486	416.972	416.972
	Skat	54.183	124.727	70.544	141.088	141.088
	Indkomst efter skat	154.303	292.245	137.942	275.884	275.884
	Boligsikring	0	0	14.880	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	21.500	21.500	31.700
	Børnetilskud	0	0	13.168	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	40.800	40.800	40.800
	Disponibel indkomst	154.303	292.245	228.290	338.184	348.384
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	8.867	17.734	8.867	17.734	17.734
	Daginstitutionsbetaling	0	0	15.495	34.434	41.988
	Ydet børnebidrag	40.800	40.800	0	0	0
	Rådighedsbeløb	63.636	166.711	149. 928	219.016	221.662
Rådighedsbeløb pr. måned	5.303	13.893	12.494	18.251	18.472	
Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-1.125	-1.125	1.878	1.878	1.878	
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	303	8.172	4.165	4.933	4.398	
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-1.125	-662	626	508	447	

1.3 Lønmodtagerfamilie med mellemindkomster

3 bidragspligtige/-berettigede børn

Normal- bidrag	Familietype	1 .a) BP, enlig	1.b) BP, gift	1.c) BB, enlig.	1 .d) BB, gift	1.e) BB, gift med 1 fællesbarn
761 kr./md.	indkomst	230.000	460.000	230.000	460.000	460.000
	ATP mv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	20.620	41.240	20.620	41.240	41.240
	Indkomst før skat	208.486	416.972	208.486	416.972	416.972
	Skat	59.558	130.102	70.544	141.088	141.088
	Indkomst efter skat	148.928	286.870	137.942	275.884	275.884
	Boligsikring	0	0	20.076	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	31.700	31.700	39.800
	Børnetilskud	0	0	17.932	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	27.396	27.396	27.396
	Disponibel indkomst	148.928	286.870	235.046	334.980	343.0811
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	8.867	17.734	8.867	17.734	17.734
	Daginstitutionsbetaling	0	0	17.635	41.988	47.064
	Ydet børnebidrag	27.396	27.396	0	0	0
	Rådighedsbeløb	71:665	174.740	154.544	208.258	211.282
Rådighedsbeløb pr. måned	5.972	14.562	12.879	17.355	17.607	
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	5.972	8.566	3.220	3.693	3.386	

1.3 Lønmodtagerfamilie med mellemindkomster

3 bidragspligtige/-berettigede børn

Normal-bidrag	Familietype	1.a) BP, enlig	1.b) BP, gift	1.c) BB, enlig	1. d) BB, gift	1.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.200 kr./md.	Indkomst	230.000	460.000	230.000	460.000	460.000
	ATP mv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	20.620	41.240	20.620	41.240	41.240
	Indkomst før skat	208.486	416.972	208.486	416.972	416.972
	Skat	53.221	123.765	70.544	141.088	141.088
	Indkomst efter skat	155.265	293.207	137.942	275.884	275.884
	Boligsikring	0	0	20.076	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	31.700	31.700	39.800
	Børnetilskud	0	0	17.932	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	43.200	43.200	43.200
	Disponibel indkomst	155.265	293.207	250.850	350.784	358.884
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	8.867	17.734	8.867	17.734	17.734
	Daginstitutionsbetaling	0	0	17.635	41.988	47.064
	Ydet børnebidrag	43.200	43.200	0	0	0
	Rådighedsbeløb	62.198	165.273	170.348	224.062	227.086
	Rådighedsbeløb pr. måned	5.183	13.773	14.196	18.672	18.924
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-789	-789	1.317	1.317	1.317
	Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit')	5.183	8.102	3.549	3.973	3.639
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-789	-464	329	280	253	

1.3 Lønmodtagerfamilie med mellemindkomster

3 bidragspligtige/-berettigede børn

Normal-bidrag	Familietype	1.a) BP, enlig	1.b) BP, gift	1.c) BB, enlig	1. d) BB, gift	1.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.700 kr./md.	Indkomst	230.000	460.000	230.000	460.000	460.000
	ATP mv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	20.620	41.240	20.620	41.240	41.240
	Indkomst før skat	208.486	416.972	208.486	416.972	416.972
	Skat	46.003	116.547	70.544	141.088	141.088
	Indkomst efter skat	162.483	300.425	137.942	275.884	275.884
	Boligsikring	0	0	20.076	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	31.700	31.700	39.800
	Børnetilskud	0	0	17.932	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	61.200	61.200	61.200
	Disponibel indkomst	162.483	300.425	268.8511	368.784	376.884
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	8.867	17.734	8.867	17.734	17.734
	Daginstitutionsbetaling	0	0	17.635	41.988	47.064
	Ydet børnebidrag	61.200	61.200	0	0	0
	Rådighedsbeløb	51.416	154.491	188.348	242.062	245.086
	Rådighedsbeløb pr. måned	4.285	12.874	15.696	20.172	20.424
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-1.687	-1.688	2.817	2.817	2.817
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	4.285	7.573	3.924	4.292	3.928	
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-1.687	-993	704	599	542	

2.1 Lønmodtagerfamilie med høje indkomster	1 bidragspligtigt/-berettiget barn
---	---

Normal- bidrag	Familietype	2.a) BP, enlig	2.b) BP, gift	2.c) BB, enlig	2.d) BB, gift	2.e) BB, gift med 1 fællesbarn
761 kr./md.	Indkomst	400.000	800.000	400.000	800.000	800.000
	ATP mv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	35.920	71.840	35.920	71.840	71.840
	Indkomst for skat	363.186	726.372	363.186	726.372	726.372
	Skat	148.408	304.140	155.732	311.464	311.464
	Indkomst efter skat	214.778	422.232	207.454	414.908	414.908
	Boligsikring	0	0	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	11.300	11.300	21.500
	Børnetilskud	0	0	8.404	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	18.264	18.264	18.264
	Disponibel indkomst	214.778	422.232	245.422	444.472	454.672
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	9.814	19.628	9.814	19.628	19.62E
	Daginstitutionsbetaling	0	0	26.880	26.880	34.434
	Ydet børnebidrag	18.264	18.264	0	0	0
	Rådighedsbeløb	145.700	31.740	154.728	330.964	333.610
Rådighedsbeløb pr. måned	12.142	26.445	12.894	27.580	27.801	
Rådighedsbeløb pr:, måned pr: person (vægtet gennemsnit)	12.142	15.556	6.447	10.215	6.688	

2.1 Lønmodtagerfamilie med høje indkomster	1 bidragspligtigt/-berettiget barn
---	---

Normal-bidrag	Familietype	2.a) BP, enlig	2.b) BP, gift	2.c) BB, enlig	2.d) BB, gift	2.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.200 kr./md.	Indkomst	400.000	800.000	400.000	800.000	800.000
	ATP niv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	35.920	71.840	35.920	71.840	71.840
	Indkomst før skat	363.186	726.372	363.186	726.372	726.372
	Skat	149.958	305.689	155.732	311.464	311.464
	Indkomst efter skat	213.228	420.683	207.454	414.908	414.908
	Boligsikring	0	0	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	11.300	11.300	21.500
	Børnetilskud	0	0	8.404	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	14.400	14.400	14.400
	Disponibel indkomst	213.228	420.683	241.558	440.608	450.808
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	9.814	19.628	9.814	19.628	19.628
	Daginstitutionsbetaling	0	0	26.880	26.880	34.434
	Ydet børnebidrag	14.400	14.400	0	0	0
	Rådighedsbeløb	148.014	319.655	150.864	327.100	329.746
	Rådighedsbeløb pr. måned	12.335	26.638	12.572	27.258	27.479
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	193	193	-322	-322	-322
	Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	12..335	15.669	6.286	10.096	8.587
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	193	114	-161	-119	-101	

2.1 Lønmodtagerfamilie med høje indkomster	1 bidragspligtigt/-berettiget barn
---	---

Normal-bidrag	Familietype	2.a) BP, enlig	2.b) BP, gift	2.e) BB, enlig	2.d) BB, gift	2.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.700 kr./md.	Indkomst	400.000	800.000	400.000	800.000	800.000
	ATP mv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	35.920	71.840	35.920	71.840	71.840
	Indkomst før skat	363.186	726.372	363.186	726.372	726.372
	Skat	147.552	303.283	155.732	311.464	311.464
	Indkomst efter skat	215.634	423.089	207.454	414.908	414.908
	Boligsikring	0	0	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	11.300	11.300	21.500
	Børnetilskud	0	0	8.404	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	20.400	20.400	20.400
	Disponibel indkomst	215.634	423.089	247.558	446.608	456.808
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	9.814	19.628	9.814	19.628	19.628
	Daginstitutionsbetaling	0	0	26.880	26.880	34.434
	Ydet børnebidrag	20.400	20.400	0	0	0
	Rådighedsbeløb	144.420	316;01	156.64	333.100	335.746
	Rådighedsbeløb pr. måned	12.035	26.338	13.072	27.758	27.979
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-107	-107	178	178	178
	Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	12.035	15.493	6.536	10.281	8.743
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-107	-63	89	66	56	

2.2 Lønmodtagerfamilie med høje indkomster	2 bidragspligtige/-berettigede børn
---	--

Normal-bidrag	Familietype	2.a) BP, enlig	2.b) BP; gift	2.c) BB, enlig	2.d) BB, gift	2.e) BB, gift med 1 fællesbarn
761 kr./md.	Indkomst	400.000	800.000	400.000	800.000	800.000
	ATP niv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	35.920	71.840	35.920	71.840	71.840
	Indkomst før skat	363.186	726.372	363.186	726.372	726.372
	Skat	141.084	296.816	155.732	311.464	311.464
	Indkomst efter skat	222.102	429.556	207.454	414.908	414.908
	Boligsikring	0	0	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	21.500	21.500	31.700
	Børnetilskud	0	0	13.168	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	36.528	36.528	36.528
	Disponibel indkomst	222.102	429.556	278.650	472.936	483.136
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Pigforening + A-kasse	9.814	19.628	9.814	19.628	19.628
	Daginstitutionsbetaling	0	0	34.434	34.434	41.988
	Ydet børnebidrag	36.528	36.528	0	0	0
	Rådighedsbeløb	134.760	306.400	180.402	351.874	354.520
Rådighedsbeløb pr. måned	11.230	25.533	15.034	29.323	29.543	
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	11.230	15.019	5.011	7.425	7.034	

2.2 Lønmodtagerfamilie med høje indkomster	2 bidragspligtige/-berettigede børn
---	--

Normal-bidrag	Familietype	2.a) BP, enlig	2.b) BP; gift	2.c) BB, enlig	2.d) BB, gift	2.e) BB, gift med 1 fællesbarn
761 kr./md.	Indkomst	400.000	800.000	400.000	800.000	800.000
	ATP niv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	35.920	71.840	35.920	71.840	71.840
	Indkomst før skat	363.186	726.372	363.186	726.372	726.372
	Skat	141.084	296.816	155.732	311.464	311.464
	Indkomst efter skat	219.003	426.457	207.454	414.908	414.908
	Boligsikring	0	0	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	21.500	21.500	31.700
	Børnetilskud	0	0	13.168	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	28.800	28.800	28.800
	Disponibel indkomst	219.003	426.457	270.922	465.203	475.408
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.00	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.009	7.000
	Fagforening + A-kasse	9.814	19.628	9.814	19.628	19.628
	Daginstitutionsbetaling	0	0	34.434	34.43 4	41.988
	Ydet børnebidrag	28.800	28.800	0	0	0
	Rådighedsbeløb	139.389	311.029	:172.674	.344.146	346.792
	Rådighedsbeløb pr. måned	11.616	25.919	14.390	28.679	28.899
	Rådighedsbeløb pr. måned ift. i dag	386	386	-644	-644	-644
	Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	11.616	15.246	4.797	7.751	6.881
Rådighedsbeløb pr. person (vægtet gennemsnit)	386	227	-215	-174	-153	

2.2 Lønmodtagerfamilie med høje indkomster	2 bidragspligtige/-berettigede børn
---	--

Normal- bidrag	Familietype	2.a) BP, enlig	2.b) BP, gift	2.c) BB, enlig	2.d) BB, gift	2.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.700 kr./md.	Indkomst	400.000	800.000	400.000	800.000	800.000
	ATP mv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	35.920	71.840	35.920	71.840	71.840
	Indkomst før skat	363.186	726.372	363.186	726.372	726.372
	Skat	139.371	295.103	155.732	311.464	311.464
	Indkomst efter skat	223.815	431.269	207.454	414.908	414.908
	Boligsikring	0	0	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	21.500	21.500	31.700
	Børnetilskud	0	0	13.168	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	40.800	40.800	40.800
	Disponibel indkomst	223.815	431.269	282.922	477.208	487.408
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	9.814	19.628	9.814	19.628	19.628
	Daginstitutionsbetaling	0	0	34.434	34.434	41.988
	Ydet børnebidrag	40.800	40.800	0	0	0
	Rådighedsbeløb	132.201	303.841	184.674	356.146	358.792
	Rådighedsbeløb pr. måned	11.017	25.320	15.390	29.679	29.899
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-213	-213	356	356	356
	Rådighedsbeløb pr. måned pr. person - (vægtet gennemsnit)	11.017	14.894	5.130	8.021	7.119
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-213	-125	119	96	85	

2.3 Lønmodtagerfamilie med høje indkomster	3 bidragspligtige/-berettigede børn
---	--

Normal- bidrag	Familietype	2.a) BP, enlig	2.b) BP, gift	2.c) BB, enlig	2.d) BB, gift	2.e) BB, gift med 1 fællesbarn
761 kr./md.	Indkomst	400.000	800.000	400.000	800.000	800.000
	A'II' niv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	35.920	71.840	35.920	71.840	71.840
	Indkomst før skat	363.186	726.372	363.186	726.372	726.372
	Skat	133.760	289.492	155.732	311.464	311.464
	Indkomst efter skat	229.426	436.880	207.454	414.908	414.908
	Boligsikring	0	0	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	31.700	31.700	39.800
	Børnetilskud	0	0	17.932	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	54.792	54.792	54.792
	Disponibel indkomst	229.426	436.880	311.878	501.400	509.500
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	9.814	19.628	9.814	19.628	19.628
	Daginstitutionsbetaling	0	0	41.988	41.988	47.064
	Ydet børnebidrag	54.792	54.792	0	0	0
	Rådighedsbeløb	123.820	295.460	106.076	372.784	375.808
	Rådighedsbeløb pr. måned	10.318	24.622	17.173	31.065	31.317
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	10.318	14.484	4.293	6.610	6.023	

2.3 Lønmodtagerfamilie med høje indkomster	3 bidragspligtige/-berettigede børn
---	--

Normal- bidrag	Familietype.	2.a) BP, enlig	2.b) BP, gift	2.c) BB, enlig	2.d) BB, gift	2.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.200 kr./md.	Indkomst	400.000	800.000	400.000	800.000	800.000
	ATP mv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	35.920	71.840	35.920	71.840	71.840
	Indkomst før skat	363.186	726.372	363.186	726.372	726.372
	Skat	138.409	294.141	155.732	311.464	311.464
	Indkomst efter skat	224.777	432.231	207.454	414.908	414.908
	Boligsikring	0	0	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	31.700	31.700	39.800
	Børnetilskud	0	0	17.932	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	43.200	43.200	43.200
	Disponibel indkomst	224.777	432.231	300.286	489.808	497.908
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	9.814	19.628	9.814	19.628	19.628
	Daginstitutionsbetaling	0	0	41.988	41.988	47.064
	Ydet børnebidrag	43.200	43.200	0	0	0
	Rådighedsbeløb	130.763	302.403	194.484	361.192	364.216
	Rådighedsbeløb pr. måned	10.897	25.200	16.207	30.099	30.351
Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	579	578	-966	-966	-966	
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit):	10.987	14.824	4.052	6.404	5.837	
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	579	340	-242	-206	-186	

2.3 Lønmodtagerfamilie med høje indkomster	3 bidragspligtige/-berettigede børn
---	--

Normal-bidrag	Familietype.	2.a) BP, enlig	2.b) BP, gift	2.c) BB, enlig	2.d) BB, gift	2.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.700 kr./md.	Indkomst	400.000	800.000	400.000	800.000	800.000
	ATP niv.	894	1.788	894	1.788	1.788
	Arbejdsmarkedsbidrag	35.920	71.840	35.920	71.840	71.840
	Indkomst før skat	363.186	726.372	363.186	726.372	726.372
	Skat	131.191	286.923	155.732	311.464	311.464
	Indkomst efter skat	231.995	439.449	207.454	414.908	414.908
	Boligsikring	0	0	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	31.700	31.700	39.800
	Børnetilskud	0	0	17.932	0	0
	Modtaget børnebidrag	0	0	61.200	61.200	61.200
	Disponibel indkomst	231.995	439.449	318.286	507.808	515.908
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	9.814	19.628	9.814	19.628	19.628
	Daginstitutionsbetaling	0	0	41.988	41.988	47.064
	Ydet børnebidrag	61.200	61.200	0	0	0
	Rådighedsbeløb	119.981	291.621	212.484	379.192	382.216
	Rådighedsbeløb pr. måned	9.998	24.302	17.707	31.599	31.851
Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-320	-320	534	534	534	
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	9.998	14.295	4.427	6.723	6.125	
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-320	-188	134	114	103	

3.1 Kontanthjælpsfamilie	1 bidragspligtigt/-berettiget barn
---------------------------------	---

Normal- bidrag	Familietype	3.a) BP, enlig	3.b) BP, gift	3.c) BB, enlig	3.d) BB, gift	3.e) BB, gift med 1 fællesbark
761 kr./md.	Kontanthjælp	114.708	200.868	114.708	200.868	229.416
	ATP mv.	2.052	3.816	2.052	3.816	4.104
	Arbejdsmarkedsbidrag	0	0	0	0	0
	Indkomst før skat	112.656	197.052	112.656	197.052	225.312
	Skat	28.561	49.451	32.223	53.113	64.446
	Indkomst efter skat	84.095	147.601	80.433	143.939	160.866
	Boligsikring	5.400	8.232	25.680	19.080	20.484
	Surlig støtte	0	5.984	0	560	0
	Børnefamilieydelse	0	0	11.300	11.300	21.500
	Børnetilskud	0	0	8.404	0	0
	Børnebidrag	0	0	9.132	9.132	9.132
	Disponibel indkomst	89.495	161.817	134.949	184.011	211.982
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	0	0	0	0	0
	Daginstitutionsbetaling	0	0	1.882	11.558	17.906
	Ydet børnebidrag	9.132	9.132	0	0	0
	Rådighedsbeløb	39.363	8.685	79.067	105.453	127.076
	Rådighedsbeløb pr. måned	3.280	7.140	6.589	8.788	10.590
	Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	3.280	4.200	6.589	5.169	4.814

3.1 Kontanthjælpsfamilie	1 bidragspligtigt/-berettiget barn
---------------------------------	---

Normal- bidrag	Familietype	3.a) BP, enlig	3.b) BP, gift	3.c) BB, enlig	3.d) BB, gift	3.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.200 kr./md.	Kontanthjælp	114.708	200.868	114.708	200.868	229.416
	ATP mv.	2.052	3.816	2.052	3.816	4.104
	Arbejdsmarkedsbidrag	0	0	0	0	0
	Indkomst før skat	112.656	197.052	112.656	197.052	225.312
	Skat	26.448	47.339	32.223	53.113	64.446
	Indkomst efter skat	86.208	149.713	80.433	143.939	160.866
	Boligsikring	5.400	8.232	25.680	19.080	20.484
	Særlig støtte	0	5.984	0	560	0
	Børnefamilieydelse	0	0	11.300	11.300	21.500
	Børnetilskud	0	0	8.404	0	0
	Børnebidrag	0	0	14.400	14.400	14.400
	Disponibel indkomst	91.608	163.929	140.217	189.279	217.250
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	0	0	0	0	0
	Daginstitutionsbetaling	0	0	1.882	11.558	17.906
	Ydet børnebidrag	14.400	14.400	0	0	0
	Rådighedsbeløb	36.208	82.529	84.335	110.721	132.344
	Rådighedsbeløb pr. måned	3.017	6.877	7.028	9.227	11.029
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-263	-263	439	439	439
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	3.017	4.045	7.028	5.428	5.013	
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-263	-155	439	258	200	

3.1 Kontanthjælpsfamilie	1 bidragspligtigt/-berettiget barn
---------------------------------	---

Normal- bidrag	Familietype	3.a) BP, enlig	3.b) BP, gift	3.c) BB, enlig	3.d) BB, gift	3.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.700 kr./md.	Kontanthjælp	114.708	200.868	114.708	200.868	229.416
	ATP mv.	2.052	3.816	2.052	3.816	4.104
	Arbejdsmarkedsbidrag	0	0	0	0	0
	Indkomst før skat	112.656	197.052	112.656	197.052	225.312
	Skat	24.042	44.933	32.223	53.113	64.446
	Indkomst efter skat	88.614	152.119	80.433	143.939	160.866
	Boligsikring	5.400	8.232	25.680	19.080	20.484
	Særlig støtte	0	5.984	0	560	0
	Børnefamilieydelse	0	0	11.300	11.300	21.50(1
	Børnetilskud	0	0	8.404	0	0
	Børnebidrag	0	0	20.400	20.400	20.400
	Disponibel indkomst	94.014	166.335	146.217	195.279	223.250
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	0	0	0	0	0
	Daginstitutionsbetaling	0	0	1.882	11.558	17.906
	Ydet børnebidrag	20.400	20.400	0	0	0
	Rådighedsbeløb	32.614	78.935	90.335	116.721	138.344
	Rådighedsbeløb pr. måned	2.718	6.578	7.528	9.727	11.529
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-562	-562	939	939	939
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	2.718	3.869	7.528	5.722	5.240	
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-562	-331	939	552	427	

3.2 Kontanthjælpsfamilie	2 bidragspligtige/-berettigede børn
---------------------------------	--

Normal- bidrag	Familietype	3.a) BP, enlig	3.b) BP, gift	3.c) BB, enig	3.d) BB, gift	3.e) BB, gift med 1 fællesbarn
761 kr./md.	Kontanthjælp	114.708	200.868	114.708	200.868	229.416
	ATP mv.	2.052	3.816	2.052	3.816	4.104
	Arbejdsmarkedsbidrag	0	0	0	0	0
	Indkomst før skat	112.656	197.052	112.656	197.052	225.312
	Skat	24.899	45.789	32.223	53.113	64.446
	Indkomst efter skat	87.757	151.263	80.433	143.939	160.866
	Boligsikring	5.400	8.232	28.800	26.076	25.680
	Særlig støtte	0	6.568	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	21.500	21.500	31.700
	Børnetilskud	0	0	13.168	0	0
	Børnebidrag	0	0	18.264	18.264	18.264
	Disponibel indkomst	93.157	166.063	162.165	209.779	236.510
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	0	0	0	0	0
	Daginstitutionsbetaling	0	0	0	13.774	20.574
	Ydet børnebidrag	18.264	18.264	0	0	0
Rådighedsbeløb	33.893	80.799	108.165	129.005	148.936	
Rådighedsbeløb pr. måned	2.824	6.733	9.014	10.750	12.411	
Rådighedsbeløb pr. måned pr person (vægtet gennemsnit)	2.824	3.961	9.014	6.324	5.641	

3.2 Kontanthjælpsfamilie	2 bidragspligtige/-berettigede børn
---------------------------------	--

Normal- bidrag	Familietype	3.a) BP, enlig	3.b) BP, gift	3.c) BB, enlig	3.d) BB, gift	3.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.200 kr./md.	Kontanthjælp	114.708	200.868	114.708	200.868	229.416
	ATP mv.	2.052	3.816	2.052	3.816	4.104
	Arbejdsmarkedsbidrag	0	0	0	0	0
	Indkomst før skat	112.656	197.052	112.656	197.052	225.312
	Skat	20.674	41.564	32.223	53.113	64.446
	Indkomst efter skat	91.982	155.488	80.433	143.939	160.866
	Boligsikring	5.400	8.232	28.800	26.076	25.680
	Særlig støtte	0	6.568	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	21.500	21.500	31.700
	Børnetilskud	0	0	13.168	0	0
	Børnebidrag	0	0	28.800	28.800	28.800
	Disponibel indkomst	97.382	170.288	172.701	220.315	247.046
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	0	0	0	0	0
	Daginstitutionsbetaling	0	0	0	13.774	20.574
	Ydet børnebidrag	28.800	28.800	0	0	0
	Rådighedsbeløb	27.582	74.488	118.701	139.541	159.472
	Rådighedsbeløb pr. måned	2.299	6.207	9.892	11.628	13.289
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-525	-526	878	878	878
Rådighedsbeløb pr: måned, pr. person (vægtet gennemsnit)	2.299	3.651	9.892	6.840	6.040	
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-525	-309	878	516	399	

3.2 Kontanthjælpsfamilie	2 bidragspligtige/-berettigede børn
---------------------------------	--

Normal- bidrag	Familietype	3.a) BP, enlig	3.b) BP, gift	3.c) BB, enlig	3.d) BB, gift	3.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.700 kr./md.	Kontanthjælp	114.708	200.868	114.708	200.868	229.416
	ATP niv.	2.052	3.816	2.052	3.816	4.104
	Arbejdsmarkedsbidrag	0	0	0	0	0
	Indkomst før skat	112.656	197.052	112.656	197.1152	225.312
	Skat	15.862	36.752	32.223	53.113	64.446
	Indkomst efter skat	96.794	160.300	80.433	143.939	160.866
	Boligsikring	5.400	8.232	28.800	26.076	25.680
	Særlig støtte	0	6.568	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	21.500	21.500	31.700
	Børnetilskud	0	0	13.168	0	0
	Børnebidrag	0	0	40.800	40.800	40.800
	Disponibel indkomst	102.194	175.100	184.701	232.315	259.046
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	0	0	0	0	0
	Daginstitutionsbetaling	0	0	0	13.774	20.574
	Ydet børnebidrag	40.800	40.800	0	0	0
	Rådighedsbeløb	20.394	67.300	130.701	11.541	171.472
Rådighedsbeløb pr. måned	1.700	5.608	10.892	12.628	14.289	
Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-1.124	-1.125	1.878	1.878	1.878	
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	1.700	3.299	10.892	7.428	6.495	
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-1.124	-662	1.878	1.105	854	

3.3 Kontanthjælpsfamilie

3 bidragspligtige/-berettigede børn

Normal-bidrag	Familietype	3.a) BP, enlig	3.b) BP, gift	3.c) BB, enlig	3.d) BB, gift	3.e) BB, gift med 1 fællesbarn
761 kr./md.	Kontanthjælp	114.708	200.868	114.708	200.868	229.416
	ATP niv.	2.052	3.816	2.052	3.816	4.104
	Arbejdsmarkedsbidrag	0	0	0	0	0
	Indkomst før skat	112.656	197.052	112.656	197.052	225.312
	Skat	21.237	42.127	32.223	53.113	64.446
	Indkomst efter skat	91.419	154.925	80.433	143.939	160.866
	Boligsikring	5.400	8.232	28.932	28.932	30.600
	Særlig støtte	0	11.368	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	31.700	31.700	39.800
	Børnetilskud	0	0	17.932	0	0
	Børnebidrag	0	0	27.396	27.396	27.396
	Disponibel indkomst	96.819	174.525	186.393	231.967	258.662
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	0	0	0	0	0
	Daginstitutionsbetaling	0	0	0	15.536	21.649
	Ydet børnebidrag	27.396	27.396	0	0	0
	Rådighedsbeløb .	28.423	80.129	132.393	144.431	170.013
Rådighedsbeløb pr. måned	2.369	6.677	11.033	12.453	14.168	
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit) .	2.369	3.928	11.033	7.325	6.440	

3.3 Kontanthjælpsfamilie	3 bidragspligtige/-berettigede børn
---------------------------------	--

Normal- bidrag	Familietype	3.a) BP, enlig	3.b) BP, gift	3.c) BB, enlig	3.d) BB, gift	3.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.200 kr./md.	Kontanthjælp	114.708	200.868	114.708	200.868	229.416
	ATP mv.	2.052	3.816	2.052	3.816	4.104
	Arbejdsmarkedsbidrag	0	0	0	0	0
	Indkomst før skat	112.656	197.052	112.656	197.052	225.312
	Skat	14.900	35.790	32.223	53.113	64.446
	Indkomst efter skat	97.756	161.262	80.433	143.939	160.866
	Boligsikring	5.400	8.232	28.932	28.932	30.600
	Særlig støtte	0	11.368	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	31.700	31.700	39.800
	Børnetilskud	0	0	17.932	0	0
	Børnebidrag	0	0	43.200	43.200	43.200
	Disponibel indkomst	103.156	180.862	202.197	247.771	274.466
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	0	0	0	0	0
	Daginstitutionsbetaling	0	0	0	15.536	21.649
	Ydet børnebidrag	43.200	43.200	0	0	0
	Rådighedsbeløb. .	18.956	70.662	148.197	165.235	185.817
	Rådighedsbeløb pr. måned	1.580	5.889	12.350	13.770	15.485
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-789	-788	1.317	1.317	1.317
Rådighedsbeløb. pr: måned pr. person (vægtet gennemsnit)	1.580	3.464	12.350	8.100	7.039	
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-789	-464	1.317	775	-599	

3.3 Kontanthjælpsfamilie	3 bidragspligtige/-berettigede børn
---------------------------------	--

Normal- bidrag	Familietype	3.a) BP, enlig	3.b) BP, gift	3.c) BB, enlig	3.d) BB, gift	3.e) BB, gift med 1 fællesbarn
1.700 kr./md.	Kontanthjælp	114.708	200.868	114.708	200.868	229.416
	ATP mv.	2.052	3.816	2.052	3.816	4.104
	Arbejdsmarkedsbidrag	0	0	0	0	0
	Indkomst før skat	112.656	197.052	112.656	197.052	225.312
	Skat	7.682	28.572	32.223	53.113	64.446
	Indkomst efter skat	104.974	168.480	80.433	143.939	160.866
	Boligsikring	5.400	8.232	28.932	28.932	30.600
	Særlig støtte	0	11.368	0	0	0
	Børnefamilieydelse	0	0	31.700	31.700	39.800
	Børnetilskud	0	0	17.932	0	0
	Børnebidrag	0	0	61.200	61.200	61.200
	Disponibel indkomst	110.374	188.080	220.197	265.771	292.466
	Boligudgift	36.000	60.000	48.000	60.000	60.000
	Varme, el m.m.	5.000	7.000	6.000	7.000	7.000
	Fagforening + A-kasse	0	0	0	0	0
	Daginstitutionsbetaling	0	0	0	15.536	21.649
	Ydet børnebidrag	61.200	61.200	0	0	0
	Rådighedsbeløb	8.174	59.880	166.197	183.235	203.817
	Rådighedsbeløb pr. måned	681	4.990	13.850	15.270	16.985
	Rådighedsbeløb pr. md. ift i dag	-1.688	-1.687	2.817	2.817	2.817
Rådighedsbeløb pr. måned pr. person (vægtet gennemsnit)	681	2.935	3.850	8.982	7.720	
Rådighedsbeløb pr. md. pr. person i.f.t. i dag	-1.688	-992	2.817	1.657	1.280	

27. november 2000

**Notat
om
økonomiske konsekvenser af forhøjelse af normalbidrag - Bidrag til
børnelovsudvalgets betænkning**

I. Indledning

Normalbidraget udgør pr. 1 januar 2001 10.980 kr. årligt, sammensat af et grundbeløb på 9.720 kr. og et tillæg på 1.260 kr., d.v.s. 915 kr. månedligt.

Børnelovsudvalget har foreslået to niveauer for en forhøjelse:

FI: Bidraget stiger med 285 kr. til 1.200 kr. månedligt.

FII Bidraget stiger med 785 kr. til 1.700 kr. månedligt.

I det følgende forudsættes det, at den foreslåede forhøjelse af normalbidraget vil være fuldt fradragsberettiget og ikke være skattepligtigt hos modtageren. Alle tal er i 2001 PL, hvis ikke andet er nævnt.

De væsentligste økonomiske konsekvenser for det offentlige vil være stigende udgifter til forskudsvis udbetaling af børnebidrag og særligt børnetilskud samt tabt skatteprovenu som følge af forhøjelsen.

2. Udgifter til forskudsvis udlagte barnebidrag

Antallet af forskudsvis udbetalte børnebidrag i 1999 var ifølge Danmarks Statistik 160.265.

Niveauet for indbetalingerne i det enkelte år svarer næsten til niveauet for udbetalingerne i det samme år. I 1998 f.eks. udgjorde indbetalingerne næsten 98 procent af udbetalingerne. Der er dog ikke nødvendigvis samtidighed mellem de forskudsvis udlagte bidrag og de inddrevne beløb. Differencen mellem udlagte og inddrevne beløb - som er statens udgift - dækker dels over manglende samtidighed, dels over bidragsrestancer, som bliver eftergivet.

Der er ikke lineær sammenhæng mellem antallet af forskudsvis udlagte børnebidrag og statens udgift. Derfor er det vanskeligt at forudsige præ-

cis, hvor meget udgiften vil stige som følge af en forhøjelse af normalbidraget. Forudsat at udgiften vil stige procentuelt i forhold til forhøjelsen, vil forhøjelsen ved FI være på 31,1% og det vil medføre en merudgift på godt **15 mill. kr.** Ved FII er forhøjelsen på 85,8%, hvilket giver en merudgift på ca. **40 mill. kr.**

Beregningen er dog behæftet med betydelig usikkerhed. Bl.a. er det usikkert, hvor mange bidragspligtige, der i forvejen får inddrevet maksimalt mulige; og som derfor ikke vil kunne betale en forhøjelse. Det er også usikkert, hvor meget en eventuel ændring af eftergivelsesreglerne vil påvirke niveauet for restancerne.

3. Kompensation li! særlige persongrupper

Særligs børnetilskud

En eventuel forhøjelse vil med de gældende regler også have konsekvenser for udgiften til særligt børnetilskud. Efter den seneste ændring af lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, L 966 1999, er normalbidraget opdelt i et grundbeløb på 9.720 kr. og et tillæg på 1.260 kr. Til børn af enker og enkemænd m.fl. ydes et forhøjet særligt børnetilskud som kompensation for det manglende normalbidrag. Til børn af pensionister m.fl. ydes et særlig børnetilskud, der kun dækker normalbidragets grundbeløb, mens børn af forældre, hvor begge er pensionister, får det forhøjede særlige børnetilskud.

Antallet af særlige børnetilskud anslås i 2001 til i alt ca. 62.100. Udgiften til særligt børnetilskud til børn af enker, enkemænd m.v. anslås i 2001 til 264,9 mill. kr. og udgiften til særligt børnetilskud til børn af pensionister til 365,3 mill. kr.

En forhøjelse af normalbidraget behøver ikke automatisk at føre til forhøjelse af del særlige børnetilskud for alle de nævnte grupper. Det kræver en særskilt politisk stillingtagen at få afgrænset personkredsen

I det følgende er der foretaget en beregning, der viser effekten af de foreslåede forhøjelser fordelt på de to hovedgrupper af modtagere af særligt børnetilskud, hvis stigningen slår fuldt igennem for alle.

En procentuel forhøjelse af udgifterne til særligt børnetilskud vil give følgende merudgifter:

	Forhøjelse I	Forhøjelse II
<i>Mill. kr.</i>		
Til børn af enker m.v.	82,5	227,3
Til børn af pensionister m.v.	113,8	313,4
I alt	196,3	540,7

Udgifter til kontanthjælp

Der må ligeledes påregnes merudgifter som følge af kompensation for udgifter til normalbidrag for unge under 25 år på kontanthjælp, jf. aktielovens § 25, stk. 4, men antallet af disse personer er meget lille, så merudgiften skønnes at være minimal.

4. Tabt skatteprovenu

Det nøjagtige antal udbetalte normalbidrag er ukendt, og ligeså den antalsmæssige fordeling mellem normalbidrag og forhøjede bidrag. Justitsministeriet og Børnelovsudvalget har ikke indsamlet oplysninger herom. Ved hjælp af en opgørelse fra Skatteministeriet kan antallet opgøres tilnærmelsesvist. Finansministeriet har i 1999 anslået antallet til 214.000 børn, som i alt modtager normalbidrag. Der er ikke lavet senere opgørelser, og da antallet ikke kan fastslås med sikkerhed, lægges det til grund for denne beregning.

Til beregning af værdien af tabt skatteprovenu anvendes en gennemsnitlig skatteprocent på 39,09.

Under forudsætning om, at normalbidraget vil være fuldt fradragsberettiget, vil de forskellige forhøjelser medføre reduktioner i skatteprovenuet for hhv. FI på **296,1 mill. kr.** og for FII **788,0 mill. kr.** Ved beregningen er forudsat, at stigningen i normalbidraget er afgrænset som en stigning pr. bom på henholdsvis 285 kr. pr. måned og 785 kr. pr. måned, og således ikke påvirker bidrag udover normalbidraget i de tilfælde, hvor der er fastsat eller aftalt forhøjede bidrag.

5. Samlet oversigt

	Forhøjelse I	Forhøjelse II
<i>Mill. kr.</i>		
Forskudsvist udlagte børnebidrag	14,6	40,2
Til børn af enker m.v.	82,5	227,3
Til børn af pensionister m.v.	113,8	313,4
Tabt skatteprovenu	296,1	788,0
I alt	497,0	1.368,8

Bilag 4

Uddrag af Lov om børns retsstilling

Lovbekendtgørelse nr. 389 af 14. juni 1995 med senere ændringer - senest ved lov nr. 966 af 20. december 1999

Kapitel 1

§ 7. Faderskab til børn uden for ægteskab skal søges fastslået i overensstemmelse med reglerne i §§ 8-12, jfr. dog § 10, stk. 2.

Stk. 2. Er barnet ikke levende født, finder reglerne kun anvendelse, såfremt der rejses krav om bidrag i henhold til § 19.

Kapitel 2

§ 13. Forældrene er hver for sig forpligtet til at forsørge barnet. Barnet skal forsørges, opdrages og uddannes under hensyn til forældrenes livsvilkår og barnets tarv.

Stk. 2. Opfylder en af forældrene ikke forsørgelsespligten over for barnet, kan statsamtet pålægge ham at udrede bidrag til barnets underhold.

§ 14. Bidraget fastsættes under hensyn til barnets tarv og forældrenes økonomiske kår, herunder deres erhvervsevne. Er begge forældre ubemidlede, fastsættes bidraget i almindelighed til det for barnets opholdssted til enhver tid gældende normalbidrag, jf. § 14 i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. Er barnet avlet ved en ved dom fastslået kønsfrihedsforbrydelse, skal faderens bidrag ansættes således, at det dækker samtlige udgifter ved barnets underhold.

Stk. 2. Bidragspligten ophører ved barnets fyldte 18. år. Bidraget til en datter ophører endvidere, når hun indgår ægteskab, medmindre statsamtet bestemmer andet.

Stk. 3. Bidrag til undervisning eller uddannelse kan dog pålægges indtil barnets fyldte 24. år.

Stk. 4. Bidraget erlægges halvårsvis forud, medmindre andet bestemmes. Barnets bortadoption eller død medfører ikke fritagelse for nogen del af bidraget for den pågældende bidragsperiode.

§ 15. Særligt bidrag kan pålægges i anledning af omkostninger ved barnets dåb, konfirmation, sygdom og begravelse eller i anden særlig anledning.

Stk. 2. Bidrag i henhold til stk. 1 kan kun fastsættes, såfremt begæring fremsættes for statsamtet inden 3 måneder efter udgiftens afholdelse, medmindre der godtgøres at foreligge rimelig grund for overskridelse af fristen.

§ 16. Statsamtet kan til enhver tid ændre et bidrag, når der fremkommer grundet begæring herom. Bidrag, der er forfaldet før begæringens fremsættelse, kan dog kun ændres, når ganske særlige omstændigheder foreligger.

Stk. 2. Bidrag kan kun, når særlige grunde taler derfor, pålægges for en tid, der ligger mere end 1 år forud for begæringens fremsættelse.

§ 17. Aftaler om bidrag til barnet er ikke til hinder for, at der træffes anden afgørelse af statsamtet, såfremt aftalen skønnes åbenbart ubillig, eller når forholdene væsentligt har forandret sig, eller aftalen strider mod barnets tarv.

§ 18. Bidrag i henhold til nærværende kapitel tilkommer barnet.

Stk. 2. Retten til at kræve bidrag fastsat og til at indkræve bidraget har den, der afholder udgifterne ved barnets forsørgelse, såfremt den pågældende har eller ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller lovligt har barnet i pleje. I det omfang det offentlige afholder udgifter til barnets forsørgelse, tilkommer retten den pågældende offentlige myndighed eller institution.

Kapitel 3

§ 19. Statsamtet kan pålægge faderen at udrede bidrag til udgifterne ved fødslen og moderens underhold 2 måneder før og 1 måned efter fødslen. Under særlige omstændigheder, navnlig i tilfælde af moderens sygdom forårsaget ved svangerskabet eller fødslen, kan bidrag pålægges for indtil 4 måneder før og 9 måneder efter fødslen. Bidraget kan pålægges, uanset at barnet er dødfødt.

Stk. 2. Endvidere kan statsamtet pålægge den, der har eller kan have besvangret en kvinde, at udrede bidrag til de ved en abort forvoldte særlige udgifter.

Stk. 3. Bidrag efter denne paragrafs stk. 1 forfalder, hvis barnet er født, straks ved bidragsfastsættelsen og ellers til de af statsamtet nærmere bestemte tidspunkter. Bidrag efter stk. 2 forfalder straks. Bestemmelsen i § 16, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til de i denne paragraf omhandlede bidrag.

Stk. 4. Bidrag i henhold til nærværende kapitel tilkommer moderen eller den offentlige myndighed eller institution, der har afholdt de pågældende udgifter.

Kapitel 4

§ 20. Undladelse af at afgive de i § 10, stk. 1, omhandlede oplysninger straffes med bøde.

§ 21. Justitsministeren fastsætter de til lovens gennemførelse nødvendige forskrifter. Justitsministeren fastsætter endvidere nærmere regler om fremgangsmåden ved skriftlig anerkendelse af faderskab.

Stk. 2. Bidragsresolutioner og overenskomster vedrørende de i loven omhandlede bidrag er fritaget for stempelafgift.

§ 22. Loven træder i kraft den 1. januar 1961. Fra samme dato ophæves, jfr. dog stk. 2-4, lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab og lov nr. 132 af 7. maj 1937 om ægtebørn.

Stk. 2. Bestemmelserne i kap. 1 og 3 finder med undtagelse af § 5 kun anvendelse med hensyn til børn født efter lovens ikrafttræden. Bestemmelserne i § 5 finder anvendelse også for børn født før lovens ikrafttræden. Det samme gælder bestemmelserne i kapitel 2, dog kun med hensyn til bidrag for tiden efter dette tidspunkt. Reglerne i §§ 14-18 finder anvendelse, også hvor en enkelt mand i henhold til den tidligere gældende lovgivning er anset som bidragspligtig til barnet. Aftaler indgået før lovens ikrafttræden omfattes ikke af bestemmelsen i § 17.

Stk. 3. Bidrag, der i medfør af § 14, stk. 2, jfr. § 22, stk. 2, i lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab er pålagt flere personer til et barn uden for ægteskab, tilfalder staten. Der tilkommer barnet det til enhver tid gældende normalbidrag, indtil det fylder 18 år eller indgår ægteskab. Socialstyrelsen kan fastsætte bidrag fra statskassen til de formål, der er nævnt i nærværende lovs § 14, stk. 3, og § 15, stk. 1. Retten til at modtage normalbidraget og til at søge fastsat særlige bidrag har den, der afholder udgifterne ved barnets forsørgelse, såfremt den pågældende har eller ved forældremyndighedens ophør havde forældremyndigheden over barnet eller lovligt har barnet i pleje. Bidragene udbetales af det sociale udvalg i barnets opholdskommune. Bidragene indkræves og inddrives af det sociale udvalg i den bidragspligtiges opholdskommune efter tilsvarende regler som for bidrag, der er udbetalt forskudsvis af det offentlige efter lov om børnetilskud og andre familieydelse. Staten refunderer udgifterne efter tilsvarende regler som for ydelser efter lov om børnetilskud og andre familieydelse. De beføjelser og pligter, der i medfør af lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab er henlagt til landsnævnet for børne- og ungdomsforsorg, varetages af de sociale udvalg.

Stk. 4. Bestemmelserne i den hidtil gældende lovgivning anvendes i alle tilfælde, hvor denne lov ikke anvendes efter stk. 2 og 3, samt med hensyn til de forhold, der er nævnt i § 26 i lov nr. 131 af 7. maj 1937 om børn uden for ægteskab.

Stk. 5. Indtil 2 år efter lovens ikrafttræden kan sag i henhold til § 5 anlægges af ægtemanden, selv om der er forløbet mere end 5 år fra barnets fødsel.

§ 22 a. Regeringen kan indgå overenskomst med andre stater om forholdet mellem dansk og fremmed rets regler om børns retsstilling, herunder om børnebidrag. Overenskomsten finder anvendelse her i landet efter bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 2. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om forholdet mellem danske og andre nordiske landes regler om børns retsstilling, herunder om børnebidrag.

§ 23. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan efter forhandling med det færøske hjemmestyre ved kgl. anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger. I ændringslov nr. 140 af 17. maj 1961 fastsættes i § 20, at ændringerne, som vedrører den tidligere § 22, stk. 3 (nu § 22, stk. 4) trådte i kraft den 1. januar 1962.

.....

Bilag 5

Uddrag af Lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag

Lovbekendtgørelse nr. 707 af 25. august 1995 med senere ændringer - senest ved lov nr. 966 af 20. december 1999.

Kapitel 1

§ 1. Til børn under 18 år ydes børnetilskud efter reglerne i denne lov.

§ 2. Ordinært børnetilskud udgør 3.692 kr. årlig for hvert barn. Det ydes:

- 1) når den, der alene har forældremyndigheden, eller som har del i forældremyndigheden over et barn, er enlig forsørger,
- 2) når begge eller kun den ene af indehaverne af forældremyndigheden er enlig og barnet opholder sig lige meget hos begge, medmindre barnet er tilmeldt folkeregistret hos den, der ikke er enlig,
- 3) når den ene ægtefælle er indsat i institutioner under Kriminalforsorgen ud over 3 måneder og den anden ægtefælle er enlig,
- 4) når begge et barns forældre modtager folkepension eller førtidspension efter lov om social pension, eller
- 5) når folkepension eller førtidspension til en eller begge af to pensionsberettigede forældre ikke udbetales, fordi § 46 i lov om social pension finder anvendelse.

§ 3. Der ydes endvidere et ekstra børnetilskud, som udgør 3.360 kr. årlig, hvis der ydes ordinært børnetilskud efter § 2, nr. 1, nr. 2, eller nr. 3, og indehaveren af forældremyndigheden har barnet hos sig. Der ydes kun et ekstra børnetilskud uanset antallet af børn.

§ 4. Der kan endvidere ydes et særligt børnetilskud efter reglerne i stk. 2 og 3.

Stk. 2. Der ydes 2 gange det særlige børnetilskud, jf. stk. 3, når ingen af barnets forældre lever.

Stk. 3. Det særlige børnetilskud udgør 8.436 kr. årlig,

Stk. 4. Der ydes 2 gange tillæg, jf. stk. 5, til det særlige børnetilskud, jf. stk. 2.

Stk. 5. Der ydes et tillæg, som udgør 1.224 kr. årligt, til det særlige børnetilskud, jf. stk. 3, nr. 1, 2, 3 og 6, samt, når begge forældre modtager pension efter lov om social pension, nr. 4, og, når folkepension eller førtidspension til en eller begge af to pensionsberettigede forældre ikke udbetales, fordi § 46 i lov om social pension finder anvendelse, nr. 5.

- 1) når faderskabet til barnet ikke er fastslået,
- 2) når kun en af barnets forældre lever,
- 3) når barnet, efter at forældremyndighedens indehaver er død, adopteres af dennes ægtefælle eller af en enlig person,
- 4) når en af eller begge barnets forældre modtager folkepension eller førtidspension efter lov om social pension,
- 5) når folkepension eller førtidspension til en eller begge af to pensionsberettigede forældre ikke udbetales, fordi § 46 i lov om social pension finder anvendelse, eller
- 6) når der ifølge overenskomst med andre stater ikke er mulighed for at udfærdige bidragsresolution, der kan danne grundlag for forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Stk. 6. Det samlede beløb, der ydes en familie som særlige børnetilskud efter stk. 3, nr. 4 og nr. 5, nedsættes efter stk. 7. I tilfælde, hvor en familie ydes flere særlige børnetilskud efter stk. 3, nr. 4 og 5, fordeles nedsættelsen ligeligt på de enkelte børnetilskud.

Stk. 7. Nedsættelsen efter stk. 6 sker med 3 pct. af indtægtsgrundlaget opgjort efter § 29 i lov om social pension, når dette overstiger det beløb, hvormed pensionstillægget bortfalder.

Stk. 8. Det særlige børnetilskud, jf. stk. 6, fastsættes hver 1. januar på grundlag af den opgjorte indtægt.

Stk. 9. Det særlige børnetilskud omregnes i løbet af året, hvis indtægtsgrundlaget ændres mere end rent midlertidigt og en beregning på grundlag af den forventede fremtidige indtægt fører til en ændring af det særlige børnetilskuds størrelse eller de personlige forhold, som har betydning for det særlige børnetilskuds størrelse, ændres.

Stk. 10. Omregning sker med virkning fra den 1. i kvartalet efter, at kommunalbestyrelsen har modtaget oplysninger om de ændrede forhold. Hvis oplysning om ændringer, jf. stk. 9, der medfører forhøjelse af det særlige børnetilskud, modtages af kommunalbestyrelsen senere end tidspunktet for ændringen, omregnes det særlige børnetilskud med tilbagevirkende kraft fra tidspunktet for ændringen, dog højst for en periode på 3 måneder fra tidspunktet for modtagelsen af oplysningerne, jf. 1. pkt.

Stk. 11. Socialministeren kan fastsætte regler, der sikrer, at kommunalbestyrelsen modtager oplysninger, herunder i elektronisk form, der har betydning for den årlige fastsættelse og om-beregning af det særlige børnetilskud.

§ 5. Børnetilskud kan endvidere kun udbetales, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Barnet eller en af forældrene, der har forældremyndigheden over barnet, har dansk indfødsret eller med hensyn til børnetilskud efter §§ 2-3 har haft fast bopæl her i landet i det seneste år og med hensyn til børnetilskud efter § 4 har haft fast bopæl her i landet i de seneste 3 år. En ret, der er erhvervet ved fast bopæl, bevares uanset senere fravær, når pågældende på ny får

fast bopæl her. Betingelsen om dansk indfødsret gælder dog ikke for udlændinge, som har fået opholdstilladelse i Danmark efter § 7 eller § 8 i udlændingeloven.

2) Barnet har hjemsted her i landet.

3) Barnet ikke har indgået ægteskab.

4) Barnet ikke er anbragt uden for hjemmet efter bistandsloven, ikke sammen med en indehaver af forældremyndigheden er optaget i en døgnforanstaltning efter bistandsloven eller i øvrigt forsørges af offentlige midler.

5) Den, der skal have børnetilskuddet udbetalt, har fast bopæl her i landet. Dette gælder dog ikke udbetaling af det særlige børnetilskud til en person, der har ret til at modtage pension efter lov om social pension i udlandet.

Stk. 2. Retten til at modtage særligt børnetilskud for pensionister er betinget af, at der ikke efter lov om børns retsstilling er fastsat eller kan fastsættes bidrag. Hvis det er pålagt en pensionist at betale bidrag efter den nævnte lov, ydes særligt børnetilskud dog til hel eller delvis dækning af pågældendes forpligtelse. Særligt børnetilskud kan også ydes til opfyldelse af en pensionists bidragsforpligtelse, når den bidragsberettigede og barnet opholder sig i udlandet.

§ 6. Ordinært børnetilskud efter § 2, nr. 1, nr. 2, og nr. 3, og ekstra børnetilskud efter § 3 udbetales efter ansøgning herom.

Stk. 2. Betingelserne for retten til at modtage børnetilskud skal være opfyldt ved begyndelsen af det første døgn i kvartalet.

Kapitel 2

§ 7. Børnetilskud tilkommer barnet eller børnene, jf. § 3, og udbetales kvartalsvis forud. Ydelsen udbetales kvartalsvis senest den 20. i kvartalets første måned.

§ 8. Børnetilskud udbetales til moderen.

Stk. 2. Har kun faderen forældremyndigheden over barnet, udbetales børnetilskud til ham.

Stk. 3. Tilkommer forældremyndigheden den ene af forældrene, og den anden af forældrene godtgør, at barnet bor hos ham eller hende, kan børnetilskud efter kommunalbestyrelsens bestemmelse udbetales til den, som barnet bor hos.

Stk. 4. Lever forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke sammen, udbetales børnetilskud til den af forældrene, der har barnet hos sig. Opholder barnet sig i disse tilfælde lige meget hos begge forældrene, udbetales børnetilskud til den af forældrene, på hvis adresse barnet er tilmeldt folkeregistret.

Stk. 5. Er barnet i privat familiepleje, jf. bistandslovens § 65, kan børnetilskud efter kommunalbestyrelsens bestemmelse udbetales til den, der har taget barnet i pleje. Er barnet i pleje hos et ægtepar, udbetales børnetilskud i givet fald til plejemoderen.

Stk. 6. Såfremt det skønnes bedst for barnet, kan kommunalbestyrelsen bestemme, at børnetilskuddet skal udbetales til barnet selv.

Stk. 7. Når den, der har forældremyndigheden over barnet, er indsat i institutioner under Kriminalforsorgen, jf. § 2, nr. 3, kan børnetilskud efter kommunalbestyrelsens bestemmelse udbetales til den indsattes ægtefælle, såfremt den indsattes særbarn opholder sig hos denne.

§ 9. Socialministeren kan fastsætte regler om udbetaling af børnetilskud til andre end de personer, der er nævnt i § 8, og om udbetaling af børnetilskud for kortere perioder end nævnt i § 7.

§ 10. Børnetilskud udbetales første gang for det kvartal, der følger efter det kvartal, i hvilket retten til tilskuddet er erhvervet, og sidste gang for det kvartal, i hvilket retten til tilskuddet ophører. Særligt børnetilskud, der skal ydes et barn efter en bidragspligtigs død, udbetales dog først fra udløbet af den periode, for hvilken der senest er udbetalt bidrag efter lov om børns retsstilling.

Kapitel 2 a

§ 10 a. Ved flerbørnsfødsler udbetales der for hvert barn et beløb på 5.436 kr. årligt, indtil børnene fylder 7 år (flerbørnstilskud).

Stk. 2. Flerbørnstilskud udbetales kvartalsvis forud, og reglerne i § 5, stk. 1, og § 6, stk. 2, samt §§ 8-10 finder tilsvarende anvendelse ved udbetaling af flerbørnstilskud.

Stk. 3. Flerbørnstilskud efter stk. 1, jf. stk. 2, ydes tillige for adopterede, samtidigt fødte søskende. Uanset bestemmelserne i § 5, stk. 1, nr. 1 og 2, erhverves retten til tilskuddet for børn, der har opholdstilladelse her i landet med henblik på adoption, dog når børnene får ophold hos den familie, der har dem i pleje med henblik på adoption.

Stk. 4. Medmindre barnet eller en af forældrene, der har forældremyndigheden over barnet, har dansk indfødsret eller har fået opholdstilladelse i Danmark efter § 7 eller § 8 i udlændingeloven, forudsætter udbetaling af flerbørnstilskud fast bopæl her i landet i 1 år.

§ 10 b. Til forældre, der adopterer et udenlandsk barn, ydes der til udgifter i forbindelse med adoptionen et engangsbeløb på 31.332 kr. (adoptionstilskud). Det er en betingelse for at opnå adoptionstilskud, at barnet er formidlet af en af de organisationer, der er godkendt af justitsministeren i medfør af § 30 i adoptionsloven.

Stk. 2. Tilskuddet udbetales af kommunalbestyrelsen efter ansøgning, når det af den adoptionsundersøgende myndighed kan attesteres, at barnet er ankommet her til landet.

Stk. 3. Medmindre en af adoptanterne har dansk indfødsret eller har fået opholdstilladelse i Danmark efter § 7 eller § 8 i udlændingeloven, forudsætter udbetaling af adoptionstilskud fast bopæl her i landet i 1 år.

Kapitel 3

§ 11. Et bidrag til et barns underhold, der er fastsat efter lov om børns retsstilling, kan, når det ikke betales på forfaldsdagen, udbetales af det offentlige til den person, der er berettiget til at kræve bidraget fastsat efter § 18, stk. 2, i lov om børns retsstilling.

Stk. 2. Udbetaling af bidrag sker efter ansøgning. Socialministeren fastsætter regler om udbetalingen.

Stk. 3. Det kan ved overenskomst med andre stater bestemmes, at et udenlandsk bidragsdokument, der i vedkommende land danner grundlag for retslig inddrivelse af et bidrag, kan sidestilles med et dansk bidragsdokument ved forskudsvis udbetaling af bidrag.

§ 12. Bidrag kan udbetales forskudsvis for tiden, indtil et barn fylder 18 år.

Stk. 2. Betingelserne i § 5, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til adgangen til at få et bidrag udbetalt forskudsvis. Medmindre barnet eller en af forældrene, der har forældremyndigheden over barnet, har dansk indfødsret eller har fået opholdstilladelse i Danmark efter § 7 eller § 8 i udlændingeloven, forudsætter udbetaling fast bopæl her i landet i en sammenhængende periode af 3 år.

Stk. 3. Det er endvidere en betingelse for retten til at få bidrag udbetalt forskudsvis, at forældrene ikke lever sammen.

Stk. 4. Betingelserne for bidragsforskud skal være opfyldt på bidragets forfaldsdag.

§ 13. Søges bidrag udbetalt for tiden forud for bidragsdokumentets dato, kan bidrag udbetales i det omfang, betingelserne har været opfyldt på de forfaldsdage, der ville være indtrådt, hvis bidragsdokumentet havde foreligget ved bidragsperiodens begyndelse.

§ 14. Bidrag kan kræves udbetalt forskudsvis med det beløb, der er fastsat efter lov om børns retsstilling, dog højst med normalbidraget. Normalbidraget udgøres af summen af et grundbeløb og et tillæg. Grundbeløbet svarer til det særlige børnetilskud efter § 4, stk. 3. Tillægget svarer til det tillæg, der er fastsat efter § 4, stk. 5.

§ 15. Særlige bidrag, som efter lov om børns retsstilling er pålagt til udgifterne ved fødslen og moderens underhold før og efter fødslen, kan, når betingelserne i § 12 er opfyldt, udbetales

forskudsvis af det offentlige med indtil 483 kr. ved fødslen og 841 kr. pr. måned til moderens underhold før og efter fødslen.

Stk. 2. Særlige bidrag, som efter lov om børns retsstilling er pålagt i anledning af barnets dåb, konfirmation, sygdom eller begravelse eller i anden særlig anledning, kan, når betingelserne i § 12 er opfyldt, udbetales forskudsvis af det offentlige inden for den grænse, som statsamtet fastsætter.

§ 16. Når det skønnes at være bedst for barnet, kan bidraget udbetales for kortere perioder ad gangen end fastsat i bidragsdokumentet.

§ 17. Retten til at kræve et bidrag udbetalt forskudsvis vedvarer til og med årsdagen for bidragets forfaldsdag.

Stk. 2. Hvis barnet på det tidspunkt, da et bidrag kræves udbetalt forskudsvis, forsørges af det offentlige, eller dets forældre på dette tidspunkt samlever, kan bidrag kun udbetales for tiden indtil den offentlige forsørgelses begyndelse eller samlivets begyndelse.

§ 18. Når et bidrag udbetales forskudsvis, indtræder det offentlige i retten til at indkræve bidraget. Retten hertil er i forhold til det offentlige undergivet den almindelige 20-årige forældelse.

Stk. 2. Inddrivelse sker efter reglerne i lov om inddrivelse af underholdsbidrag med disse ændringer:

- 1) Bidrag, der har været forfaldet i mere end 5 år, kan inddrives ved tilbageholdelse i løn m.v., dog ikke ud over 20 år fra forfaldsdagen og kun, når inddrivelse er iværksat og fremmet uden ophold.
- 2) Retten til at anvende tilbageholdelse i løn m.v. eller afsoning bortfalder, hvis forskudsvis udbetaling ikke er sket inden 1 år efter bidragets forfaldsdag.
- 3) Der kan ikke træffes bestemmelse om afsoning af bidrag, der vedrører en periode, som ligger mere end 1 år forud for det tidspunkt, hvor den forskudsvis udbetaling er sket.

Stk. 3. Når bidrag er udbetalt forskudsvis, indtræder kommunalbestyrelsen for et beløb, der svarer til det skyldige bidrag, i den bidragsforpligtedes ret til udbetaling af overskydende skat med godtgørelse og renter samt tilbagebetaling efter kildeskattelovens § 55.

§ 19. Det offentlige skal søge hele det beløb, der ved resolutionen efter lov om børns retsstilling skal betales, inddrevet hos den bidragsskyldige. Hvis det beløb, der inddrives, overstiger det forskudsvis udbetalte bidrag, udbetales det overskydende beløb til den, der er berettiget til at indkræve bidrag.

§ 20. Betaler en bidragsskyldig til det offentlige et beløb til dækning af forskudsvis udbetalte bidrag, er den pågældende berettiget til at forlange, at beløbet først anvendes til dækning af den del af bidragene, for hvilken der er truffet bestemmelse om afsoning.

§ 21. Forskudsvis udbetalte bidrag, som ikke er tilbagebetalt af den bidragsskyldige, skal eftergives,

- 1) når der ikke i det sidste år forskudsvis er udbetalt bidrag, eller
- 2) når den bidragsskyldige har været indsat i institutioner under Kriminalforsorgen i udbetalingsperioden.

Stk. 2. Det er en betingelse for eftergivelse af forskudsvis udbetalte bidrag efter stk. 1, at den bidragsskyldige ikke ville kunne betale det skyldige beløb uden at komme til at mangle, hvad der må anses for nødvendigt til eget eller familiens underhold.

Kapitel 4

§ 22. Administrationen af denne lov påhviler kommunalbestyrelsen.

stk. 2 - 9 udelades

§ 23. Det påhviler kommunalbestyrelsen at drage omsorg for udbetaling af børnetilskud. Udbetalingen sker gennem kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor den, der har ret til ydelsen, har fast bopæl.

§ 24. Det påhviler den, der får udbetalt ydelser efter loven, at underrette kommunalbestyrelsen om forandringer i forholdene, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af ydelserne.

Stk. 2. Har nogen mod bedre vidende uberettiget modtaget ydelser efter loven, skal det beløb, der med urette er modtaget, tilbagebetales.

Stk. 3. Der er udpantningsret for tilbagebetalingskrav efter stk. 2.

Kapitel 5

§ 25. Udgifter til ydelser efter loven afholdes af statskassen.

stk. 2 - 3 udelades

§ 25 a. Ydelserne i §§ 2, 3, 4, 10 a, 10 b og 15, stk. 1, reguleres en gang årligt den 1. januar med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent.

Stk. 2. De beregnede børnetilskud afrundes for så vidt angår børnetilskud efter §§ 2 og 3 til det nærmeste med 4 delelige beløb i kroner, for så vidt angår de i § 4 nævnte særlige børnetilskud og tillægget efter § 4, stk. 5, til det nærmeste med 12 delelige beløb i kroner og for så vidt angår de i § 15, stk. 1, nævnte ydelser til det nærmeste beløb i kroner.

Stk. 3. For normalbidraget, jf. § 14, omfatter reguleringen kun hele måneder og foretages på den følgende forfaldsdag for bidraget.

Stk. 4. Socialministeriet bekendtgør størrelsen af ydelserne efter loven.

.....

§ 27. Loven træder i kraft 1. juli 1987. Samtidig ophæves lov om børnetilskud og andre familieydelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 609 af 29. november 1978.

.....

§ 30. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bilag 6

Uddrag af Lov om en børnefamilieydelse

lovbekendtgørelsenr. 701 af 06/09/1999 med senere ændringer - senest ved Lov Nr. 966 af 20/12/1999

§ 1. For børn under 18 år udbetales en skattefri børnefamilieydelse. Børnefamilieydelsen udgør 7.700 kr. årligt for børn indtil det fyldte 3. år, 6.900 kr. årligt for børn fra og med det fyldte 3. år og indtil det fyldte 7. år og 5.300 kr. årligt for børn fra og med det fyldte 7. år og indtil det fyldte 18. år.

Stk. 2. Grundbeløbene efter stk. 1 forhøjes med 200 kr. i 1996, 400 kr. i 1997 og 600 kr. i 1998 og efterfølgende år.

Stk. 3. Børnefamilieydelsen reguleres i overensstemmelse med reglerne i § 20 i lov om indkomstskat for personer m.v. (personskatteloven). Den årlige regulering af ydelsesbeløbene har virkning fra den 1. januar i kalenderåret til og med den 31. december i det samme kalenderår.

§ 2. Retten til børnefamilieydelsen er betinget af,

- 1) at den person, der har forældremyndigheden over barnet eller har taget barnet i pleje med henblik på adoption, er fuldt skattepligtig efter kildeskattelovens § 1,
- 2) at barnet har hjemsted her i landet,
- 3) at barnet ikke har indgået ægteskab, og
- 4) at barnet ikke er anbragt uden for hjemmet efter lov om social service, ikke sammen med en indehaver af forældremyndigheden er optaget i en døgnforanstaltning efter lov om social service eller i øvrigt forsørges af offentlige midler.

§ 3. Betingelserne i §§ 1 og 2 skal være opfyldt den første dag i den periode, som den enkelte udbetaling vedrører, jf. § 6, stk. 2.

§ 4. Børnefamilieydelsen udbetales til barnets moder.

Stk. 2. Har kun faderen forældremyndigheden over barnet, udbetales ydelsen til ham.

Stk. 3. Tilkommer forældremyndigheden den ene af forældrene, og den anden af forældrene godtgør, at barnet bor hos ham eller hende, kan ydelsen efter kommunalbestyrelsens bestemmelse udbetales til den, som barnet bor hos.

Stk. 4. Lever forældre, der har fælles forældremyndighed, ikke sammen, udbetales ydelsen til den af forældrene, der har barnet hos sig. Opholder barnet sig i disse tilfælde lige meget hos begge forældre, udbetales børnefamilieydelsen til den af forældrene, på hvis adresse barnet er tilmeldt folkeregistret.

Stk. 5 - 7 udeladt

§ 9. Udgifterne til børnefamilieydelsen afholdes af statskassen.

.....

§ 14 Loven har virkning fra den 1. juli 1987.

§ 15. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bilag 7

Uddrag af Lov om inddrivelse af underholdsbidrag

Lovbekendtgørelse nr. 631 af 15. september 1986 med senere ændringer - senest ved lov nr. 433 af 31. maj 2000.

§ 1. Reglerne i denne lov finder anvendelse på inddrivelse af underholdsbidrag til barn, ægtefælle eller en uden for ægteskab besvangret kvinde, såfremt bidraget tjener til fyldestgørelse af en i dansk lov hjemlet underholdsforpligtelse.

Stk. 2. Endvidere finder lovens regler anvendelse på inddrivelse af bidrag til fyldestgørelse af en underholdsforpligtelse i henhold til udenlandsk lov i det omfang, det fastsættes ved overenskomst med fremmed stat eller bestemmes af justitsministeren.

Stk. 3. Loven finder ikke anvendelse på inddrivelse af renter af underholdsbidrag.

§ 2. Det sociale udvalg eller i kommuner med magistratsordning magistraten foretager efter anmodning inddrivelse af underholdsbidrag.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler herom.

§ 3. Skyldneren skal give myndighederne de for inddrivelse af bidraget fornødne oplysninger om sine økonomiske og personlige forhold. Såfremt det forlanges, skal oplysningerne gives under personligt fremmøde for den myndighed, der foretager inddrivelsen. Møder skyldneren ikke efter tilsigelse, kan han bringes til stede ved politiets hjælp.

Stk. 2. Skyldnerens arbejdsgiver skal på forlangende give myndighederne oplysninger om skyldnerens arbejds- og lønningsforhold.

§ 4. Bidraget kan inddrives ved udpantning.

Stk. 2. Når skyldneren forgæves er eftersøgt eller har forladt landet for længere eller ubestemt tid uden at have iagttaget reglerne i § 19, kan der efter overøvrighedens nærmere bestemmelse uden forudgående forkyndelse af kendelse herom foretages udpantning for det samlede bidrag i skyldnerens her i landet værende formue. Med det således inddrevne beløb forholdes der i overensstemmelse med § 21.

§ 5. Bidraget kan inddrives ved tilbageholdelse i skyldnerens lønning eller andet arbejdsvederlag, derunder provision, tantieme, gratiale og feriegodtgørelse. Tilbageholdelse kan ligeledes kræves i ventepenge eller pension, uanset om pensionen udredes af offentlig eller privat kasse. På samme måde kan tilbageholdelse kræves i folkepension, invalidepension, andre periodiske ydelser fra offentlige kasser, i understøttelse, som skyldneren har krav på, i livrente og andre periodisk forfaldende forsikringsbeløb samt i renter af båndlagte kapitaler eller andre kapitaler, der er hensat til rentenydelse for skyldneren.

stk. 2 - 3 udelades.

§ 6. Pålæg om tilbageholdelse gives af det sociale udvalg (magistraten) på det sted, hvor skyldneren bor, eller, hvis han ikke har kendt bopæl her i landet, på det sted, hvor tilbageholdelse skal foretages. Det beløb, der skal tilbageholdes ved hver udbetaling til skyldneren, fastsættes således, at der overlades ham det nødvendige til eget og families underhold.

Stk. 2. Pålægget skal være skriftligt og angive indholdet af §§ 7-8 samt § 22.

Stk. 3. Er skyldneren forhyret med dansk skib, kan bestemmelserne i stk. 1-2 fraviges efter nærmere af justitsministeren fastsatte regler.

Stk. 4. Den, som har modtaget pålæg om tilbageholdelse, skal indbetale tilbageholdte beløb til det sociale udvalg (magistraten). Indbetaling skal ske, efterhånden som tilbageholdelse finder sted, medmindre vedkommende myndighed fastsætter en anden betalingsordning.

.....

§ 10. Skønnes det, at et forfaldent bidrag ikke vil kunne inddrives ved udpantning eller tilbageholdelse i løn m.v., træffes der efter den bidragsberettigedes anmodning afgørelse om, hvorvidt skyldneren skal hensættes til afsoning af bidraget.

Stk. 2. Afgørelsen træffes af politimesteren (i København af politidirektøren) på det sted, hvor skyldneren bor, eller, hvis han ikke har kendt bopæl her i landet, på det sted, hvor den bidragsberettigede bor.

§ 11. Bidragsskyld på 1.000 kr. eller derunder afsones med en dag for hver 50 kr., dog mindst to dage.

Stk. 2. Den del af skylden, som overstiger 1.000 kr., afsones med en dag for hver 100 kr.

Stk. 3. Ved afsoning af flere bidragsforpligtelser beregnes afsoningstiden efter det samlede bidragsbeløb.

Stk. 4. Afsoningen sker efter reglerne om straf af hæfte.²⁴⁵

§ 12. Skyldneren kan ikke hensættes til afsoning i mere end 60 dage inden for et tidsrum af et år, selv om afsoningen vedrører flere bidragsforpligtelser. Den del af bidragene, der som følge heraf ikke kommer til afsoning, og som var forfalden ved afsoningens påbegyndelse, kan heller ikke senere forlanges afsonet.

§ 13. Ved periodisk forfaldende bidrag kan afsoning kun ske for mindre end en måneds bidrag, såfremt der ikke vil påløbe yderligere bidrag efter den pågældende bidragsbestemmelse.

²⁴⁵ Bestemmelsen ophæves pr. 1. juli 2001, jf. lov nr. 433 af 31. maj 2000.

§ 14. Tjenstgørende værnepligtige kan ikke hensættes til afsoning, så længe de er indkaldt.

§ 15. Afgørelse om afsoning eller om afsoningens iværksættelse kan udsættes, såfremt skylden afdrages i overensstemmelse med en af politimesteren (i København af politidirektøren) fastsat afdragsordning, eller det skønnes, at skyldneren er ude af stand til at betale på grund af forhold, som ikke kan lægges ham til last, såsom sygdom, uforskyldt arbejdsløshed eller særlig tyngende forsørgerpligter.

Stk. 2. Inden der træffes sådan bestemmelse, skal der så vidt muligt indhentes en erklæring fra den bidragsberettigede.

§ 16. Bestemmelse om, at skyldneren skal hensættes til afsoning, kan ikke indbringes for højere administrativ myndighed, men skyldneren kan forlange spørgsmålet om frihedsberøvelsens lovlighed forelagt domstolene efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a. Skyldneren skal samtidig med bestemmelsen om afsoning gøres bekendt hermed.

§ 17. Afsoning af bidrag medfører ikke bortfald af betalingspligt eller af de andre midler til bidragets inddrivelse eller af retten til at kræve bidraget udbetalt af det offentlige.

§ 18. Udgifterne ved afsoning afholdes af statskassen.

§ 19. Agter en skyldner at tage bopæl eller fast ophold i udlandet, inden han har opfyldt hele sin bidragspligt, skal han inden udrejsen, om fornødent efter det sociale udvalgs (magistratsens) bestemmelse og i det omfang og på den måde, udvalget (magistraten) finder det passende, opfylde bidragspligten eller stille sikkerhed herfor.

Stk. 2. Undlader skyldneren at stille sikkerhed for bidragspligtens opfyldelse som fastsat i stk. 1, kan det sociale udvalg (magistraten) bestemme, at fremtidige bidrag for en nærmere fastsat periode skal kunne inddrives straks.

Stk. 3. Består en af skyldneren stillet sikkerhed i kaution, finder reglerne i §§ 2-9 tilsvarende anvendelse ved bidragets inddrivelse hos kautionisterne.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 omfatter ikke personer, som tager bopæl eller fast ophold i Finland, Island, Norge eller Sverige. I det omfang, det fastsættes af justitsministeren, omfatter bestemmelsen heller ikke personer, som tager bopæl eller fast ophold i andre lande, med hvilke der er indgået aftale om ydelse af bistand ved inddrivelse af underholdsbidrag.

§ 20. Efter overøvrighedens bestemmelse kan reglerne i § 19 bringes til anvendelse over for en mand, der er part i en påbegyndt faderskabssag.

§ 21. Ved inddrivelse af bidrag i medfør af § 19, stk. 2, indbetales det indkomne beløb til overformynderiet (* 1), medmindre der med overøvrighedens tilladelse træffes anden bestemmelse.

Stk. 2. Ophører bidragspligten, inden beløbet er opbrugt, tilfalder den tilbageværende del af dette skyldneren eller hans bo.

§ 22. Overtrædelse af § 3, stk. 2, og § 7 straffes med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

§ 23. Retten til at anvende tilbageholdelse i løn m.v. eller afsoning bortfalder, hvis begæring om bidragets inddrivelse ikke fremsættes inden 1 år efter bidragets forfaldstid.

Stk. 2. Der kan ikke træffes bestemmelse om afsoning af bidrag, der vedrører en periode, som ligger mere end 1 år forud for det tidspunkt, da den i stk. 1 nævnte begæring blev fremsat. Tilbageholdelse i løn m.v. eller afsoning kan ikke ske for bidrag, som har været forfaldne i mere end 5 år.

Stk. 3. Ved inddrivelse af børnebidrag, der er udbetalt forskudsvis af det offentlige, gælder § 28 i lov om børnetilskud og andre familieydelse.

§ 23 a. Afgørelser, der træffes af det sociale udvalg (magistraten), kan indbringes for amtsankenævnet. Afgørelser, der træffes af de kommunale myndigheder i København eller Frederiksberg, kan indbringes for den sociale ankestyrelse.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for afgørelser efter § 4 og pålæg om tilbageholdelse efter § 5.

§ 24. Denne lov træder i kraft den 1. juli 1963.

Stk. 2. Loven finder anvendelse også med hensyn til de inden dens ikrafttræden opståede bidragsforpligtelser. Reglerne om afsoning kommer til anvendelse på alle bidrag, med hensyn til hvilke afsoningsordre ikke er udfærdiget inden lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Lov nr. 133 af 7. maj 1937 om inddrivelse og sikring af underholdsbidrag ophæves.

§ 25. Loven gælder ikke for Grønland.

Bilag 8

Uddrag af Lov om social service

Lovbekendtgørelse nr. 26 af 17. januar 2000 med senere ændringer - senest ved lov nr. 466 af 31. maj 2000.

Kapitel 1

§ 1. Formålet med denne lov er

- 1) at tilbyde rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer,
- 2) at tilbyde en række almene serviceydelser, der også kan have et forebyggende sigte, og
- 3) at tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Stk. 2. Formålet med hjælpen efter denne lov er at fremme den enkeltes mulighed for at klare sig selv eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten.

Stk. 3. Hjælpen efter denne lov bygger på den enkeltes ansvar for sig selv og sin familie. Hjælpen tilrettelægges ud fra den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte.

Kapitel 3

§ 4. Kommunen og amtskommunen sørger for, at de opgaver og tilbud, der omfatter børn, unge og deres familier, udføres i samarbejde med forældrene og på en sådan måde, at det fremmer børns og unges udvikling, trivsel og selvstændighed. Dette gælder både ved udførelsen af det generelle og forebyggende arbejde og ved den målrettede indsats over for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med et andet særligt behov for støtte.

Stk. 2. Kommunen og amtskommunen sørger for, at den indsats, der iværksættes efter denne lov over for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med et andet særligt behov for støtte, sættes i sammenhæng med den indsats, der iværksættes over for de samme børn og unge efter anden lovgivning.

§ 5. Kommunen sørger for, at forældre med børn og unge eller andre, der faktisk sørger for et barn eller en ung, kan få en gratis familieorienteret rådgivning til løsning af vanskeligheder i familien. Kommunen er forpligtet til ved opsøgende arbejde at tilbyde denne rådgivning til enhver, som på grund af særlige forhold må antages at have behov for det.

Stk. 2. Såvel forældre som børn og unge, der alene søger rådgivning, skal kunne modtage denne anonymt og som et åbent tilbud.

§ 6. Kommunen fører tilsyn med de forhold, hvorunder børn og unge under 18 år i kommunen lever, jf. § 33.

Kapitel 4

§ 7. Kommunen sørger for, at der er det nødvendige antal pladser i dagtilbud til børn, jf. dog § 16, med henblik på at give pædagogiske, sociale og pasningsmæssige tilbud. Kommunen har det overordnede ansvar for dagtilbudene.

Stk. 2. Dagtilbudene kan etableres som daginstitutioner, dagpleje og puljeordninger. Tilrettælgelse af dagtilbudene skal fastlægges i overensstemmelse med § 4.

.....

§ 10. Kommunen kan tilbyde pladser til børn i kommunal dagpleje etableret i private hjem og andre lokaler i børnenes hjemlige miljø, der forud er godkendt af kommunen til dette formål. Der kan i den enkelte dagpleje modtages op til 5 børn. Varetages dagplejen af flere personer, kan kommunen beslutte, at der i dagplejen kan modtages op til 10 børn.

Stk. 2. Kommunen kan beslutte, at dagplejerens egne børn under 3 år kan indgå i det antal børn, dagplejeren modtager betaling for. Kommunens afgørelse herom kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

.....

§ 15. Forældrene betaler for opholdet i dagtilbudet med et beløb, der svarer til 30 pct. af de budgetterede udgifter ved ophold i dagtilbudet, bortset fra ejendomsudgifter, herunder husleje og vedligeholdelse, jf. dog stk. 4.

stk. 2 - 5 udelades.

.....

§ 19. Kommunen sørger for, at der er de nødvendige klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge, jf. dog § 23.

stk. 2 - 5 udelades.

.....

§ 22. Kommunen fastsætter betaling for deltagelse i klubber og andre socialpædagogiske fritidstilbud og kan beslutte, at der ikke skal ydes betaling for deltagelse i enkelte tilbud eller typer af tilbud. Betalingen kan højst udgøre 20 pct. af udgifterne ved driften af det enkelte tilbud eller af de gennemsnitlige udgifter ved driften af samme type af tilbud i kommunen, som disse opgøres efter § 15, stk. 1. For private klubordninger, jf. § 20, 2. pkt., beregnes betalingen på grundlag af udgifterne ved driften af den enkelte ordning.

stk. 2 udelades.

.....

§ 26. Kommunen kan beslutte at give forældre med børn i alderen 24 uger og indtil det tidspunkt, hvor børn almindeligvis optages i børnehaveklasse, mulighed for at vælge et økonomisk tilskud til brug for en privat pasningsordning i stedet for at benytte en plads i et dagtilbud, jf. § 7, stk. 1. Kommunen kan beslutte, at der kun gives tilskud til forældre med børn i en bestemt del af aldersgruppen.

Stk. 2. Tilskud efter stk. 1 kan ydes fra det tidspunkt, hvor barnet optages i et dagtilbud, jf. § 7, stk. 1. Der kan maksimalt udbetales tre tilskud til samme husstand.

Stk. 3. Hvis kommunen i forbindelse med iværksættelse af hjælpeforanstaltninger efter § 40 anser det for nødvendigt, at et barn er optaget i et dagtilbud, kan kommunen beslutte, at forældrene ikke kan få tilskud efter stk. 1.

Stk. 4. Kommunen fastsætter størrelsen af tilskuddet efter stk. 1. Tilskuddet fastsættes ens for alle børn inden for samme aldersgruppe. Tilskuddet kan højst udgøre 70 pct. af forældrenes dokumenterede udgifter til den private pasningsordning, dog maksimalt 85 pct. af den billigste nettoudgift pr. plads i et dagtilbud til samme aldersgruppe i kommunen.

Stk. 5. Tilskuddet efter stk. 1 udbetales første gang for den måned, hvor den private pasning påbegyndes. Tilskuddet udbetales sidste gang for den måned, i hvilken retten til tilskuddet ophører.

Stk. 6. Kommunen fastsætter retningslinjer for optagelse af børn i et dagtilbud, når tilskuddet til privat pasning bortfalder.

Stk. 7. Tilskuddet efter stk. 1 indgår ikke ved beregning af ydelser efter den sociale lovgivning eller lovgivningen om uddannelsesstøtte.

Stk. 8. Kommunen godkender aftalen mellem forældrene og den private pasningsordning og fører løbende tilsyn med ordningen.

§ 27. Kommunen kan beslutte at give et supplerende tilskud til forældre, der modtager orlovsydelse til børnepasning, jf. lov om orlov. Kommunen kan beslutte, at der kun gives tilskud til forældre med børn i en bestemt aldersgruppe.

Stk. 2. Kommunen fastsætter størrelsen af tilskuddene, der maksimalt kan udgøre 35.000 kr. årligt. Tilskuddene kan fastsættes, så de varierer med barnets alder.

stk. 3 - 6 udelades.

§ 28. Kommunen yder dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelse i hjemmet af et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det er en forudsætning, at merudgifterne er en følge af den nedsatte funktionsevne.

Stk. 2. Til dækning af merudgifter beregnes en merudgiftsydelse, der fastsættes med udgangspunkt i et månedligt standardbeløb på 2.000 kr. Ydelsen beregnes på grundlag af det konkrete behov og udbetales med én eller flere ottendedele af standardbeløbet. Merudgiftsydelsen kan tildeles med mere end ét standardbeløb.

Stk. 3. Merudgiftsydelsen udgør mindst 1/8 af standardbeløbet.

stk. 4 - 4 udelades.

§ 29. Kommunen yder hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste til personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Ydelsen er betinget af, at det er en nødvendig følge af den nedsatte funktionsevne, at barnet passes i hjemmet, og at det er mest hensigtsmæssigt, at det er moderen eller faderen, der passer det. Ydelsen fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt.

Stk. 2. Socialministeren fastsætter nærmere regler om beregning og regulering af tabt arbejdsfortjeneste efter stk. 1.

.....

§ 51. Amtskommunen sørger for, at der er det nødvendige antal pladser på institutioner for børn og unge, der skal anbringes uden for hjemmet herunder på grund af en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Endvidere skal amtsskommunen sørge for, at der er det nødvendige antal pladser og mulighed for ambulante behandling på institutioner for børn og unge med sociale adfærdsproblemer.

Stk. 2. Institutionerne kan oprettes og drives af en eller flere amtskommuner, kommuner eller som selvejende institutioner, som amtskommunen indgår aftale med.

§ 52. Forældrene og barnet eller den unge betaler for døgnopholdet efter regler, der fastsættes af socialministeren.

.....

§ 139. Loven træder i kraft den 1. juli 1998, jf. dog § 142, stk. 1 og 2. Dog fastsætter socialministeren tidspunktet for ikrafttræden af reglerne om beskyttet beskæftigelse i §§ 87 og 88.

Bilag 9

Uddrag af Lov om aktiv socialpolitik Lovbekendtgørelse nr. 266 af 266 af 12. april 2000

§ 1. Formålet med denne lov er

1) at forebygge, at personer, der har eller kan få vanskeligheder ved at fastholde et arbejde, får behov for hjælp til forsørgelse, og

2) at skabe et økonomisk sikkerhedsnet for enhver, som ikke på anden måde kan skaffe det nødvendige til sig selv og sin familie.

Stk. 2. Formålet med at give hjælp til forsørgelse er at sætte modtageren i stand til at klare sig selv. Modtageren og ægtefællen skal derfor efter evne udnytte og udvikle deres arbejds-evne, herunder ved at tage imod tilbud om arbejde eller aktivering.

Stk. 3. Modtageren skal ud fra sine behov og forudsætninger have mulighed for indflydelse og medansvar ved tilrettelæggelsen af hjælpen.

§ 2. Enhver mand og kvinde har i forhold til det offentlige ansvar for at forsørge sig selv, sin ægtefælle og sine børn under 18 år.

Stk. 2. Ansvar for at forsørge en ægtefælle ophører ved separation eller skilsmisse.

Stk. 3. Ansvar for at forsørge et barn ophører, hvis barnet selv har ansvar for at forsørge en ægtefælle eller et barn.

Stk. 4. Kommunen giver uafhængigt af forældrenes forsørgelsesansvar hjælp til en gravid datter under 18 år til dækning af de behov, der er en følge af graviditeten.

.....

§ 25. Hjælpen udgør et månedligt beløb på

1) 9.317 kr. for personer, der er fyldt 25 år, og som har forsørgelsespligt over for børn,

2) 6.998 kr. for andre personer, der er fyldt 25 år,

3) 4.489 kr. for personer under 25 år, der ikke bor hos en eller begge forældre, og

4) 2.195 kr. for personer under 25 år, som bor hos en eller begge forældre.

Stk. 2. En person under 25 år får 9.317 kr., når den pågældende forsørger eget barn i hjemmet.

Stk. 3. En kvinde under 25 år får 6.998 kr., når hun er gravid og har passeret 12. svangerskabsuge.

Stk. 4. En person under 25 år, der har en dokumenteret bidragspligt over for et barn, og som modtager hjælp efter stk. 1, nr. 3 eller 4, får et månedligt tillæg, der svarer til det fastsatte bidrag, dog højst normalbidraget. Er bidraget forskudsvis udlagt på tidspunktet for udbetaling af hjælp, benyttes tillægget til afdrag på bidragsgælden. Hjælpen inkl. tillæg kan højst udgøre 9.317 kr.

Stk. 5. En person, der alene har forsørgelsespligt over for børn, der opholder sig i udlandet, kan kun få 9.317 kr. efter stk. 1, nr. 1, hvis den pågældende kan dokumentere forsørgelsespligten, og at den pågældende faktisk opfylder forsørgelsespligten.

.....

§ 83. Kommunen kan yde hjælp til udgifter ved udøvelse af ret til samvær med egne børn under 18 år, som ikke bor hos ansøgeren. Det er en betingelse for at yde hjælp, at ansøgeren ikke har økonomisk mulighed for at betale udgifterne.

Stk. 2. Kommunen kan yde hjælp til rejseudgifter med henblik på kontakt til børn, der er ført til udlandet uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver. Det er en forudsætning, at sagen er blevet anmeldt til dansk politi, og at kommunen har forelagt sagen for Udenrigsministeriet. Det er yderligere en forudsætning, at indehaveren af forældremyndigheden ikke selv har økonomisk mulighed for at betale udgiften.

§ 84. Kommunen kan yde hjælp til udgifterne ved at forsørge et barn, når forældremyndigheden ved forældremyndighedsindehaverens død er tillagt en anden eller andre, der ikke har forsørgelsespligt over for barnet. Det er en betingelse, at barnets indtægter, herunder det særlige børnetilskud efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, ikke er tilstrækkelige til at dække udgifterne ved at forsørge barnet.

.....

§ 97. Er der efter lovgivningen om retsforholdet mellem ægtefæller eller om børns retsstilling pålagt en person at betale underholdsbidrag m.v. til en anden person, der modtager hjælp til forsørgelse, indtræder det offentlige for et beløb, der svarer til hjælpen, i kravet mod den bidragsskyldige, uanset om forsørgelsesansvaret efter reglerne i § 2 er ophørt.

Stk. 2. Det offentlige indtræder endvidere i retten til at kræve bidrag fastsat eller kræve et bidrag forhøjet. Ved fastsættelsen eller forhøjelsen af bidrag kan vedkommende myndighed tilsidesætte en aftale om bidrag, der må anses indgået med det formål at hindre det offentlige i at indtræde i retten.

.....

§ 111. Loven træder i kraft den 1. juli 1998. Dog fastsætter socialministeren tidspunktet for ikrafttræden af § 16, stk. 2, nr. 2 og 3, § 51, stk. 2, samt §§ 60-62 og 70.

Bilag 10

Uddrag af Lov om statens uddannelsesstøtte Lovbekendtgørelse nr. 558 af 31. juli 1998.

§ 1. Uddannelsessøgende kan få statens uddannelsesstøtte (SU) til uddannelse indtil kandidatgrad eller magisterkonferensgrad, til ph.d.-studium indtil opnåelse af kandidatgrad og til faglig supplering af sidefag i forbindelse med optagelse på pædagogikum.

Stk. 2. Uddannelsesstøtte til uddannelse indtil kandidatgrad eller magisterkonferensgrad og til faglig supplering af sidefag i forbindelse med optagelse på pædagogikumordningen for gymnasie- og hf-området administreres af Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte (styrelsen).

Stk. 3. Uddannelsesstøtte til ph.d.-studium administreres af den enkelte stipendiegiver, jf. § 48.

Kapitel 1

§ 2. Uddannelsessøgende kan efter ansøgning få uddannelsesstøtte, når de

1) er danske statsborgere eller efter international overenskomst har ret til uddannelsesstøtte på lige fod med danske statsborgere eller i støttemæssig henseende ved uddannelser i Danmark ligestilles med danske statsborgere af undervisningsministeren,

2) gennemgår en uddannelse, der giver ret til uddannelsesstøtte,

3) er fyldt 18 år,

4) er studieaktive og

5) ikke får anden offentlig støtte, der tilsigter at dække leveomkostningerne, bortset fra stipendium efter afsnit II.

Stk. 2. En uddannelsessøgende kan tidligst få uddannelsesstøtte fra begyndelsen af det kvartal, der følger efter den dato, hvor den uddannelsessøgende er fyldt 18 år.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om de betingelser, der er nævnt i stk. 1, nr. 1, 2, 4 og 5. Undervisningsministeren kan herunder bestemme, at kravet om studieaktivitet kan fraviges på grund af sygdom, fødsel, adoption eller andre særlige forhold.

.....

§ 7. Uddannelsesstøtte gives som:

1) Stipendium.

2) Studielån.

3) Slutlån til afslutning af en uddannelse, der gives støtte til inden for klippekortet.

Stk. 2. Sammen med stipendium og studielån kan gives et supplerende stipendium som tilskud til dækning af betaling for undervisning. Undervisningsministeren kan bestemme, at godkendelsen af, at en uddannelse giver ret til uddannelsesstøtte, ikke omfatter dette supplerende stipendium.

Stk. 3. Uddannelsesstøtte gives med et beløb pr. kalendermåned (støttmåned) i et kalenderår (støtteåret). Inden for klippekortet gives stipendium og studielån med klip og slutlån med slutlånssater.

.....

§ 14. I forbindelse med fødsel eller adoption får moderen efter ansøgning uddannelsesstøtte i indtil 12 måneder, jf. § 2, stk. 3, 2. pkt. Støtten kan efter ansøgning udbetales med dobbelte beløb i indtil 6 måneder.

Stk. 2. I forbindelse med fødsel eller adoption får faderen efter ansøgning uddannelsesstøtte i indtil 6 måneder, jf. § 2, stk. 3, 2. pkt. Støtten kan efter ansøgning udbetales med dobbelte beløb i indtil 3 måneder.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om

1) støtte med dobbelte beløb,

2) i hvilket omfang støtten efter stk. 1 og 2 kan overføres til en ny uddannelse, og

3) at der kan gives støtte, når fødslen eller adoptionen er sket inden for 12 måneder før uddannelsens start.

Kapitel 5

§ 15. Uddannelsesstøtte gives inden for klippekortet til videregående uddannelse og til privat uddannelse, jf. § 3, stk. 2-4, medmindre andet bestemmes af undervisningsministeren.

.....

§ 19. Undervisningsministeren kan bestemme, at der efter ansøgning gives ekstra klip som tillæg til rammen og støttetiden, hvis den uddannelsessøgende er blevet forsinket i en uddannelse på grund af

1) deltagelse i institutionens styrelse eller arbejde vedrørende de uddannelsessøgendes sociale og uddannelsesmæssige forhold eller

2) sygdom eller andre særlige forhold.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan bestemme, at der efter ansøgning gives ekstra klip som tillæg til rammen og støttetiden, hvis sygdom eller andre særlige forhold har medført, at den uddannelsessøgende ikke kan gennemføre uddannelsen og derfor skifter til en ny uddannelse.

Stk. 3. I forbindelse med fødsel eller adoption får moderen efter ansøgning indtil 12 ekstra klip som tillæg til rammen og støttetiden, hvis hun har ret til uddannelsesstøtte. Moderen kan overføre indtil 6 af de ekstra klip til faderen, hvis han har ret til uddannelsesstøtte.

Stk. 4. I forbindelse med fødsel eller adoption får faderen efter ansøgning indtil 6 ekstra klip som tillæg til rammen og støttetiden, hvis han har ret til uddannelsesstøtte.

stk. 5 - 6 udelades.

.....

§ 21. Slutlån kan i alt gives i 12 måneder (slutlånstiden) inden for de sidste 12 måneder af en uddannelse.

Stk. 2. Slutlån gives, når den uddannelsessøgende har brugt alle de klip, der kan tildeles til uddannelsen. Tildelingen sker på grundlag af uddannelsesinstitutionens vurdering af, om den uddannelsessøgende kan afslutte uddannelsen inden for 12 måneder.

stk. 3 - 4 udelades.

§ 22. Uddannelsesstøtten i et støtteår nedsættes ved den endelige tildeling for dette år, hvis den uddannelsessøgendes egenindkomst i støtteåret, jf. § 23, overstiger et beløb, der er summen af de månedlige fribeløb i støtteåret, jf. § 24 og § 25, stk. 6, (årsfribeløbet).

Stk. 2. Når den uddannelsessøgendes egenindkomst er højere end det beregnede årsfribeløb, nedsættes først stipendium, herunder supplerende stipendium efter § 7, stk. 2, dernæst studielån og slutlån. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.

**Uddrag af Lov om Det Centrale Personregister
nr. 426 af 31. maj 2000.**

Lovens formål og administration

§ 1. Formålet med loven er at sikre, at

- 1) enhver, der er omfattet af § 3, stk. 1, har et personnummer,
- 2) Det Centrale Personregister (CPR) indeholder grundlæggende personoplysninger om enhver, der har et personnummer,
- 3) enhver folkeregistreres på den adresse, hvor vedkommende faktisk bor eller opholder sig, og
- 4) oplysningerne i CPR på en hensigtsmæssig måde kan videregives til offentlige myndigheder og private med en berettiget interesse heri.

.....

§ 8. Kommunalbestyrelsen skal registrere et barn, hvis forældre ikke har samme bopæl, med bopæl hos den af forældrene, som barnet opholder sig mest hos, uanset hvem af forældrene der har forældremyndigheden.

Stk. 2. Opholder barnet sig lige længe ad gangen hos hver af forældrene, skal kommunalbestyrelsen registrere barnet hos den af forældrene, som har forældremyndigheden, medmindre forældrene ved deres underskrift erklærer sig enige om, at barnet skal registreres hos den anden. Har forældrene fælles forældremyndighed, skal kommunalbestyrelsen registrere barnet hos den af forældrene, som disse ved deres underskrift erklærer sig enige om.

Stk. 3. Opholder barnet sig lige længe ad gangen hos hver af forældrene, som på trods af fælles forældremyndighed ikke er enige om registreringen, skal barnet forblive registreret på den adresse, barnet havde, før uenigheden opstod, såfremt denne adresse er en af de angivne adresser.

.....

§ 13. Hvis den, der flytter, ikke selv er i stand til at melde flytning, skal flytningen anmeldes af den, der er ansvarlig for den pågældende.

Stk. 2. Inden registreringen af en flytning for et barn, der hidtil har haft fælles bopæl med begge forældre, skal der gives en ikke medflyttende forælder mulighed for at udtale sig, hvis vedkommende ikke er (med)underskriver af flytteanmeldelsen. Tilsvarende gælder inden registreringen af en flytning for et barn, som hidtil har haft fælles bopæl med den ene af forældrene, hvis denne forælder ikke flytter med og heller ikke er (med)underskriver af flytteanmeldelsen.

Stk. 3. Hvis der ved anmeldelsen af de flytninger, der er omfattet af stk. 2, samtidig anmodes om navne- og adressebeskyttelse, jf. § 28, på barnets tilflytningsadresse, skal forelæggelsen altid foretages af fraflytningskommunen, som herunder ikke må oplyse tilflytningsadressen. Indenrigsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen kan pålægge institutionsbestyrere og lignende at give løbende orientering om, hvilke personer der flytter til og fra den institution, som den pågældende bestyrer.

Bilag 12

Uddrag af Lov om påligningen af indkomstskat til staten

Lovbekendtgørelse nr. 28 af 18. januar 2000 med senere ændringer - senest lov nr. 464 af 31. maj 2000.

.....

§ 10 Bidrag, som i anledning af skilsmisse eller separation udredes af den ene af ægtefællerne til underhold af den anden ægtefælle, kan fradrages i bidragsyderens skattepligtige indkomst. Bidrag, som i anledning af skilsmisse eller separation udredes af den ene af ægtefællerne til underhold af børn, der ikke opholder sig hos bidragsyderen, kan fradrages i bidragsyderens skattepligtige indkomst efter reglerne i stk. 2. Bidragene til underhold af den anden ægtefælle medregnes til denne ægtefælles skattepligtige indkomst. Bidragene til underhold af et barn medregnes til barnets skattepligtige indkomst for den del af bidragene, der overstiger det af socialministeren fastsatte normalbidrag. Særlige bidrag til barnets dåb og bidrag i anledning af, at barnet når konfirmationsalderen, medregnes dog ikke til barnets skattepligtige indkomst, i det omfang bidragene ikke overstiger for dåb 1 gang det månedlige normalbidrags grundbeløb og for bidrag i anledning af, at barnet når konfirmationsalderen, 3 gange det månedlige normalbidrags grundbeløb.

Stk. 2. Fradragsretten for bidrag til underhold af børn er betinget af, at bidragsyderen har forsørgerpligt over for det offentlige for barnet. Bidrag for tiden efter barnets fyldte 18. år kan ikke fradrages. Bidrag for tiden indtil barnets fyldte 18. år kan fradrages i det omfang, de overstiger et beløb svarende til det tillæg, der er fastsat i § 4, stk. 5, i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. Betaler en bidragsskyldig til det offentlige et beløb til dækning af forskudsvis udbetalte børnebidrag, anses beløbet fortrinsvis at vedrøre de først forskudsvis udbetalte børnebidrag. Idet omfang, beløbet herved anses at vedrøre perioder, der omfattes af den bidragspligtiges indkomstår 2000 og senere indkomstår, finder 3. pkt. tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 finder tillige anvendelse på underholdsbidrag fra den ene ægtefælle til den anden ægtefælle og til børn, der ikke opholder sig hos bidragsyderen, når ægtefællerne på grund af faktisk adskillelse er ansat selvstændigt til statskat, og bidraget er fastsat eller godkendt af det offentlige.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1 finder, for så vidt angår bidrag i anledning af separation, kun anvendelse på bidrag, hvis størrelse er fastsat eller ændret efter ikrafttrædelsen af lov nr. 517 af 19. december 1942. Med hensyn til bidrag i anledning af skilsmisse finder bestemmelserne kun anvendelse på bidrag, der er fastsat eller ændret efter ikrafttrædelsen af lov nr. 538 af 22. december 1941.

§ 11 Bidrag til underhold af børn uden for ægteskab kan fradrages i bidragyderens skattepligtige indkomst efter reglerne i stk. 2. Bidragene medregnes til barnets skattepligtige indkomst for den del af bidragene, der overstiger det af socialministeren fastsatte normalbidrag. Særlige bidrag til barnets dåb og bidrag i anledningen af, at barnet når konfirmationsalderen, medregnes dog ikke til barnets skattepligtige indkomst, i det omfang bidragene ikke overstiger for dåb 1 gang det månedlige normalbidrags grundbeløb og for bidrag i anledning af konfirmationsalderen, 3 gange det månedlige normalbidragsgrundbeløb.

Stk. 2. Fradragsretten efter stk. 1, 1. pkt., er betinget af, at der påhviler den skattepligtige forsørger- eller bidragspligt over for det offentlige med hensyn til det pågældende barn, og af, at barnet ikke opholder sig hos den skattepligtige. Bidrag for tiden efter barnets fyldte 18. år kan ikke fradrages. Bidrag for tiden indtil barnets fyldte 18. år kan fradrages i det omfang, de overstiger et beløb svarende til det tillæg, der er fastsat i § 4, stk. 5, i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. Betaler en bidragsskyldig til det offentlige et beløb til dækning af forskudsvis udbetalte børnebidrag, anses beløbet fortrinsvis at vedrøre de først forskudsvis udbetalte børnebidrag. I det omfang, beløbet herved anses at vedrøre perioder, der omfattes af den skattepligtiges indkomstår 2000 og senere indkomstår, finder 3. pkt. tilsvarende anvendelse.